

ΣΙΦΝΙΑΚΑ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ
2012

Κ'

Σιγνικιά

**ΑΘΗΝΑΙ 2012
ΕΤΟΣ 20ο - ΤΟΜΟΣ Κ΄**

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΜΕ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΙΦΝΟΥ

ΣΙΦΝΙΑΚά

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ 2012 ΤΟΜΟΣ Κ'

Συναγάγετε τά περισσεύσαντα κλάσματα ίνα μή τι απόλλυται.
Ἰωάνν. ΣΤ', 12.

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

Γλαύκου 23 - Νηρέας - 190-09 Ραφήνα,

Τηλ.: 22940-24885, Κιν.: 693-2569774

Ἐκδοτική παραγωγή: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε., Ἀρδηττοῦ 12-16,
116 36 Ἀθήναι, Τηλ. 210.9214.452, 210.9217.513 Fax: 210.9237033

www.eptalofos.gr E-mail: info@eptalofos.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

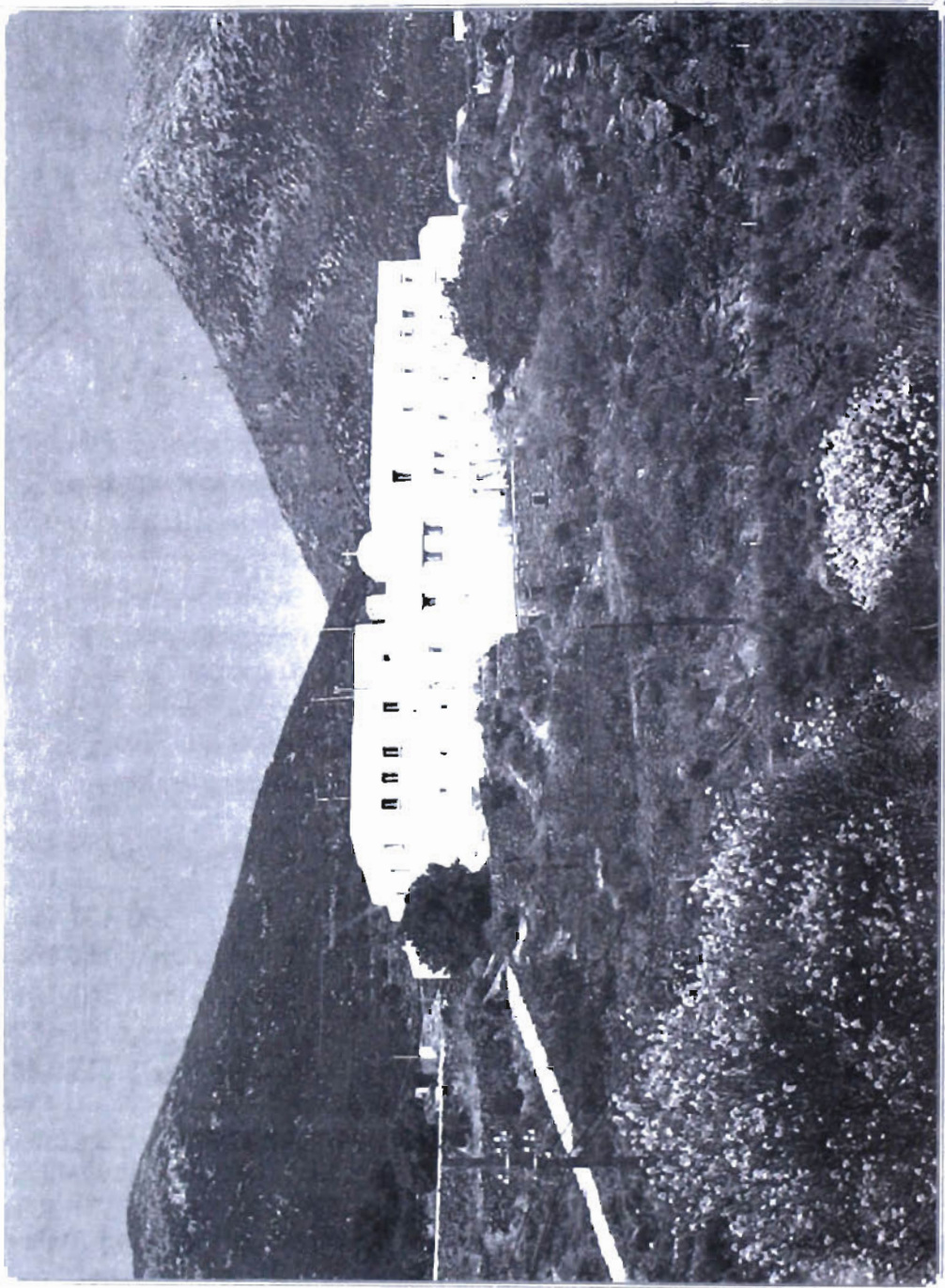
1. Βασίλειος Λογοθέτης. Μεγαλέμπορος Σίφνου	σελ. 5-56
2. Δήμευση μοναστ. περιουσιῶν	σελ. 58-93
3. Αὐτοβιογραφία Γεωργ. Θ. Γαϊτάνου	σελ. 94-107
4. Μονή Παναγίας Βρυσσιανῆς	σελ. 108-128
5. Ἀγγελέτος Ἀβρᾶς	σελ. 129-136
6. Τό βικαριᾶτο Σίφνου	σελ. 137-150
7. Ποικίλα ἱστορικά κείμενα	σελ. 151-160
8. Σύμμεικτα	σελ. 161-166
9. Σημειώματα	σελ. 167-172
10. Εὐρετήρια	σελ. 173-184

Copyright Σ.Μ. Συμεωνίδη

ISSN 1105-4239

Η ΣΦΡΑΓΙΔΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ προέρχεται από ἔγγραφο τῆς 19ης Μαΐου 1822 πού ἀπέστειλαν «οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Σίφνου» πρὸς τοὺς Ἀρμοστὰς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. (Μπενάκειο Μουσεῖο. Ἀρχεῖο Ἀγῶνος. Φάκ. 87/3). Εἶναι ἡ παλαιὰ «ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΣΙΦΝΟΥ».

• Ὁ παρὼν Κ' τόμος τοῦ περιοδικοῦ, ὅπως καὶ οἱ προηγούμενοι, διατίθενται ἀπὸ τὸν Δῆμο Σίφνου.

Ἱερά Μονή Παναγίας Βρουσανῆς (Φωτο. Ν. Βίσοβιτς).

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ
Ο ΜΕΓΑΛΕΜΠΟΡΟΣ
ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

Γιά τόν Βασίλειο Λογοθέτη, μεγαλέμπορο τῆς Σίφνου καί ἰδρυτή-κτήτορα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Βρυσιανῆς τοῦ νησιοῦ, ἔχομε δημοσιεύσει, τόσο εἰδική ἐργασία, ὅσο καί ἀριθμό συμπληρωμάτων σχετικῶν μέ τήν ἀποκατάσταση σφαλμάτων ἢ ἠθελημένων παρερμηνειῶν τρίτων γιά τήν προσωπικότητα, τίς ἐνέργειες καί αὐτή τή σύνθεση τῆς οἰκογενείας του.

Πρός τοῦτο χρησιμοποιήσαμε ἱστορικά στοιχεῖα-ντοκουμένα ἀρχαιολογικῶν πηγῶν [Ἀρχεῖα τῆς Sacra Congregazione di Propaganda Fide (Ρώμη), Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης καί Κρατικοῦ Ἀρχείου Βενετίας καί τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου τῆς Πάτμου], μέ τά ὁποῖα «ἀναστήσαμε», στήν κυριολεξία, τήν προσωπικότητα τοῦ σπουδαίου ἐκείνου ἀνδρός τῆς δυσχερέστατης ἐποχῆς τοῦ 17ου αἰῶνα (εἰδικά γιά τίς Κυκλάδες), ὁ ὁποῖος, μέ τίς πολιτικές καί οικονομικές δραστηριότητές του, ἀναδείχτηκε σέ κεντρικό ρυθμιστή τῶν νησιωτικῶν πραγμάτων.

Ὅμως, ἀνεφάνησαν κατά καιρούς ἱστορικοί ἢ μελετητές τῆς Ἱστορίας οἱ ὁποῖοι, εἴτε ἠγνόησαν, εἴτε ἠθελημένα παρεποίησαν καί συγχίζουν νά παραποιοῦν συστηματικά τά αὐθεντικά ἱστορικά στοιχεῖα, μέ ἀποτέλεσμα νά ἐπικρατεῖ ἤδη σωστό κομφούζιο καί ἐντός αὐτῶν τῶν κειμένων τους, ἰδιαίτερα ὅταν ἀναφέρονται στά οἰκογενειακά του, ἀλλά καί στίς δραστηριότητές του ἐρμηνεύοντας, δῆθεν, προθέσεις του.

Ὁ ἀείμνηστος Μ. Ἰ. Μανούσακας, καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου, Διευθυντής ἐπί μακρόν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καί Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν τῆς Βενετίας καί Ἀκαδημαϊκός, ἔχει γράψει:

«Αἱ γνῶμαι καί αἱ εἰκασίαι τῶν παλαιότερων ἢ καί τῶν συγχρόνων μελετητῶν, ὅσον σεβαστοί καί ἀξιόλογοι καί ἂν εἶναι οὔτοι, δέν δύνανται νά γίνωνται δεχταί ὅταν δέν τεκμηριώνονται δι' ἀπτῶν ἀποδείξεων καί ὅταν ἔρχονται εἰς ἀντίθεσιν πρός τά χρονολογικά δεδομένα καί πρός τάς μαρτυρίας τῶν ἐγγράφων» [βλ. Ἐπετηρίδα Ἑταιρ. Βυζαντινῶν Σπουδῶν, τόμ. ΛΖ' (1969-70), 473-474, ὅπου ἡ ἐργασία του «Περί Μητροπολιτῶν Φιλαδελφείας»].

Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ στὴν περίπτωση τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη συντρέχουν ἀκριβῶς τὰ σημειούμενα ἀπὸ τὸν αἰμίμηστο Μανούσακα, δηλ. οἱ αὐθαίρετες ἀναφορές καὶ ἀπόψεις τρίτων, ἀκόμη καὶ ἱστορικοῦ συγγραφέως καὶ μάλιστα χωρὶς παραπομπές σὲ πηγές, κρίναμε ὅτι ἔχομε χρέος νὰ ἀποκαταστήσουμε ὀριστικὰ τὰ πράγματα στὴν κανονικὴ τους θέση μὲ ἀνάπτυξη τοῦ σημαντικοῦ τούτου θέματος γιὰ τὴν Ἱστορία τῆς Σίφνου στό σύνολό του μέ βάση τὰ ἱστορικά ντοκουμέντα ἀρχαιακῶν πηγῶν καὶ μόνο κατὰ τὰ ἐπόμενα.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

I. Ο ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

Α'. Χρόνος καὶ τόπος γέννησης

1. Τό ἔτος γέννησης τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη προσδιορίζεται μέ ἀκρίβεια ἀπὸ δική του μαρτυρία.

α) Σέ ἐπιστολή τοῦ ἔτους 1651, Ἰουνίου 18/28, πρὸς τοὺς καρδινάλιους τοὺς διευθύνοντες τὴν Ὁργάνωση τοῦ Βατικανοῦ Sacra Congregazione di Propaganda Fide, ἔγραψε: «Παρακαλῶ τὴν ἐκλαμπρότητά σας νὰ μὴ δίνει σημασία στό δόγμα μου (ἦταν ὀρθόδοξος ὁ Λογοθέτης) ἢ σὲ παρόμοια θέματα, ἀλλὰ στό βασιλικό δίπλωμα τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας πού κατέχω! γιατί, ὅπως ἔχω διαπιστώσει, στὰ μέρη

1. SCPI/SOCC. 187, 699ⁿ, ὅπου ἡ ἐπιστολή, τό κείμενο τῆς ὁποίας στὴν ἰταλική βλ. στὰ «Σίφνιακά», 6 (1998), 68-69, ἐδῶ δὲ ἡ ὑπ' ἀριθ. 22 στό Παράρτημα ἐγγράφων. Σημειώνεται ὅτι ὁ ἱστορικός κ. Β.Ι. Σλοῖ, «*Προξενεῖα στή Σίφνο*», στὰ «*Πρακτικά Β' Διεθνoῦς Σίφναϊκοῦ Συμποσίου*», Ἀθήνα 2005, 392-393, ἀμφισβήτησε καὶ αὐτὴν τὴν ιδιότητα τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας πού κατεῖχε ὁ Λογοθέτης. Ἐγραψε συγκεκριμένα ὅτι ὁ πλούσιος Λογοθέτης ἀγόρασε ἀπὸ τὸν πρεσβευτὴ τῆς Γαλλίας στὴν Κ.Πολη, ὁ ὁποῖος ὑπέφερε οικονομικά (!), ἓνα προξενικό δίπλωμα, γεγονός χωρὶς ιδιαίτερη σημασία ἀφοῦ, κατὰ τὴν ἀπόψή του, οἱ πρόξενοι στὰ νησιά δέν ἀσχοῦσαν πράγματι προξενικό ἔργο. Εἶναι βέβαια γνωστό ὅτι οἱ νησιῶτες ἀγόραζαν τὰ προξενικά δίπλωματα γιὰ νὰ ἔχουν φορολογικὲς ἀπαλλαγές, προστασία τῶν Κρατῶν πού ἐκπροσωποῦσαν καὶ ἄλλα εὐεργετήματα. Δίπλωματα ὑποπροξένων χορηγοῦσαν οἱ πρέ-

μας ενεργοῦνται, δῆθεν στό ὄνομά μου καί, φυσικά, ἐν ἀγνοία μου, διάφορες ἀπάτες. Ἐπειδὴ λοιπόν δέν ἐπιθυμῶ, τώρα στά ἐξῆντα καί πλέον χρόνια τῆς ζωῆς μου, νά χάσω τήν καλή γνώμη πού ἔχουν γιά ἐμένα οἱ Κύριοί μου...»².

Σύμφωνα λοιπόν μ' αὐτήν, τή δική του ὁμολογία, ὁ Λογοθέτης ἦταν, στά μισά τοῦ ἔτους 1651, ἐξῆντα καί πλέον χρόνων, ἴσως 61-62, γεννημένος δηλαδή πρὸς τά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1580.

β) Ὅμως, σέ ἄλλην ἐπιστολή του τῆς 10 Ἰανουαρίου 1654, πάλι πρὸς τήν ἴδια Ὀργάνωση τῆς Ρώμης, δηλώνει μεγαλύτερος: «... ἐπιθυμῶ, μέ τό νά εἶμαι πλέον *in senile etá*, νά μέ διαδεχτεῖ στήν προστασία καί υπεράσπιση τοῦ Λατινικοῦ δόγματος ὁ *Pietro Rosa*, σύζυγος ἐγγονῆς μου καί τοῦ ἰδίου δόγματος...»³, δηλ. καθολικός.

Ἡ χρησιμοποίηση τοῦ ἰταλικοῦ ὄρου «*in senile etá*» (= ἑκατοντάχρονος), δέν πρέπει ἐδῶ νά ἔχει τήν ἔννοια τοῦ πράγματι ἑκατοντάχρονου, ἀλλά γενικά τοῦ πολύ ἡλικιωμένου ἀνθρώπου, τοῦ, περί τά 65 χρόνων τότε, Λογοθέτη. Χρησιμοποίησε δέ τόν ὄρο αὐτόν προκειμένου νά δηλώσει δυσχέρεια στήν παροχή τῶν υπηρεσιῶν του (λόγω ἡλικίας, μεγάλης βέβαια γιά τήν ἐποχή ἐκείνη), ὥστε νά ἐπιτύχει τήν ἔγκριση ἀντικατάστασής του ἀπό τόν *Pietro Rosa*, τόν ὁποῖο προωθοῦσε τότε στή διεύθυνση τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν προξενικῶν ἀξιωματίων του γιατί τόν ἐκτιμοῦσε πολύ καί πίστευε ὅτι ἦταν ἄξιος καί ἱκανός διάδοχός του.

2. Ζήτημα τόπου γέννησης τοῦ Λογοθέτη ἡμαστέ ὑποχρεωμένοι νά θέσουμε ἐπειδή, σέ ἐπιστολή του τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1642 πρὸς τόν ἡγούμενο τῆς Μονῆς Θεολόγου τῆς Πάτμου, ἔγραφε: «... ἔχω

σβεις στήν ΚΠολη, προξένων ὅμως ὁ Γάλλος βασιλέας. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο ἔγραφε ὁ Λογοθέτης στήν Προπαγάνδα: «*il real sigillo del mio Consolato di Francia* = τό βασιλικό δίπλωμά μου τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας», γιατί, προφανῶς, διέθετε δίπλωμα προξένου. Καί πράγματι, ἐνῶ στίς 25 Αὐγούστου 1639 υπέγραφε ὡς ὑποπρόξενος τῆς Γαλλίας *del arcipelago* = τοῦ Ἀρχιπελάγους, δηλαδή ὅλων τῶν νησιῶν, ὅπως καί τόν Ἰούλιο τοῦ 1640 καί τόν Μάρτιο καί Ἀπρίλιο τοῦ 1641, ἀπό τόν Μάιο τοῦ 1642 καί ἐξῆς μέχρι καί τοῦ ἔτους 1654 ἀνευρίσκειται σέ διάφορα ἔγγραφα νά ὑπογράφει ὡς *console* = κόνσολας, πρόξενος. Ὁ κ. Στοι, τέλος, χαρακτηρίζει γενικῶς ὅλους τοὺς ὑποπροξένους-προξένους τῶν νησιῶν ἀξιωματοῦχους ἄνευ ἔργου ἐπειδή, προφανῶς, ἀγνοεῖ τά ἑκατοντάδες ἔγγραφα-ἀναφορές τους πρὸς τοὺς προϊσταμένους τους πρεσβευτές στήν ΚΠολη μέ τίς ὁποῖες ἔδιναν πολύτιμες πληροφορίες πάσης φύσεως, ὅπως λ.χ. τῶν κινήσεων πολεμικῶν - πειρατικῶν πλοίων καί στόλων, διακίνησης ἐμπορικῶν προϊόντων κ.λπ. [βλ. στά «Σιφνιακά», 12 (2004), εἰκοσιδύο ἔγγραφα-ἀναφορές τοῦ Ἀνδριώτη Γάσπαρη Κοντόσταβλου, *governatore* τῆς Σίφνου καί προξένου τῆς Βενετίας στήν Κρήτη].

2. Αὐτόθι.

3. SCPF/SOCG. 187, 419^R καί «Σιφνιακά», 6 (1998), 72, ὅπου τό κείμενο τῆς ἐπιστολῆς στά ἰταλικά.

σήμερον 30 χρόνους όπου εύρίσκομαι είς τήν Σίφουνο...»⁴, διατύπωση πού σημαίνει είτε ότι είχε έγκατασταθει μόνιμα στό νησί πρό τριακονταετίας, δηλ. περί τό 1612, προερχόμενος από άλλου, δηλ. από τήν πραγματική πατρίδα του, είτε ότι είχε μέν γεννηθει στό Σίφνο, άλλ' αφού άπουσίασε για μεγάλο χρονικό διάστημα, επέστρεψε για όριστική έγκατάστασή του σ' αυτήν τό 1612. Πρός τή δεύτερη, έκδοχή συνάδουν, τόσο ό ύπάρχον Μύθος, όσο και μαρτυρία τών Πηγών.

α) 'Ο Μύθος

'Ο Μύθος (πού είναι δυνατόν νά στηρίζεται και σε στοιχεΐα τής πραγματικότητας), αναφέρει ότι «στή θέση Πέρα(σ)μα ή Βρύση τής Σίφνου (όπου μεταγενέστερα άνοιχοδομήθηκε από τόν Λογοθέτη τό άνδρικό μοναστήρι τής Παναγίας Βρυσιανής), υπήρχε παλαιότερα μία μικρή έκκλησούλα μέ κελλί στό όποιο έμόναζε νεαρή μοναχή, ή Κασσιανή, πού συνήψε έρωτικό δεσμό μέ κάποιον ξένο ναυτικό, τόν Βασίλη Λογοθέτη, όταν αυτός φιλοξενήθηκε κάποτε στό κελλί τής περαστικός από τή Σίφνο. Από τήν παράνομη αυτή σχέση γεννήθηκε ένα άγόρι, ό Βενιαμίν, πού όταν μεγάλωσε άρκετά, τόν άπήγαγε ό πατέρας του κατά νέα διέλευσή του από τή Σίφνο και τόν κράτησε κοντά του για μεγάλο χρονικό διάστημα. Θαυματουργική όμως επέμβαση τής Υπεραγίας Θεοτόκου, τήν 'Οποία συνεχώς παρακαλούσε ή δύστυχη Κασσιανή νά τής φέρι πίσω τό παιδί της, άνάγκασε τόν Βασίλη Λογοθέτη νά επιστρέψει στό νησί μετανοημένος, νά νομιμοποιήσε τή σχέση του μαζί της και νά άνεγειρεί στόν χώρο πού τήν πρωτογνώρισε, τό μοναστήρι τής Παναγίας Βρυσιανής, τιμώντας τή θαυματουργία Της»⁵.

Στό δραματικό περιεχόμενο του Μύθου αυτού, ό Βασίλης Λογοθέτης κρατά τόν ρόλο του ξένου ναυτικού και πατέρα-άπαγωγέα, έσφαλμένα τοϋτο δέ γιατί από τίς μαρτυρίες άρχειακων πηγών, άλλος καταγράφεται ως πατέρας και γιός του ό Βασίλης Λογοθέτης. Οί διαφορές στά όνόματα και τίς ιδιότητες τών «πρωταγωνιστών» του Μύθου μέ έκεινα τών ιστορικών πληροφοριών (των μόνων αυθεντικών, βέβαια), δέν έχουν, όπως πιστεύω, τόση σημασία, όσο, εν προκειμένω, τό στοιχείο τής άπαγωγής (= άπουσίας) από τή Σίφνο για μεγάλο χρονικό διάστημα του άπαχθέντος Λογοθέτη, τό όποιο και αίτιολογει τή διατύ-

4. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Η Κυρία Βρυσιανή (Τά νεώτερα ιστορικά στοιχεΐα)*, Αθήνα 1981, 46-47.

5. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Η Κυρία Βρυσιανή, ήγουν συμβολή είς τήν ιστορίαν τής έν Σίφνω Γερᾶς Μονῆς του Γενεθλίου τής Θεοτόκου*, Αθήνα 1966, 13-16 και «Σιφνιακά», 18 (2010), 179-184.

πωση τῆς ἐπιστολῆς του «ἔχω σήμερον 30 χρόνους ὅπου εὕρισκομαι εἰς τὴν Σίφουνο», τὸν τόπο γέννησής του, μετὰ τὴν ἐπιστροφή του ἀπὸ τὴν ἀπαγωγή-σκληβιά του.

β) Οἱ ἱστορικές μαρτυρίες

Στίς 17 Ἰουλίου 1587 (πολύ πιθανόν νά πρόκειται καί γιά τό ἔτος γέννησης τοῦ Λογοθέτη), ἡ Ἄννα τοῦ Ἀγγελέτου Καναβάρη καί ὁ σύζυγός της μάστρο Ἰωάννης Θεολογίτης, μέ κοινή διαθήκη-δωρεοδοτικό ἔγγραφο, ἀφοῦ προηγουμένως προίκισαν μέ ἀριθμό ἀξιόλογων ἀκινήτων μικρὴ ιδιόκτητη ἐκκλησία τους «ὀνόματι Θεοτόκος, εὕρισκομένη στό Πέρα(σ)μα» τῆς Σίφνου, ἐδώρησαν αὐτὴν καί τὴν περιουσία της στή Μονή Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου τῆς Πάτμου, ἡ ὁποία διατηροῦσε στό νησί, ἀπὸ παλαιότερα, μετόχι ἀπὸ προηγηθεῖσες πρὸς αὐτὴν δωρεές εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Τό μετόχι, «ὀνόματι Σωτήρα», διοικοῦσε οἰκονόμος τοῦ Θεολόγου, ἀποστελλόμενος μέ θητεία ἀπὸ τὴν Πάτμο⁶.

Δέν ἀποκλείεται λοιπόν οἱ δωρητές, πού ἴσως τότε νά ἀπέκτησαν τὸν γιό τους Βασίλη, νά προῆλθαν στήν ἀνωτέρω δωρεά χάριν τοῦ γεγονότος τούτου. Ἔθεσαν ὅμως καί ὄρους στό ἔγγραφο τους, ὅπως τὴν ἀνά δεκαπενθήμερο τέλεση λειτουργίας στό ναό τῆς Θεοτόκου ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε οἰκονόμο τῆς Πάτμου, τὴ συνεχῆ φωταγώγησή του καί συντήρηση τοῦ κτηρίου του, «νά ἐορτάζει ἡ ἐκκλησία στίς ὀκτώ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός στό γενέσιον» καί νά περιέρχεται στοὺς δωρητές τό μισό ἐτήσιο εἰσόδημα τῶν κτημάτων τοῦ ναοῦ ἐφ' ὄρου ζωῆς τους. Ὁ τελευταῖος ὄρος τροποποιήθηκε βραδύτερα ἀπὸ τὸν μάστρο Ἰωάννη Θεολογίτη μέ ἄφεση τοῦ εἰσοδήματος ὑπὲρ τοῦ ναοῦ γιά τὴ συντήρηση καί καλὴ λειτουργία του⁷.

Πενῆντα καί πλέον χρόνια ἀργότερα, ὅταν ὁ πάμπλουτος πλέον Βασίλης Λογοθέτης ἀνήγειρε στήν ἴδια τοποθεσία τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τό μεγάλο μοναστήρι τῆς Παναγίας Βρυσιανῆς καί ἦλθε σέ ρήξη μέ τό ἡγουμενοσυμβούλιο τοῦ Θεολόγου Πάτμου γιά τὸν τρόπο διοίκησής του, ἐπικαλέσθηκε τὴν ἀνωτέρω δωρεά καί τοὺς ἀνεκπλήρωτους ὄρους της γιά νά τό ἀντικρούσει. Σέ ἐπιστολὴ του τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1642 πρὸς τὸν ἡγούμενο τῆς Πάτμου, τοῦ ὑπενθύμισε ὅτι, κατὰ τὰ ἔγγραφα τῆς δωρεᾶς «ὅπου ἔχει καμωμένα ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου» μέ τοὺς τότε πατέρες τοῦ Θεολόγου, ἐάν δέν ἐτηροῦντο οἱ

6. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Βρυσιανή*, 1981, 45.

7. Αὐτόθι, 12.

ἄροι της, «ὁ πατέρας μου ἢ οἱ κληρονόμοι του» εἶχαν δικαίωμα ἀνάκλησής της. Τό δικαίωμα αὐτό μπορούσε ἀπό καιρό νά ἀσκήσει ὁ ἴδιος (ὡς κληρονόμος τοῦ πατέρα του) γιατί, ὅπως ἔγραφε: «... ἔχω σήμερον 30 χρόνους ὅπου εὐρίσκομαι εἰς τήν Σίφουνο καί κανένα ἀπό αὐτά δέν εἶδα νά κάμουν (οἱ οἰκονόμοι τῆς Πάτμου στή Σίφνο), ἐξόχως ἀπό τήν ἑορτήν τῆς παναγιαῆς, ὅπου πάει ἕνας παπᾶς καί λειτουργᾶ καί ἀπό ἐκεῖ ὄλον τόν χειμῶνα ἐξεχειμωνιάζασιν τά πράματα (= πρόβατα, κατσίκια) μέσα καί πολλές φορές ἐπῆγα ἀτός μου (= ὁ ἴδιος) καί ἤβγαλά τα»⁸.

Πατέρας λοιπόν τοῦ Βασίλη Λογοθέτη ἦταν ὁ μάστορ Ἰωάννης Θεολογίτης, ὁ ἐκ τῶν ἀφιερωτῶν τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου κατά τό 1587, κατά τίς ἀνωτέρω ἐπίσημες μαρτυρίες.

Γιά τήν ἀπουσία τοῦ Λογοθέτη ἀπό τή Σίφνο γιά ἰκανό χρονικό διάστημα ὑπάρχει καί μαρτυρία ἀρχαιακῆς πηγῆς ἔτους 1638. Περιέχεται σέ ἀναφορά τοῦ ἱησουίτη Michele Almbertino πρὸς τό Βατικανό, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐπισκεφθεῖ «ἱεραποστολικά» τή Σίφνο κατά τό ἔτος τοῦτο καί εἶχε ἐπαφές καί συνομιλίες μέ τόν Λογοθέτη. Ὁ ἴδιος τοῦ εἶπε, μεταξύ ἄλλων, ὅτι εἶχε πιαστεῖ σκλάβος ἀπό διερχομένους ἀπό τή Σίφνο πειρατές⁹. Δέν ἀποκλείεται λοιπόν ἡ σκλαβιά αὐτή νά ὑπῆρξε τό πραγματικό περιστατικό ἢ ἡ αἰτία ἀπουσίας του ἀπό τή Σίφνο γιά ἰκανό διάστημα μέχρι νά ἐξευρεθοῦν καί καταβληθοῦν τά λύτρα γιά τήν ἀπελευθέρωσή του. Δυστυχῶς ὁ Almbertino δέν ἀνέγραψε στήν ἀναφορά του καί τήν ἐποχὴ τῆς σκλαβιάς τοῦ Λογοθέτη· παρόλο τοῦτο ἡ πληροφορία του εἶναι σημαντική γιά τήν προσέγγιση τοῦ θέματος.

Πρέπει, τέλος, νά σταθοῦμε καί στό ζήτημα διαφορᾶς τῶν ἐπωνύμων τοῦ πατέρα καί τοῦ γιου· Θεολογίτης ὁ πρῶτος, Λογοθέτης ὁ δεύτερος. Διάφορες ὑποθέσεις πού ἔκανα παλαιότερα ὑπῆρξαν ἀτυχεῖς¹⁰. Ἦδη θεωρῶ ὅτι τό «Θεολογίτης» τοῦ ἐγγράφου τοῦ 1587 δέν εἶναι τό πραγματικό ἐπώνυμο τοῦ πατέρα Λογοθέτη, ἀλλά τό παρωνύμιό του, δηλωτικό τῆς καταγωγῆς του ἀπό τήν Ἔφεσο, ἢ ὁποῖα, κατά τούς παλαιούς ἐκείνους χρόνους, ἔφερε τήν ὀνομασία «Ἅγιος Θεολόγος», οἱ δέ κάτοικοί της ἀποκαλοῦνταν «Θεολογίτες»¹¹. Δηλαδή, κατά τή

8. Αὐτόθι, 46-47.

9. SCPI/SOCG 185, 204-205^b καί «Σίφνιακά», 6 (1998), 12, ὑποσ. 8.

10. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Βρυσιανή*, 1981, 13.

11. Ἐγκυκλοπ. Λεξικό Ἐλευθερουδάκη, λῆμμα Ἔφεσος. Βλ. καί Ἰωάννου Κ. Προμπονά, *Καί πάλιν περί τῶν Μικρασιατῶν εἰς Νάξον*, στήν «Ἐπετηρ. Ἐταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν», 8 (1970), 239 ἐπ., ὅπου: «Τά ἐπώνυμα Ἀτταλειώτης, Διασίτης... Θεολογίτης... μαρτυροῦν ἄφ' ἑαυτῶν περί τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς τῶν

σύνταξη τῆς διαθήκης, ὁ μάστρο Ἰωάννης δέν ἀναγράφηκε ἀπό τόν συντάκτη τῆς μέ τό ἐπώνυμό του, Λογοθέτης, ἀλλά μέ τό παρωνύμιό του, τό παρατσούκλι του, μέ τό ὁποῖο θά ἦταν περισσότερο γνωστός στή Σίφνο, δηλ. Θεολογίτης. Θά μπορούσαμε μάλιστα νά ὑποθέσουμε ὅτι ἔτσι βεβαιώνεται, κατά κάποιον τρόπο, καί ἡ ξενική καταγωγή τοῦ ἔραστῆ τῆς Κασσιανῆς κατά τόν Μύθο. Ἦταν Ἐφέσιος, μή Σίφνιος.

Β'. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη

1. Ὁ Βασίλειος Λογοθέτης εἶχε ἀποκτήσει (μέ τήν ἀγνώστου ὀνόματος σύζυγό του) μία θυγατέρα ὀνόματι Μοσχού. Ἡ διατυπωθεῖσα ἄποψη ὅτι εἶχε τρεῖς θυγατέρες τίς ὁποῖες συζεύχθηκαν ὁ Ἄνδριώτης Λεονάρδος Κοντόσταβλος, ὁ πρόξενος τῆς Βενετίας στή Μῆλο Πέτρος Μανιάνι καί ὁ Χιώτης ἔμπορος τῆς Σίφνου Πέτρος Ρόζας εἶναι ἐντελῶς αὐθαίρετη γι' αὐτό καί ἀτεκμηρίωτη ἀπό τόν ἔχοντα τήν ἄποψη ἱστορικό συγγραφέα κ. Β.Ι. Σλοῦ¹², ἀφοῦ

α) ὁ Λεονάρδος ἢ Λινάρδος Κοντόσταβλος εἶχε συζευχθεῖ τή Βιολάντη, θυγατέρα τοῦ Γάσπαρη Δομηνίκου Δελλαγραμμάτικα, τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῆς Ἄνδρου¹³.

β) ὁ Πέτρος Μανιάνι, πρόξενος τῆς Βενετίας στή Μῆλο, δέν εἶχε συγγενέφει μέ τόν Λογοθέτη, ἀλλ' ὁ Μηλιός Νικολός Μιχαήλ Κωτάκης ὁ ὁποῖος πράγματι συζεύχθηκε τή θυγατέρα του Μοσχού¹⁴.

γ) ὁ δέ Πέτρος Ρόζας εἶχε συζευχθεῖ θυγατέρα τοῦ ζεύγους Νικ. Κωτάκη - Μοσχούς Λογοθέτη, ἐγγόνη δηλαδή τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη¹⁵.

Μέ σημείωμά μας στήν ἐφημερίδα «Μῆλος», μηνός Δεκεμβρίου 1985, εἴχαμε ἐπισημάνει τά σφάλματα τοῦ κ. Σλοῦ, ὁ ὁποῖος, ὄχι μόνον ἀπῆντησε ἀρνητικά καί μέ πολλήν ὑπεροφία (ποιοί ἡμασταν ἐμεῖς πού ἀμφισβητήσαμε τά θέσφατά του), ἀλλ' ἐκήρυξε ἔκτοτε καί τόν πόλεμο... κατά τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη καί τῆς οἰκογενείας του μέ συνεχῆ

φερόντων αὐτά. Οὕτως ἐκλήθησαν οὗτοι, ὅτε λόγω τῶν τουρκικῶν ἐπιδρομῶν ἐκπατρισθέντες ἐκ τῆς Ἀτταλείας... τοῦ Θεολόγου (= Ἐφέσου) κατέφυγον καί ἐγκατεστάθησαν ἐν Νάξω... ἀπό τοῦ 11ου ἕως 14ου αἰ. εἰς τήν Νῆσον».

12. Β.Ι. Σλοῦ, *Archipelagus Turbatus, Les Cyclades entre Colonisation Latine et Occupation Ottomane c. 1500-1718*, Nederlands Historische - Archeologische Institut te Instambul, 1982 (Printed in Belgium), tome I., p. 318.

13. Δημ. Ἰ. Πολέμη, *Οἱ Κοντόσταβλοι τῆς Ἄνδρου*, Δελτίο Καίρειου Βιβλιοθήκης «Ἄγκυρα», Ἄνδρος 2004, 154-55.

14. Ἐφημερ. «Μῆλος», φ. Δεκεμβρ. 1985. Στά ὅσα ἐπικαλεσθήκαμε, μέ ἱστορικά στοιχεῖα, στό σημείωμα αὐτό, ὁ κ. Σλοῦ ἔγραψε στό ἐπόμενο φ. ὅτι ἐκεῖνος ἦταν σωστός, ἄνευ ὅμως ἀποδείξεων.

15. «Σιφνιακά», 5 (1995), 145, ἔγγραφο Νο 5.

σφάλματα και επιδίωξη αποδυνάμωσης της προσωπικότητας του σημαίνοντος εκείνου άνδρος των Κυκλάδων του 17ου αιώνα, όπως θά αποδείξουμε στη συνέχεια.

Κατά τις μαρτυρίες των πηγών ο Βασίλειος Λογοθέτης είχε μία θυγατέρα, όπως ανέφερε στην έκθεσή του (1652) προς τό Βατικανό ο άποστολικός επισκέπτης fra Bernardo da Parigi, ο οποίος είχε επισκεφθεί τότε τή Σίφνο και είχε συνομιλίες μέ τόν Βασίλειο Λογοθέτη. Έγραφε σχετικώς ο fra Bernardo:

«(Ο Βασίλειος Λογοθέτης) δέν έχει άλλα παιδιά παρά μόνο μία θυγατέρα, τήν οποία ένύμφευσε μέ έναν εξαίρετο νέο από τήν Χίο, καθολικού δόγματος...»¹⁶.

Η πληροφορία είναι ακριβής κατά τό ένα μόνο σκέλος της, γιατί πράγματι ο Λογοθέτης είχε μία θυγατέρα, πλην δέν τήν είχε παντρεύει μέ νέον από τή Χίο (όπως έσφαλμένα είχε συγκρατήσει στό νοϋ του ο fra Bernardo) αλλά, όπως προαναφέραμε, μέ τέκνο εμπόρου τής Μήλου, τόν Νικολό Μιχαήλ Κωτάκη, καθολικού δόγματος.

Τήν αποκατάσταση των πραγμάτων έχομε από σαφέστατες άρχαικές πηγές:

α) Ο ήγούμενος του άγιοταφικού μετοχίου στη Σίφνο ιερομόναχος Μακάριος Άσπρās κατέγραφε, κατά τόν Μάρτιο του 1652 (τό ίδιο δηλ. έτος πού επισκέφθηκε τή Σίφνο ο fra Bernardo) τίς οικογένειες-μέλη του τοπικού Άγιοταφικού Άδελφάτου σε κατάστιχο μέ πρώτην τήν οικογένεια του Βασίλη Λογοθέτη:

«† μισέρ βασιλις λογωθέτις· γαμπρός νικολῶ κοτάκις, ή γυνή Μοσχοῦ· υιοί μιχαήλ, ιωάννης· θυ(γατέρες) μαρία, κατερίνα· Γ(αμπρός) πετράκις»¹⁷.

Σύζυγος του Λογοθέτη δέν αναγράφεται· ίσως νά είχε αποβιώσει και αυτός διέμενε μέ τήν οικογένεια τής θυγατέρας του Μοσχοῦς, συζύγου Νικολοῦ Κωτάκη. Τό ζευγος Μοσχοῦς και Νικολοῦ Κωτάκη, πού πρέπει νά είχε τελήσει τούς γάμους του πολλά χρόνια πριν, είχε αποκτήσει τέσσερα παιδιά, δύο άγόρια, τόν Μιχαήλ (πού έφερε τό όνομα του Μηλιοῦ πάππου του) και τόν Ιωάννη (στόν όποιο είχε δοθεῖ τό όνομα του προπάππου του Ιωάννη Θεολογίτη) και δύο κορίτσια, τή Μαρία και τήν Κατερίνα.

Η Μαρία είναι εκείνη πού παντρεύτηκε τόν νέο από τή Χίο, όνόματι Πέτρο Ρόζα (ο Πετράκης του καταστίχου του Άσπρᾶ)¹⁸ και ή

16. «Σιφνιακά», 6 (1998), 95-96.

17. «Σιφνιακά», 5 (1995), 139, όπου τό κείμενο του καταστίχου. Βλ. ακόμη Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ιστορία τής Σίφνου*, Αθήνα 1990 (Β' έκδοση 2002), 430, όπου τό πανομοιότυπο τής πρώτης σελίδας του.

18. Βλ. ύποσημ. άριθ. 15.

Κατερίνα τόν Άνδριώτη έμπορο τής Σίφνου Μιχελέτο Κοντόσταβλο, κατά μαρτυρία του Α΄ Κώδικα τής Μονής Παναγίας Βρυσσιανής, μηνός Ίανουαρίου 1660. Κατ' αυτήν παρεδόθησαν στον ήγούμενο Νεκτάριο, εκ μέρους του Κοντόσταβλου, «ρεάλια εκατό, τά όποια είχε τάξει τής Παναγίας ή καιρά Κατερίνα, γυνή του αυτού αφέντη Μιχελέτου, διά νά μήν αποθάνη και νά τά δώση, ώ του θαύματος, τήν Τρίτην τά έδώσασαι και παρευθύς άρχισεν νά δίδη όξω εκείνο τό σάπημα και τήν τετράδη παντελώς έλευθερώτην από εκείνο τό σάπημα»¹⁹. Έγινε καλά τότε ή κερά Κατερίνα και τό 1661 γέννησε και τό μονάκριβο παιδί τους, τόν Άντώνιο²⁰. Άπεβίωσε όμως σύντομα, όπως συνάγεται από τή διαθήκη του συζύγου της (1664)²¹.

Η Μαρία και ό Πετράκης Ρόζας είχαν αποκτήσει τρία παιδιά, τόν Νικολό και δύο θυγατέρες, μία από τίς όποιες έφερε τό όνομα Μοσχού, τής Σιφνιάς γιαγιάς της^{21α}. Η Μαρία Ρόζα άπεβίωσε πρό του Μαΐου 1662, όπως συνάγεται από τή διαθήκη του συζύγου της²², ό όποιος άπεβίωσε τόν Ίούνιο του ίδιου χρόνου από κακουχίες πού τόν ταλαιπώρησαν σέ ταξίδι του στή Ραγούζα. Η θυγατέρα τους Μοσχού συζεύχθηκε τόν Μιχαήλ Λεονάρδου Καίρη από τήν Άνδρο και απέκτησε μαζί του ένα γιό, τόν Λεονάρδο, και μία θυγατέρα, τή Μαρία, σύζυγο κατόπιν του Φραντζέσκου Γραμματίκα²³.

2. Ότι έτσι ακριβώς, κατά τίς μαρτυρίες των πηγών, έχουν τά οικογενειακά του Λογοθέτη και ό γάμος τής μονάκριβής του Μοσχούς μέ τόν Νικολό Μιχαήλ Κωτάκη τής Μήλου, βεβαιώνονται, επίσης, τόσο από τόν ίδιο, όσο και από τόν Πέτρο Ρόζα:

α) Στίς 18/28 Ίουνίου 1651 ό Λογοθέτης, σέ έπιστολή του προς τούς καρδινάλιους τής Όργάνωσης Sacra Congregazione di Propaganda

19. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Βρυσσιανή, 61. Για τόν Μιχελέτο βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, «Άνδριακά Ίστορικά Έγγραφα από Ίταλικές Άρχαιακές Πηγές», στή «Άνδριακά Χρονικά», 22 (1994), 90 και Δημ. Ί. Πολέμη, τής ύποσ. 13.

20. «Άνδριακά Χρονικά», 91-92.

21. Αύτόθι, 31-33.

21α. Σέ πίνακα καταγραφής καθολικών κατοίκων τής Σίφνου μηνός Μαρτίου 1667 αναγράφονται μόνο τά θηλυκού γένους όνόματα τής οικογενείας του αποθανόντος Πέτρου Ρόζα: «Νικολέττα του Πέτρου Ρόζα, Μοσχού θυγατέρα του, Μαγδαληνή Ρόζα» [SCPF/Sc. Atciptel., vol. 1, 400^α]. Έκτός από τή Μοσχού, θά πρέπει νά θεωρήσουμε ότι ή άλλη θυγατέρα του ήταν ή Νικολέττα, ενώ ή Μαγδαληνή ή αδελφή του. Παλαιότερα γράφαμε ότι ή Νικολέττα ήταν ή μητέρα του, έσφαλμένα [«Σιφνιακά», 9 (2001), 22, ύποσ. 7], άλλ' όπως αποδείχτηκε μητέρα του Πέτρου Ρόζα υπήρξε ή «κερά Κατερίνα» [βλ. «Σιφνιακά», 12 (2004), 104].

22. «Σιφνιακά», 12 (2004), 96-103.

23. Αύτόθι, 106.

Fide του Βατικανού, έγραψε: «... ἀσπάζομαι τή δεξιά σας, ὅπως καί *il mio pezzo Pietro Rosa*, δοῦλος σας καί πιστός του Λατινικοῦ δόγματος...»²⁴, ὅπου *mio pezzo* = ἰταλ. ἔγγονός μου, δηλ. ὁ σύζυγος τῆς ἔγγονῆς του καί δικός του πλέον ἔγγονος.

β) Σέ ἐπιστολή του, ἀπό 6/16 Νοεμβρίου 1651, ὁ Πέτρος Ρόζας ἔγραψε πρὸς τὴν ἴδια Ὁργάνωση, μεταξύ ἄλλων: «... ὁ κύριος *Basilio mio avo*, ὅσο καί ὁ κύριος *Nicolo mio socero*... σᾶς χαιρετοῦν»²⁵. Μὲ ἄλλους λόγους, ὁ Βασίλης Λογοθέτης, πάππος τῆς συζύγου του, ἦταν φυσικά καί δικός του *avo* (= ἰταλ. πάππος), ἐνῶ ὁ Νικολός Κωτάκης ἦταν *socero* του (= ἰταλ. *socero* = πενθερός).

γ) Σέ μεταγενέστερη ἐπιστολή του (ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου 1654) ὁ Λογοθέτης ἔγραψε στό Βατικανό:

«Ἐπειδὴ πλέον εἶμαι ἡλικιωμένος, ἀπεφάσισα νά μέ διαδεχτεῖ στήν ὑπηρεσία προστασίας τοῦ Λατινικοῦ δόγματος ὁ κύριος Πέτρος Ρόζας, τοῦ ἰδίου δόγματος, καταγόμενος ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ νῆσο Χίο, στὸν ὁποῖο ἔχω δώσει ὡς σύζυγο *mia pezza* (= ἰταλ. ἔγγονη), ἡ ὁποία μάλιστα μεταστράφηκε στὸν Καθολικισμό»²⁶.

Μέχρις ἐδῶ τό τοπίο γύρω ἀπὸ τὰ οἰκογενειακά τοῦ Λογοθέτη εἶναι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπίσημα ἱστορικά στοιχεῖα, ξεκάθαρο. Ὅποιαδήποτε ἄλλη ἀποψη ὀφείλει νά ἀντιταχθεῖ μόνο μέ ἱστορικά ντοκουμέντα τό ἴδιο ἐπίσημα.

3. Τό σφάλμα μέ τόν Magnani.

Ὅπως προαναφέραμε ὁ Pietro Magnani δέν ὑπῆρξε σύζυγος τῆς Μοσχῆς θυγ. Βασιλείου Λογοθέτη, ὅπως ἰσχυρίσθηκε ὁ κ. Slot, τόσο στήν ἐργασία του «Καθολικαί Ἐκκλησιαί Κιμῶλου καί τῶν πέριξ νήσων», «Κιμωλιακά», F' (1974), σελ. 66, ὑποσ. 3, ὅσο καί στό μεγάλο ἔργο του «*Archipelagus Turbatus*» (βλ. τὴν ὑποσ. 12 ἀνωτέρω). Εἰδικά μέ τόν Pietro Magnani, τό σφάλμα τοῦ κ. Slot ὀφείλεται σέ ἀπροσεξία κατὰ τίς ἔρευνές του στό Ἄρχεῖο τῆς Sacra Congregazione di Propaganda Fide καί συγχεκριμένα στὸν φάκελο SOCG/177, 229', τὸν ὁποῖο ἐπικαλεῖται γιὰ στήριξη τῆς ἀποψῆς του [«Κιμωλιακά», E' (1974), σελ. 66, ὑποσ. 3]. Ἀλλά τό ἔγγραφο μέ σελιδαρίθμηση 229', δέν εἶναι ἐπιστολή τοῦ Magnani, ἀλλά τοῦ Nicolo Cotachi, ἡ ὁποία,

24. «Σιφνιακά», 6 (1998), 68-69, ὅπου τό ἔγγραφο ὑπ' ἀριθ. 21. Ἐς σημειώσουμε ἀκόμη ὅτι ὁ κ. Slot, «Προξενεῖα στή Σίφνο», στὰ «Πρακτικά Β' Διεθνῶς Σιφνιαίκοῦ Συμποσίου», Ἀθήνα 2005, 393, θέλει τόν Πέτρο Ρόζα «πεθερό» τοῦ Λογοθέτη.

25. «Σιφνιακά», 5 (1995), 145, ἔγγραφο ἀριθ. 5.

26. «Σιφνιακά», 6 (1998), 72, ἔγγραφο ἀριθ. 25.

κατά τήν ἀρχειοθέτησή της συρράφθηκε ἀνάμεσα στά φφ. 228^{rv}, τά ὁποῖα εἶναι ἡ δισέλιδη ἐπιστολή τοῦ Pietro Magnani, τό κείμενο τῆς ὁποίας στά ἰταλικά καί σέ ἑλληνική μετάφραση ἔχει ὡς ἐξῆς:

Eminentissimi et Reverendissimi Signori P(ad)roni miei Coll(en-
dissi)mi

Con la venuta di Mons(igniore) Ill(ustrissi)mo Vescovo n(ost)ro mi si rapresenta³ occasione di offerir la mia pocha servitu alle⁴ E(minenze) V(ostre) qualle all' suo arivo qua non solamente⁵ da noi pochi latini ma anco comunamente⁶ da tutti questi si(gno)ri Grechi fu riceuto con vera⁷ ordinari honori. non ha mancato con la sua ⁸ prudenza et bon esempio di tirare tutti all⁹ servizio di dio con le sue prediche fate spesse ¹⁰ all' popolo, restano tutti sotisffatissimi e bene ¹¹ all' povero prelato li convien partire, si perché ¹² non ha ne chiesa, ne nissuna sorte de pa¹³ramenti per celebrare la S(an)ta Mesa, come anco ¹⁴ per li molti pericolti che giornalmente capitano ¹⁵ galere, bregantini turcheschi che facilmente ¹⁶ se otrebe chativare l' avemo salvato pikù volte ¹⁷ fora alle grotte che anteciedendo qual che ¹⁸ potra succedere lardo che partira per cotesta volta ¹⁹ si per fugire li pericolti come anco per procul²⁰rare paramenti e altre cose necesarie²¹ per questa povera chiesa offerendomi servire²² che dove potro io servire la Sacra Congre²³gatione sarò sempre prontissimo et umilmente²⁴ bacio le Sachri vesti di V.E.

²⁵ Di Milo a di 4 Maggio 1648

²⁶ Di V.V. E.E. Rev(erendissi)me

²⁷ Umillissimo et devo(tissi)mo S(ervito)re

²⁸ Pietro Magnani C(onso)le V(ene)to²⁷

Σεβασμιώτατοι

Μέ τήν ἄφιξη τοῦ σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου μας, μοῦ παρέχεται ἡ εὐκαιρία νά παρουσιάσω τήν ἐλάχιστη προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν μου πρὸς τίς σεβασμιότητές σας· κατά τήν ἄφιξή του λοιπόν, ὄχι μόνον ἐμεῖς οἱ ἐλάχιστοι Λατῖνοι, ἀλλ' ἀκόμη κοινῶς ἀπό ὅλους τοὺς ἐδῶ κυρίουσ "Ἕλληνες ἔγινε δεκτός μέ ὅλες τίς συνήθεις τιμές. Δέν παρέλειψε λοιπόν μέ τή φρόνηση καί τό καλό παράδειγμά του νά προσελκύσει ὅλους στήν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ μέ τίς συχνές πρὸς τόν λαό τελετουργίες, ὥστε ὅλοι νά μείνουν ἱκανοποιημένοι καί ἄριστα διαχειόμενοι πρὸς τόν πτωχό κλη-

27. SCPF/SOCG. 177, 228^{rv}.

ρικό, ὁ ὁποῖος σκέπτεται νά ἀναχωρήσει ἀπό ἐδῶ, τόσο γιατί δέν ἔχει οὔτε ἐκκλησία, οὔτε κανένα εἶδος λειτουργικοῦ ἐξοπλισμοῦ γιά νά πραγματοποιεῖ τή θεία λειτουργία, ἀλλά καί γιά τούς πολλούς κινδύνους ἀπό τίς καταπλέουσες καθημερινά γαλέρες καί μπριγαντίνια τούρκικα τά ὁποῖα εὐκόλα μποροῦν νά τοῦ προξενήσουν κακό ἀφοῦ πολλές φορές τόν διασώσαμε μακριά στά σπήλαια γιά νά ἀποφύγει τά χειρότερα· θέλει νά ἀναχωρήσει λοιπόν τώρα γιά νά ἀποφύγει κινδύνους, ἀλλά καί γιά νά μεριμνήσει γιά ἐκκλησιαστικά ἐφόδια καί ἄλλα ἀναγκαῖα πράγματα γιά τή φτωχή ἐπισκοπή του, ἐμοῦ προσφερθέντος νά ἐξυπηρετήσω κατά δύναμη, ἀλλά καί αὐτήν τήν Ἁγία Προπαγάνδα πρὸς τήν ὁποία θά εἶμαι πάντοτε ἕτοιμος, κατασπάζομαι δέ καί τίς ἱερές πορφύρες σας.

Ἄπό τή Μῆλο, 4 Μαΐου 1648

Τῶν σεβασμιότητων σας
Δοῦλος ταπεινός καί ἐλάχιστος
Πέτρος Μανιάνι
Βενετός πρόξενος.

Ὁ ὑπογράφων τό ἀνωτέρω ἔγγραφο Pietro Magnani δέν ἀναφέρεται σέ συγγενειά του μέ τόν Βασίλειο Λογοθέτη καί εἶναι ἀπορίας ἄξιο γιά τὸ ἐπικαλεῖται ὁ κ. Σlot. Προφανῶς ἀπό παραδρομή, ἀλλά δέν ἐννοεῖ νά τό παραδεχτεῖ. Ἡ ἄλλη ὅμως ἐπιστολή, μέ σελιδαρίθμηση 229^α, τοῦ Νικολοῦ Κωτάκη [τό πανομοιότυπο τῆς ὁποίας δημοσιεύεται ἐδῶ] περιέχει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, στήν τρίτη ἀράδα της, τή σαφέστατη δήλωση: «... io sono il genere dell S(ignor) Basilio logoteti...» = εἶμαι ὁ γαμβρός τοῦ κ. Βασιλείου Λογοθέτη. Πράγματα ξεκάθαρα. Καί οἱ δύο αὐτές ἐπιστολές, Magnani - Cotachi, ἀναφέρονται στίς ποικίλες δυσχέρειες πού ἀντιμετώπισε ὁ καθολικός ἐπίσκοπος Μήλου Ἀντώνιος Σέρρα κατά τήν ἀνάληψη τῶν καθηκόντων του. Ὁ Κωτάκης γιά νά δώσει κῦρος στό ἄτομό του καί τό περιεχόμενο τῆς ἐπιστολῆς του δήλωσε ὅτι ἦταν ὁ γαμβρός τοῦ Λογοθέτη, τοῦ πολύ γνωστοῦ στήν Congregazione συνεργάτη της.

4. Κωνσταντῆς Λογοθέτης «τοῦ μισέρ Βασίλη».

Στό κατάστιχο τοῦ ἁγιοταφίτη ἱερομονάχου Μαχαρίου Ἀσπρᾶ ἀναγράφεται καί ἄλλη οἰκογένεια Λογοθέτη, δεκάτη στή σειρά:

«Κωνσταντῆς Λογοθέτης τοῦ μισέρ Βασίλη· ἡ μήτηρ Ἑλένη, ἡ γυνή Μαρία»²⁸.

28. Βλ. ὑποσ. ἀριθ. 17.

Ποιός ήταν αυτός ο Λογοθέτης «του μισέρ Βασίλη»; Γιος πράγματι του τελευταίου ή αδελφός του; Ἡ Ἐλένη ήταν δική του μητέρα ή τῆς συζύγου του Μαρίας; Ἐάν ήταν δική του μητέρα, γιατί δέν διέμενε μέ τόν συζυγό της Βασίλη Λογοθέτη; Ἐρωτήματα ὁπωςδήποτε σοβαρά.

Ἡ ἐν λόγω ἀναγραφή, χωρίς στοιχεῖο σαφοῦς προσδιορισμοῦ τῆς οἰκογενειακῆς σχέσης μεταξύ μισέρ Βασίλη Λογοθέτη καί Κωνσταντῆ, δημιουργεῖ πρόβλημα. Ἡ κυρία Εὐαγγ. Μπαλτᾶ, στή μεγάλης σημασίας γιά τήν Ἱστορία τῆς Σίφνου ἐργασία της, τή σχετική μέ τό τουρκικό φορολογικό κατάστιχο τοῦ νησιοῦ ἔτους 1670, δέχεται τόν Κωνσταντῆ ὡς γιο τοῦ Βασίλη Λογοθέτη²⁹, δικαιολογημένα, γιατί οἱ περισσότεροι τῶν φορολογουμένων πολιτῶν καταγράφονται σ' αὐτό μέ τά πατρώνυμά τους. Ἐμεῖς ὅμως διατηροῦμε κάποιαν ἐπιφύλαξη, ἀφοῦ ἡ ἀναγραφή τοῦ Ἀσπρᾶ ἀφίνει περιθώρια ἀπορίας ἐπειδή, ὅπως μᾶς παραδίδεται ἀπό τίς πηγές (κατά τά ἐκτεθέντα στά προηγούμενα), ὁ Βασίλης Λογοθέτης, ἐκτός ἀπό μία θυγατέρα, δέν εἶχε ἄλλα παιδιά. Στό σημεῖο αὐτό ἴσως θά ἔπρεπε νά ἀνατρέξουμε στό περιεχόμενο τοῦ Μύθου περί τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη· δηλαδή τήν παράνομη σχέση του μέ τή μοναχή τῆς Βρύσης καί τήν, ἀπ' αὐτήν, γέννηση ἑνός ἀγοριοῦ κ.λπ. καί νά θεωρήσουμε ὅτι ὁ Κωνσταντῆς ὑπῆρξε μέν τέκνο του, ἀλλά νόθο τέκνο. Γι' αὐτόν οἱ πληροφορίες μας εἶναι ἐλάχιστες. Δέν φαίνεται νά εἶχε ἀνάμειξη σέ οἰκονομικές δραστηριότητες, μολοντί τέκνο μεγαλεμπόρου, οὔτε καί σέ καθημερινές τῆς ἐποχῆς κοινωνικές πράξεις καί συμμετοχές (ὅπως λ.χ. στήν κατάρτιση δικαιοπρακτικῶν ἐγγράφων, στήν ὑπογραφή τους ὡς μάρτυρας κ.ἄ.), ἐνῶ εἶναι γνωστό ὅτι ὁ ἐμπορικός Οἶκος Λογοθέτη περιῆλθε στή διαχείριση τοῦ Πέτρου Ρόζα, συζύγου ἐγγόνης τοῦ μισέρ Βασίλη³⁰. Εἶναι βέβαια ἀλήθεια ὅτι ἀγνοοῦμε λεπτομέρειες γιά τή συμπεριφορά τῆς κοινωνίας Σίφνου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπέναντι στούς νόθους καί ἄν, ὁ «νόθος» Κωνσταντῆς ἀντιμετωπίσθηκε κατά τούς κανόνες της, παρά τό γεγονός ὅτι ὁ πατέρας του διέθετε μεγάλη πολιτική καί οἰκονομική δύναμη. Ἄλλωστε καί ἡ, σχετικά μικρή, ἀκίνητη περιουσία τοῦ Κωνσταντῆ, συγκριτικά μέ ἐκείνην τοῦ Νικολοῦ Ρόζα, γιοῦ τοῦ Πέτρου Ρόζα, κατά τίς καταγραφές τῆς «ὀθωμανικῆς ἀπογραφῆς» τοῦ 1670 καί, γιά τόν λόγο αὐτόν, ἡ κατάταξή του στή δεύτερη κατηγορία τοῦ κεφαλικοῦ φόρου (evsat)³¹, εἶναι στοιχεῖα πού δημιουργοῦν ἀπορίες καί ἕνα πέπλο μυστηρίου γύρω

29. Εὐαγγελίας Μπαλτᾶ. Ἡ Ὄθωμανική Ἀπογραφή τῆς Σίφνου τό 1670, στά «Πρακτικά Β' Διεθνούς Σιφναϊκοῦ Συμποσίου», τόμ. Β' (2006), 323.

30. «Σιφνιακά», 6 (1998), 46.

31. Βλ. ὑποσημ. ἀριθ. 29.

ἀπό τόν Κωνσταντῆ, τό ὁποῖο ἴσως ξεκαθαριστεῖ στό μέλλον ἀπό ἄλλες ἱστορικές ἔρευνες πού θά φέρουν στό φῶς περισσότερες πληροφορίες.

Ἵπάρχει ὅμως καί ἄλλη, περισσότερο ἀσαφής, μαρτυρία γιά τόν Κωνσταντῆ Λογοθέτη, ἡ ὁποία περιέχεται στήν, ἀπό 4 Ἰουνίου 1664, διαθήκη τοῦ Μιχελέτου Κοντόσταβλου, ἐμπόρου-συνεργάτη τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη, στήν κατακλειῖδα τῆς ὁποίας ἀναγράφεται:

«Ἐάν ἔλθῃ ὁ Κωνσταντῖνος στή Βενετία νά μείνει μέ τόν ἀδελφό μου [τόν Νικόλαο Κοντόσταβλο, μόνιμα ἐγκατεστημένον ἐκεῖ καί διαχειριζόμενο κεφάλαια καί ἐμπορεύματα τῶν ἐμπόρων τῆς Σίφνου καί ἄλλων νησιωτῶν], ἐκτός ἀπό τά ὅσα τοῦ ἔχουν προικισθεῖ, νά τοῦ δοθοῦν ἄλλα πενήντα ρεάλια»³².

Γιά τόν ἐν λόγῳ Κωνσταντῖνο εἶχε προβλεφθεῖ ἀπό τόν προικοδότη του, προφανῶς γεννήτορά του, νά μεταβεῖ γιά μόνιμη ἐγκατάσταση στή Βενετία ὑπό τήν προστασία τοῦ Νικολοῦ Κοντόσταβλου, διαχειριστοῦ ἰδίων κεφαλαίων του. Ὁ Μιχελέτος Κοντόσταβλος, ὁ ὁποῖος, μετά τόν θάνατο τοῦ Βασίλη Λογοθέτη (1659) καί τοῦ Πέτρου Ρόζα (1662), εἶχε ἀναλάβει τήν προστασία τῶν μελῶν τῶν οἰκογενειῶν τους, ἔδινε ἐντολή μέ τή διαθήκη του στόν ἀδελφό του Νικολό, νά παραδώσει στόν Κωνσταντῖνο, ἄγνωστο γιά ποιόν ἰδιαίτερο λόγο, ἄλλα 50 ρεάλια (500 ρεάλια ἀναγράφονται σέ ἄλλο ἀντίγραφο τῆς διαθήκης τοῦ Μιχελέτου). Φαίνεται ὅμως ὅτι μέχρι τότε ὁ Κωνσταντῖνος, ἐγγαμος ἤδη πρό τοῦ ἔτους 1652, ἀλλ' ἄτεκνος (κατά τό κατάστιχο Ἀσπρᾶ), δέν εἶχε μεταβεῖ στή Βενετία³³. Καί ἂν τελικά ἐπῆγε ἀργότερα φαίνεται πῶς δέν ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ μόνιμα. Τοῦτο δέ γιατί κατά τήν «Ὀθωμανική ἀπογραφή» τῆς Σίφνου κατά τό 1670 καταγράφηκε στό σχετικό κατάστιχο μέ τά περιουσιακά του, πέντε μάλιστα χρόνια ἀργότερα, στίς 26 Φεβρουαρίου 1675, προσυπέγραψε ἀπόφαση τοῦ Κοινοῦ τῆς Σίφνου ὡς ἕνας τῶν προκρίτων τῆς ἡ ἀπόφαση ἐκείνη εἶχε σχέση μέ τή ρύθμιση χρέους τῆς Κοινότητος πρός τόν Γάσπαρη Κοντόσταβλο καί τόν γαμπρό του Κων. Ἀλιπράντη. Πρόκειται γιά τήν τελευταία πληροφορία μας περί τοῦ Κωνσταντῆ Λογοθέτη³⁴.

Τό παρόν κείμενο κλείνει μέ τή δημοσίευση παραρτήματος 31 ἱστορικῶν ἐγγράφων τοῦ Λογοθέτη ἢ τρίτων περί τοῦ Λογοθέτη. Πρόκειται γιά ἔγγραφα δημοσιευμένα ἤδη στά «Σιφνιακά», ἀλλά στήν ἰταλική

32. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἀνδριακά Ἱστορ. Ἐγγραφα, 32.

33. Βλ. κάποιες σκέψεις γι' αὐτόν στά «Σιφνιακά», 6 (1998), 15-16.

34. Δημ. Ἰ. Πολέμη, Οἱ Κοντόσταβλοι, Δελτίο «Ἀγκυρα», Ἄνδρος 2004, 210.

τους διατύπωση ἀναδημοσιεύονται ὅμως ἐδῶ σέ ἀπόδοσή τους στά ἑλληνικά γιά τήν ικανοποίηση σχετικοῦ αἰτήματος ἀριθμοῦ φίλων τῆς ἔκδοσης πού ἀγνοοῦν τήν ἰταλική γλῶσσα.

Τά ἔγγραφα στήν ἰταλική τους διατύπωση ἔχουν δημοσιευτεῖ, κατά τήν ἐδῶ ἀρίθμησή τους, στούς ἐξῆς τόμους καί σελίδες τῶν «Σιφνιακῶν», ὅπου καί ἡ παράθεση τῆς ἀρχειακῆς τους προέλευσης:

α) Στόν τόμο 7 (1999), 45-46, τό ἔγγραφο ἀριθ. 1.

β) Στόν τόμο 5 (1995), 144-147, τά ἔγγραφα ἀριθ. 12, 18, 24, 25.

γ) Στόν τόμο 6 (1998), 51 ἐπ., ὅλα τά ἄλλα μέχρι καί τοῦ ἀριθ. 31.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΕΛΠΙΤΡΟΣ¹ ΣΕ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΒΙΚΑΡΙΟΥ - Ν. ΓΟΖΑΔΙΝΟΥ

1631, Ἀπριλίου 30, στή Σίφνο.

Ὅταν ὁ αἰδεσιμώτατος ἀποστολικός βικάριος αὐτοῦ τοῦ τόπου δόν Ἰάκωβος Δελλαρόκκα ἦταν τόν περασμένο χρόνο σέ ταξίδι στήν Κωνσταντινούπολη, ὁ κύριος Νικολός Γοζαδῖνος κατεπάτησε καί ἰδιοποιήθηκε ἓνα τμήμα κτήματος (τῆς καθολ. ἐκκλησίας) μέ τά δικαιώματα καί ἐξαρτήματά του, δηλ. τή σκάλα, ὅπως λέγεται ἐδῶ, μέ τόν ἰσχυρισμό ὅτι εἶναι δική του, τήν κάτω ἀπό τόν πύργο, ὡς τμήμα ἐκείνου τῆς Λαγκάδας ἢ Κήπου, πού ὁ κύριος βικάριος πρό καιροῦ μέ δικαστική ἀγωγή κατά τῆς κυρίας Κατερίνας, μητέρας τοῦ εἰρημένου (Γοζαδῖνου), εἶχε ἀνακαταλάβει μέσω τοῦ Καδῆ ὑπέρ τῆς Παναγίας Εὐαγγελίστριας, λεγομένης τοῦ Κήπου². Τώρα τόν ἐγκαλεῖ ὁ κύριος βικάριος ὡς ἱερόσυλον, ὁ δέ κύριος Νικολός Γοζαδῖνος, τέκνο τῆς κυρίας Κατερίνας, ἐκίνησε ἀγωγή ζητώντας τήν ἀπόδοση καί ἀνάκτηση τῆς εἰρημένης τοποθεσίας πού ἀφῆρεσε ἀπό τά χέρια τοῦ δόν Δομήνικου Δελλαγραμμάτικα³ ὅταν ὁ βικάριος ἀπουσίαζε, καί μέ ἀξίωση ἑνός ἀκόμη τεμαχίου γῆς εὐρισκομένου πίσω ἀπό τόν φοῦρνο καί αὐτόν τόν φοῦρνο καί οἶκημα, πράγματα εὐρισκόμενα μέσα στήν ἴδια σκάλα, δηλ. στόν Κῆπο, πλὴν γιά τήν ἀποφυγή ἐμποδίων καί δυσχερειῶν, ὁ κύριος βικάριος ἀπό τό ἓνα μέρος καί ὁ κύριος Νικολός ἀπό τό ἄλλο, ἐξέλεξαν καί ψηφίζουν τόν κύριο Βασίλη Λογοθέτη καί τόν κύριο Ποθητό Σερμαρτῆ, διάκονο, γιά δικαστές τους πρὸς τούς ὁποίους δίνουν

καί παραχωροῦν ἐξουσία καί δύναμη νά ἀποφασίσουν, καθορίσουν καί ἐπιδικάσουν νόμιμα, δηλαδή σύμφωνα μέ τόν χριστιανικό νόμο καί ἀξιέπεινα κρίνουν τήν μεταξύ αὐτῶν ἐκκρεμοῦσα προκειμένη διαφορά⁴ δεχόμενοι καί οἱ δύο νά σεβαστοῦν καί θεωρήσουν ἔγκυρη καί ἀμετάκλητη τήν ἀπόφασή τους ἐπί ποινῇ ρεαλιῶν ἢ ἄλλων νομισμάτων Νο πενήντα καταβλητέων ἀπό τόν παραβάτη πού δέν θά ἀποδεχτεῖ τήν ἀπόφαση τῶν δύο δικαστῶν πού ἀναφέρθηκαν, ἡ δέ ποινή θά ἀνήκει στόν Ἁγᾶ⁵ καί πρὸς μεγαλύτερη ἐπιβεβαίωση καί ἀσφάλεια ὅτι θά τήν τηρήσουν οἱ εἰρημένοι κύριος βικάριος καί ὁ κύριος Νικολός ἀποδέχονται νά ὑπογράψουν ἰδιοχείρως μετά τῶν ὑπογραφόντων κατωτέρω μαρτύρων.

– Ἐγώ, δόν Ἰάκωβος Λαρόκκα ἀποστολικός βικάριος ὑπογράφω τά ἀνωτέρω.

– Ἐγώ, δόν Δομήνικος Δελλαγραμμάτικας, μισσιονάριος τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας ὑπογράφω τά ἀνωτέρω.

– Ἐγώ, Νικολός Γοζαδίνος, ὑπογράφω τά ἀνωτέρω.

– Ἐγώ, δόν Ἰάκωβος Δετζώρτζης βεβαιῶ τά ἀνωτέρω⁶.

– Ἐγώ, Γρηγόρης ὁ Ρώσιος βεβαιῶ τά ἀνωτέρω⁷.

Καταστρώθηκε ἀπό ἐμένα Νικολό Γοζαδῖνο⁸, δημόσιο καντζηλιέρη αὐτῆς τῆς νήσου ἀπό τό πρωτότυπο ἰδία χειρί.

Ἡ ἀπόφαση τῶν ἐλπίτρων

«† 1631, Μαΐου 4.

ἐμεῖς, ὁ διάκονος Σερμαρτῆς καί ὁ κύριος Βασίλης Λογοθέτης οἱ, κατά τ' ἀνωτέρω, ἐκλεγέντες δικαστές ὅπως φαίνεται στό συνυποσχετικό τῶν δύο μερῶν, εἶδαμε καί ἐξετάσαμε τά δίκαια καί τή διαφορά μεταξύ τῆς μιᾶς καί τῆς ἄλλης πλευρᾶς τῶν εἰρημένων αἰδεσιμωτάτου βικαρίου δόν Ἰάκωβου Λαρόκκα καί κυρίου Νικολοῦ Γοζαδίνου, ὁμοφώνως δέ καί οἱ δύο μέ μία βούληση καί γνώμη καί ἀφοῦ ἐπικαλεσθήκαμε πρωτίστως τό ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀποφασίσαμε, καθορίσαμε καί καταστρώσαμε ὀριστική ἀπόφαση ὅτι τό οἶκημα, ὅπως εὐρίσκεται μέ τόν φούρνο κάτω ἀπό τόν πύργο εἶναι τοῦ κυρίου Νικολοῦ Γοζαδίνου μέ τά δικαιώματα ἐπί τοῦ πύργου καί τοῦ κήπου· καί ἡ σκάλα, ὅπως εὐρίσκεται μέ τά δικαιώματά της, κάτω ἀπό τόν πύργο, πλησίον τοῦ οἰκήματος μέ τό τεμάχιο χωραφιοῦ, ὅπως εὐρίσκεται πρὸς τό μέρος τοῦ φούρνου, ἀνήκει στόν κύριο βικάριο κατά τά δικαιώματα τῆς Παναγίας Εὐαγγελίστριας καί ὅποιος ἐναντιωθεῖ ἢ δέν ἀποδεχτεῖ τήν ἀπόφαση, ἔχει ὑποχρέωση νά πληρώσει τήν καθορισθεῖσα ποινή στόν Ἁγᾶ πού πρόκειται νά ἔλθει* καί γιά πιστοποίηση τῆς ἀληθείας ὑπογράφουμε ἰδιοχείρως.

† διάκος σερμαρτῆς ὑπογράφω τ' ἀνωτέρω.

† βασίλης λογοθέτης ὑπογράφω τ' ἀνωτέρω.

Ἐπίσημο ἀπόμνημα τῶν Νικολό Γοζαδίνου, δημοσίον καντζηλιέρη τῆς Σίφνου, ἀντεγράφη ἰδιοχειρῶς ἀπό τό αὐθεντικό».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. «Ἐπιτρος», παραφθορά τοῦ ἰταλ. arbitro = διαιτητής, κριτής.
 2. Γιά τήν ἀνάκτηση τῆς περιουσίας τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Σίφνου ἀπό τόν Δελλαρόκκα βλ. «Σιφνιακά», 4 (1994), 34 ἐπ.
 3. Πρόκειται γιά τόν διορισμένο στό νησί ἀποστολικό μισσιονάριο - βοηθό τοῦ Δελλαρόκκα.
 4. Ἐπί προσφυγῆς στήν τουρκική δικαιοσύνη, τόν Καδῆ, ὁ ὁποῖος ἔβγαζε ἀπόφαση ὑπέρ τοῦ διαδίκου πού τοῦ ἔδινε τά περισσότερα χρήματα.
 5. Ἄγᾶς Τούρκος ἀξιωματοῦχος, ὑπεύθυνος γιά τά διοικητικά ζητήματα τῆς Σίφνου, κυρίως γιά τή συγκέντρωση τῶν κρατικῶν φορολογιῶν.
 - 6-7. Γιά τά πρόσωπα αὐτά δέν ἔχομε πληροφορίες.
 8. Ὁ καντζηλιέρης Νικολός Γοζαδίνος εἶναι διαφορετικό πρόσωπο ἀπό τόν ἀντίδικο τοῦ βικαρίου συνονόματο καί συνεπώνυμό του, ὅμως καί οἱ δύο τῆς ποτέ ἡγεμονικῆς αἰχογενείας τῆς Σίφνου.
- * Γιά τήν, κατά καιρούς, παρουσία στή Σίφνο Τούρκων ὑπαλλήλων (Ἄγᾶ καί Καδῆ) βλ. στή «Σιφνιακά», 14 (2006), 11 ἐπ.

2 Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΒΑΤΙΚΑΝΟΥ

«Οἱ εὐθύνες πού ἔχω ἀναλάβει μέ τήν προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν μου σ' αὐτήν τήν ἐκκλησία (ἐννοεῖ τήν καθολ. ἐκκλησία τοῦ νησιοῦ) καί τοὺς λειτουργοὺς τῆς πιστεύω ὅτι ἔχουν ἤδη ἀναγνωρισθεῖ ἀπό τίς σεβασμιότητες σας. Ἐρχομαι λοιπόν μέ τήν παροῦσα νά καταθέσω πρὸς τίς ἐξοχότητες σας τόν σεβασμό μου καί νά μέ παρουσιάσω στήν ἀγάπη σας, κατά τό δυνατόν, ὡς τόν καλόν ὑπηρέτη τους μέ τήν παράκληση νά μέ θεωρήσουν ἄξιον τῆς μικρῆς αὐτῆς προσφορᾶς μου. Ἐκτός τούτου, ὅτι δηλαδή θά σᾶς τιμῆσω ἰδιαίτερος, θά αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκη πῶς ἔχω ὑποχρέωση γιά τήν μεγαλύτερη ἐξυπηρέτησή σας.

Γιά τόν αἰδεσιμώτατο πατέρα Μάρκο Νταπόλλα, λειτουργόν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ νησιοῦ μας, παρόλο πού τόν τιμᾶτε καί εὐεργετεῖτε μέ τήν ἀγάπη σας, παρακαλῶ νά τόν ἐμπιστεύεσθε καί ἔχετε ὑπό τήν εὐνοιά σας γιατί εἶναι ἰκανός, πρᾶος καί ὑπόδειγμα καλωσύνης πρὸς ὅλους καί πάντοτε ἀγαπητός, ὑπηρετεῖ δέ καί προάγει τήν ἐκκλησία του ἐδῶ καί ἕξι χρόνια.

Ἐπιβάλλω ταπεινά τά σέβη μου καί κατασπάζομαι τίς πορφῶρες τῶν ἀγιότητων σας.

Σίφνος 1639, Αὐγούστου 25.

Τῶν σεβασμιότητων Σας
Ταπεινότατος

ὕποπρόξενος Ἀρχιεπελάγουσ
τοῦ χριστιανικωτάτου Βασιλέωσ
Βασίλης λογοθέτισ».

᾽Οπισθεν τοῦ ἐγγράφου Νο 2 (f. 142^R).

Σίφνος, 25 Αὐγούστου 1639

᾽Ο Γάλλοσ πρόξενοσ Ἀρχιεπελάγουσ.

Συνιστᾶ ὑπό τήν προστασία τῆσ Ἀγίας Προπαγάνδασ τόν δόν Μάρκο Νταπόλλα ὡσ αὐτόν πού ὑπηρετεῖ ἐφημέριοσ ἐπί ἔξι χρόνια αὐτό τό νησί, ὁ ὁποῖοσ ἔρχεται τώρα στή Ρώμη γιά ἐκπλήρωση εὐλαβείασ καί ὑπηρεσίεσ τῆσ ἐκκλησίασ του.

᾽Αλλη γραφή:

«᾽Ο ἐν λόγῳ πρόξενοσ εἶναι ᾽Ελληνασ καθολικόσ καί διαχειριστήσ ὑποθέσεωσ τῶν καθολικῶν, ἄξιοσ δέ νά προσφέρει ὑπηρεσίεσ στούσ ἐπισκόπουσ καί ἱεραποστόλουσ μασ διά τοῦ Ἀγᾶ τῆσ ᾽Ασπρησ Θάλασσασ».

᾽Αλλη γραφή:

«Νά γράφετε σ' αὐτόν τόν κ. Βασίλειο Λογοθέτη, πρόξενον τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνοσ, ὅτι τόν εὐχαριστῶ γιά ὅσα κάνει χάριν τῶν καθολικῶν ἐκείνων τῶν περιοχῶν καί τόν παρακαλῶ νά συνεχίσει τίσ προσφορέσ του ἰδιαίτερα στούσ Λατίνουσ ἐπισκόπουσ τοῦ Ἀρχιεπελάγουσ (καί ἀκόμη) θά ἀναδείξω τόν ἐκ Χίου ᾽Αντώνιο Σέρρα ἱεραπόστολο Ρόδου. Ὡσ πρόσ τόν πρέ Μάρκο Νταπόλλα συνεστήθη στήν Αὐτοῦ Ἀγιότητα νά τοῦ παρασχεθεῖ κάποια βοήθεια καί ἀναδειχτεῖ ἱεραπόστολοσ τῆσ Ἀγίας Προπαγάνδασ ὑπό τήν ἐπίβλεψή τῆσ κ.λπ».

3. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΑΪΛΟ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

«Εὐρίσκομαι καί πάλι σ' αὐτήν τήν πόλη! γιά σοβαρή ὑπόθεση τοῦ νησιοῦ μασ πού ὁ Μεγαλοδύναμοσ νά συγχωρήσει αὐτόν πού ὑπῆρξε ἡ ἀφορμή τῆσ. Θέλω νά πιστεύω ὅτι ἡ ἐξοχότητά Σασ ἔχει πληροφορηθεῖ τά συμβάντα μέ τόν κύριο Ἰάκωβο Μπαλσαρίνη², ἐλπίζω ὅμοωσ στόν Κύριο ὅτι τά πράγματα θά βελτιωθοῦν χωρίσ ζημία δική μασ μέ τό νά ἔχομε ἐμπιστευθεῖ τά πάντα στόν Κύριο, ὁ Ὅποιοσ εἶναι προστάτησ τῶν ἀθῶων. Ἐξ αἰτίας αὐτῶν τῶν γεγονότων ἔχασα τήν εὐκαιρία νά ἔλθω αὐτοπροσώπωσ νά καταθέσω τά σέβη μου στήν ἐκλαμπρότητά Σασ. ᾽Ομοωσ μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ ὅταν ἔλθω στή Βενετία τόν προσεχῆ Μάρτιο θά ἔχω τήν εὐκαιρία νά εἶμαι καθημερινά κοντά σας³.

Ἐν τῶ μεταξύ παρακαλῶ εὐσεβάστωσ νά μέ διατάξετε γιά ὅ,τι δῆποτε θεωρήσετε πῶσ οἱ μικρέσ δυνάμεισ μου μποροῦν νά φέρουν σέ

πέρας, υπόσχομαι δέ στην έκλαμπρότητά Σας ότι στο πρόσωπό μου θά έχει έναν παντοτεινό υπηρέτη της. "Όποτε ή Ύψηλότητά Σας θελήσει νά τό διαπιστώσει θά τόν εύρει μέ άμεσα άποτελέσματα.

Έάν έλθει εκεί ο κ. Μιχαήλ Γρυπάρης, φίλος καρδιαχός και ένδιαφέρον άτομο νά σάς προσκυνήσει, γιά τόν όποιο είχα τήν εύκαιρία νά σάς παρακαλέσω εύσεβάστως όταν εύρισκόμουν κοντά σας τόν περασμένο χρόνο¹, παρακαλώ έκ νέου γονυπετής νά θελήσετε νά γνωρίσετε αυτόν τόν νέο, γιά τόν όποιο οί δικές μου συστάσεις άποβλέπουν στη δημιουργία ένδιαφέροντος γιά βοήθεια και άνακούφισή του τόν άγαπώ σαν δικό μου παιδί και τήν εύνοια πού θά λάβει από Σας θά θεωρήσω ως ιδιαίτερα δική μου προσωπική υποχρέωση στό διηνεχές πρός τήν έξοχότητά Σας, τήν όποία εύχαριστώ επίσης θερμά γιά τήν υποστήριξή της πρός τόν κ. Ρενιέρ.

Άπό τόν ίδιο τόν Γρυπάρη θά ενημερωθει πλήρως ή έξοχότητά Σας προφορικά γιά τά ζητήματά μου έπειδή, παρ' όλο τό σέβας μου, άδυνατώ νά σάς αναπτύξω στην παρούσα.

Μέ ταπεινότητα προσκυνώ τήν έκλαμπρότητά Σας.

Άπό τή Χίο, 15 Νοεμβρίου 1639 π. ήμ.

Της έξοχότητός Σας

Ταπεινός δούλος

Basilio Logotheti

Βασίλις Λογοθέτης.

Πρός τόν έξοχότατον κ. βάϊλον ΚΠόλεως».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ένωσει τή Χίο όπου μετέβαινε συχνά ο Λογοθέτης γιά διάφορα ζητήματα και υποθέσεις του, αλλά και γιά συναντήσεις μέ τόν Τουρκο ναύαρχο (καπουδάν πασά) [βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Η Κυρία Βρυσιανή (Τά νεώτερα ιστορικά στοιχεία)*, Αθήνα 1981, 46].

2. Άγνωστες οί δύο αυτές σοβαρές υποθέσεις.

3. Βάϊλος (= πρέσβυς) τής Βενετίας στην Κων/πολη διατελούσε από τό 1636-1641 ο Alvise Contarini.

4. Ο Λογοθέτης μετέβαινε τακτικά και στην Κων/πολη όπως φανερώνει ή άνωτέρω δήλωσή του και άλλες μαρτυρίες. Μέ τήν οικογένεια Γρυπάρη, κρητικής καταγωγής, φαίνεται πώς ο μισέρ Βασίλις είχε οικογενειακή σχέση, άπροσδιόριστη όμως ακόμη [βλ. τά «Σιφνιακά», 6 (1998), 16, 17].

4. ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΑΪΛΟ

«29 Ιουνίου 1640, Σίφνος.

Άπό τόν κύριο Μιχαήλ Γρυπάρη πληροφορήθηκα πόσο πολύ προωθήσατε τίς υποθέσεις του και τή ρύθμισή τους και μένω υποχρεωμέ-

νος στό διηνεχές δηλώνοντας ἐκ νέου πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας τὴν προσφορά μου γιὰ ἐξυπηρέτησή σας σέ κάθε περίσταση, τόσο δημόσια, ὅσο καί ἰδιωτική· ἐπιθυμῶ νά γνωρίζετε ὅτι παραμένω πάντοτε μέ τόν διακαῆ πόθο νά ἀποδεικνύω τὴν ἐτοιμότητα καί ἀπόλυτη προσφορά ὑπηρεσιῶν πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας στό παραμικρὸ νεῦμα τῆς· τώρα πληροφορήθηκα τὴν «προσεχῆ» εὐτυχῆ ἐπάνοδό σας στήν ποθητὴ πατρίδα σας κατὰ παραχώρηση Κυρίου τοῦ Θεοῦ· μπορῶ λοιπόν πλέον μέ περισσότερο θάρρος νά παρακινήθω στήν ἐπιθυμία μου τῆς Βενετίας νά ἔλθω αὐτοπροσώπως νά ἀσπασθῶ τίς πορφῦρες τῆς ἐξοχότητός σας καί ἀφιερωμένος ταπεινός ὑπηρετῆς σας τελειώνω προσκυνητῶς μετά σεβασμοῦ.

Ἄπό τή Σίφνο, 1640 Ἰουνίου 29.

«Βασίλης λογοθέτις»

Γνωστοποιῶ ἀκόμη πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας ὅτι τὰ ἀγάλματα εἶναι ἔτοιμα καί Θεοῦ ἐπιτρέποντος θά τὰ φέρω ὁ ἴδιος ἐπειδὴ εἶναι πράγματα ἀξιοζήλευτα καί δέν τὰ ἐμπιστεύομαι σέ τρίτα πρόσωπα».

5. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΒΑΤΙΚΑΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΙΦΝΟΥ

«Θεωρῶ πολύ μεγάλην ὑποχρέωσή μου καί μέ βαθειά ὑπόκλιση νά εὐχαριστήσω καί πάλι τὴ θεία δύναμη γιὰ τὴν εὐνοια πού ἐπέδειξε σ' ἐμένα, χωρίς καμμίαν δική μου ἐπιδίωξη νά μέ ἀναδείξει ἄξιον νά γευτῶ τὴν εὐμένεια καί καλωσύνη τῆς μοναδικῆς μεγαλειότητος, τῆς περιεχομένης, λέγω, στήν Ἁγία Προπαγάνδα Πίστεως, παρά τῆς ὁποίας δέν ἔχεις νά περιμένεις ἄλλο, παρά μόνο ἀπερίγραπτη χάρη ἀπὸ τοὺς σεβασμίους ἀντιπροσώπους τῆς.

Ἵποκλίνομαι λοιπόν καί μέ βαθύτατο σεβασμὸ κατασπάζομαι τίς πορφῦρες τῶν σεβασμιότητων σας κατευχαριστώντας τες καί ἂν ἐπιθυμοῦν νά δεχτοῦν ἕναν ἐλάχιστο ὑπηρετῆ τους ὅπως ἕναν κεχαρμένο μοναχό, θά προσφέρω τίς ὑπηρεσίες μου ἀκόμη καί μέ τό αἷμα μου γιὰ νά διευθετῶ καί ἀξιοποιῶ τίς ὑποθέσεις τῆς Ἁγίας Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας (κατὰ τὰ διαλαμβανόμενα στήν ἐπιστολή πού εὐχαρίστως ἔλαβα τῆς 20 τοῦ περασμένου Μαΐου, τῆ σχετικῆ μέ τόν αἰδεσιμώτατο πρέ Μάρκο Νταπόλλα), ἀλλ' ὅπως καί στό παρελθόν ἔπραξα σέ διάφορες περιπτώσεις, μολονότι δέν βλέπω νά ὑπάρχει θετικὴ ἀνταπόκριση ἀπὸ λειτουργοὺς πού ἔχουν ὑποχρέωση πρὸς τοῦτο, ὅπως ὁ σεβασμιώτατος ἐπίσκοπος Giacomo della Rocca, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν ὥρα πού ἀπέχτησε τόν τίτλο τῆς ἐπισκοπῆς τὴν ἐγκατέλειψε καί ἀπουσιάζει συνεχῶς, γε-

γονός παράλογο καί έντελῶς άδικο. Έκτιμῶ δηλαδή ὅτι θά ἦταν εὐεργετημένη αὐτή ἡ ἔκκλησία εἰάν εὐρίσκονταν στήν ἐπαρχία του καί νά μή διαμένει ἐκεῖ ὅπου κανείς δέν περιμένει τίποτα ἀπ' αὐτόν¹. Σᾶς ἐνημερώνω ὅτι εἰάν δέν ὑπῆρχε ὁ αἰδεσιμώτατος πρέ Μάρκος νά ἐπιτηρεῖ καί διοικεῖ τήν ἔκκλησία, θά εἶχε καταστραφεῖ ὀλοσχερῶς². Οἱ σεβασμιότητές σας θά ἐνημερωθοῦν καλύτερα ἐπ' αὐτῶν ἀπό τόν αἰδεσιμ. πατέρα Vignoli, σημαίνουσα προσωπικότητα³.

Σεβασμιώτατοι,

εἶχαμε θεωρήσει εὐτυχία καί χαμάρι μας ὅτι διαθέταμε κάποια λειτουργικότητα λογία καί κήρυγμα Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ μας τώρα πρὸς τά τέλη τοῦ βίου μας· ὅμως δέν ἐπιθυμῶ νά ἀποκαλύψω, ὅπως εἶμαι βέβαιος, ὅτι θά ὑπῆρχε μεγάλο καλό καί προτέρημα ἀπόδοσής τους στίς σεβασμιότητές σας, γι' αὐτό παρακαλοῦμε νά μή μᾶς λησμονήσετε, ἀφοῦ διατυπώνουμε τά ἀνωτέρω μέ εἰλικρίνεια γιά ἐνημέρωσή σας.

Τόν περασμένο μῆνα μέ τό νά βρεθῶ στή Χίο γιά ὑπόθεση κατόπιν παραγγελίας τοῦ καπετάν πασᾶ τῆς Κων/πολης¹, συζητήσαμε μέ τόν εὐγενέστατο κύριο Battista Moroni, οἰκονομικό διαχειριστή τῆς Ἀγίας «Ρωμαϊκῆς» Ἐκκλησίας, τήν ἐπιθυμία μας νά περιορίσουμε τίς «οἰκονομικές» πιέσεις κάποιων ἐπιτηδείων, πρᾶγμα γιά τό ὁποῖο προσφέρομαι, χάριν τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας, νά τό πραγματοποιήσω μέ ὅλες τίς δυνάμεις μου. Σέ καλή περιοχή τῆς πόλης εὐρήκα, κατόπιν παρακλήσεως, περί τίς 350 πιάστρες· ἀνακοινῶν τοῦτο μέ πρώτη εὐκαιρία πλοίου γιά νά τό γνωρίζετε ὅτι ἔγινε ἤδη πράξη².

Σεβασμιώτατοι Κύριοι, εἰάν δέν μπορούμε νά φερθοῦμε ἐπάξια πρὸς τίς σεβασμιότητές Σας, παρακαλοῦμε νά μᾶς συγχωρήσετε καί τελειώνοντας ταπεινότατα καί μέ εὐλαβική προσκύνηση κατασπάζομαι τά ράσα σας.

Σίφνος, 10 Ἰουλίου (νέο) 1640

Τῶν σεβασμιότητων Σας

Υπόχρεως καί εὐσεβέστατος δοῦλος

Βασίλειος Λογοθέτης, ὑποπρόξενος

τοῦ Χριστιανικωτάτου Βασιλέως

τοῦ Γαλλικοῦ Ἔθνους».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

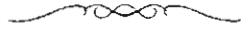
1. Ὁ Giacomo della Rocca, κληρικός μεγάλης ἡλικίας, ὑπηρέτησε τή Λατινική Ἐκκλησία Σίφνου ἀπό τοῦ ἔτους 1625 μέ αὐταπάρνηση καί σοβαρά ἀποτελέσματα (λ.χ. ἱδρυση σχολείου κ.ά.), ὑπέφερε ὅμως οἰκονομικά μέ ἀποτέλεσμα νά ἀναγκασθεῖ νά καταφύγει σέ συγγενεῖς του στήν Ἄνδρο γιά νά ἐπιβιώσει. Τότε (1634) τό Βατικανό τόν ἀνέδειξε ἐπίσκοπο Σίφνου - Κέας - Θερμίων, ἀλλ' ἐξακολούθησε νά παραμένει στήν Ἄνδρο λόγω χρεῶν τῆς ἐπισκοπῆς του κ.λπ. [βλ. λεπτομέρειες στά «Σιφνιακά», 4 (1994). 38 ἐπ.].

2. Τόν pre Marco da Polla από τή Σύρο προσέλαβε ό Rocca γιά λειτουργό τής Ἐκκλησίας κατά τήν ἀπουσία τοῦ ἰδίου στήν Ἄνδρο.

3. Προσωπικότητα πού θά πέρασε τότε ἀπό τή Σίφνο, ἄγνωστη σ' ἐμᾶς.

4. Καί ἄλλη μετάβαση τοῦ Λογοθέτη στή Χίο καί συνεργασία του μέ τόν καπουδάν πασᾶ.

5. Ἐννοεῖ, πιθανόν, ὅτι διενήργησε ἔρανο ὑπέρ τής Καθολικῆς Ἐκκλησίας μετά τή συνεργασία πού εἶχε μέ τόν διαπιστευμένον της στή Χίο Battista Moroni.

6. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΠΡΟΣ ΒΑΤΙΚΑΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΤΗΣ

«Τό αἶσθημα τοῦ βαθύτατου σεβασμοῦ πού τρέφω πρὸς τίς Ἀγιότητές σας μέ ἐμπνέει νά συνεχίσω μέ τήν ἴδια ἀφοσίωση, ὅπως καί κατά τό παρελθόν, τό ἔργο τῆς προόδου τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πού εὐρίσκεται στόν τόπο μας. Μετά τήν παραλαβή τῆς ἐπιστολῆς, ἀπό 28 Δεκεμβρίου 1639, τῶν σεβασμιότητων σας, τήν ὁποία μοῦ παρέδωσε ὁ πρέ Μάρκος Νταπόλλα κατά τήν ἐδῶ ἐπιστροφή του, δέν παρέλειψα νά τακτοποιήσω μέ κάθε ἐπιμέλεια τά χρήματα πού ἀποστείλατε στή Χίο, στόν κύριο Vincenzo Moroni ἕνα μέρος ἀπό αὐτά ἐπενδύθηκε ἤδη σέ καλῆς ἀπόδοσης κτήματα ἴσης ἀξίας ἐδῶ στό νησί μας*, γεγονός πού θά ἐπιφέρει ἀνάπτυξη τῆς εὐλάβειας ὄλων ἡμῶν πού διακρινόμαστε ὡς προσωπικότητες ἱκανές νά ἀναφερόμαστε καί προσευχόμαστε στό εὐαγγέλιο προκειμένου νά διατηροῦνται οἱ ψυχές πού ὑποφέρουν ἀπό τήν ἀπουσία τοῦ σεβασμιότατου ἐπισκόπου μας ἐπειδή, λόγω τῆς μεγάλης ἡλικίας του, ἀδυνατεῖ νά ὑπηρετεῖ τόν τόπο μας.

Ὅθεν εἶναι ἐπιβεβλημένο χάριν τῆς εὐσεβείας μας πρὸς τήν Ἁγία Προπαγάνδα νά ἀνατρέφουν οἱ σεβασμιότητές σας τά πάντα καί νά προνοήσουν μέ τόν ζήλο πού τίς διακρίνει νά μᾶς ἀποστείλουν κάποιον ἐπιμελῆ ἄνθρωπο πού νά εὐρίσκεται πάντοτε κοντά μας.

Προσκυνῶ τίς σεβασμιότητές Σας

Σίφνος, 1641 Μαρτίου 23.

Τῶν σεβασμιότητων Σας

Ταπεινός καί ὑπόχρεως

Βασίλειος Λογοθέτης

Πρόξενος τοῦ Χριστιανικωτάτου

Βασιλέως τοῦ Γαλλικοῦ Ἔθνους».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Γιά τήν ἀγορά τῶν κτημάτων βλ. λεπτομέρειες στό «Σιφνιακά», 12 (2004), 119 ἐπ.

7. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΙΦΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΤΗΣ

«Τό βαθύτατο σέβας πού τρέφω πρὸς τίς σεβασμιότητές Σας μέ ἐνθαρρύνει νά συνεχίσω μέ τήν ἴδια ἀφοσίωση, ὅπως καί κατά τό παρελθόν, πρὸς ἀνάπτυξη τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πού εὐρίσκεται σ' αὐτόν τόν τόπο, ἰδιαίτερα μετά τή λήψη τῆς ἐπιστολῆς τῶν σεβασμιότητων σας τῆς 20 Δεκεμβρίου 1639 πού ἀποστείλατε μέ τόν πρέ Μάρκο Νταπόλλα κατά τήν ἐδῶ ἐπάνοδό του· δέν παρέλειψα νά χρησιμοποιήσω μέ κάθε ἐπιμέλεια τή συμπαράστασή μου στήν τακτοποίηση τῶν χρημάτων πού ἀπεστάλησαν στή Χίο, στόν κύριο Vincenzo Moio, μέρος τῶν ὁποίων ἔχουν ἤδη ἐπενδυθεῖ σέ ἀνάλογα κτήματα καλῆς ἀπόδοσης τοῦ τόπου μας.

Σεβασμιώτατοι Κύριοι, διαπιστώνω ὅτι ἡ ἐκκλησία πάσχει ἐξ αἰτίας τῆς βεβαρυμένης ἡλικίας τοῦ σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος, λόγω τῆς ἀνικανότητός του, δέν ἐμφανίζεται κἂν σ' αὐτόν τόν τόπο γι' αὐτό εἶναι ἀναγκαιότατο, χάριν τοῦ σεβασμοῦ μας πρὸς ἐσᾶς καί τήν Ἁγία Προπαγάνδα, νά γνωστοποιήσουμε τά πάντα ὥστε νά ἀφεθεῖ σέ ἀνάπτυξη ὁ σεβασμός ἀπό ὄλους ἐμᾶς ὅταν ὑπάρξει ἕνα ἰκανό πρόσωπο νά μᾶς διδάσκει τό Εὐαγγέλιο· οἱ σεβασμιότητές Σας θά προνοήσουν μέ τόν χαρακτηριστικό ζῆλο καί καλοσύνη τους νά μᾶς στείλουν κάποιον ἰκανό ἱερωμένο γιά τήν παραγωγή ἔργου, προσκυνῶ δέ ταπεινά τίς σεβασμιότητές Σας.

Προσθέτω ὅπως ἰδιαίτερος πῶς ὁ σεβασμιώτατος ἐπίσκοπός (μας), ἀπό ὅσα μπορῶ νά προδικάσω, εἶχε πρόθεση νά ἀναζητήσει ἐπιπρόσθετα ἔσοδα ἀπό τά ἐν λόγω κτήματα, πού οὐδέποτε εἶχαν ἀναφανεῖ τόσα στήν ἐκκλησία γιά τήν ὁποία δέν θεώρησε ὅτι εἶχε κάποια ὑποχρέωση, γι' αὐτό ἐπιζητῶ σχετική διαταγή Σας, τήν ὁποία (ζητῶ συγγνώμη σας) παρακαλῶ νά στέλνετε μέσω Ἁνκόνας, στά χέρια τοῦ κυρίου Ἰάκωβου Τρόμπα*, ὅπου εὐρίσκεται μιὰ δική μου σάϊχα πού θά τήν παραλάβει καί θά μοῦ φέρει σύντομα.

1641, Σίφνος, 10 Ἀπριλίου

Τῶν σεβασμιότητων Σας

Μετά σεβασμοῦ

Βασίλειος Λογοθέτης

Ὑποπρόξενος τοῦ Χριστιανικωτάτου

Βασιλέως τοῦ Γαλλικοῦ Ἔθνους».

Στό verso (f. 68^v) τά ἐπόμενα,
διά χειρός ὑπαλλήλου τῆς SCPF:

«Σίφνος, 10 Ἀπριλίου 1641

Βασίλειος Λογοθέτης

ὑποπρόξενος Γαλλίας

Ἐναφέρει ὅτι ἐπένδυσε σέ ἀκίνητα αὐτοῦ τοῦ νησιοῦ μέρος τῶν χρημάτων πού ἀπεστάλησαν στόν *Mogone* τῆς Χίου ὑπέρ τῆς ἐπισκοπῆς τῶν *Θερμίων* παραπονεῖται πώς ὁ σεβασμ. ἐπίσκοπος ἀπουσιάζει διαρκῶς καί ἐξαιτεῖται νά γίνει πρόβλεψη γιά ἀντικατάστασή του μέ ἄλλον χρήσιμον γιά τίς ἐκεῖ φυχές, γιατί στεροῦνται προσευχῆς ἢ ἄλλης ἀσχήσεως πνευματικῆς.

Θεωρεῖ ὅτι, ἂν καί ὁ ἐπίσκοπος δέν προσφέρει τίποτε στούς πιστούς, θά διεκδικήσει εἰσόδημα ἀπό τά ἀγορασθέντα κτήματα. Ζητᾷ τήν ἀποστολή διαταγῶν στόν *Giacomio Trogra* στήν Ἄνκονα, ὅπου εὐρίσκεται ἓνα δικό του σκάφος γιά τήν παραλαβή τους».

Παρακάτω, μέ ἄλλο χέρι:

«Ὁ ἐπίσκοπος εἶναι ἠλικιωμένος, περί τά 90 ἔτη, καί διαμένει στήν Ἄνδρο, νησί πλησιόχωρο, γιά νά τόν ἐξυπηρετοῦν οἱ δικοί του στίς ἀνάγκες του. Στό νησί (Σίφνο) ὑπάρχει κληρικός, λεγόμενος δόν *Μάρκος*, ἱεραπόστολος τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας, μέ ἐτήσιο 15 σκούδων».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Συνεργάτης-ἀντιπρόσωπος τοῦ Λογοθέτη στήν Ἄνκονα [βλ. «Σιφνιακά», 5 (1995), 38 καί 6 (1998), 22].

8. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΚΙΜΩΛΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΠΠΟΤΕΣ ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ

«Ὁ καπετάν *Ζώρξης Ράμφο* ἐπιθυμοῦσε νά προσπέσει στά πόδια τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος κατόπιν προτροπῆς τῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ τῆς *Κιμώλου* προκειμένου νά ἐπιζητήσῃ τήν ἀνακούφισή τους ἀπό τίς καταστροφές καί ζημιές πού ἔπαθαν ἀπό τόν ἰππότη μονσοῦ *Seglia* ὅταν μέ τό πατάκιό του εὐρίσκονταν ἐκεῖ τό ἔτος 1638, αἴτημα τό ὁποῖο, ὡς σωστό καί δίκαιο, θεώρησα καλό νά τό συνοδεύσω μέ τίς λίγες αὐτές γραμμές μέ μοναδικό σκοπό τήν ἄμεση διεκπεραίωσή του χάριν δικαιοσύνης. Ἐπί πλέον παρακαλῶ τίς σεβασμιότητές σας, ἐπειδή εἶμαι βέβαιος πώς καί χωρίς αὐτές τίς καταστροφές δέν θά παρέλειπαν νά τόν συμπαρασταθοῦν, ὄντας τοῦτος προσωπικότητα ἐνάρετη, ἀλλά καί γιά τόν λόγο ὅτι «οἱ *Κιμῶλιοι*» προσέφεραν κάθε βοήθεια καί ἐξυπηρετήσεις πρὸς τόν ἰππότη καί ἄλλους καπεταναίους πλοίων πού καταπλέουν σ' αὐτό τό νησί, ὅπως ἀσφαλῶς ἐπιβεβαιώνεται τοῦτο ἀπό ἔγγραφα πού εὐρίσκονται στά χέρια του*.

Ὅφειλω νά ἐνημερώσω ἰδιαιτέρως τίς σεβασμιότητές σας γιά τίς ἀφόρητες καταπιέσεις πού ἀκόμη καί ἐγώ ὑφίσταμαι διαρκῶς ἀπό τίς πολεμικές φελοῦκες καί μπεργαντίνια τῆς Μάλτας εὐρισκόμενος στό νησί μου μέ δεκαπέντε καί πλέον σκάφη, τά ὅποια καθημερινῶς λεηλατοῦνται ἀπ' αὐτούς χωρίς φόβον Θεοῦ, γι' αὐτό προστρέχω εὐλαβῶς στήν ἀγιότητά σας, ἐάν εὐαρεστεῖσθε, νά μοῦ προσφέρετε τή χάρη, ὄντας δικός σας ἄνθρωπος, ὥστε μέ τή δική σας μεσολάβηση πρὸς τόν ἐξοχότατο Μεγάλο Μάγιστρο νά δώσει ρητή ἐντολή στούς πλοιάρχους τῶν εἰρημένων πολεμικῶν πλοίων ἀπό ἐδῶ καί στό ἐξῆς νά μὴ προξενοῦν ζημιές στά πλοῖα καί ἐμπορεύματά μου.

Τό αἴτημά μου τοῦτο ἤθελα νά ἀπευθύνω πρό καιροῦ στόν ἐξοχότατο Μεγάλο Μάγιστρο, πλήν προκειμένου νά μὴ δώσω νά καταλάβουν οἱ περί ὧν πρόκειται πού μέ ζημιώνουν ὅτι ἐγώ ἐπέχειρησα κάποιαν ἐνέργεια ἐναντίον τους καί μοῦ κάνουν χειρότερα, θεώρησα καλό νά ζητήσω αὐτήν τή χάρη ἀπό τή σεβασμιότητά σας γιά τήν ἐπίτευξη αὐτοῦ τοῦ εὐεργετήματος καί πρὸς τοῦτο σᾶς προσκυνῶ μέ σέβας.

Σίφνος, 14 Μαΐου 1642

Τῶν σεβασμιότητων σας
Μέ ταπεινότητα καί εὐλάβεια
Βασίλειος Λογοθέτης, πρόξενος».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Γιά τό ζήτημα τοῦτο τῶν Κιμωλίων βλ. καί «Σιφνιακά», 15 (2007), 156-7.

9. Ο ΒΙΚΑΡΙΟΣ ΣΙΦΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΛΟΓΟΘΕΤΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ

«Ἐρχομαι μέ τήν παροῦσα νά κάνω ἐδαφιαῖα ὑπόκληση ὡς ταπεινός καί ἀνάξιος δοῦλος καί νά ἀναφέρω ὅτι ὁ σεβασμ. ἐπίσκοπός μας ἀνεχώρησε ἀπό αὐτήν τή ζωή στίς 10 Ἀπριλίου καί ἄφησε χρέη 62 γροσίων, τά δέ κινητά πράγματά του εἶναι μικρῆς ἀξίας καί δέν γνωρίζω τί πρέπει νά κάνω· εἶμαι σέ σύγχυση μὴν τύχει καί μείνει σέ χρέος ἡ ἐκκλησία· πρῶτα θά πάω στή Χίο γιά νά ἀνανεώσω τά διαπιστευτήριά μου ἀπό τόν νέο καπετάν πασᾶ· εὐτυχῶς πού ὅσο ὑπάρχει ὁ κ. Λογοθέτης δέν ἔχομε νά φοβηθοῦμε κανέναν, πλήν δέν πρέπει νά μένουν ἀνεπικύρωτα αὐτά τά ἔγγραφα γιά πολλούς λόγους σχετικούς μέ τή διοίκηση τῆς ἐκκλησίας μας μετά τόν θάνατο τοῦ ἐπισκόπου.

Ὁ κ. Λογοθέτης πραγματοποίησε μεγαλειώδη ἀκολουθία (ἐνν. στόν ἀποθανόντα) προσκαλώντας ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους κληρικούς νά τόν συνοδεύσουν στόν ἐνταφιασμό του, 51 τόν ἀριθμό, ἐγώ δέ τόν ἐκήδευσα

σύμφωνα μέ τή συνήθεια τῆς ἐκκλησίας μας· αὐτοί παρευρέθησαν γιά νά τόν τιμήσουν καί ἀπό σεβασμό στήν ἐκκλησία μας. Εἶχα ἐντολή νά ἔλθω στή Ρώμη γιά ὑποθέσεις αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας γιατί ὅσο μέ συμβουλευέτε καί θά ὑπάρχω στή ζωή δέν θά τήν ἐγκαταλείψω ἐπειδή ἐλπίζομε στή συμπαράσταση τῆς ὑπέρτατης Δύναμης καί τήν εὐλογία τοῦ Κυρίου μας, ἀλλά καί τῆς σεβασμιότητός Σας γιά τή διάδοση τοῦ καθολικοῦ δόγματός μας· καθικετεύω τή σεβασμιότητά Σας μέ κεκλιμένη κεφαλή ὡς πατέρα φιλόανθρωπο πρὸς ἐμᾶς μολονότι εἶναι ἀλήθεια πῶς δέν ἤμαστε ἱκανοί νά πάρουμε θάρρος ζητώντας τή μεγαλοψυχία καί ἀγάπη τῆς σεβασμιότητός Σας γιά νά ἀντιληφθεῖ σύνολο τόν ψυχικό κόσμο μου ἐπειδή εὐρίσκομαι πολύ θλιμένος καί δέν διαθέτω κατάλληλη μὀρφωση νά ἐξηγήσω στοὺς προϊσταμένους μου κατά τήν ἐπιθυμία μου· γι' αὐτό ἠθέλησα νά ἔλθω στή Ρώμη μέ τόν ἀδελφό μου Βαρθολομαῖο μήπως μέσω τῆς ἐπιρροῆς καί συνδρομῆς Σας τόν βάλετε σέ κάποιο κολλέγιο κατά τήν κρίση Σας ἐπειδή γνωρίζετε ἄριστα ὅτι ἐμεῖς σ' αὐτά τά μέρη δέν ἔχομε τή δυνατότητα νά προωθήσουμε «κατάλληλα» πρόσωπα στόν Χριστιανισμό, γι' αὐτό καί, ὅπως ἀνέφερα, ἐπιθυμοῦσα νά ἔλθω ἐκεῖ, πλὴν ὁ θάνατος τοῦ ἐπισκόπου μέ ἀναγκάζει νά παραμείνω γιά νά μὴν ἐγκαταλείψω ἐκκλησία καί τίς λίγες ψυχές πού εὐρίσκονται ἐδῶ.

Γιά τή μισθοδοσία τῆς ἱεραποστολῆς μου νά τήν δώσετε σέ ὅποιον προτείνει ὁ ἀδελφός μου Ζώρξης Νταπόλλας μέσω Ἀνκόνας καί θά ἀποστείλω τήν ἀπόδειξή μου χωρὶς νούμερο καί τό βάζει ἡ σεβασμιότητά σας· τά χρήματα πού προορίζονται γιά τήν ἀγορά «κτημάτων» στήν Ἄνδρο νά φροντίσετε σχετικῶς κατά τά προηγηθέντα γιατί καθημερινά χάνεται ἡ ἀξία τους λόγω τῆς φορολόγησῆς τους καί δέν ἀποδίδουν κανένα ὄφελος· ἐδῶ ὑπάρχουν καλά κτήματα, ὅπως ἐκεῖνα πού ἀγοράσαμε ἤδη, πού ἀποδίδουν ἐτησίως 8%. Ἔτσι, γιά νά μὴ μακρυγορῶ καί νά μὴ φανεῖ ἡ ἐκκλησία φιλοκερδῆς, φροντίσατε τό θέμα διά τοῦ κ. Λογοθέτη, ἂν καί ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς ἔχει πάντοτε νά περαιώσει σημαντικές ὑποθέσεις τῆς Κεντρικῆς Διοίκησης Κων/πόλεως, ὅμως θά ἀναλάβει ἄλλη μία ἂν τοῦ ζητηθεῖ ἀπό τή σεβασμιότητά Σας καί θά τήν πραγματοποιήσει ἀπό ἀγάπη πρὸς τήν Ἁγία Προπαγάνδα ὡς ταπεινόφρον καί ὑπάκουο τέχνο τῆς Ἁγίας Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπό τή Κων/πολη παρέχουν ἐξουσία στόν κύριο Λογοθέτη νά ἔχει λόγο καί δύναμη σέ ὅλα τά ζητήματα τοῦ Ἀρχιεπελάγου μέ τήν ιδιότητα τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Μεγάλου Τούρκου, τοῦ ναυάρχου τῆς ἀρμάδας, δηλ. τοῦ καπετάν πασα, ὁ ὁποῖος τοῦ παρέχει αὐτή τή δυνατότητα ἀπό λόγους συμφέροντος γιά τή συγκέντρωση στά χέρια του ὅλων τῶν φορολογιῶν ὡς προσωπικότητας ἐμπιστοσύνης ὅλων τῶν ἀξιωματούχων· ὅταν λοιπόν ἡ σεβασμιότητά Σας κρίνει σωστό νά τοῦ γράφει, νά τοῦ ἀναθέσετε τήν προστασία

ὄλων τῶν ἐκκλησιῶν πού εὐρίσκονται στήν Ἀνατολή ἐκ μέρους τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας* γιατί ἔτσι θά ἐπιτευχθεῖ ὅ,τι τό καλύτερο, ὅπως λ.χ. βοήθησε τόν σεβασμ. ἀρχιεπίσκοπο Νάξου καί τόν σεβασμ. ἐπίσκοπο Ἄνδρου πού εἶχαν διαφορές μέ τούς Ἑλληνας γιά ζητήματα τῶν ἐκκλησιῶν τους.

Ἄλλο δέν ἔχω καί καταφιλῶ τό ράσο σας.

Σίφνος, 4 Μαΐου 1643

Τῆς σεβασμιότητός Σας
Ταπεινός καί ὑπάκουος δοῦλος
πρέ Μάρκος Νταπόλλα».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Θά πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι ἡ πρόταση ἀνάθεσης τῆς «προστασίας» ὄλων τῶν Λατινικῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς στόν Βασίλειο Λογοθέτη ὑπεβλήθη στόν ἀπλοϊκό δόν Μάρκο ἀπό τόν ἴδιο τόν ἐνδιαφερόμενο.

10. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΣΕ ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΜΑΘΗΤΟΥ

«Εὐρίσκομαι πάντοτε σέ ἐτοιμότητα νά ἐξετάζω μέ προσοχή καί σέβας κατά τήν προσφορά ὑπηρεσίας καί ἐκτέλεσης διαταγῶν τῶν σεβασμιότητων Σας σέ πολλές περιπτώσεις, ἄν καί δέν νομίζω ὅτι προσφέρω κάτι ἀσύνηθες· μ' ὅλα ταῦτα γιά τήν ἱκανοποίηση ἐπιθυμίας μου, ἄν καί αἰσθάνομαι ἐλάχιστος σέ πολλές περιπτώσεις, ἴκετεύω γιά τήν προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν μου, ἔρχομαι δέ μέ τήν παροῦσα ταπεινή μου νά παρακαλέσω τίς σεβασμιότητές Σας νά μέ θεωρήσουν ἄξιον πρός τοῦτο καί ἐξυψώσουν τήν πρόθυμη προσφορά μου, ὥστε ἀνευδοίαστα νά αἰσθάνομαι χαρούμενος ὅτι μπορῶ πάντοτε νά συνεχίζω τή συνεργασία μας πρός ἱκανοποίηση καί τιμή μου.

Ἄναφέρω στίς σεβασμιότητές Σας τήν ἀποδημία τοῦ ἀειμνήστου ἐπισκόπου δόν Γίασκοτο στόν ὁποῖο ἔδωσε ψυχική εἰρήνη ὁ Κύριος κατά τόν περασμένο Μάρτιο καταλίποντας χρέος 37 πιάστρων πλέον τῆς φορολογίας τοῦ τρέχοντος ἔτους καί κάποια μικροχρέη, πλὴν τά εἰσοδήματα εὐρίσκονται ἀκόμη στό στάδιο τῆς συγκέντρωσης καί ἄν δέν ὑπάρξει κάποια ἐξαπάτηση (ἐννοεῖ ἀπό τούς καλλιεργητές τῶν κτημάτων), ὅλα θά τακτοποιηθοῦν μέ ἀκρίβεια καί θά σᾶς ἐνημερώσουμε.

Ὁ πατήρ Μάρκος Νταπόλλα δέν παραλείπει νά προσφέρει τίς ὑπηρεσίες του καί ἀντιμετωπίζει τρέχουσες ὑποθέσεις τῆς ἐκκλησίας μέ ἀκεραιότητα.

Ἐρχομαι νά ἐνημερώσω τίς σεβασμιότητές Σας ὅτι ἐπιθυμῶ νά θέσω ὑπ' ὄφιν Σας τόν Βαρθολομαῖο Πόλλα προκειμένου τοῦτος, μέ τή βοήθεια καί προστασία Σας, νά κάνει τήν ἐγγραφή του στό Κολλέγιο

ὡς πράγματι ἄξιος πρὸς τοῦτο σύμφωνα καὶ μέ πληροφορίες διακεκριμένων προσωπικοτήτων, ὥστε καὶ ἐγώ, ταπεινὸς ὑπηρέτης Σας, παρακαλῶ νά τόν εὐεργετήσετε. Θά εἶναι γιά ὅλους ἐμᾶς μεγάλη ἱκανοποίηση γιά τήν ἐπιτυχία του καὶ τιμή γιά τήν πατρίδα, ὅπως καὶ μεγάλο ὄφελος τῶν πολλῶν. Προσωπικά ἐγώ, ἐκτιμώντας τό γεγονός, ὅπως καὶ μεγάλο ἰδιαίτερα ὑποχρεωμένος. Κατασπάζομαι τό ράσο Σας.

1643, Μαΐου 10, Σίφνος

Τῶν σεβασμιότητων Σας
Ἐπόλυτα ἀφοσιωμένος καὶ ὑπόχρεως
Βασίλης Λογοθέτης
ἔδικό σας».

11. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΔΩΡΕΑ ΝΑΪΣΚΟΥ ΤΟΥ ΣΤΗ ΜΗΛΟ ΠΡΟΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟΥΣ

«Γιά τίς μεγάλες ὑποχρεώσεις πού ἔχω πρὸς τή σεβασμιότητά σας δέν γνωρίζω ἄλλον τρόπο νά τίς ἀνταποδώσω, παρά μόνο μέ παράκληση πρὸς τόν Κύριο καὶ τή Δύναμή Του μέ τιμές ἀρμόζουσες στή μεγαλοσύνη Του (νά σᾶς ἔχει καλά).

Μέ εὐχαρίστησε πολύ ἡ τελευταία (ἐπιστολή) τῆς ἐξοχότητός σας τῆς 20ῆς τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου γιά τήν ἐπιδειχθεῖσα ἀγάπη Της νά μέ συμβουλευθεῖ σχετικά μέ τό ναῖσχο πού εὐρίσκεται στή Μήλο, ἰδιοκτησίας μου, νά παραχωρήσω στούς σεβασμίους ἱεραποστόλους πού εὐρίσκονται στό εἰρημένο νησί, τόν ὁποῖο καὶ μετεβίβασα ἀμέσως στήν ἐξουσία τους*. Εἶμαι εὐχαριστημένος ὡς ἐκ τούτου ἐπειδή ἀναζητοῦσα κατάλληλη εὐκαιρία νά φανῶ γαλαντόμος πρὸς τήν Ἁγία Προπαγάνδα Πίστεως δεδομένου ὅτι εὐρίσκομαι πανέτοιμος νά δέχομαι τίς ὑποδείξεις τῆς καὶ νά διαπιστώνει ἀποτελέσματα.

Τέλος, παρακαλῶ τόν Κύριο νά σᾶς χαρίζει εὐτυχία καὶ εὐχαρίστηση, κατασπάζομαι δέ τό ράσο σας.

Σίφνος, 1646 Ἰουλίου 12

Τῆς σεβασμιότητός Σας
Ἐφοσιωμένος καὶ μέ σεβασμόν
Βασίλισ λογοθέτις».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Ἦταν ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου μαζί μέ ὄμορο ἀγρό, ἰδιοκτησίας Λογοθέτη, ἀλλά καὶ ἓνα γειτονικό οἰκόπεδο [SCPF/SOCG. 187, 569, ὅπου ἐκθεση τοῦ 1652 τοῦ ἀποστολ. ἐπισκέπτη fra Bernardo da Parigi].

12. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΕΙΣΟΔΟ ΜΑΘΗΤΟΥ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΡΩΜΗΣ

Σίφνος, 1646. Ίουλίου 12

«Εἶναι ἤδη τέσσερα χρόνια πού εὐρίσκεται στό σπίτι μου ὁ προτεινόμενος γιός, ὀνόματι Βίκτωρ, τοῦ αἰδεσιμωτάτου παπα Νικολάου Νταχορφοῦ, ὀρθοδόξου ἱερέως ἀπό τήν πόλη τοῦ Ἡρακλείου καί διακεκριμένης οἰκογένειας, γεννημένος ἀπό νόμιμο γάμο*. Βλέποντάς τον λοιπόν μέ τόση ἐπιθυμία καί κλίση (ἐνν. στά γράμματα), σκέφθηκα νά τόν θέσω κάτω ἀπό τή σκέπη τῆς σεβασμιότητός Σας, τήν ὁποία παρακαλῶ εὐσεβάστως καί γονυκλιτῶς νά μοῦ προσφέρει τή χάρη, ἐνεργώντας μέ τό κῦρος καί τή στοργή της, νά γίνει δεκτός στό ἑλληνικό κολλέγιο· μέ τήν ἐλπίδα τῆς καλῆς ἔκβασης τοῦ αἰτήματος παρακαλῶ καί πάλι μέ τή βεβαιότητα ὅτι ἡ ἐνόχληση αὐτή, μοναδική ἄλλωστε, δέν θά συγχύσει τούς κυρίους (τοῦ κολλεγίου).

Ὁ αἰδεσιμώτατος πατήρ Μάρκος Νταπόλλα, ἐφημέριος τῆς ἐκκλησίας μας, πρόκειται νά ἔλθει ἐκεῖ· τόν ἀναγνωρίζουμε ἐπιμελῆ καί ἀγρυπνον στήν ὑπηρεσία της δίνοντας ἔξοχο παράδειγμα σέ ὅλους, παρά τό γεγονός ὅτι ἦλθε σέ μεγάλες προστριβές λόγω ἀξιώσεων κάποιων διεκδικητῶν δικαιωμάτων σέ κτήματα, τά ὁποῖα ἡ ἐκκλησία ἀπέκτησε νόμιμα καί ἀσφαλῶς στή Χίο** ἄλλωστε ἐγώ δέν πρόκειται νά ἐπιτρέψω σέ κανένα τήν ἐλαχίστη ἀξίωση ἔχοντας διαρκῆ ὑποχρέωση νά διαφεντεύω καί προστατεύω τά συμφέροντά της καί σᾶς ἀσπάζομαι.

Ἄπόλυτα ἀφοσιωμένος
Βασίλις λογοθέτης».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Γιά τόν Βίκτωρα Κορυφαῖο βλ. περισσότερα στά «Σιφνιακά», 5 (1995), 112 ἐπ.

** Γιά τήν ἀγορά τῶν κτημάτων μέσω Χίου, δηλ. τοῦ ἐκεῖ ἀντιπροσώπου τοῦ Βατικανοῦ καί τοῦ συμβολαιογράφου βλ. «Σιφνιακά», 12 (2004), 119 ἐπ.

13. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗ ΓΙΑ ΕΙΣΟΔΟ ΜΑΘΗΤΗ ΣΤΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΜΗΛΟΥ

«Ἐλαβα τήν πολυαγαπητή (ἐπιστολή) τῆς σεβασμιότητός Σας τῆς 6 Ὀκτωβρίου 1646 πλὴν καθυστέρησα νά ἀπαντήσω ὄχι γιά ἄλλον λόγο, ἀλλά ἀπό ἔλλειψη εὐκαιρίας τήν ὁποία εὐρῆκα μέ τόν κύριο Μανολάκη Γρυπάρη, πολυαγαπητόν ἀνεψιό μου*, ὁ ὁποῖος ἔρχεται ἐκεῖ μέ τήν οἰκογένειά του ἐπειδή ἀδυνατεῖ πλέον νά ὑποφέρει τίς τυραννίες τῶν

Τούρκων καί δέν θέλησα νά λείψω νά χαιρετήσω μέ πολύ σεβασμό τή σεβασμιότητά Σας καί τήν εὐχαριστήσω γιά τή χάρη πού μου ἔκανε νά εἰσαγάγει ἐκεῖνο τό παιδί πού τῆς ἔστειλα στό κολλέγιο, ἐάν δέ μέχρι τώρα δέν ἔχουν ἀποστείλει τά χρήματα πού ὀφείλουν νά πληρώσουν, παρακαλῶ τή σεβασμιότητά Σας νά τό ἀνεχθεῖ γιά χάρη μου καί τά πάντα θά ἐκπληρωθοῦν φιλοφρόνως.

Οἱ δύο πατέρες ἰησουῖτες μου ζήτησαν τήν ἐκκλησία πού ἔχω στή Μῆλο μέ ἓνα τεμάχιο γῆς γύρω της γιά νά δημιουργήσουν ἓνα μοναστήρι, τήν ὁποία, ἀπό ἀγάπη πρὸς τήν σεβασμιότητά Σας καί γιά ἐξυπηρέτηση τῆς ἀποστολικῆς Ἐδρας, τήν προσφέρω εὐχαρίστως, ὄχι μόνον αὐτό τό ἐλάχιστο, ἀλλ' ὅλα ἐκεῖνα πού μου εὐρίσκονται χωρίς καμμία ἐξαίρεση δηλώνοντας ὅτι θά τῆς εἶμαι ἓνας τῶν ἐλαχίστων ὑπηρετῶν της. Ἀναμένω λοιπόν σχετική εἰδοποίηση τῆς σεβασμιότητός Σας μέ τήν ἐπιστροφή τοῦ εἰρημένου ἀνιψιοῦ μου, τόν ὁποῖο συνιστῶ ἐνθέρμως στήν προστασία τῆς σεβασμιότητός Σας προκειμένου νά διασφαλίσαι κάποια προστασία ἀπό τήν ἀγιότητά του (ἐννοεῖ τόν πάπα) ὑπέρ τῆς εὐγενοῦς οἰκογενείας του μέσω τῆς εὐνοίας καί τῆς καλοσύνης Του γιά νά μένει ἡσυχος· αὐτή ἡ χάρις θά γίνει πρὸς ἐμένα, τόν εὐσεβῆ ὑπηρετή του καί θά παραμείνω ἐσαεὶ ὑποχρεωμένος στή σεβασμιότητά Σας, τῆς ὁποίας βαθυσεβάστως κατασπάζομαι τό χέρι.

Σίφνος, 12 Ὀκτωβρίου 1647 (παλαιό)

Τῆς σεβασμιότητός Σας

Ταπεινός καί ὑπόχρεως δοῦλος

Βασίλειος Λογοθέτης».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Γιά πιθανή οἰκογενειακή σχέση Λογοθέτη - Γρυπάρηδων βλ. καί τό ἔγγραφο ἀριθ. 26 τοῦ παρόντος τόμου.

14 Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟ ΦΡΑΝΤΣΕΣΚΟ ΜΙΚΕΛΛΟΥΤΣΙ

«Εἶναι λίγος καιρός πού εὐρίσκεται ἐδῶ ὁ αἰδεσιμώτατος πατήρ Φραντσέσκο Μικελλούτσι, γενικός βικάριος Ἀθηνῶν, μέ σκοπό νά προωθηθεῖ στήν ἐπαρχία του καί μέ τό νά διαχειρίζομαι ἐγώ αὐτό τό ἔργο, φρόντισα παντοιοτρόπως νά ἐκπληρώσω τήν ἐπιθυμία τῆς Ἀποστολικῆς Ἐδρας, ὅπως εἶμαι πάντοτε πρόθυμος νά τήν ὑπηρετῶ ὅμως, στούς παρόντες καιρούς τῆς δυστυχίας καί τοῦ μεγαλύτερου κινδύνου

στόν ὁποῖο εἶμαστε ἐκτεθειμένοι στά μέρη μας³, θεώρησα σκόπιμο πῶς εἶναι καλό ὁ εἰρημένος κληρικός νά παραμείνει ἐδῶ μαζί μας γιά κάποιο ἐπιθυμητό διάστημα, ὥστε, τόσο ἐγώ, ὅσο καί οἱ λοιποὶ ἐξέχοντες τῆς πόλης μας νά ἱκανοποιηθοῦμε κρατώντας κοντά μας, μέ θαυμασμό καί ἐκτίμηση, ἓνα τόσο σπουδαῖο ἄνθρωπο ἀπό τόν ὁποῖο ἔχομε μεγάλην ἀνάγκη καί μέ ἀποτέλεσμα σημαντικό πνευματικό ὄφελος. Πρόκειται γιά κληρικό ὑπόδειγμα ὁ ὁποῖος θά μᾶς ἱκανοποιήσει πολύ ἀφοῦ τά παιδιά μας θά ἔχουν τήν εὐκαιρία νά σπουδάσουν κοντά του, μέ τό νά εἶναι ἀποκλεισμένα ἀπό μάθηση ἐλλεῖπει διδασκάλων. Παρ' ὅλα ταῦτα θά ἀναμένω ἀπάντηση» κατά πόσον οἱ σεβασμιότητες Σας δέν εὐρίσκουν τά ἀνωτέρω περιττά.

Οἱ σεβασμιότητες Σας μοῦ ἔγραψαν νά τοῦς παραχωρήσω μίαν ἐκκλησία ἰδιοκτησίας μου στή Μήλο καί ἀπήντησα ὅτι τήν ἀποδίδω στή διάθεσή Σας, μόνο ἀναμένω εἰδοποίηση σέ ποιό πρόσωπο πρέπει νά τήν παραδώσω γιά νά λειτουργεῖται καί ἀμέσως θά πραγματοποιήσω, πλήν Σᾶς ἀποστέλλω τό ἐσωκλειόμενο αἴτημα ἐκείνων τῶν πατέρων γιά νά κινηθεῖ ἡ συμπόνοια τῆς Γαληνοτάτης Βενετικῆς Δημοκρατίας στήν ἀξιολύπητη κατάστασή μας.

Τέλος, ταπεινά προσκυνῶ καί βαθυσεβάστως κατασπάζομαι τά σεβασμια ράσα Σας.

Ἐκ τῆς Σίφνου, 29 Μαρτίου 1648 (παλαιό).

Ταπεινός καί ὑπόχρεως δοῦλος
Βασίλις Λογοθέτης».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. γι' αὐτόν στά «Σιφνιακά», 14 (2006), 114-121.
2. Ὁ Λογοθέτης διευκόλυνε μέ τά πλοῖα του τίς μετακινήσεις στά νησιά τῶν καθολικῶν κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι καί ἔγραψαν σχετικῶς γιά τίς ἐξυπηρετήσεις του στή Ρώμη.
3. Ἀναφέρεται στήν ἐπικινδυνότητα πού ἐπεκράτησε στήν περιοχή μετά τήν ἔναρξη (1645 καί ἐξῆς) τοῦ πολέμου Βενετίας-Τουρκίας.

15. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΠΠΟΤΕΣ ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟ ΒΙΚΑΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

«Μοῦ ἔγραψε ἡ σεβασμιότητά σας ὅτι σύντομα καταφθάνει ὁ μοναχικός ἐπίσκοπος Μήλου καί γιά κάποιον ἀνεψιό μου γιά τόν ὁποῖο ἐκφράζω τίς ἀμφιβολίες μου ἐπειδή δέν ἔχω ἀνεψιό στά μέρη τῆς Ρώμης. Γι' αὐτό ὅταν ἡ σεβασμιότητά σας δέν λαμβάνει γράμματά μου νά μήν ἐμπιστεύεται ὅποιονδήποτε. Εὐχαριστῶ ὅμως τήν ἄκρα ἐπιείκειά σας γιά τήν ὅποια μοῦ παρέχετε ἐξυπηρέτηση.

Ἐγγραφα στήν Ἁγία Προπαγάνδα πῶς ἡ σεβασμιότητά σας διεπίστωσε τή δυστυχῆ κατάστασή μας, γιά τήν ὁποία ἐκτιμῶ πῶς οὔτε ὁ νοῦς τῆς Ἁγιότητός Του (ἐνν. τοῦ πάπα) μπορεῖ νά διανοηθεῖ ὅτι οἱ πτωχοί Χριστιανοί γίνονται σκλάβοι ἄλλων Χριστιανῶν. Παρακαλῶ λοιπόν νά ζητήσετε ἐπιμόνως ἀπό τούς σεβασμιοτάτους καρδινάλιους τῆς Προπαγάνδας, πού νά λάβουν ἀνταμοιβή ἀπό τόν Κύριο, νά γράφουν στόν ἐκλαμπρότατο μεγάλο Μάγιστρο τῆς Μάλτας νά προσφέρει λύση δίνοντας ἐντολή σέ ὅλους τούς ὑπ' αὐτόν καπεταναίους πλοίων καί μπεργαντινιῶν νά μή μᾶς παρενοχλοῦν*, ἰδιαίτερα ἐμένα τόν ταπεινό ὑπηρέτη τους ἀπό τόν ὁποῖο ἔχουν κάτι νά ἀναμένουν, ὅπως κάθε ἀπό καρδιάς προθυμία νά προσφέρω ὑπηρεσίες καί νά ὑπηρετῶ τήν Ἀποστολική Ἔδρα, δείχνοντας καθημερινά τήν προθυμία μου αὐτήν μέ τίς ἐνεργειές μου στίς ἀνάγκες, θά εἶμαι δέ πάντοτε ἔτοιμος νά τήν ἐπιδεικνύω ὅταν μέ διατάζουν.

Θεώρησα ὅτι εἶναι πολύ καλή σκέψη νά παραμείνει ἐδῶ ὁ αἰδεσιμπατέρας, γενικός βικάριος Ἀθηνῶν, λόγω τῶν ὑπαρχόντων κινδύνων, δέν θά παραλείψω ὅμως νά προωθηθεῖ ἐκεῖ παρά τή λύπη νά ἀποστερηθοῦμε ἑνός τόσο ἀξιόκληρικοῦ, τόν ὁποῖο συνιστῶ στή σεβασμιότητά σας ὀλοφύχα πῶς, ἂν ἐπήγαινε στήν ὑπερτάτη Δικαιοσύνη, θά κατατάσσονταν μεταξύ τῶν παλαιῶν μαρτύρων. Τελειώνοντας κατασπάζομαι εὐλαβῶς τά ράσα τῆς σεβασμιότητός σας καί μένω

Ταπεινός
καί ὑπόχρεως δούλος

Σίφνος, 16/26 Ἀπριλίου 1648 Βασίλις Λογοθέτης».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Οἱ ἱππότες τῆς Μάλτας, καθολικοί μοναχοί-πολεμιστές, εἶχαν γίνει τό φόβητρο ὅλων στίς θάλασσες καί αὐτῶν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν (τούς ὁποίους θεωροῦσαν αἰρετικούς) κατακυρίευσαν δέ ἐμπορικά σκάφη καί πληρώματά τους, κυριότητος τοῦ Λογοθέτη. Γιά τίς δραστηριότητές τους βλ. ἱκανά στά «Σιφνιακά», 18 (2010), 36 ἐπ.

16 Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΒΙΚΑΡΙΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΣΙΦΝΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

«Μέ ἀνακούφισε πολύ ἡ εὐγενική (ἐπιστολή) τῆς σεβασμιότητός Σας ὥστε δύναμαι νά συνεχίσω μέ τά ἐπόμενα. Σχετικά μέ τήν ἐτήσια ἐπιχορήγησή μου τῆς Ἀποστολῆς τῶν Ἀθηνῶν ἡ σεβασμιότητά Σας ἄς γνωρίζει ὅτι ὅταν ἀναχωροῦσα ἀπό τή Χίο ἐδῶ καί ἕξι καί πλέον μῆνες ἔλαβα 50 σκουδα ἀπό τόν σεβασμιότατο ἐπίσκοπο Χίου, δηλ. τό ἰσόποσο 62 1/2 pezze da oio, καί παρέδωσα ἀπόδειξή μου μ' αὐτά τά χρήματα πορεύτηκα, χωρίς τά ὁποῖα δέν μπορεῖς νά περιέλθεις τήν Τουρ-

κία. Τώρα, κατόπιν συμβουλῆς τοῦ εὐγενέστατου κυρίου Βασιλείου Λογοθέτη παραμένω ἐδῶ στό νησί τῆς Σίφνου μέχρι νά παύσουν οἱ κίνδυνοι καί καθημερινά θά μεριμνῶ νά ἐκπληρῶνω τό σκοπό τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας, μή ἐπιθυμώντας τίποτε ἄλλο παρά νά ὑπηρετῶ ἀπό καρδιάς τήν Ἀποστολική Ἔδρα, ὅπως ἔχω ὑποχρέωση.

Τέλος, προσκυνῶ εὐσεβάστως καί κατασπάζομαι ταπεινά τά σεβάσματα ράσα τῆς σεβασμιότητός Σας παρακαλώντας νά μέ θεωρεῖ ὑπό τίς διαταγές Της.

Σίφνος, 28 Ἀπριλίου 1648

Τῆς σεβασμιότητός Σας
Ταπεινός καί ὑπόχρεος δοῦλος.
φρά Φραντσέσκο Μικελούτσι
γενικός βικάριος Ἀθηνῶν».

17. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΒΙΚΑΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΤΗ ΜΗΛΟ ΚΑΙ ΤΑ ΠΛΟΙΑ ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ

«Ἔρχομαι βαθυσεβάστως πρός τή σεβασμιότητά Σας νά τήν παρακαλέσω νά μεσολαβήσει πρός τούς σεβάσιμους κυρίους καρδινάλιους τῆς Προπαγάνδας σέ αὐτά πού ἔχω ἐκθέσει μέ ἄλλες ἐπιστολές μου, ὅπως καί μέ τήν παροῦσα ἀναδεικνύω γιά ἱκανοποίηση τῆς ἐπιθυμίας περί τοῦ αἰδεσιμοτάτου πατρός-γενικοῦ βικαρίου τῶν Ἀθηνῶν. Ὅχι γιατί ἐκτιμᾶται πώς εἶναι καιρός νά ἐκδηλωθεῖ ἡ πρόθεση τῆς Ἁγίας Ἐδρας λόγω τῶν τρεχόντων κινδύνων, ἀφοῦ ἐγώ ἔχω τή δυνατότητα νά τόν ἀποστείλω ἐκεῖ σέ μερικούς φίλους οἱ ὁποῖοι θά μπορούσαν, μέ τή δύναμη πού διαθέτουν, νά συντελέσουν ὥστε νά ἐπιστρέψει ἐδῶ, ἀλλ' ἐπειδή ἔχω ἀναλάβει προσωπικά τό ζήτημα πρός παρηγορίαν μου ζώντας μέ τόν φόβο ὅτι, ἂν ἀναχωρήσει ἀπό ἐδῶ, δέν θά τόν ξαναδῶ, ὄχι τόσο γιά τούς πολεμικούς κινδύνους, ὅσο ἀπό τόν μεγάλο λοιμό. Ἔχω ταραχθεῖ ἐπειδή τό ἐξέλαβα ὡς γεγονός σχεδόν ἀπραγματοποίητο ἐνώπιον τῶν προβλεπομένων κινδύνων γι' αὐτό καί τόν συνιστῶ μέ στοργή ὑπό τήν προστασία τῆς σεβασμιότητός Σας, ἰδιαίτερα δέ παρακαλῶ νά μέ δεχθῆτε ὑπό τήν εὐνοιά Σας γιά νά αἰσθάνομαι κατευχαριστημένος καί ἱκανοποιημένος καί ἡ σεβασμιότητά Σας νά εἶναι βοηθός καί στήριγμά μου.

Ἀπό τήν ἐσωκλειομένη ἐπιστολή πού γράφω πρός τήν Ἁγία Προπαγάνδα ἡ σεβασμιότητά Σας θά διαπιστώσει τήν προσχεδιασμένη ἀναχώρηση τοῦ σεβασμιοτάτου ἐπισκόπου τῆς Μήλου χωρίς ἐνημέρωσή μου καί σύμφωνη γνώμη· ἐπίσης, ὅταν ἡ σεβασμιότητά Σας μοῦ ἔγραψε γιά τήν ἐκκλησία (μου τῆς Μήλου) καί ἐγώ συγκατατέθηκα, τοῦ τό γνωστοποίη-

τῆς σεβασμιότητός Σας πρὸς τὴν ὁποία ὑπόσχομαι ὑπακοή ἀνά πᾶσα στιγμή μὲ εὐπείθεια καὶ προσφορά ὑπηρεσιῶν.

Τέλος, προσκυνῶ βαθυσεβάστως καὶ ταπεινά κατασπάζομαι τὰ σεβᾶσμία ράσα σας καὶ παρακαλῶ τὴν ἀπὸ Κυρίου μακροημέρευση καὶ παρηγορία προκειμένου νὰ ἔχομε κι' ἐμεῖς προστασία ἀπὸ τὴν ἐπιείκειά Σας.

Σίφνος, 4 Ἰουλίου 1648.

Τῆς σεβασμιότητός Σας
Ταπεινός καὶ ὑπόχρεως δοῦλος
βασιλεὺς λογοθέτης».

Καὶ ἀμέσως τὸ ὑστερόγραφο:

«Ὑπενθυμίζω στὴ σεβασμιότητά Σας νὰ ξαναγράψει στὸν ἐκλαμπρότατο Μεγάλο Μάγιστρο τῆς Μάλτας νὰ μὲ ὑποστηρίξει καὶ μὲ συστήσει στὰ μπεργαντίνια του νὰ προσέχουν λίγο καὶ νὰ σέβονται τίς ἐπιχειρήσεις μου ὡς δικόν τους ὑπῆρέτη καὶ γενικῶς νὰ μὴ προκαλοῦν ἐνοχλήσεις σ' ἐμένα, στὴ δὲ σεβασμιότητά Σας νὰ τὸν παρακαλέσει νὰ μὲ συγχωρήσει γιὰ τίς ὀχλήσεις μου».

19. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

«Μὲ ἀπερίγραπτον πόνο πληροφορήθηκα τὸν θάνατο τῆς ἀγίας ψυχῆς τοῦ σεβασμιωτάτου Ingoletti, τὴν ὁποία ὁ Κύριος ἔλαβε κατὰ τὴ δόξα Του¹.

Αὐτὴ ἡ κοινότητα εἶχε μὲ ἰδιαίτερο σεβασμὸ ἀποστείλει τὸν πράκτορά μου ἐκεῖ γιὰ νὰ παρουσιάσει στίς σεβασμιότητές Σας τὴν ὑπόθεση τοῦ πατέρα Φραντσέσκο Μικελούτσι, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ σεβασμιώτατος ἐπίσκοπος Χίου ἔχει τὴν καλύτερη γνώμη, τὸ ἀντίγραφο τῆς αἴτησής μας καὶ τὸν σεβασμὸ πού ἔχει ὅλο τὸ νησί μας πρὸς τὸν αἰδεσιμώτατον αὐτὸν πατέρα καί, ὅπως ἰδιαίτερα ἐγώ, τὸν ὁποῖο ἐκτιμῶ περισσότερο καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν ἑαυτὸ μου καὶ ὁποῖος ἀγαπᾷ αὐτὸν φανερώνει ὅτι ἀγαπᾷ ἐμένα τὸν ἴδιο².

Ὁ πτωχὸς πράκτοράς μου Βίκτωρ ἐρχόμενος ὡς ἀντιπρόσωπός μας πιάστηκε σκλάβος στίς γαλέρες τῆς Μπαρμπαριᾶς, μαζί του δὲ καὶ ὁ πρέ Μάρκος ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἤθελε νὰ ἔλθει γιὰ τίς ὑποθέσεις του. Ἐλπίζω ὅτι μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ νὰ ἀπελευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία³. Ἦλθε ἐδῶ ὁ κύριος πρόξενος τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ ὁποίου θὰ τελεῖ (ἐνν. ὁ Μικελούτσι).

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ σᾶς γράφω, ἂν καὶ δέν γνωρίζω ἂν εἶναι μὲ ἐντολή Σας, ὁ εἰρημένος πατέρας τελεῖ ὑπὸ τὴν προστασία τῶν προϊσταμένων του καὶ ἄλλο δέν ἀπομένει παρά ἡ ἐκπληξὴ νὰ γνωρίζω ὅτι ὁ ἀνωτέρω εὐσεβέστατος τελεῖ ὑπὸ τίς διαταγές τῆς Ἀγίας Προπαγάνδας, ὅπως καὶ τῶν

προϊσταμένων του, από τούς οποίους κατέχει δίπλωμα ότι μπορεί να παραμένει έδω μαζί μου, όταν μάλιστα δεν υπάρχει βικάριος του τοπικού επισκόπου μας, ώστε δεν απομένει άλλο πλὴν να μεριμνᾶ γιὰ τὴν ἐκκλησία καὶ τὴν ἐπισκοπή⁴. Θὰ περιμένω ὅμως διαταγὴ τῶν σεβασμιότητων Σας γιὰ νὰ κατανοήσω πὼς ἐάν δεν μεταβεῖ στὴν Ἀθήνα, θὰ παραμείνει, ὅπως παραμένει ἐδῶ, μαζί μας πάντοτε μέ ἔγκριση τῶν προϊσταμένων (τοῦ τάγματός του) πρὸς ὄφελος καὶ ἱκανοποίηση ὄλων μας. Τελειώνοντας προσκυνῶ ταπεινά καὶ εὐσεβᾶστως κατασπάζομαι τὰ ράσα Σας.

Σχετικὰ μέ τὴν πληροφορία γιὰ τὸν γιό τοῦ ἐξοχωτάτου προξένου τῆς Σμύρνης, τὸν ὁποῖο γνώρισα πρὸ ὀκταετίας στὴν Κων/πολη, τὸν θεωρῶ ἀληθινὰ γιὰ νέον ἔντιμο καὶ συνετό, ἀπὸ ὅσα μπόρεσα νὰ ἀντιληφθῶ.

Σίφνος, 8 Αὐγούστου 1649 (παλαιό)

Τῶν σεβασμιότητων Σας

Ταπεινός καὶ εὐπειθέστατος δοῦλος
Βασίλις Λογοθέτης».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ὁ Francesco Ingoli διετέλεσε Γενικός Γραμματέας τῆς Sacra Congregazione di Propaganda Fide ἀπὸ 6/1/1622 - 24/4/1649 ὅτε καὶ ἀπεβίωσε.

2. Προκειμένου νὰ παραμείνει στὴ Σίφνο ὁ Michelluzzi, ὁ Λογοθέτης ἔστειλε στὴ Ρώμη τὸν υπάλληλό του Βίκτωρα Κορυφαῖο νὰ ἐνεργήσῃ γι' αὐτὸν τὸ σκοπό. Τὸν χρειάζονταν γιὰ τὸ χρησίμευε ὡς γραφέας τῆς ἀλληλογραφίας του καὶ διεκπεραιωτῆς ἐμπορικῶν ὑποθέσεων.

3. Βλ. γιὰ τὴν αἰχμαλωσία τους στὰ «Σιφνιακά», 19 (2011), 71 ἐπ.

4. Ἀφοῦ εἶχε πιαστεῖ σκλάβος ὁ βικάριος pre Marco da Polla ἦταν εὐκαιρία νὰ ζητηθεῖ ἡ παραμονὴ τοῦ Michelluzzi στὴ Σίφνο σὲ ἀντικατάστασή του.

20 Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΕΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΒΙΚΑΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

«Ταπεινά ὑποκλίνομαι στὶς σεβασμιότητές Σας, πρὸς τίς Ὅποιες ὀφείλω νὰ δώσω ἀναφορὰ ὅπως πρέπει. Ἡ ἐπισκοπὴ τῆς Σύρας κυβερνᾶται ὑπέροχα ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν σεβάσμιο πατέρα καπουτσίνο-βικάριο. Γι' αὐτὸν τῶν Θερμίων, Σίφνου καὶ Κέας ὁμοίως μέ κάθε ἐπιμέλεια μέ τὴ συμπαράσταση τοῦ αἰδεσιμωτάτου πατέρα Μικελούτσι καὶ κατὰ τὴν ἀπουσία του ἀπὸ τὸν αἰδεσιμώτατο δὸν Μάρκο Νταπόλλα. Ὁ πατέρας Μικελούτσι ἐπῆγε στὴν Ἀθήνα ὅπου καὶ παρέμεινε μερικὲς ἡμέρες, πλὴν τότε τοποθετήθηκε νέος βοϊβόνδας καὶ τὸν συνεβούλευσαν νὰ δώσει τόπο στὸν κίνδυνο. Ἔτσι ἐπῆγε στὴ Χαλκίδα ὅπου παρέμεινε ὅλη τὴν τεσσαρακοστὴ καὶ τώρα εὐρίσκεται κοντὰ μας καὶ λειτουργεῖ καὶ ὑπηρετεῖ τὴν ἐκκλησία μέχρι νὰ γίνει δυνατὴ ἡ ἐπιστροφή του στὴν

ἐπαρχία του· καί ὅλα αὐτά γιά δική μας εὐχαρίστηση πού ὁ Κύριος ἠθέλησε νά μᾶς παραχωρήσει ἀφοῦ δέν ἐπιτρέπουν, ἐπί τοῦ παρόντος, οἱ τρέχουσες συγκυρίες νά μπορέσει νά ἐπιστρέφει σ' αὐτήν.

Θέλω νά παρακαλέσω τίς σεβασμιότητές Σας νά ξανακυττάξουν τίς ἐνέργειες τοῦ αἰδεσιμωτάτου Φίλιππου Λορεντάνο, ὁ ὁποῖος προστατεύει πάντοτε τήν ἐκκλησία καί τό δόγμα στό νησί τῆς Νάξου, ὅμως δίνει, πέραν τοῦ ὅσο θά ἔπρεπε, εὐκαιρία στήν προσφορά ἔργου τῆς πρωτοκαθεδρίας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Νάξου (πού τώρα χηρεύει) στόν δόν Φραντσέσκο, τό γιό του, καί οἱ σεβασμιότητές σας ἄς πράξουν ὅ,τι τό καλύτερο.

Τέλος, προσκυνῶ βαθυσεβάστως καί κατασπάζομαι ταπεινά τά ράσα τῶν σεβασμιότητων σας.

Σίφνος, 8 Μαΐου 1650 (παλαιό)

Τῶν σεβασμιότητων σας
Ταπεινός καί εὐπειθής δοῦλος.
Βασίλης λογοθέτις».

21. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΚΛΑΒΙΑ ΤΟΥ ΒΙΚΑΡΙΟΥ ΣΙΦΝΟΥ

«Μέ προηγούμενες (ἀναφορές) μου ἔδωσα ἀκριβεῖς πληροφορίες στίς σεβασμιότητές Σας μεταξύ ἄλλων ἰδιαιτεροτήτων τίς ὁποῖες μποροῦν νά δοῦν. Τώρα, μέ τήν εὐκαιρία πού ὁ αἰδεσιμώτατος πρέ Μάρκος Πόλλα ἐτοιμάζεται νά μπαρκάρει ἔρχομαι ταπεινά νά ἀσπασθῶ τά ράσα Σας καί νά Σᾶς ἐκθέσω τά δυσάρεστα τῆς αἰδεσιμότητάς του κατά τόν περασμένο χρόνο ὅταν κατευθύνονταν μέ γαλλική ταρτάνα [εἶδος πλοίου] πρὸς Ἀνκόνα γιά τήν ἐκτέλεση ὑπηρεσίας τῆς ἐκκλησίας του καί τῆς Ἀγίας Προπαγάνδας κατόπιν ἐντολῆς τῶν σεβασμιότητων σας· τότε πιάστηκε σκλάβος ἀπό γαλέρες τῆς Μπαρμπαριᾶς ἔξω ἀπό τή Ζάκυνθο, τόν μετέφεραν στά Χανιά ὅπου ἀπελευθερώθηκε ἀντί 300 pezze da otto ἐντόκως· γι' αὐτή τήν πληρωμή τόν βοήθησα μέ 100 ρεάλια, οἱ ἀδελφοί του μέ τό ἔν τρίτο καί τό ὑπόλοιπο ἔμεινε χρέος μέ τούς ἀδελφούς του.

Παρακαλῶ τίς σεβασμιότητές Σας ὡς εὐπειθής ὑπρέτης Σας νά βοηθήσετε τόν φτωχό αὐτόν κληρικό ὁ ὁποῖος ὑπηρετήσε πάντοτε πιστά τήν ἐκκλησία καί τήν Ἀγία Προπαγάνδα κατά τίς δυνάμεις του, ἄν δέ ἔχει κάποιος γράφει στόν ἐπίσκοπό του ἐναντίον του ἄς μή γίνει πιστευτό τίποτε.

Κατασπάζομαι εὐσεβάστως τά ράσα Σας.

Σίφνος, 1650 πρώτη Ἰουλίου (νέο)

Τῶν σεβασμιότητων Σας
Μέ βαθύτατα αἰσθήματα
Βασίλης λογοθέτης».

22. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΕΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

«Έφτασε ἐδῶ ὁ δὸν Βαρθολομαῖος Πόλλα μὲ τὸν πρέ Μάρκο, ἀδελφὸ του, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔλαβα τὴν εὐγενική «ἐπιστολή» τῆς σεβασμιότητός Σας τῆς 22 Ἰανουαρίου καὶ χάρηκα γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ ὑγιεία Σας... καὶ ἱκανοποιήθηκα ἀπὸ τὴν προσωπικότητα τοῦ εἰρημένου δὸν Βαρθολομαίου γιατί εἶναι πρόσωπο πού διακατέχεται ἀπὸ κάθε καλὸ, ὅπως ἡ ἀρετὴ καὶ ποιτικὴ ἀξιοσύνη, αὐτὸς δὲ καὶ ὁ πρέ Μάρκος θὰ ἐνεργοῦν κατὰ τίς συστάσεις σας πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐποπτεία μου καὶ αὐτὴν τῶν ἀνθρώπων μου εὐνοούμενοι καὶ προστατευόμενοι σὲ κάθε περίστασι, σὰν νὰ εἶναι δικὰ μου παιδιὰ.

Ὁ σεβασμιώτατος Inghili, Γραμματέας, ὑπῆρξε ὁ εὐμενὴς προστάτης μου καὶ ἔτσι ἐλπίζω μ' ἐσᾶς κατὰ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου καὶ κατάλληλη εὐκαιρία προσφορᾶς ὑπηρεσίας πρὸς τὴν σεβασμιότητά Σας, γιὰ τὴν ὁποία εὐχομαι, ὥστε νὰ μὲ ἀναγνωρίσει κατάλληλο, ὅποτε οἱ ἀσθενεῖς δυνάμεις μου θὰ σᾶς σιγουρέψουν νὰ μὴν παραλείψετε νὰ μὲ εὐνοήσετε καὶ τιμήσετε μὲ τίς διαταγές σας τίς ὁποῖες δὲν πρόκειται ποτέ νὰ ἀθετήσω.

Παρακαλῶ τὴ σεβασμιότητά Σας νὰ μὴ δίνει σημασία στὴν πίστη μου ἢ παρόμοια ζητήματα, παρά μόνο στό βασιλικὸ δίπλωμά μου τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας γιατί γνωρίζω ὅτι γίνονται πολλές ψευδεῖς πράξεις σ' αὐτὰ τὰ μέρη στό ὄνομά μου δῆθεν χωρὶς βέβαια νὰ γνωρίζω ἐγὼ τίποτε γιατί δὲν θέλω νὰ ἀπωλέσω τὴν τιμὴ πού μοῦ ἀναγνωρίζουν στὰ 60 καὶ πλέον χρόνια τῆς ἡλικίας μου οἱ προϊστάμενοί μου· τελειώνοντας παρακαλῶ γιὰ σᾶς τὴν ἐξ οὐρανοῦ πληρότητα καὶ κατασπάζομαι τὰ χέρια Σας, πράγμα πού κάνει καὶ ὁ ἐγγονός μου Πέτρος Ρόζας, ὑπρέτης σας καὶ τοῦ Λατινικοῦ δόγματος.

Σίφνος, 18/28 Ἰουνίου 1651

Τῆς σεβασμιότητός Σας
Εὐσεβὴς πάντοτε δοῦλος
Βασίλις λογοθέτης».

23 Ο ΒΙΚΑΡΙΟΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛΗΡΙΚΟ ΦΡΑΝΤΣΕΣΚΟ ΜΙΚΕΛΛΟΥΤΣΙ

«... Ἀναφορικὰ μὲ τὸν φρά Φραντσέσκο Μικελλούτσι δὲν ἠθέλησα μέχρι τώρα νὰ γράψω τίποτε σὲ σεβασμιότητές σας γιατί περισσότερο ἐπέλεξα νὰ ἀγγίξω μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια καὶ νὰ ἰδῶ μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια καὶ ὄχι μὲ τίς διαδόσεις καὶ ψιθύρους τῶν ἄλλων γιὰ νὰ σᾶς ἐνη-

μερώσω κατά συνείδηση. Πιστοποιῶ λοιπόν τώρα πῶς γιά ὀκτώ-έννέα μῆνες πού τόν γνωρίζω ἔχει κάνει ἐπτά-ὀκτώ ταξίδια σέ διάφορες περιοχές, ὄχι γιά ὑποθέσεις τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς ἀποστολῆς του, ἀλλά γιά λογαριασμό τοῦ κυρίου Βασιλείου καί ἄλλων ἐμπόρων οἱ ὁποῖοι τόν στέλνουν μέ ἐμπορεύματα ἀπ' ἐδῶ καί ἀπ' ἐκεῖ, ὅπως καί ὁ ἴδιος πάντρε Μικελλούτσι φαίνεται πῶς ἐκμεταλλεύεται διάφορα ἐμπορεύματα τό ὁποῖα πωλεῖ μέσω τῶν ἄλλων· διαμένει ἐδῶ κι' ἐκεῖ, ἐν ἀγνοία τῶν προϊσταμένων του, οὐδέποτε δέ μοῦ ἔδειξε τό δίπλωμα τῶν ἀνωτέρων του, κάνει τοῦ κεφαλιοῦ του χωρίς νά ἀναγνωρίζει κανέναν· οἱ σεβασμιότητές σας ἀνακαλέσατε τό δίπλωμά του τοῦ ἀποστολικοῦ βικαριάτου τῶν Ἀθηνῶν μέ ἐπείγουσα διαταγή νά τό παραδώσει στόν πατέρα Μάρκο Νταπόλλα, μισσιονάριον τῆς Σίφνου, αὐτός ὅμως δέν ὑπήκουσε στή διαταγή σας καί συνεχίζει νά ὑπογράφει γράμματα πού στέλνει ἐδῶ κι' ἐκεῖ ὡς ἀποστολικός βικάριος Ἀθηνῶν, πρᾶγμα ἐνάντιο στίς σεβασμιότητές σας...

Σίφνος, 30 Ἀπριλίου 1652

Τῶν σεβασμιότητων Σας
(Βαρθολομαῖος Πόλλα)».

24. Ο ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, ΒΙΚΑΡΙΟΣ ΣΙΦΝΟΥ, ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

«... Αὐτός ὁ κύριος Βασίλειος ἐδῶ καί ἕξι-ἐπτά χρόνια ἔδωσε τά πάντα γιά νά ἀπελευθερώσει Τούρκους καί κατά τόν ἴδιο τρόπο πού χρησιμοποιεῖ μέχρι σήμερα ἔχει ἐλευθερώσει (ὅπως ὁ ἴδιος λέει) τετρακόσιους καί πλέον Τούρκους πρὸς μεγάλην ζημίαν τῶν χριστιανῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ· ἔτσι ἐπόμενο ἦταν οἱ Τοῦρκοι νά τόν ἀποκαλοῦν μπαμπά, δηλ. πατέρα καί οἱ χριστιανοί νά τόν χαρακτηρίζουν Τοῦρκο, πράγματι μέ τό δίκιο τους· ἐπί πλέον ἐγώ ὁ ἴδιος τόν ἄκουσα μέ τά αὐτιά μου νά λέει πῶς οἱ Τοῦρκοι μποροῦν νά μᾶς σώσουν. Γι' αὐτό ἐνημερώνω τή σεβασμιότητά Σας ἐπειδή ὁ εἰρημένος Βασίλειος μέ μύριες διαβολές καί ἀπάτες πού ἔκανε κατά τό παρελθόν, ὅταν ἦταν φτωχός, ἀπέκτησε καλή φήμη καί ἐμπιστοσύνη ἀπό ὅλους· τώρα πού ἔχει πλουτίσει, δέν τόν ἐνδιαφέρει τίποτε, μόνο φροντίζει νά εἶναι ἀρεστός στούς Τούρκους καί καθυβρίζει τούς Χριστιανούς· γι' αὐτό ἡ Ἁγία Προπαγάνδα νά εἶναι προσεκτική στήν ἐμπιστοσύνη τῆς πρὸς αὐτόν, ὅμως νά ἐξακολουθεῖ νά τοῦ γράφει ὅπως μέχρι τώρα γιατί εἶναι ἐνάντιος στήν Καθολική Ἐκκλησία, πρᾶγμα πού ἡ σεβασμιότητά Σας μπορεῖ ἄριστα νά συμπεράνει· αὐτός ὁ Βασίλειος εἶχε μίαν ἐγγόνη τήν ὁποῖα πάντρεψε μέ ἕναν νέο ἀπό τή Χίο καί μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου τόν ἄλλαξε ἐντελῶς ὥστε τόν ἔκανε νά μή

συχνάζει πλέον στήν ἐκκλησία μας, νά μὴν ἐξομολογεῖται καί νά μὴ μεταλαμβάνει κατὰ τό Λατινικό τυπικό...

Σίφνος, 12 Μαρτίου 1653

Ταπεινότατος καί εὐπειθέστατος δοῦλος
Βαρθολομαῖος Πόλλα».

25. Ο ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, ΒΙΚΑΡΙΟΣ ΣΙΦΝΟΥ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΚΟΥΡΣΑΡΟΥ ΜΕΣΩ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

«... Δέν παραλείπω νά ἐνημερώσω εὐσεβάστως τή σεβασμιότητά Σας ὅτι μεταβαίνει στή Μάλτα κάποιος Βίκτωρ Νταχορφοῦ μέ ἐντολή τοῦ κυρίου Βασιλείου Λογοθέτη προκειμένου νά ἐλευθερώσει τόν διάσημον ἐκεῖνο κουρσάρο λεγόμενον Καρά Παττακῆ, ὁ ὁποῖος πέρυσι συνελήφθη ἀπό τίς γαλέρες τῆς Μάλτας, ὅταν οἱ Τοῦρκοι ἐπήγαιναν νά καταστρέφουν τό κάστρο τῆς Τήνου. Ἐκεῖνον τόν Καρά Παττακῆ πού ἔκανε νά στενάξει ὅλο τό Ἀρχιεπίσκοπος, ἐκεῖνον πού ἔκανε νά τρέμουν ἀδίμως στή γαλέρα του πολλοί Χριστιανοί καί γιά νά μὴν πῶ περισσότερα πού δέν μοῦ ἔμεινε μαλλί στό κεφάλι. Τέλος, ἐκεῖνον πού μέ κάποιο μέσον καί προδοσίες ἢ πόλη τῶν Χανίων ἔπεσε στά χέρια τῶν Ὀθωμανῶν, γεγονός γιά τό ὁποῖο, ἀπό μικρός καί φτωχός στρατιώτης, ἀναδείχτηκε σέ Μπέη, πού στά τούρκικα σημαίνει πρίγκηπας. Ὁ Μεγαλοδύναμος Θεός ἐπέτρεψε νά συλληφθεῖ καί νά γίνει σκλάβος καί γιά λίγο νά ἀνακουφιστεῖ τό Ἀρχιεπίσκοπος ἀπό τίς τόσες ἐπιδρομές του.

Τώρα καί πάλι ἐπιδιώκουν ἀπό ἐδῶ, ὅπως ἀνέφερα ἀνωτέρω νά τόν ἀπελευθερώσουν, πρᾶγμα γιά τό ὁποῖο ὅλοι οἱ Χριστιανοί κλαίου καί παρακαλοῦν τόν Κύριο νά μὴν ἐλευθερωθεῖ ποτέ, πολλοί δέ εἶναι ἐκεῖνοι πού κρυφά μέ παρεκάλεσαν νά γράψω ἢ στή Μάλτα, ἢ στή σεβασμιότητά Σας προκειμένου, κατὰ τό δυνατόν, νά ἐμποδιστεῖ ἡ ὑπόθεση αὐτή.

Σίφνος, 16 Ἰουνίου 1653

Βαρθολομαῖος Πόλλα».

26. Ο ΒΙΚΑΡΙΟΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΤΗΝ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

«Μέ πλοῖα πού τελευταίως ἀνεχώρησαν γιά τή Βενετία ἔγραφα στή σεβασμιότητά Σας... ἰδιαίτερα τώρα μέ τήν ἄφιξη τοῦ ταχυδρόμου τοῦ παρόντος καιροῦ δέν παραλείπω νά ὑποβάλω τά σέβη μου μέ αὐτές τίς γραμμές καί ἐπί πλέον νά ἀναφέρω γιά κάποιον Ζώρζη Γρυπάρη ἀπό

τά Χανιά ὁ πατέρας καί δύο θεῖοι τοῦ ὁποῖου διαμένουν ἀρκετά χρόνια στή Ρώμη μισθοδοτούμενοι ἀπό τήν Αὐτοῦ Ἀγιότητα, τώρα δέ ἔχει ἕναν κληρικό ἐξάδελφο λεγόμενον πρέ Ζώρζη στό Ἑλληνικό Κολλέγιο, ὅπως καί πολλές ἀδελφές, ἐξαδέλφες στά περίχωρα τῆς Ρώμης· αὐτός ὁ Ζώρζης ὅπως λέγω, κατόπιν συμβουλῆς καί στήριξης μερικῶν αὐτοῦ τοῦ νησιοῦ, ἰδιαίτερα σύμφωνα μέ κρυφή ἐπαλήθευση, τοῦ κυρίου Βασιλείου Λογοθέτη, ἐπῆγε στήν Κων/πολη, στόν Μεγάλο Βεζύρη, στόν ὁποῖο ὑποσχέθηκε μεγάλη πρόοδο τῶν Τούρκων, ὅπως καί συνέβη, γιατί ὁ Βεζύρης τήν ἀνέφερε στόν Καπετάν Πασσᾶ, ὁ ὁποῖος μετέβη στό Σέλινο, ὄχυρό εὐρισκόμενο στήν Κρήτη, καί ὡς καλός γνώστης του, ἐπειδή εἶχε ὑπηρετήσῃ ἐκεῖ στό παρελθόν ὡς ἀξιωματικός, μέ ἀπάτη καί βία τό παρέδωσε στήν ὀθωμανική σκληρότητα μέ θάνατο δύο χιλιάδων περίπου στρατιωτῶν καί κακοποίηση νεαρῶν ἀγοριῶν καί κοριτσιῶν, περίπου πεντακοσίων· τώρα ὁ τουρκικός στόλος εὐρίσκεται στή Χίο μέ πρόθεση, ὅπως λέγεται, νά μεταβεῖ γιά κατάληψη τῆς Τήνου, πρᾶγμα πού πληροφορήθηκαν οἱ Βενετοί καί παραμένουν μέ τόν δικό τους στόλο στή Δῆλο, μακρῶς ἀπό τήν Τήνο ἐπτά-ὀκτώ μίλια.

Ἐδῶ ὁ πατέρας φρά Φραντσέσκο Μικελλούτσι βασιλεύει μέ ἀπειθεία στήν Ἀγία Προπαγάνδα καί στούς ἀνωτέρους του· ἔκανε ἕνα γάμο Λατίνων μέ ἄγνοιά μου καί τό χειρότερο φρόντισε νά τελεσθεῖ ἐλληνικά ἀπό τόν ὀρθόδοξο βικάριο· γι' αὐτό τό ζήτημα παρακαλῶ τή σεβασμιότητά Σας νά μέ πληροφορήσει πῶς πρέπει νά φερθῶ σ' αὐτόν τόν κληρικό καί μέ τρόπο πού νά μή μπορεῖ νά μέ βλάψει, διαφορετικά νά δώσει μιάν ἀποτελεσματική διαταγή καί ἐνῶ παρακαλῶ τήν Ἀγιότητά Σας, κατασπάζομαι ταπεινά τά χέρια Της.

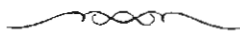
Σίφνος, 1 Ὀκτωβρίου 1653

Τῆς σεβασμιότητός Σας

Ταπεινός καί ὑπόχρεως δοῦλος

Βαρθολομαῖος Πόλλα».

«Ὁ παρῶν ταχυδρόμος ὀνομάζεται Ζώρζης Καλέργης εὐγενῆς τῶν Χανίων, ὁ ὁποῖος ἔχοντας ἕναν ἀδελφό σκλάβο καί σέ κίνδυνο νά ἀλλαξοπιστήσῃ ἐπιζητεῖ ἐλεημοσύνη γιά νά τόν ἀπαλλάξῃ ἀπό τήν τυραννική σκλαβιά. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ σεβασμιότητά Σας πού παρακολουθεῖ τούς πάντες μέ πονετικό βλέμμα, θά τόν ὑποστηρίξει μέ τήν καλωσύνη της, ἀφοῦ προσφέρει φιλανθρωπία καί βοήθεια σέ ὅλους».

27. ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΟΥΝΙΤΗ ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΓΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

« Αντίγραφο

26 Δεκεμβρίου 1653

Ἐγώ ὁ φρά Σταμάτιος Καλογερόπουλος, τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, κληρικός ἐνωτικός ἀπό τή Χαλκίδα, κάνω πλήρη καί ἀναμφίβολη δήλωση σέ κάθε ἐνδιαφερόμενον ὅτι, ὅταν εὐρισκόμουν στή Ρώμη γιά ἐνδιαφέρουσες ὑποθέσεις μου, συναντήθηκα μέ μερικούς συμπατριῶτες, οἱ ὁποῖοι μοῦ εἶπαν καί μοῦ συνέστησαν τόν ἐπίσκοπο Θερμίων, Σίφνου καί Κέας, τόν σεβασμιώτατο Καμπονέσκο, τοῦ Τάγματος τῶν *Minori Osservanti**. Ἔτσι εἶχαμε ἐγκάρδιο χαιρετισμό καί κατά τήν ἀνάπτυξη τῆς συζήτησής μας μοῦ εἶπε ὅτι ἀντιμετώπιζε δυσκολία νά μεταβεῖ στήν ἔδρα του· γιά νά λέμε τό σωστό ὁ εἰρημένος ἐπίσκοπος δέν εἶχε μεταβεῖ ποτέ στήν ἐπισκοπή του, οὔτε δοκίμασε νά μεταβεῖ γιατί, ὅπως ἀκούγεται νά διαδίδεται, τό πράττει ἐνσυνείδητα.

Ὅταν ἀνεχώρησα ἀπό τήν Κων/πολη γιά τή Σμύρνη πέρασα μέ ἕνα πλοῖο ἀπό τή Σίφνο, ὅπου συναντήθηκα μέ ἕναν κληρικό πρέ Μάρκο Πόλλο, βικάριο τοῦ εἰρημένου ἐπισκοπάτου Θερμίων, Σίφνου καί Κέας, ὅπως ἀπό ὅλους ἐθεωρεῖτο καί ἕναν ἀνεψιό τοῦ κυρίου Βασιλείου Λογοθέτη πού μέ συνόδευσαν κατά τίς πρῶτες ἡμέρες τοῦ Ἰουλίου, δέν ἐνθυμοῦμαι ἐάν ἦταν ὀκτώ ἢ δέκα τοῦ μήνα τούτου ἔτους 1646, λέγοντας ὅτι προορίζονταν γιά τή Ζάκυνθο μέ γράμμα τοῦ κυρίου Βασιλείου Λογοθέτη πρὸς τόν εἰρημένο ἐπίσκοπο πού κατευθύνονταν στήν ἐκκλησία του καί μοῦ ἀπεκάλυψαν πῶς τό μήνυμα τοῦ εἰρημένου κυρίου Βασιλείου Λογοθέτη, προστάτη τοῦ καθολικοῦ δόγματος καί πρώτης προσωπικότητος τοῦ Ἀρχιελάχους, ἔλεγε νά μὴ συνεχίσει περισσότερο γιατί οἱ Τοῦρκοι, πού εἶχαν καταλάβει τά Χανιά, δολοφονοῦσαν ὅλους τοὺς Χριστιανούς μέ τό πρόσχημα ὅτι ἦταν κατάσκοποι, ὅπως θά μποροῦσαν νά κάνουν καί σ' αὐτόν τόν φτωχό ἐπίσκοπο, καθὼς πραγματι ἐκεῖνες τίς ἡμέρες εἶχαν δολοφονήσει δύο χαλογήρους Φραγκισκανούς καί ἕναν ἐπίσκοπο ὀρθόδοξο τῆς Κέας μέ μπαστουιές ἐπάνω στήν κοιλιά του μέχρι πού βγήκαν ἔξω τά ἐντόσθιά του.

Ὅταν φθάσαμε στή Ζάκυνθο δέν τόν εὐρήκαμε ἐκεῖ, μετά ἐπήγαμε στήν Κέρκυρα, βρήκαμε τόν ἐπίσκοπο καί μέ τό μήνυμά μας ἐγύρισε πίσω ἀκόμη καί μέ παραγγελία τοῦ ναυάρχου τῆς βενέτικης ἀρμάδας, θεωρώντας ἀχαρπη τή μετάβασή του (στή Σίφνο) καί μέ τήν εὐκαιρία πού κάποια πλεούμενα γύριζαν στή Βενετία ἔφυγε γιά τήν περιοχή τῆς Ρώμης.

Τά ἀνωτέρω εἶναι ὅλη ἡ ἀλήθεια κατά τό εὐαγγέλιο καί σέ ἀναζήτηση ἀπό ἐμένα βεβαίωσης ἔκανα τήν παροῦσα ὑπογράφοντας ἰδιοχει-

ρως ενώπιον τοῦ νοταρίου καί μαρτύρων σήμερα καί κατά τό ἀνωτέρω ἔτος.

– Ἐγώ Σταμάτιος Καλογερόπουλος Ἕλληνας κληρικός ἀπό τή Χαλκίδα ὑπογράφω ἰδιοχείρως.

– Ἐγώ δόν Ἰωάννης Μπατίστα Παουλίνι παρών καί (ὑπογράφω) τά ἀνωτέρω ἰδιοχείρως.

– Ἐγώ Ἀντώνιος Παδουάνος παρών καί κατά τά ἀνωτέρω ἰδιοχείρως».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Βλ. γιά τόν ἐπίσκοπο Camponesco στά «Σιφιακά», 4 (1994), 39 ἐπ.

28. Ο ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΛΑΤΙΝΟ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΜΗΛΟΥ ΣΕΡΡΑ

«Ἀποδίδοντας ταπεινώση γιά νά μήν ἀναφέρω θαυμασμό στή σιωπή τῶν σεβασμιότητων Σας ἀντί ἀπαντήσεως σέ πολλές δικές μου «ἐπιστολές» πρὸς τήν Προπαγάνδα, μόνον αὐτή ἔφθασε μετὰ τήν ἐδῶ ἀφιξη τοῦ δόν Βαρθολομαίου Πόλλα, βικαρίου τοῦ σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου μας. Ἀναζητῶ θεωρητικά τό αἴτιο τῆς ποινῆς, ἀλλά δέν μπορῶ νά ἀνεύρω τήν ἐλαχίστη αἰτία. Ἀπό ὅσα μπορῶ νά κρίνω δέν προέρχεται αὐτό τό ἀποτέλεσμα τῆς διακοπῆς ἀπό τήν ἀρνητική ἐπιρροή στόν εἰρημένο βικάριο τοῦ σεβασμιωτάτου Ἀντωνίου Σέρρα, ἐπισκόπου Μήλου, ἀπό τόν ὁποῖο ἐξαρτᾶται ὅποτε ἡ κακή αὐτή κλίση τους δέν ἐξηγεῖται διαφορετικά παρά ἐπειδή πολλές φορές τοὺς συνεβούλευσα πατρικά νά μήν ἐπεμβαίνουν, οὔτε νά προκαλοῦν ζητήματα πολιτικά γιά τά ὁποῖα δέν πρέπει νά ἔχουν λόγο γιατί μέ τό νά συνεχίζουν ἔτσι τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὁ ἐξευτελισμός τους ἀπό τήν κοινότητα ἐπί ζημιά τῆς Ἀποστολικῆς Ἐδρας καί ὄλων ἡμῶν τῶν ὑπολοίπων εὐσεβῶν.

Μοῦ προξένησε βαθύτατη θλίψη ἡ πράξη τοῦ ἀνωτέρω σεβασμ. ἐπισκόπου τῆς Μήλου πού, ἀφοῦ τοῦ μετεβίβασα μέ συμβολαιογραφική πράξη τήν ἐκκλησία καί τό οἰκόπεδο, τά ὁποῖα οἱ σεβασμιότητές σας μοῦ ζήτησαν πολλές φορές, πιστεύω πῶς ἀπό πείσμα δέν τά παρέλαβε γι' αὐτό καί ἀνεκάλεσα τήν προσφορά. Τώρα χρησιμοποιοῖ τήν ἐκκλησία τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας, ἀλλά δέν γνωρίζω γιά πόσο διάστημα κ.λπ. Ἐκεῖνη πού τοῦ παρεχώρησα καταστρέφεται πρὸς μεγάλην ἀπορίαν τῶν Ἑλλήνων πού τήν διεκδικοῦσαν μέ μεγάλην εὐσέβεια καί ἐπιθυμία τοῦ λαοῦ. Οἱ σεβασμιότητές σας γνωρίζουν πλέον τήν εὐλάβεια καί εὐσέβεια πού τρέφω πρὸς τήν Ἁγιοτάτη Ἀποστολική Ἐδρα, τήν ὁποία ὑπηρετῶ μέ συνέπεια.

Στή μεγάλη ηλικία πού ἔφθασα ἠθέλησα νά ἐδραιώσω, μετά ἀπό ἔμένα, προστάτη καί ὑπερασπιστή τοῦ Λατινικοῦ δόγματος τόν κύριο Πέτρο Ρόζα, τοῦ ἰδίου δόγματος καί ἀπό τήν εὐλαβεστάτη καί εὐπειθεστάτη νῆσο Χίο, τόν ὁποῖο ἐνύμφευσά μέ ἐγγονή μου, ἡ ὁποία μεταστράφηκε στόν καθολικισμό. Ἐπίσης, μέχρι τώρα ἔχω φροντίσει νά ἀπελευθερώσω ἀπό τή σκλαβιά ἕναν σκλάβο ἀπό τήν Ἀνκόνα καί ἄλλον ἕνα ἀπό τή Σικελία καί ἄλλους πού ἔχουν παντρευθεῖ στό νησί μας καί ὅλα αὐτά γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ Λατινικοῦ δόγματος πού πάντοτε θά ἐπιδιώκω*.

Ὁ ἄνωτέρω κ. Πέτρος Ρόζας εἶναι Πρόξενος τῆς Μεγαλοτάτης Χριστιανικοτάτης τῶν Γαληνοτάτων καί ἰσχυροτάτων Βασιλείων τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαληνοτάτης Δημοκρατίας τῆς Βενετίας σέ ὅλο τό Ἀρχιπέλαγος, ὁ ὁποῖος προσκυνᾷ ταπεινά τά ράσα τῶν σεβασμιότητων Σας, ὅπως καί ἐγώ ἰδιαίτερος προσκυνῶ ταπεινά καί μέ εὐλάβεια.

Σίφνος, 10 Ἰανουαρίου 1654 (παλαιό)

Τῶν σεβασμιότητων Σας

Ταπεινός καί ὑπάκουος δοῦλος

Βασίλις Λογοθέτης

Basilio Locotheti».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Εἶναι προφανές ὅτι ὁ Λογοθέτης θά πληροφορήθηκε ὅτι ὁ Βαρθολομαῖος τόν κατηγόρησε στήν Προπαγάνδα ὅτι εἶχε ἀπελευθερώσει πολλούς Τούρκους σκλάβους γι' αὐτό καί γράφει ἐδῶ ὅτι εἶχε ἀπελευθερώσει μερικούς σκλάβους καθολικοῦ δόγματος.

29. Ο ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΓΙΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ ΣΙΦΝΙΟΥΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ

«Πρός μεγαλότατη παρηγορία μου ἔλαβα σήμερα μία εὐγενική γραφή της τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1653 γιά νά πληροφορηθῶ τήν καλή ὑγεία της καί νά διαπιστώσω ὅτι ἡ πονετική στοργή της πρὸς ἔμένα τόν ἀνάξιο δοῦλο της συνεχίζεται· παρακαλῶ τή Θεία εὐσπλαχνία, ἡ ὁποία εἶναι ἐκείνη πού ἀνταμείβει τά πάντα.

Σήμερα, πού εἶναι 27 Ἰουνίου 1654, μοῦ ἔφεραν τήν ἐπιστολή Σας μέσω Χίου μέ γαλλική ταρτάνα καί τήν ἴδια ἡμέρα θέλοντας νά ἀναχωρήσω γράφω σύντομα ἀπαντώντας γιά τόν μισθό μου ὅπως μοῦ γράφετε πώς ἀξιῶντε· ἐάν λοιπόν εὐχαριστεῖσθε παρακαταθέσατέ τον στόν κύριο Πετράκη Ρόζα, ὁ ὁποῖος θά εἶναι σύντομα στή Βενετία καί ἐπειδή δέν εἶναι πολύς καιρός πού ἔγραφα νά τόν καταθέσετε στόν κύριο Νικολό Κοντόσταβλο, παρακαλῶ διακόψατε τήν ἀποστολή μέχρι νά ἔλθει ὁ εἰ-

ρημένος κύριος Πέτρος στη Βενετία από τόν όποιο θά έχετε είδοποίηση.

Δέν είναι πολλές ήμέρες πού μέσω Βενετίας, έγγραφα στη σεβασμιότητα Σας, και έλπίζω νά έχουν φθάσει (οί επιστολές). Σας ενημερώνω έκ νέου για τήν εκκλησία τής Παναγίας Ευαγγελιστριάς, ή όποία ανακατασκευάσθηκε έκ θεμελίων μέ κάποιαν έλεημοσύνη πού μου χορήγησαν διάφοροι και σέ λίγο θά αποδίδει. Έγραφα και στην Κων/πολη για τό παρεκκλήσιο πού άνηπάγει από τόν έλληνα επίσκοπο και έλπίζω σέ θετικό άποτέλεσμα· μέ άλλην ευκαιρία ή σεβασμιότητά Σας θά εκπλαγεί για όλα, όταν σας γράψω λεπτομερώς, επειδή τώρα δέν έχω χρόνο.

Σας παρακαλώ ακόμη νά εξετάσετε τήν πενιχρότητα του βίου μου γιατί μέ παρηγορία 30 σκούδων δέν μπορώ νά συντηρηθώ, γι' αυτό εάν αύξηθει ό μισθός μου θά είμαι έντελώς υποχρεωμένος στη σεβασμιότητά Σας, ή όποία είναι ή αίτία κάθε καλού πού μου συμβαίνει.

Άπό κατηχητικά βιβλία έχω μεγάλη ανάγκη για τους μαθητές μου και εάν συντελέσετε νά μου αποσταλούν ή ανταμοιβή θά είναι δική Σας. Άκόμη υπάρχουν μερικοί μέ καλή κλίση και επιθυμία νά σπουδάσουν και άν είναι δυνατόν νά υπάρξει θέση στό Κολλέγιο νά σας σταλούν μέ σχετική έγκριση δύο «σπουδαστές», άλλωστε από αυτό τό νησί δέν υπάρχει ούτε ένας στη Ρώμη, στό Κολλέγιο· τελειώνω μέ βαθύτατη υπόκληση κατασπαζόμενος τό ράσο Σας· προσφέρομαι επίσης καταυποχρεωμένος νά παρακαλώ τόν Μεγαλοδύναμο υπέρ ευτυχίας τής σεβασμιότητός Σας για όσο μπορώ νά τήν υπηρετώ σ' αυτόν τόν τόπο σύμφωνα μέ τίς διαταγές Της.

Σίφνος, 27 'Ιουνίου 1654 (παλαιό)

Τής σεβασμιότητός Σας

Ταπεινότατος και υπόχρεως δούλος

Βαρθολομαῖος Πόλλα».

30. Ο ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΤΟΝ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ ΓΙΑ ΛΑΤΙΝΟ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΣΥΡΑΣ

«Μέ τό νά μου έχει γίνει έντονο αίτημα από τόν κληρο και τήν κοινότητα τής Σύρας, νά θελήσω νά συστήσω στις σεβασμιότητες Σας τόν αιδεσιμώτατο δόν Βαρθολομαῖο Πόλλα για επίσκοπο τής Σύρας, και εξετάζοντας τήν ποιότητα, συνήθειες και απλότητα βίου του ειρημένου ικανότατου άτομου για παρόμοιο αξίωμα, και μολονότι ή άπουσία του από τή Σίφνο, όχι μόνο σ' έμένα, μά σέ όλους κοινώς θά προξενήσει μεγάλη θλίψη, παρά ταυτα οί συνεχείς όχλήσεις τής ειρημένης κοινότητας και οί μεγάλες άρετές του άνωτέρω δόν Βαρθολομαίου μέ πιέζουν δυνατά νά πάρω τό θάρρος νά τόν υποδείξω στις σεβασμιότητές Σας μ'

ἐκείνη τή φλόγα πού ἡ ποιότητα παρόμοιας προσωπικότητος ἀπαιτεῖ.

Φθάνοντας αὐτός ἐδῶ πρὸς ἱκανοποίηση ὄλων μας «ἐπέδειξε» θαυμαστή ἐπιμέλεια στή διοίκηση τῆς ἐκκλησίας καί στή διδασκαλία τῶν παιδιῶν στά γράμματα καί στόν φόβο Κυρίου, ὥστε, ὅπως σ' ἕναν καθρέπτη ὀλόφωτο, εἶδαμε νά λάμπουν ἐκεῖνες οἱ δυνατότητες πού ἀπέκτησε στό Κολλέγιο *Venerabile* τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας Πίστεως, ἀπό τό ὁποῖο ὅπως τόσοι ἄλλοι (ἀκόμη καί διαφορετικοῦ δόγματος) μανθάνουν τήν ἀγάπη τῆς Ἁγίας Μητέρας Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία, ὅπως προνοεῖ μία μητέρα, μεριμνᾷ γιά τή σωτηρία ὄλων τῶν ἐθνῶν μέσω τῶν μαθητῶν της πού διατίθενται κάθε στιγμή ὅπου ὑπάρχει ἀνάγκη νά διασκορπίσουν καί αὐτό τό αἶμα τους γιά τήν Καθολική πίστη, τήν ὁποία ἐμεῖς δοκιμάσαμε μέ τόν παρόντα μισσιονάριό μας δόν Βαρθολομαῖο. Ἐπομένως, γνωρίζω καί ἀκριβῶς ὁμολογῶ τήν παγκοσμιότητα τῆς Ἁγίας Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὡς πρὸς δέ τή σεβάσμια Ἀγιότητά Του (ἐννοεῖ τόν πάπα) τόν ἀληθινό καί νόμιμο διάδοχο τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Λοιπόν, σεβασμιώτατοί μου, ἐνώπιον τῆς ἀνάγκης πού διατυπώνει τό νησί τῆς Σύρας γιά ἐπίσκοπον μέ ποιότητα ὅμοιας μέ αὐτήν τοῦ εἰρημένου προσώπου, εἶναι δίκαιο νά ἀνταμειφθεῖ τοῦτο, γι' αὐτό καί ἐνθέρμως τόν προτείνω γνωρίζοντας ὅτι θά προσφέρει σοβαρό ἔργο στήν ὑπηρεσία τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας. Τόσο μᾶλλον, ὅσο καί γιατί μέ τό νά εἶναι πατρίδα του ἡ Σύρα, οἱ ἐκεῖ κάτοικοι προσφέρονται νά τόν συμπαρασταθοῦν καί τόν στηρίξουν ἐναντίον τῶν ἀπίστων, ὅπως καί ἐγώ δέν θά παραλείψω νά παρακολουθῶ τίς ἐπιδόσεις του κατά τήν ὑποχρέωσή μου πρὸς τήν Ἁγία Ἀποστολική Ἔδρα μέ ὑπόσχεση πρὸς τήν ὑπέρτατη ἐπιείκειά Σας.

Προσκυνῶ ταπεινά καί κατασπάζομαι εὐσεβάστως τά ἱερά ράσα Σας.

Σίφνος, 22 Ὀκτωβρίου 1654 (παλαιό)

Τῶν σεβασμιότητων Σας

Ταπεινός καί εὐσεβής ὑπηρετής

Βασίλης Λογοθέτης, Κόνσολος».

31. Ο ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΜΕ ΕΞΕΧΟΝΤΕΣ ΕΜΠΟΡΟΥΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

«Ἐξ ὧν ἀντιλαμβάνομαι ἀπό μίαν ἐπιστολή τοῦ καρδινάλιου κυρίου Ἀντωνίου Πρεφφέττι, κάποιοι σατράπες ἐδῶ μέ συμπονοῦν. Τοῦτο προκειμένου νά γίνουν πιστευτοί χωρίς καμμιά ἀληθινή αἰτία, ἀλλά ἀπό τό πάθος καί τά ἰδιαίτερα συμφέροντά τους πού, ὅπως θεωροῦν, μποροῦν νά ἱκανοποιήσουν ὅταν μέ καταστήσουν εὐθραυστον στά κελεύσματά τους· ἐγώ ὅμως μένω σταθερός στή συνείδηση καί τό προσῆκον

καθηκον μου στίς καταστάσεις πού συχνά δημιουργοῦν πρός ζημίαν ὀλιγώτερο τοῦ λειτουργήματός μου παρά τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας. Ἐπί τοῦ παρόντος ἀδυνατῶ νά γράψω σέ ἔκταση γι' αὐτά πού ὑποφέρω ἀπό δύο-τρεῖς αὐτοῦ τοῦ τόπου, παρά ἀπό τόν λαό πού, μολονότι Ἕλληνες, μοῦ συμπεριφέρονται μέ ἀγάπη, ὄχι τόσο ἀπό εὐσέβεια, πού ἔχουν πρός τήν Ἁγία Ἀποστολική Ἐδρα, ὅσο ἀπό τό ἐνδιαφέρον γιά τά παιδιά τους. Ἀναφέρω μόνο ἰδιαιτέρως μερικές διαφορές ἀπό τίς ὁποῖες ἡ φρόνησή Σας θά ἀντιληφθεῖ τήν κακία αὐτῶν, κατά τό περικλειόμενο σημείωμα. Ἀντί αὐτῶν ὀφείλω ἐγώ νά γράψω τά ὀλίγα αὐτά πού ἐπεχείρησα πρός ὄφελος αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας καθώς καί ὅσα καθημερινά μέ τή δύναμη τοῦ Κυρίου πράττω γιά νά μή θεωρηθεῖ ὅτι περιαιτολογῶ. Παρακαλῶ μόνο τό Θεό νά μέ προστατεύει ἀπό τοὺς ἐχθρούς καί τόν Ἅγιο Ἀντώνιο νά εἶναι ὁμοίως κοντά μου στή ἀδυναμία διοίκησης (τῆς ἐκκλησίας) μέχρι πού κάποιαν ἡμέρα νά ἐμφανισθεῖ μία προσωπικότητα μέ καθαρή συνείδηση νά βεβαιώσῃ ὅσα πράγματι ἐπετέλεσα, τόσο πρός ὄφελος τῶν λατινικῶν ἐκκλησιῶν, ὅσο καί γιά τήν προσφορά πνευματικοῦ ἔργου, πρόσκαιρα πρός τοὺς Ἕλληνες, καί σ' αὐτούς τοὺς λίγους Λατίνους. Καί ἄν κάποιοι δυσανεστημένοι μαζί μου μέ λυποῦνται, ἐγώ ἐμπιστεύομαι τό Ἅγιο Πνεῦμα πού παραστέκεται στήν Ἁγία Μητέρα Ἐκκλησία, νά φωτίσει τίς σεβασμιότητές Σας νά ἰδοῦν τήν ἀθωότητά μου καί τήν κακία ἐκείνων.

Λαμβάνω καί πάλι τό θάρρος νά παρακαλέσω νά μοῦ ἐμβάσετε τόν μισθό μου διά τοῦ κυρίου Νικολοῦ Κοντόσταβλου στή Βενετία καί μέ ταπείνωση κατασπάζομαι τό ράσο Σας παρακαλώντας τόν Παντοδύναμο γιά τήν ὑγεία καί εὐτυχία Σας.

Σίφνος, 25 Μαρτίου 1655

Τῶν σεβασμιότητων Σας
Ταπεινότατος καί ὑπόχρεως δοῦλος
Βαρθολομαῖος Πόλλα».

〈Σημείωμα〉

«Διαφορές μεταξύ ἐμοῦ καί μερικῶν τοῦ τόπου.

Πρῶτον· Οἱ κύριοι Βενετσιάνοι εἶχαν καθηλώσει ὅλα τά ἐμπορεύματα κάποιου Μιχαήλ Τέσσα, κρητικοῦ, μέχρι νά ἐπιστρέφει ἕνα δικό του σκάφος στό λιμάνι τῆς Σίφνου· αὐτά τά ἐμπορεύματα, ἐπειδή δέν κατασχέθηκαν ἀπό τή Βενετία, ἤθελαν κάποιοι φίλοι τοῦ Τέσσα νά βεβαιώσω ὅτι τό πλοῖο του ἦταν δικό τους, ἀγορασμένο λίγο καιρό πρὶν, πράγμα πού ἐνσυνείδητα δέν μπορούσα νά κάνω ἐπειδή δέν ἦταν αὐτή ἡ ἀλήθεια.

Δεύτερο· Οἱ ἀνωτέρω Βενετσιάνοι κατέσχεσαν στό ἴδιο λιμάνι τῆς

Σίφνου μία τούρκικη γαλεότα, μου πρότειναν δέ οί ἴδιοι κάτοικοι τῆς Σίφνου, δύο-τρεις, νά βεβαιώσω ἐγγράφως πώς τό σκάφος δέν ἦταν τούρκικο· δηλαδή γιά νά κερδίσουν οί Τούρκοι νά ἐξεφτελισθῶ ἐγώ μέ κατηγορία χριστιανικά ἀνοίχεια ἀφοῦ ἡ εἰρημένη γαλεότα ἦταν τῶν Τούρκων καί ἐπήγαινε στό κοῦρσοσ κατά χριστιανῶν.

Τρίτο· Ἐχοντας ὁ Ἑλληνας ἐπίσκοπος διαρπάξει, πρὶν ἔλθω ἐγώ ἐδῶ, ἓνα παρεκκλήσιο τῶν Λατίνων, τό ὁποῖο τοῦ ζήτησα πολλές φορές, τονίζοντας ὅτι δέν μπορεῖ νά βάζει χέρι σέ ἐκκλησίες πού ἀνήκουν στούς Λατίνους, ὥστε εἶναι ἀνάγκη καί δίκαιο, ὅταν μιάν ἡμέρα πιεσθεῖ νά τό παραδώσει. Οἱ εἰρημένοι δύο-τρεις κάτοικοι ἐλπίζοντας νά πάρουν ἀπό τόν ἐπίσκοπο τά οἰκήματά του μεταξύ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται καί τό παρεκκλήσιο, λόγω χρέους πού τοὺς ὀφείλει τοῦτος καί βλέποντας ὅτι δέν μποροῦν νά πάρουν τά οἰκήματα χωρίς νά ἐκθέσουν σέ κίνδυνο τῆς «Λατινική» Ἐκκλησία ἐάν δέν θέσουν ὑπό τήν ἐξουσία τους καί τό παρεκκλήσιο, θέλουν νά παραιτηθῶ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐκκλησίας δηλώνοντας δημόσια ὅτι δέν θά ἀναζητήσω ποτέ πλέον ταῦτα.

Τέταρτο· Ἐάν οἱ εἰρημένοι, μέ τή δύναμη πού διαθέτουν, ἐπιβάλλουν στή Λατινική Ἐκκλησία Σίφνου νά πληρώνει διπλάσια φορολογία ἐνισχύουν ἔμμεσα τίς ἐκκλησίες καί τά μοναστήρια τῶν Ἑλλήνων. Ἐγώ τοὺς ἔχω συχνά παρακαλέσει νά θελήσουν γιά λίγο νά δείξουν προσοχή στήν ἐκκλησία, μὴ θέλοντας νά ἀκούσω «συμβουλές» νά τό φροντίσω μέσω τῶν κυρίων Βενετῶν, οἱ ὁποῖοι εὐχαρίστως μέ μία διαταγή τους θά ἀπάλλασαν τήν ἐκκλησία ἀπό ὅσα πληρώνει σ' αὐτούς· τώρα θά ἔδιναν 20 καί 25 ρεάλια ἐτησίως... ἂν μέ καταπίεζαν μέ διπλάσια φορολογία.

Πέμπτο· Ὑπάρχουν κάποιοι ἐδῶ πού τρέφουν μεγάλη ζηλοτυπία πρὸς τόν «Λατῖνο» ἐπίσκοπο τῆς Μήλου, ὁ ὁποῖος μέ ἔχει προσκαλέσει σέ διάφορες ἀσθένειές του δύο φορές γιά πνευματική βοήθεια, ἐπειδή ὁ ἱερωμένος αὐτός εἶναι ἐκεῖ μόνος καί μέ μεγάλα προβλήματα μέ τοὺς ἐχθρούς του γι' αὐτό καί συγκατατέθηκα, πρᾶγμα γιά τό ὁποῖο δέν θά μπορούσα νά ἀρνηθῶ, ὄχι μόνο πρὸς ἓναν ἱερωμένο τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀκόμη καί πρὸς τόν ἐλάχιστο ἄπιστο πού θά μέ προσκαλοῦσε γιά παρόμοιο λόγο.

Ἐκτο· Ἀπό τήν Κων/πολη οἱ πατέρες καπουτσῖνοι, μέσω τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας πέτυχαν τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τά χέρια Τούρκων μιᾶς Πολωνίδας λατινικοῦ δόγματος καί ἀκολούθως τήν μάρκα-ραν σέ μιᾶ ταρτάνα γιά νά μεταβεῖ ἐλεύθερη στή Χριστιανοσύνη. Ἐτσι φτάνοντας ἐδῶ ἡ ταρτάνα τῆ συνέλαβε ἓνας Ἑλληνας προφασιζόμενος ὅτι θά τήν κρατήσει ὡς ἐλεύθερη· κατόπιν ἡ πτωχή γυναῖκα κατάλαβε ὅτι εἶχε πέσει στή σκλαβιά γιά δεύτερη φορά. Ἡ δύστυχη ἦλθε καταλυπημένη καί ἀπελπισμένη νά μέ εὔρει λέγοντας γιά ἀγάπη Θεοῦ νά γράψω στούς πατέρες καπουτσῖνους στήν Κων/πολη τό θεῖο ἔργο πού

είχαν αρχίσει νά τό ολοκληρώσουν μέ γραφή τοῦ Πρεσβευτῆ σ' αὐτόν πού τήν κρατοῦσε σκλάβο νά τήν ἀφήσει ἐλεύθερη, πράγμα πού ἔκανα ἀμέσως γιά τήν ἀσπλαγχνη αὐτή πράξη μία γυναῖκα ἐλεύθερη νά πέσει σκλάβο στά χέρια Ἑλλήνων. Μετά ταῦτα ἔγραψε ὁ Πρέσβυς ὅτι εἶχαν ὑποχρέωση νά τήν ἐλευθερώσουν. Αὐτός πού εἶχε σκλαβώσει τήν Πολωνίδα γυναῖκα εἶναι ὁ γαμβρός τοῦ κυρίου Βασιλείου Λογοθέτη. Ἐγώ πάντως ἔγραφα κατά τέτοιον τρόπο, ὥστε νά μήν κατηγορήσω κανέναν καί ἄν σέ αὐτούς ἔχει σημασία ὅτι ἡ μέριμνά μου γιά βοήθεια δέν εἶναι ἀπό πνευματική ἐπιταγή, ἰδιαίτερα γιά Λατίνους, λέγω: «*si hominibus placerens servus Dei non essem*».

Ἐβδομοῦ Ἐδῶ αὐτοί οἱ κύριοι ἔχουν συνήθεια νά ἐπισκέπτονται κάθε πρωί, ὅπως συνηθίζουν οἱ Τοῦρκοι, τούς λόγιους Ἑλληνες καί καλογήρους, συνήθεια τούρκικη, οἱ ὅποιοι δέν λογίζονται ἀπεσταλμένοι τοῦ Θεοῦ, ἀλλά τῆς σκλαβιάς. Ἐνας τοῦ δόγματός μας ἀλλά συγγενῆς τῆς οἰκογένειας Λογοθέτη, πέρα ἀπό τό κτύπημα τῆς καμπάνας, θέλει νά προσκαλεῖται ἰδιαίτερος στήν ἐκκλησία καί καμμιά φορά ντύνεται καί στολίζεται ἐπάνω στό ἀλτάριο καί γιά τή λειτουργία μέ κάνει νά τόν περιμένω μισή ὥρα μέ σκανδαλισμό τῶν ὑπολοίπων πού μέ μέμφονται γιά τήν ἱερατική ἀξιοπρέπεια.

Ἐπί τῶν διαφορῶν αὐτῶν εἶμαι ἔτοιμος νά δώσω «πρόσθετες» πληροφορίες, ὅπως καί γιά ἄλλες πού ἐμφανίζονται αἰφνίδια.

Ἐπειτα εὐρίσκεται ἐδῶ ὁ δόν φρά Francesco πού ψυχικά σέ κάνει ἄνω-κάτω «σέ φέρνει» στήν κόλαση μέ τό νά σπέρνει δαιμόνια καί ἀνακατοσοῦρες. Αὐτός ὁ κληρικός, γιά τή ζωή τοῦ ὁποίου εἶναι πλήρως ἐνημερωμένος ὁ προϊστάμενός του μέσω ἑνός ἐπιτρόπου του πού ἐπίτηδες ἔστειλε ἐδῶ, τόν διέταξε διά τῆς ἀρετῆς τῆς ὑπακοῆς νά ἐπιστρέφει στή Νάξο, ὅπου ἐπῆγε καί ἀφοῦ δοκίμασε τή σκληρότητα τοῦ μοναστικοῦ βίου μετά ἕνα μῆνα ἐπέστρεψε ἐκ νέου ἐδῶ στόν παλαιό ἐλεύθερο βίο καί ἐπειδή δέν τόν ξαναπίεσαν οἱ προϊστάμενοί του νά ἐπιστρέφει στό μοναστήρι, ἐφοδιάστηκε ἀπό τόν Στρατηγό τῆς Κρήτης μέ ἐντολή νά περιέρχεται γιά δημόσια ὑπηρεσία (πράγμα πού ποτέ δέν κάνει) ἔτσι, ὅταν πληροφορήθηκε τοῦτο ὁ Ἐπαρχιακός προϊστάμενός του προσέτρεξε στόν εἰρημένο στρατηγό, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀπήντησε ὅτι δέν γνώριζε ἀπολύτως τίποτε καί ἤθελε νά τόν καλέσει σέ ὑποταγή γιατί ἡ Δημοκρατία «τῆς Βενετίας» δέν εἶχε ἀνάγκη τῆς ὑπηρεσίας τοῦ φρά Φραντζέσκου, πού ἤθελε βίο ἐλεύθερο. Ὁ Ἐπαρχιακός μέχρι τώρα δέν ἔκανε τίποτε ἄλλο, μόνο μοῦ εἶπε προφορικά (ὅταν πέρασε ἀπ' ἐδῶ γιά τή Νάξο πρὸς κατευασμόν ἄλλων ἀνάρμοστων γεγονότων μεταξύ κληρικῶν καί τόν ἐκεῖ Ἀρχιεπίσκοπο) ὅτι ὁ φρά Φραντζέσκος ἐπαιτεῖ ἐντολές γιά νά ἐπιδείξει ὅτι διάγει καλῶς ἔξω στόν κόσμο, ἀλλά ποιό καλό

μπορεῖ νά δείξει ὅταν δέν θέλει νά ζεῖ σέ μοναστήρι, ἀλλά στά ἐγκόσμια μέ τό νά σπέρνει ζιζάνια σέ τρίτους; τίς αὐστηρότητές του προφανῶς διετύπωσε ὁ Ἐπαρχιακός γιά νά κρατήσῃ τά προσχήματα.

Στόν σεβασμιότατο καρδινάλιο κύριο Ἀντώνιο γράφω σέ ἀπάντηση δικῆς του, τῆς ὁποίας ἀντίγραφο ἢ σεβασμιότητά Σας μπορεῖ νά διαβάσει ἐσωκλειόμενο στήν παροῦσα ἰ γράφω περισσότερο πρὸς συμπολίτη μου ὁ ὁποῖος θά πιέσει ἐκ μέρους μου τήν Ἁγία Προπαγάνδα νά ἐπιταχύνῃ τήν ἀποστολή τοῦ μισθοῦ μου στή Βενετία, στόν κύριο Νικολό Κοντόσταβλο, γιά νά μπορέσω νά ἀνακουφιστῶ λίγο ἀπό τά δάνεια μέ τά ὁποῖα ἐδῶ καί καιρό συντηροῦμαι. Ἐπί πλέον ἔχει ἤδη τελειώσει ἢ τριετία τῆς Ἀποστολῆς μου καί ἀναμένω νέα διαταγή, τί πράγμα ὀφείλω νά κάνω ἢ νά συνεχίσω ἢ νά διακόψω αὐτή τήν Ἀποστολή στήν ὁποία εὐρίσκομαι πολύ θλιμένος, τόσο γιά τίς συνεχεῖς ἐναντίον μου πολεμικές, ὅσο καί γιά τίς μεγάλες καί κακές συνήθειες αὐτοῦ τοῦ ἀπάνθρωπου λαοῦ. Μέ ἄλλες ἐπιστολές μου ἐνημέρωσα περί αὐτῶν τῆ σεβασμιότητά Σας καί ἐκ νέου τήν παρακαλῶ ταπεινά γιά τήν ἀπάντησή της δεδομένου ὅτι γιά ἐμένα εἴσθε τό κλειδί πρὸς τήν Ἁγία Προπαγάνδα καί εἰδικώτερα παρακαλῶ γιά τόν μισθό μου ἐπειδή γι' αὐτά τά ὀλίγα πού ἔχω νά λάβω δέν μπορῶ νά ξεκινήσω ἕνα ταξίδι νά ἔλθω στή Ρώμη ὅταν ὑπάρχει κίνδυνος νά πιαστῶ σκλάβος ἢ νά ἀποβιώσω στό δρόμο ὅπως ἔχει συμβεῖ σέ ἄλλους. Ἐπί πλέον ὑπάρχει καί ὁ κίνδυνος νά κατεξοδευτοῦν ὅλα «τά χρήματα» καθ' ὁδόν καί κατόπιν ποιό θά εἶναι τό ὄφελος;

Εἶμαι ἐδῶ κατόπιν ἐντολῆς τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας καί δέν μπορῶ νά ἀρνηθῶ τό γάλα πού ἐθήλασα στό Κολλέγιο Venerabile γι' αὐτό καί εὐρίσκομαι σέ ἀτελεύτητη ὑποχρέωση νά παρακαλῶ τόν Θεό γιά τοὺς εὐεργέτες καί νά ὑπηρετῶ τήν Ἁγία Καθολική Ἐκκλησία ὅπου καί ὅποτε ἐπιθυμεῖ ἀλλά εἶναι ἀνάγκη νά θεωρεῖται πῶς οἱ Ἕλληνες εἶναι σκληροί ἐχθροί καί γνωρίζουν νά προσποιοῦνται καλά... πράγμα πού κάνουν ἀπό συμφέρον.

Παρακαλῶ ἀκόμη τῆ σεβασμιότητά Σας, ἐάν τό κρίνει σωστό, νά ἀναφέρει στήν Ἁγία Προπαγάνδα ἢ καλύτερα στόν σεβασμιώτατο καρδινάλιο Prefetto τίς ἀνωτέρω διαφορές μας, ἢ κάνετε ἐκεῖνο πού θεωρεῖ καλύτερο ἢ σύνεσή Σας. Τελειώνω ζητώντας συγγνώμη γιά τήν ἀνία πού σᾶς προξένησα καί παρακαλῶ τόν Μεγαλοδύναμο νά σᾶς ἔχει καλά στήν ὑγεία σας καί εὐτυχισμένον, ταπεινά δέ ἀσπάζομαι τό ἱερό ράσο Σας.

Σίφνος, 26 Μαρτίου 1655

Τῆς σεβασμιότητός Σας

Ταπεινός καί ὑπόχρεως δοῦλος

Βαρθολομαῖος Πόλλα».

Τό καθολικό τῆς ἄλλοτε Γερῶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου στὴ Φυτεΐα.

Η ΔΗΜΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ [1834] ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ - ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

20

Στόν προηγούμενο τόμο τῶν «Σιφνιακῶν» ἐπισημάνθηκε, μέ ἀριθμό ἱστορικῶν ἐγγράφων, ὅτι ἡ κτηματική περιουσία, κινητή καί ἀκίνητη, τῶν διαλυθέντων ἀπό τή Βαβαρική Κυβέρνηση τῆς Ἑλλάδος κατά τό ἔτος 1834 γυναικείων μοναστηριῶν τῆς Σίφνου (καί ἄλλων περιοχῶν), περιῆλθε στό Κράτος γιά τόν πορισμό ἐσόδων, ἀλλά καί κτήματα πού ἀποτελοῦσαν ἀτομικές-προσωπικές περιουσίες τῶν τέως μοναζουσῶν σ' αὐτά, ἔγιναν ἀντικείμενο ἐκμετάλλευσής τους ἀπό τόν ἐνοικιαστή τῶν «κρατικῶν» πλέον περιουσιῶν Ἰω. Προβελέγγιο, ὁ ὁποῖος, μέ τόν ἰσχυρισμό ὅτι καί οἱ προσωπικές περιουσίες τους ἦταν δῆθεν μοναστηριακές τίς καταπατοῦσε πρὸς ὄφελός του.

Συνεχίζουμε λοιπόν τώρα μέ μιάν ἀκόμη περίπτωση διαφορᾶς μεταξύ ἐνοικιαστοῦ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων καί τῆς κληρονόμου μιᾶς μοναχῆς τῆς Μονῆς τοῦ Χρυσοστόμου στή Φυτειά ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων πού διήρκεσε ἐπί χρόνια καί κατέληξε ἀδίκως σέ βάρος τῆς διαδίκου.

Καί στήν περίπτωση αὐτή καταχωρίζουμε ἀρχειακά ἐγγράφα τῆς αὐτῆς Συλλογῆς [Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, *Μοναστηριακά*, Φάκ. 588] κατά χρονολογική τάξη, ὅπου δέ χρειάστηκαν ἐπεξηγήσεις τοῦτο ἔγινε μέ ὑποσημειώσεις στούς οἰκειούς τόπους.

Σημειώνεται, τέλος, ὅτι ὑπάρχουν καί ἄλλα σχετικά μέ τό θέμα τοῦτο ἀρχειακά ἐγγράφα, μακροσκελεῖς δικαστικές ἀποφάσεις, κυρίως, πού δέν εἶναι δυνατόν νά δημοσιευτοῦν ἐδῶ λόγω στενότητος χώρου. Διατηροῦνται στό Ἀρχεῖο μας ὥστε κάποτε νά γίνει δυνατή ἡ χρησιμοποίησή τους ἀπό εἰδικούς ἐπιστήμονες.

Γ'. Ὑπόθεση Μαρίας Βρανοπούλου

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

[1]

« Ἀγωγή

Μαρίας Ἀβρανοπούλου κατοίκου Σίφνου
διὰ τοῦ ὑποφαινομένου ἀντικλήτου αὐτῆς
κατά

Ἰωάννου Πριβελεγγίου κατοίκου Σίφνου
περὶ ἀποδόσεως δύο χωραφίων

Ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν

Ὁ ἐναγόμενος κατέλαβεν ἀθαιρέτως πρό ὀλίγων ἐτῶν καί κατακρατεῖ μέχρι σήμερον δύο ιδιόκτητα τῆς ἐντολίδος μου χωράφια κείμενα τό μὲν εἰς θέσιν Ἀσπρην Μάνδραν, τό δέ εἰς Κορκοσούρι τοῦ Δήμου Σίφνου καί ἐμμένει εἰς τό νά κρατῇ αὐτά. Ἐπειδή δέ ὁ προταθείς ὑπό τῆς ἐντολίδος μου συμβιβασμός ἀπέτυχε καθάπερ ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐπισυνημμένης ἐκθέσεως ἀποτυχίας, καλῶ τόν κ. Ἰωάννην Πριβιλέγγιον νά ἐμφανισθῇ ἐμπροθέσμως εἰς τό ἀκροατήριον τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν μετὰ τήν πρὸς ἀπολογία ἀποθεσμίαν διὰ νά ἀποφασισθῇ ἐφ' ὅσα ἔξαιτοῦμαι.

α) Νά ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδώσῃ εἰς τήν ἐντολίδα μου τὰ ἀνωτέρω δύο χωράφια κείμενα εἰς θέσεις Ἀσπρην Μάνδρα καί Κορκοσούρι τῆς Νήσου Σίφνου.

β) Νά ἀποδώσῃ τοὺς καρπούς αὐτῶν ἀφ' ἧς ἔλαβε ταῦτα εἰς τήν παράνομον κατοχήν του.

γ) Νά καταλογισθοῦν εἰς τόν ἐναγόμενον τὰ ἔξοδα τῆς δίκης.

Παραγγέλλεται ὁ κλητῆρ κ. Πέτρος Μπελτράν διατελῶν παρά τῷ Εἰρηνοδικεῖῳ Σίφνου νά ἐπιδώσῃ ἀντίγραφον τῆς παρούσης ἀγωγῆς μετὰ τῆς συνημμένης ἐκθέσεως ἀποτυχίας συμβιβασμοῦ πρὸς τόν κ. Ἰωάννην Πριβιλέγγιον.

Ἐν Σύρῳ τήν 7 Φεβρουαρίου 1850

Ἐπισυνάπτεται

ἐκθεσις ἀποτυχίας

συμβιβασμοῦ ὑπ' ἀρ. 1

Ὁ ἀντίκλητος

(ὑπογραφή)

Ἀκριβές ἀντίγραφον

Αὐθημερόν.

Ἀντίγραφον ἴσον ἐξ ἴσου ἀπαράλλακτον

Τήν 13 Ἰουνίου 1850 Σύρος

Ὁ πληρεξούσιος Δικηγόρος τοῦ Ἰω. Προβελεγγίου
Π. Βασιλόπουλος».

[2]

«Πρός

τόν Οίκον. Ἐφορον Μήλου.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 299 ἀπό 5 Ἰουλίου ἐ.ἔ. ἀναφορᾶς σας εἰδοποιεῖσθε ὅτι διετάξαμεν τόν Οἶκ. Ἐφορον Σύρου νά παρέμβῃ εἰς τήν μεταξύ Μαρίας Βρανοπούλας καί Ἰ. Προβελεγγίου διαφοράν· προσκαλεῖσθε ὅμως ὅπως, ἐκτός τῶν πληροφοριῶν, αἵτινες ἤθελόν σας ζητηθῆ ἀπό τόν ἐπί τῆς ὑποθέσεως δικηγόρον τοῦ Ἐκκλησ. Ταμείου, νά πληροφορήσετε τόν Ἐφορον Σύρου ἐπί ποίων βάσεων στηριζόμενον τό Ἐκκλ. Ταμεῖον δύναται νά ἀποδείξῃ τά ἐπί τῶν περί ὧν ἡ δίκη ἀγρῶν δικαιώματά του, ἢ μήπως ἡ Μονή τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου ἐμπεριέχεται εἰς τά διά τοῦ ΝΖ' Νόμου ἀποφασισθέντα. ἐν τῇ τελευταία δέ περιπτώσει ὠφελεῖ νά ἀναφέρῃ εἰς τό Ὑπουργεῖον.

Τῆν 8 Ἀπριλίου 1850, Ἀθῆναι

Ὁ Ὑπουργός

(ὑπογραφή)».

[3]

«Προσεπίκλησις

τοῦ ὑποφαινομένου Δικηγόρου τοῦ Ἰωάννου Προβελεγγίου κατοίκου Σίφνου

Πρός

τόν Οἰκονομικόν Ἐφορον Σύρου κλπ. κύριον Α. Βενδραμῆν παριστάνοντα τόν κύριον Ὑπουργόν τῶν Οἰκονομικῶν δυνάμει τοῦ περί καθηκόντων τῶν Ἐφόρων Β. Διατάγματος, κατοίκου ἐνταῦθα

Μέ

γνωστοποίηση πρὸς τόν κύριον Ἰωάννην Βενάκην, δικαστικόν Ἀντίκλητον τῆς Μαρίας Π. Ἀβρανοπούλου, κατοίκου Σίφνου, ἐνώπιον τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν.

Ἡ Μαρία Π. Ἀβρανοπούλου διά τῆς ἐπισυνημμένης ἀγωγῆς τῆς ἀπό τὰς 7 Φεβρουαρίου ἐκλήτευσεν τόν ἐντολέα μου ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τούτου διά νά τῆς ἀποδώσῃ δύο χωράφια κείμενα εἰς Σίφνον, τό μὲν εἰς Ἀσπρην Μάνδραν, τό δέ εἰς Κορκοσούρι, τά ὅποια ὁ ἐντολεύς μου κατέχει ὡς ἐνοικιαστής λαβῶν καί ἐνοίκιον «ἀπό» τά κτήματα ταῦτα ἀπό τήν 1^η Ἰανουαρίου 1837 διά πολυετοῦς ἐνοικιάσεως, παρά τοῦ Δημοσίου ὡς ὁ ἀνά χειρας του κατάλογος τῶν κτημάτων τοῦ ἐν Σίφνῳ διαλυθέντος Μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. ἐπειδὴ δέ τό δικαίωμα τῆς ἐνοικιάσεως μετέβῃ εἰς τόν ἐντολέα μου παρά τοῦ Δημοσίου τό ὅποῖον χρεωστεῖ νά γνωρίζῃ τήν ἐπί τῶν κτημάτων τούτων κυριότητα τοῦ διαλυθέντος Μοναστηρίου, καταγε-

γραμμένων ὄντων τῶν κτημάτων τούτων εἰς τόν Κώδηκα τῶν ἀφιερωμάτων τῆς διαλυθείσης Μονῆς τοῦ Χρυσοστόμου, κλητεύω διά τοῦτο τόν κύριον Οἰκονομικόν Ἐφορον, τό Δημόσιον ἀντιπροσωπεύοντα, διά νά ἐμφανισθῆ εἰς τό ἀκροατήριον τοῦ Δικαστηρίου τούτου κατά τήν συζήτησιν τῆς ἀγωγῆς τῆς Μαρίας Βρανοπούλου καθ' ἣν θέλει ἐξασκήσει ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελε ὑποχρεωθῆ ὁ ἐντολέως μου εἰς τήν ἀπόδοσιν (;) νά ὑποχρεωθῆ τό Δημόσιον

α) εἰς ἀνάλογον ἀποζημίωσιν τῆς στερήσεως τοῦ ἐντολέως μου καί

β) εἰς τήν καταδίκην εἰς ταύτης τῆς δίκης ἔξοδα, εἰς ἐναντίαν δέ περίπτωσιν νά καταδικασθῆ ἡ Μαρία Βρανοπούλου εἰς τά ἔξοδα.

Παραγγέλεται ὁ κλητήρ Ἰω..., νά ἐπιδώσῃ ἀντίγραφον μετά τῆς ἐπισυνημμένης ἀγωγῆς εἰς τόν ἐνταῦθα κύριον Οἶκον. Ἐφορον, ἀντιπροσωπεύοντα τό Δημόσιον καί εἰς τόν κύριον Ἰωάννην Βενάκην δικαστικόν ἀντίκλητον καί νά κάμῃ τήν κατά Νόμον ἐπίδοσιν.

Τήν 3 Ἰουνίου 1850

Ὁ πληρεξούσιος Δικηγόρος

Π. Βασιλόπουλος.

Ἴσον τῆς... αὐθημερόν

Ὁ πληρεξ. δικηγόρος

Π. Βασιλόπουλος

Παραγγέλλεται ὁ κλητήρ τοῦ Εἰρηνοδικείου Μήλου νά ἐπιδώσῃ ἀντίγραφον τῆς παρούσης προσκλήσεως καί τῆς συνημμένης ἀγωγῆς εἰς τόν κύριον Οἰκονομικόν Ἐφορον Μήλου μόνον ἀρμόδιον διά νά παρέμβῃ εἰς τήν μεταξύ Μαρίας Π. Βρανοπούλου καί τοῦ ἐντολέως μου δίκην καί νά κάμῃ τήν κατά Νόμον ἐπίδοσιν.

Τήν 3ην Ἰουνίου 1850, Ἐρμούπολις

Ὁ Πληρεξούσιος Δικηγόρος

Π. Βασιλόπουλος».

[4] «ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

Ἐν Ἀθήναις

τήν 8 Αὐγ. 1850

Τμ. 5

Ἐπί τῇ ἀναφορᾷ τοῦ Οἰκ. Ἐφόρου Μήλου

ἀπό 5 Ἰουλίου 1850, ὑπ' ἀριθ. 299

[Ἐλήφθη τήν 24 Ἰουλ. 1850]

Περί τῆς ἀνακοινώσεως τῆς, μεταξύ Ἰω. Προβελεγγίου καί Μαρίας Βρανοπούλας, δίκης ἀφορώσης διεκδίκησιν ἐκκλ. ἀγρῶν τῆς διαλελυμένης γυναικειᾶς Μονῆς τοῦ Ἰ. Χρυσοστόμου.

Διευθύνεται πρὸς τὸν Οἰκονομικὸν Ἐφορον Σύρου μετὰ τῶν ἐπισυννημμένων δύο δικογράφων διὰ νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς τὸν δικηγόρον κ. Ἰωσήφ Ἡσαΐαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἐκκλ. Ταμεῖου παρεμβαίνων εἰς τὴν περί ἧς πρόκειται δίκην καὶ ὑποστηρίζων τὸν μισθωτὴν Ἰω. Προβελέγγιον, ἀφοῦ ἐκ τοῦ κώδικος τῆς Μονῆς, τῆς ὁποίας κτῆματα ὁ Προβελέγγιος πολυετῶς ἐξεμίσθωσε προκύπτει ὅτι οἱ ἐπίδικοι ἀγροὶ ἀνήκουσι εἰς τὸ Ἐκκλ. Ταμεῖον καθὸ ἀφιερωθέντες εἰς τὴν διαλυθεῖσαν Μονήν, ἐάν δέ ὁ δικηγόρος λάβῃ καὶ ἀνάγκην πληροφοριῶν, θέλει ζητήσῃ αὐτάς δι' ὑμῶν παρὰ τοῦ Οἰκ. Ἐφόρου Μήλου, πρὸς ὃν καὶ ἐπιστέλλομεν σήμερον περὶ τούτου τὰ δέοντα.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν
(ὑπογραφή)».

[5] « Ἀριθ. 430 Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν
Δ. 500
Ἐν Μήλῳ τὴν ἐπὶ τῆς ἀπὸ 8 Αὐγούστου ἐ.ἔ. καὶ ὑπ'
5 8βρίου 1850 ἀριθ. 27441 διαταγῆς του

Περὶ τῶν δοθεισῶν πληροφοριῶν πρὸς τὸν ἔφορον Σύρου ἐπὶ τῆς δίκης τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Μ. Βρανοπούλας καὶ νέας διαταράξεως κατοχῆς ἐπὶ ἐνὸς ἀμπελῶνος παρὰ τῆς ἰδίας.

Διεβιβάσαμεν τὰς ὁποίας ἀπὸ τὸν Δήμαρχον Σιφνίων ἐπορίσθημεν πληροφορίας πρὸς τὸν ἔφορον Σύρου καὶ προσέτι εἰδοποιήσαμεν αὐτόν ὅτι ἡ ἰδία Μ. Βρανοπούλα προσελάβετο εἰς τὴν κατοχὴν τῆς καὶ ἕτερον κτῆμα τῆς Μονῆς, ἥτοι ἓνα ἀμπελῶνα κείμενον ἐντὸς τοῦ Δήμου Σίφνου κατὰ τὴν θέσιν Καλαγκάλαμον· διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν δικηγόρον τοῦ Δημοσίου καὶ ζητήσῃ αὐτόν ἀνταγωγικῶς.

Ἀναφέρομεν ταῦτα εἰς τὸ Σ(εβαστόν) Ὑπουργεῖον διὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ διατάξῃ τὰ δέοντα· προσέτι ὅτι δέν ὑπάγονται τὰ προκείμενα κτῆματα εἰς τὸν ΝΖ' Νόμον.

Εὐπειθέστατος
Ὁ Οἰκον. ἔφορος Μήλου
(Τ.Σ.) (ὑπογραφή)».

* Περὶ τοῦ κτῆματος τούτου βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Μοναστήρια τῆς Σίφνου*, Ἀθήνα 1984, 83 ἐπ.

[6] «'Αριθ. 505

Διεχ. 501
'Εν Μήλω τήν
5 8βρίου 1850

Πρός τόν Οικονομικόν 'Εφο-
ρον Σύρου

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀπό 4 π.μ. 7βρίου καί ὑπ' ἀριθ. 552-564, σᾶς ἐφοδιάζομεν μέ τὰς ἐπομένους πληροφορίας τὰς ὁποίας ἠρύσθημεν ἀπό τόν Δήμαρχον Σιφνίων.

Α^{ov}) Οἱ διεκδικούμενοι ἀγροί ὑπό τῆς Μαρίας Π. Βρανοπούλας ἀνήκουσιν εἰς τήν ἐν Σίφνω διαλυθεῖσαν γυναικείαν Μονήν τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπιλεγομένην Φυτειά.

Β^{ov}) Οἱ ἀγροί οὗτοι μ' ἄλλους πολλούς ἐνοικιάσθησαν παρά τῆς Κυβερνήσεως πολυετῶς κατά τό ἔτος 1837 πρὸς τόν κύριον 'Ιω. Προβελέγγιον πρὸς ὃν ἐδόθη ἐνοικιαστήριον καί κτηματολόγιον.

Γ^{ov}) 'Ολοι οἱ κάτοικοι Σίφνου γνωρίζουσιν ὅτι οἱ διαληφθέντες ἀγροί ἀνήκουσιν εἰς τήν μνησθεῖσαν Μονήν καί ὅτι ὑπάρχει καί κώδιξ, ὅστις εὐρίσκεται εἰς τό 'Υπουργεῖον τῶν 'Εκκλησιαστικῶν ἢ τῶν Οἰκονομικῶν, εἰς ὃν εἶναι ἐγγεγραμμένα τὰ ἐπίδικα κτήματα, ἐπομένως δύναται ν' ἀποδειχθῶσιν οἱ ἰσχυρισμοί οὗτοι καί διὰ μαρτύρων, ὅτι τὰς πληροφορίας ταύτας διεβίβασεν ὁ 'Ιω. Προβελέγγιος ὅστις ἀνακίνησε τήν δίκην πρὸς τό Δημόσιον, πρὸς τόν αὐτόσε δικηγόρον του Βασιλόπουλον ἀποστείλας καί ἀντίγραφον τοῦ εἰς χεῖρας του κτηματολογίου* καί ἀπό τόν ὁποῖον ὁ τοῦ Δημοσίου δικηγόρος δύναται νά ζητήσῃ καί λάβῃ, καθὼς καί ὅσας ἄλλας πληροφορίας ἀναγκαιοῦν θέλει τὰς πορισθῆ ἔξ αὐτοῦ, διότι ὁ πελάτης του ἐφρόντισε νά τόν ἐφοδιάσῃ. 'Επομένως σᾶς προσθέτομεν ὅτι ἡ ἰδία Μαρία Βρανοπούλα ἀνέλαβεν ἐκ νέου εἰς τήν κατοχήν τῆς ἑνα ἀμπελῶνα κείμενον εἰς θέσιν Καλαγκάλαμον τοῦ Δήμου Σίφνου ἀνήκοντα καί τοῦτον εἰς τήν ἰδίαν μονήν καί θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νά ζητήσῃ τούτον ὁ δικηγόρος τοῦ Δημοσίου παρ' αὐτῆς.

Ὁ Οἶκον. 'Εφορος Μήλου
(Τ.Σ.) (ὑπογραφή)».

* «Κτηματολόγιον» ἐδῶ σημαίνει τόν κατάλογο κτημάτων τῆς Μονῆς πού ἐνοικιάσθησαν ἀπό τό Δημόσιον στόν 'Ι. Προβελέγγιο. Αὐτόν τόν κατάλογο δέν μπορέσαμε νά βροῦμε στά Γ.Α.Κ., πρέπει πάντως νά συντάχθητε σύμφωνα μέ τόν Κώδικα τῆς Μονῆς, στόν ὁποῖο καταγράφονταν ὅλες οἱ δωρεές πολιτῶν, κινητῶν καί ἀκινήτων. Μετά τήν καταγραφή τους στόν Κώδικα ἀποτελοῦσαν ἀμετακίνητα περιουσιακά στοιχεῖα τῆς Μονῆς. Εἰδικά γιά τὰ ἀκίνητα, σημασία ἔχει τό γεγονός ὅτι αὐτά ἦταν δυνατόν νά εὐρίσκονται σέ περιοχές, στίς ὁποῖες οἱ μοναχές εἶχαν καί δική τους προσωπική περιουσία. Αὐτό εἶναι τό «κλειδί» τῶν ὑποθέσεων γιά τή λύση τους, ὅπως σημειώνουμε κατωτέρω.

[7] «'Απόσπασμα ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 218 τῆς ἀπό 14 Μαΐου τοῦ 1851 ἔτους ἀποφάσεως τοῦ ἐν Σύρω Δικαστηρίου τῶν Πρωτοδικῶν.

Διά ταῦτα καί ἰδόν τά ἄρθρα 266, 309 καί 249 τῆς Πολιτ. Δικονομίας.
= ἀναβάλλον τήν ἐπί τῆς οὐσίας τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, ὡς καί τήν ἐπί τῆς περί ἀποζημιώσεως αἰτήσεως τοῦ Ἰωάννου Πριβελεγγίου ὀριστικὴν ἀπόφασίν του

ὑποχρεοῖ τήν ἐνάγουσαν Μαρίαν Βρανοπούλου ν' ἀποδείξῃ διὰ παντός νομίμου μέσου καί διὰ μαρτύρων ὅτι τά ἐν τῇ ἀπό 7 Φεβρουαρίου π.ἔ. προκειμένη ἀγωγῇ τῆς ἀναφερόμενα δύο χωράφια κείμενα, τό μὲν εἰς τὴν θέσιν Ἄσπρην Μάνδραν, τό δέ εἰς Κουρκουσούρην τοῦ Δήμου Σίφνου ἀνήκον εἰς τὴν Μελετιαν μοναχὴν ἀδιαθέτου, τά ἐπίδικα χωράφια περιῆλθον εἰς τὴν ἐνάγουσαν κληρονομικῶ δικαιώματι χωρὶς νά ἀφιερωθῶσι ὑπὸ τῆς Μελετίας μοναχῆς εἰς τὴν ἐν Σίφνω διαλελυμένην ἤδη γυναικεῖαν Μονὴν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Φοιτιὰ ἐπιλεγομένην.

ἐπιτρέπει δέ καί εἰς τό Δημόσιον ν' ἀποδείξῃ διὰ τε τῶν αὐτῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, ὡς καί διὰ τῆς προσαγωγῆς τοῦ Κώδικος τῆς διαληφθείσης Μονῆς, ὅτι τά ὑπὸ τῆς ἐναγωγῆς διεκδικούμενα δύο χωράφια ἀφιερῶθησαν εἰς τὴν προμνημονευθεῖσαν γυναικεῖαν Μονὴν εἰς ἣν καί ἀνήκον τά διεκδικούμενα ταῦτα κτήματα.

τάττει προθεσμίαν πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀνωτέρω ἀποδείξεως εἴκοσι ἡμερῶν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς παρούσης ἀποφάσεως νομίμου κοινοποιήσεως.

Διορίζει ἐπί τῆς διεξαγωγῆς εἰσηγητὴν τὸν ἐπί τούτω παραγγελλόμενον εἰρηνοδίκην Σίφνου ὅστις θέλει ἐξετάσει τοὺς ὑπὸ τῶν διαδίκων προσαχθησομένους μάρτυρας ἀποδείξεως καί τυχόν ἀνταποδείξεως ἐν τῷ εἰρηνοδικειακῷ καταστήματι καθ' ἡμέραν καί ὥραν ὑπ' αὐτοῦ προσδιωρισθησομένην. Διὰ δέ τοὺς τυχόν ἐν Σύρω κατοικοῦντας μάρτυρας διορίζει εἰσηγητὴν τὸν Πρωτοδίκην Γεώργιον Νικολαΐδην, ὅστις ὁμοίως θέλει ἐξετάσει αὐτοὺς ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Δικαστηρίου, ἐκτός τοῦ ἀκροατηρίου, καθ' ἡμέραν καί ὥραν παρ' αὐτοῦ προσδιωρισθησομένην.

Περὶ τῶν ἐξόδων ἐπιφυλάσσεται νά ἀποφανθῇ διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεώς του.

Ἐκρίθη καί ἀπεφασίσθη ἐν Σύρω τὴν δεκάτην τετάρτην Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκταχοσιοστοῦ πεντηχοστοῦ πρώτου ἔτους.

Ὁ Πρόεδρος

Π. Διάγγελος

Ὁ ὑπογραμματεὺς

Μ. Μαναράκης

Ἐδημοσιεύθη τὴν δεκάτην πέμπτην
τοῦ αὐτοῦ μηνός καί ἔτους

Ὁ Πρόεδρος
Π. Διάγγελος

Ὁ Γραμματεὺς
Δ. Σχινᾶς

Ἀκριβές ἀπόσπασμα
Ἐν Σύρῳ τὴν 23 Ἰουλίου 1851
Ὁ Γραμματεὺς
(Τ.Σ.) Δ. Σχινᾶς».

[8] «Ἄρ. Πρ. 552 = 960 = 848 Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν Τμῆμα ΣΤ' – Κλάδος Α' Διεκ. 504 Τῆ 26 Ἰουλίου 1851 Ἐρμούπολις Σύρου ἐπί τῆς ὑπ' ἄρ. 27441 8 Αὐγ. 1850 ἐπίσημειωτικῆς τοῦ Ὑπουργ. Δ/γῆς.

Περὶ τῆς μεταξὺ τοῦ Ἐκκλησιαστ. Ταμείου καὶ τῆς ἐκ Σίφνου Μαρίας Π. Βρανοπούλου δίκης.

Ἡ ἐπίσημειουμένη δίκη ἐξεδικάσθη ἐνώπιον τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν καὶ ἐξεδόθη ἢ ὑπ' ἀριθ. 218 ἀπὸ 14 Μαΐου ἐ.ἔ. προδικαστικῆ ἀπόφασις, ἧς ἀπόσπασμα ἀποστέλλω ἐσωκλείστως πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον.

Ὅμοιον τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἀπόσπασμα ἀπέστειλα σήμερον καὶ πρὸς τὸν Οἰκονομικόν Ἐφορον Μήλου διὰ νά φροντίσῃ οὗτος περὶ ἐνεργείας τῶν δεόντων ὡς κειμένων τῶν ἐπιδίκων κτημάτων εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ἐφορείας ἐκεῖνης.

Εἶδοποιῶ ἐν τέλει τὸ Ὑπουργεῖον ὅτι τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος προδικαστικῆς ἀποφάσεως μῆτε εἰς τὸν ὑπογεγραμμένον, μῆτε εἰς τὸν πληρεξούσιον δικηγόρον τοῦ Δημοσίου ἐγένετο μέχρι τῆς σημερινῆς νόμιμος κοινοποίησις.

Εὐπειθέστατος
Ὁ Οἶκον. Ἐφορος Σύρου καὶ Κέας
Σ. Ν. Βαλέττας
Κ. Δ. Μπαῶς».

Ἐπὶ τοῦ λευκοῦ περιθωρίου τά ἐξῆς:

«Πρὸς τὸν Οἶκον. Ἐφορον Σύρου.

Πρὸς τὸν ἐν Μήλῳ συνάδελφόν σας θέλετε παρατηρήσει ὅτι πρέπει νά μεταβῇ ἐπιτοπίως κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων ἐν Σίφνῳ διὰ νά ἀπευθύνῃ πρὸς τοὺς μάρτυρας τὰς δεούσας ἐρωτήσεις καὶ προ-

τείνη τάς τυχόν ύπαρχούσας νομίμους έξαιρέσεις αὐτῶν φροντίζων ὅπως ἀνεύροι μάρτυρας πρὸς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ εἰς τό δημόσιον ἐπιβαλομένου θέματος καί ἀνταποδείξῃ τῶν ὅσα ὑποχρεοῦται ἢ ἀντίδικος νά ἀποδείξῃ καταβάλλων πρὸς τούτοις πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ Κώδικος τῆς διαλελυμένης Μονῆς ὁ Χρυσόστομος Φοινικιά καί ζητῶν πρὸς τοῦτο τὴν συνδρομὴν τῆς Διοικητικῆς Ἀρχῆς. καί ὑμεῖς ἐξ ἄλλου ὀφείλετε νά προκαλέσετε διαταγὴν τοῦ Νομάρχου πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἔπαρχον διὰ νά φροντίσῃ καί οὗτος περὶ τῆς εὐρέσεως τοῦ Κώδικος.

Ἐάν δέ ὁ Ἔφορος Μήλου ἀφοῦ (λέξῃ δυσνόητη) τὰ ἀναγκαιοῦντα ἀποδεικτικά, παρατηρήσῃ ὅτι ὁ ἀντίδικος δέν ἐκοινοποίησε ἢ θέλει βραδύνει νά πιστοποιήσῃ τὴν ἀπόφασιν, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὁ ἔφορος Μήλου θέλει κοινοποιήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἀντίδικον, προκαλέσῃ τὴν πρᾶξιν τοῦ εἰρηνοδίκου περὶ προσδιορισμοῦ ἡμέρας πρὸς ἐξέτασιν μαρτύρων καί γνωστοποιήσῃ πρὸς τὴν ἀντίδικον μετὰ κλήσεως τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

Τὴν 4 Αὐγούστου 1851

7433
6 Αὐγ.

Ὁ Ὑπουργός
(ὑπογραφή)».

«Ἀριθ. 885
Διεκ. 543
Τῆ 13 Αὐγ. 1851
Ἐρμούπολις Σύρου

Πρὸς
τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν
Τμῆμα ΣΤ'. Κλάδος Α'
Ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀρ. 33233 ἀπὸ 4 Αὐγ. ἐ.ἔ. Δ/γῆς

Περὶ διεξαγωγῆς ἀποδείξεων εἰς τὴν μεταξύ τοῦ Ἐκκλησ.
Ταμείου καί τῆς Μαρίας Π. Βρανοπούλου δίκην.

Κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀπέναντι σημειουμένης Διαταγῆς τοῦ ὑπουργείου, ἀπέστειλα σήμερον τὰ δέοντα πρὸς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον Μήλου διὰ νά φροντίσῃ περὶ διεξαγωγῆς τῶν ἐπίσης (σημειουμένων) ἀποδείξεων. Ἐζήτησα δέ συγχρόνως καί παρά τοῦ Νομάρχου Κυκλάδων νά διατάξῃ τὸν ἔπαρχον Μήλου ἵνα φροντίσῃ καί οὗτος μετὰ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μοναστηριακοῦ Κώδικος.

Εὐπειθέστατος
Ὁ Οἰκονομ. Ἔφορος Σύρου καί Κέας
Σ. Ν. Βαλέττας
Κ. Δ. Μπᾶος».

[9] «'Αριθ. Πρωτ. 30
έν Μήλω
τῇ 15 Ἰανουαρ. 1852

Πρός
τό ἐπί τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργεῖον
Τμῆμα ΣΤ' - Κλάδος α'

Περί τοῦ κώδικος τῆς ἐν Σίφνῳ διαλελυμένης γυναικειᾶς
Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰω(άννου) τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπιλεγομένης
Φοιτιά.

Μεταξύ τοῦ Ἐκκλ. Ταμείου καί τῆς ἐκ Σίφνου Μαρίας Π. Βρανοπούλας ὑπάρχει δίκη περί δύο ἀγρῶν οὓς ἡ ἀντίδικος ἀντιποιεῖται κληρονομικῶ δικαίωματι· ἐπί τῆς δίκης ταύτης ἐξέδοτο τό ἐν Σύρῳ δικαστήριον τῶν πρωτοδικῶν ἀπόφασιν προδικαστικῆν (ἧς ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα ἀπόσπασμα) δι' ἧς ἐπιβάλλεται ἀμοιβαίως τό χρέος εἰς τ' ἀντίδικα μέρη ν' ἀποδείξωσι τοὺς πραγματικούς ἰσχυρισμούς των διά παντός νομίμου μέσου ὡς καί διά μαρτύρων, εἰς δέ τό Δημόσιον καί διά τῆς προσαγωγῆς περιπλέον τοῦ κώδικος τῆς διαλυθείσης μονῆς περί τοῦ ὁποίου ζητήσας τῇ συνδρομῇ καί τῆς ἐνταῦθα διοικητικῆς ἀρχῆς πληροφορίας (ὡς ἡ ἀπό 4 Αὐγούστου π.ἔ. ὑπ' ἀριθ. 33233 πρὸς τόν ἐν Σύρῳ ἔφορον διαταγή του διαλαμβάνει) ἀπό τόν ἐν Σίφνῳ δήμαρχον καί εἰς ἀπάντησιν μοί λέγει ὅτι «μετά τήν κατά τό 1833 διάλυσιν τῶν μοναστηρίων ὁ κῶδιξ οὗτος ἀπεστάλη μετά τῶν λοιπῶν ἐγγράφων τοῦ μοναστηρίου πρὸς τό ἐπί τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργεῖον».

Ἐπειδὴ λοιπόν καί ἐν τῇ προηγουμένη δίκη μόνη ἡ ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου προσαγωγή τοῦ κώδικος δύναται νά φέρη εὐτυχές πέρας ἐπί τῆς δίκης ταύτης, νομίζω καλόν (ἂν καί ἀνάγκη ἀπόλυτος ὑπαγορεύει τοῦτο) νά διατάξῃ ὁ Κ^{ος} Ὑπουργός τήν ἀνεύρεσιν τοῦ μνημονευομένου κώδικος μεταξύ τῶν ἀπό τά 1833-1838 ἀρχείων τοῦ ὑπουργείου, ἐν οἷς φρονοῦμεν ὅτι θέλει εὑρίσκεισθαι.

Ἐν ἐναντία περιπτώσει ἀμφιβάλλω πολύ τῆς ἀληθείας ἂν τό Ἐκκλῆσ. Ταμείον δυνηθῇ ν' ἀνεύρῃ μεταξύ τῶν Σιφνίων μάρτυρας ὑπέρ αὐτοῦ καί κατά τῆς ἀντιδίκου ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κατά τοῦ πολυετῶς ἐνοικιαστοῦ τῶν ἐκκλ. κτημάτων κ. Ἰωάννου Προβелеγγίου ὅστις ἐκίνησεν πρό πολλοῦ κατά τοῦ Ἐκκλ. Ταμείου ἀγωγὴν περί ἀποζημιώσεως ἐπί λόγῳ ὅτι οἱ διεκδικούμενοι ἤδη ἀγροί συμπεριλαμβάνοντο μεταξύ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐνοικιασθέντων κτημάτων.

Παρακαλεῖται ἐν τέλει τό Σ. Ὑπουργεῖον νά μοί ἀπαντήσῃ, εἰ δυνατόν, ταχέως περί τῆς ἀνευρέσεως ἢ μὴ τοῦ ἐπιζητουμένου κώδικος καθότι εἶν' ἐνδεχόμενον νά μοί κοινοποιήσῃ κατά νόμον ἢ ἀντίδικος ἀντίγραφον τῆς ἐκδοθείσης προδικαστικῆς ἀποφάσεως, ὥστε εἰ μὲν καί ὁ κώδιξ δέν ἀνευρεθῇ νά ἐπιζητήσω τοῦλάχιστον, ἐν ὥρᾳ, ἄλλα ἀποδεικτικὰ μέσα δυνάμενα νά φέρωσιν εἰς εὐτυχῆ ἔκβασιν τήν δίκην ταύ-

την, ἵνα μὴ ἄλλως ὑποστῆ τό Ἐκκλ. Ταμεῖον οὔτε ἀπαλλοτριώσιν τῶν κτημάτων του. οὔτε εἰς ἀποζημιώσεις ὑποβληθῆ.

Εὐπειθέστατος
Ὁ Οἰκονομ. Ἐφορος Μήλου
Ν. Κόκλας».

[10] 793/718 «ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ»
Ἐν Ἀθήναις τῆ 9 Μαρτίου 1852

Πρὸς τό Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν
ἐπί τοῦ ἀριθ. 3419

Ἀντεπιστέλλοντες τήν διά τῆς ὑμετέρας ἐπισημειώσεως 28 τοῦ παρελθόντος μηνός διευθυνθεῖσαν πρὸς ἡμᾶς ὑπ' ἀριθ. 30 ἀναφορᾶς τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου Μήλου μετὰ τοῦ ἐπισυνημμένου εἰς αὐτήν ἀποσπάσματος δικαστικῆς ἀποφάσεως, συναποστέλλομεν τόν Κώδικα τῆς ἐν Σίφνῳ διαλυθείσης γυναικειᾶς μονῆς τοῦ Χρυσοστόμου ὑπό τήν ἐπωνυμίαν Φυτειᾶς, ὃν εὔρομεν ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ὑφ' ἡμᾶς ὑπουργεῖου, πεμφέντα διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 288 ἀναφορᾶς τῆς παυσάσης Ὑποδιοικήσεως Μήλου, 16 Μαρτίου 1839, καί τόν ὁποῖον, ἀφοῦ παρατηρήσετε, παρακαλεῖσθε νά μᾶς ἐπιστρέψῃτε.

Προκειμένου ὅμως λόγου περί κτήματος τῆς μοναχῆς Μελετίας, περιελθόντος εἰς τήν ἀνεψιάν της, σύζυγον τοῦ Π. Ἀβρανοπούλου, ὡς κληρονομίας (ὡς αὕτη λέγει), ἐπειδὴ ἀναδιφούντες ἐν τοῖς ἀρχείοις πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Κώδικος, εὔρομεν ἔγγραφα τήν ταύτην τήν ὑπόθεσιν ἀφορῶντα, ἐ κρίναμεν δεόν νά συναποστείλωμεν καί ταῦτα διά τῆς παρουσίας πρὸς πληροφορίαν ὑμῶν. Εἰσὶ δέ τὰ ἑξῆς:

1. Ἀναφορά τοῦ Π. Ἀβρανοπούλου 9 Μαρτίου 1838 παραπονουμένου ὅτι ὁ πολυετής ἐνοικιαστής τῶν κτημάτων τῆς γυναικειᾶς μονῆς ἀντιποιεῖται ὡς δῆθεν μοναστηριακόν κτῆμα τῆς Μελετίας, θείας τῆς συζύγου του μὴ ἐγγεγραμμένον εἰς τό κτηματολόγιον τῆς μονῆς καί περιελθόν ἐκ κληρονομίας εἰς τήν σύζυγόν του (Στοιχ. Α')¹.

2. Ἀναφορά τοῦ πολυετοῦς ἐνοικιαστοῦ τῶν τῆς μονῆς κτημάτων 15 Μαρτίου 1838, ἐπισυνάπτοντος πιστοποιητικόν δύο δημοτῶν Σιφνίων πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι τό κτῆμα περί οὗ ἀνέφερεν ὁ Βρανόπουλος εἶναι μοναστηριακόν καί ζητεῖ ἵνα, κατὰ τό μεταξύ αὐτοῦ καί τῆς Κυβερνή-

¹ Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Μοναστήρια τῆς Σίφνου*, Ἀθήνα 1984, σελ. 88, ὅπου τό ἔγγραφο ἀριθ. 20.

σεως συμβόλαιον ένοικιάσεως, προστεθῆ καί τοῦτο τό κτῆμα εἰς τό ένοικιαστήριον (Στοιχ. Β')².

Σημ(είωσις). Αἱ δύο αὐται ἀναφοραί παρεπέμφθησαν πρός τήν τότε ὑφισταμένην Ἐπιτροπήν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου τῆ 16 Μαρτίου 1838, ὑπ' ἀριθ. 19310.

3. Ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐκκλησιαστ. Ταμείου 13 Ἀπριλίου 1838 ὑπ' ἀριθ. 1079, ζητούσης τόν Κώδικα τῆς μονῆς, ἔγγραφα καί πληροφορίας, ἵνα ἐκφέρῃ γνώμην ἐν γνώσει (Στοιχ. Γ')³.

Σημ(είωσις). Ἡ Διοίκησις Μήλου προσεκλήθη νά ἐνεργήσῃ κατά τήν αἴτησιν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆ 2 Μαΐου 1838 ὑπ' ἀριθ. 19984.

4. Ὁ Ὑποδιοικητής ἀπαντῶν ἐπί τοῦ §3, διά τῆς ἀναφορᾶς του 21 Ἰουλίου 1838 ὑπ' ἀριθ. 937, ἐπισυνάπτει ἔκθεσιν τοῦ Δημάρχου Σίφνου 7 Ἰουλίου 1838 ὑπ' ἀριθ. 762 καί ἀναφοράν τοῦ Βρανοπούλου 24 Μαΐου 1838 – Κώδικας δέ λέγει ὅτι δέν εὔρε νά πέμψῃ (Στοιχ. Δ')⁴.

Σημ(είωσις). Ὁ Κώδιξ ἀνευρεθεῖς παρά ταῦτα ἀπό τόν Ὑποδιοικητήν ἐστάλη εἰς τήν Γραμματείαν ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν διά τοῦ ὑπ' ἀριθ. 288 ἔγγράφου, 16 Μαρτίου 1839.

5. Πρόσκλησις τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πρός τόν Ὑποδιοικητήν, 22 Αὐγούστου 1839, ὑπ' ἀριθ. 22559 ἀπαντώσης ἐπί τοῦ §4, καί ζητούσης λεπτομερεστέρας πληροφορίας⁵. Διά τῆς προσκλήσεως δέ ταύτης ἐπεστράφησαν εἰς τόν Ὑποδιοικητήν, ἐπί ἐπιστροφῇ, τρία ἔγγραφα ὅπως ἐξ αὐτῶν ὀδηγηθῆ εἰς τάς περαιτέρω ἐρεύνας του. Ἀλλά ταῦτα δέν ἐπεστράφησαν (βλ. κατωτέρω §7 καί 9). Τῆς προσκλήσεως ἐπισυνάπτεται ὡδε ἀντίγραφον ἐπικυρωμένον ὑπό στοιχ. Ε'.

6. Ἀναφορά τοῦ Π. Ἀβρανόπουλου, 25 Ἰουνίου 1840, ἔχουσαν ἐπισυνημμένα τρία ἔγγραφα, ἐπιτροπικήν ἐκ μέρους τῆς συζύγου του καί δύο καταθέσεις Σιφνίων, τῶν Ἰω. Συρίγου καί Δ. Σπεράντζα, ὁμολογησάντων ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου Σίφνου ὅτι τό κτῆμα τῆς Μελετίας ἦτον εἰς τήν ἐξουσίαν τῆς καί οὐχί εἰς τήν τῆς Μονῆς (Στοιχ. ΣΤ').

7. Πρόσκλησις τῆς Γραμματείας πρός τόν Ὑποδιοικητήν, 20 Αὐγούστου 1849 ὑπ' ἀριθ. 3109, ἐπιπληττούσης αὐτόν διά τήν βραδύτητα τῆς ἀπαντήσεώς του ἐπί τοῦ §5 καί παραγγελοῦσης ἵνα ἐν τάχει ἀπαντήσῃ ἐπιστρέφων καί τά προεπισταλέντα ἔγγραφα (Στοιχ. Ζ').

8. Ἀπάντησις τοῦ Ὑποδιοικητοῦ, 2 Σεπτ. 1840 ὑπ' ἀριθ. 1297 εἰς δύο φύλλα ἐν ἧ ἐπισυνάπτεται ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Πολιτικοῦ Κτηματο-

2. Αὐτόθι, σελ. 89, ὅπου τό ἔγγραφο ἀριθ. 21.

3. Αὐτόθι, σελ. 90, ἔγγραφο ἀριθ. 22.

4. Αὐτόθι, σελ. 95, ἔγγραφο ἀριθ. 27 (ἡ ἔκθεσις Δημάρχου).

5. Αὐτόθι, σελ. 98-99, ἔγγραφο ἀριθ. 29.

λογίου τῆς Νήσου Σίφνου καί πιστοποιητικόν τῆς Δημαρχίας Σίφνου ὑπ' ἀριθ. 491 (15 Φεβρ. 1838) πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἰδιοκτησίας οὐχί τῆς μονῆς, ἀλλὰ τῆς Μελετίας (Στοιχ. Η')⁶ καί τέλος

9. Πρᾶξιν τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, 6 Ἰουνίου 1841 ὑπ' ἀριθ. 3109-4117, ἀποφνηαμένης ὅτι ἐπὶ τοῦ κτήματος τοῦ καταμη-
νυθέντος μὲν ὡς μοναστηριακοῦ, διαφιλονικουμένου δέ ἀπὸ τόν Π.
Ἀβρανόπουλον, τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον δέν ἔχει καμμίαν ἀξίωσιν.⁷
Τῆς πράξεως ταύτης ἐπισυνάπτεται ὡδε ἀντίγραφον ὑπὸ Στοιχ. Θ'.

Μετά τοιαύτην πληροφορίαν, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς Κύριε Ὑπουργέ
ἵνα, ἀφοῦ λάβετε γνῶσιν τῶν διαλαμβανομένων εἰς τά ἔγγραφα Α' μέχρι
Δ' καί ΣΤ' μέχρι Η', μᾶς ἐπιστρέψητε ταῦτα μετά τοῦ Κώδικος.

Ὁ Ὑπουργός
(ὑπογραφή)».

[11] «Σήμερον τὴν ὀγδόην ἀπριλλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ
πεντηκοστοῦ δευτέρου ἔτους, ἡμέραν Τρίτην, δεκάτην ὥραν πρό μεσημ-
βρίαν, ἐντὸς τοῦ ἐν Ἀπολλωνία Σίφνου κειμένου εἰρηνοδικιακοῦ κατα-
στήματος, ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ εἰρηνοδίκου Σίφνου Ἀλεξάνδρου Καμπά-
νη, διορισμένου εἰσηγητοῦ δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 218 καί ἀπὸ 14
Μαΐου 1851 ἀποφάσεως τῶν τῆς Σύρου Πρωτοδικῶν, ἐκδοθείσης ἐπὶ
τῆς μεταξύ τῆς Μαρίας Π. Ἀβρανοπούλου, ἐναγούσης, καί τοῦ κυρίου
Ἰωάννου Προβελεγγίου, ἐναγομένου, κατοίκων Σίφνου, καί τοῦ προ-
σεπικληθέντος Δημοσίου, δίκης, ἐπαρουσιάσθησαν ἡ Μαρία Π. Ἀβρα-
νοπούλου, ὁ Νικόλαος Χρυσόγελος, ὡς πληρεξούσιος τοῦ ἐπὶ θυγατρί
γαμβροῦ του Ἰωάννου Προβελεγγίου καί ὁ οἰκονομικός ἔφορος Μήλου
κύριος Νικόλαος Κόκλας, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Δημοσίου καί ἐπὶ
παρουσία τοῦ Γραμματέως τοῦ Εἰρηνοδικείου Ἰωάννου Π. Ραφελέτου,
ἡ μὲν ἐνάγουσα Μαρία Π. Ἀβρανοπούλου ἐξέθεσεν ὅτι διορίζει πληρε-
ξούσιον ἐπίτροπόν της τόν σύζυγον αὐτῆς Παναγιώτην Ἀβρανόπουλον,
ὁ δέ Νικόλαος Χρυσόγελος, ὅτι διορίζει ἀντεπίτροπόν του τόν ἐπὶ θυγα-
τρί γαμβρόν του κύριον Ἰωάννην Χωρεπισχοπίδην, διὰ νά παρασταθοῦν
ἀντ' αὐτῶν ἐνώπιον ἡμῶν εἰς τὴν γενησομένην σήμερον διεξαγωγὴν τῆς
ἀποδείξεως, ἡμέραν προσδιορισθεῖσαν, δυνάμει τῆς ὑπ' ἀρ. 131 τῆς 5
Μαρτίου ἐ.ἔ. πράξεώς μας. Καί ὁ μὲν Παναγιώτης Ἀβρανόπουλος ἐνε-
χείρισεν εἰς ἡμᾶς τὴν ὑπ' ἀριθ. 218 ἀπόφασιν τῶν ἐν Σύρω Πρωτο-
δικῶν, τὴν ὑπ' ἀριθ. 131 πρᾶξιν ἡμῶν, δύο ἀποδεικτικά ἐπιδόσεων τοῦ

6. Αὐτόθι, σελ. 101-102, ἔγγραφο ἀριθ. 31.

7. Αὐτόθι, σελ. 103-104, ἔγγραφο ἀριθ. 33.

κλητήρος Κ. Κωνσταντινίδου τῆς 17 Μαρτίου ἐ.ἔ. καί κλησιν τῶν κλητευθέντων πρὸς ἀπόδειξιν μαρτύρων, οἱ δὲ Ἰωάννης Χωρεπισκοπίδης καί οἰκονομικός ἔφορος Μήλου ἐνεχείρισαν ὡσαύτως εἰς ἡμᾶς κλησιν μαρτύρων ἀνταποδείξεως μετὰ γνωστοποιήσεως εἰς τὴν ἀντίδικον, μέ ἀποδεικτικόν ἐπιδόσεως τοῦ κλητῆρος τοῦ Εἰρηνοδικείου Σίφνου Π. Μπελτράν τῆς 5 ἀπριλλίου ἐ.ἔ. καί ἐξητήσαντο καί ἐνεργηθῆ ἡ διεξαγωγή τῆς ἀποδείξεως ἐνώπιόν μας σύμφωνα μέ τό ἐπιβληθέν διά τῆς διαληφθείσης ἀποφάσεως θέμα.

Κατά συνήθειαν δέ διετάξαμεν τόν κλητῆρα καί ἐξεφώνησε τά ὀνόματα τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως Ἰωάννου Δ. Σπεράντσα, Μιχαήλ Συναδινουῦ, Κωνσταντίνου Λούντζη καί Γεωργίου Μπαλῆ, οἵτινες καί ἐνεφανίσθησαν. Μετά ταῦτα δέ ὁ αὐτός κλητῆρ ἐξεφώνησε τά ὀνόματα τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως Αἰκατερίνας συζ. Κ. Συριανοῦ, Ἐλεούσης Ν. Σκουριαλοῦ καί Αἰκατερίνης Γ. Γεροντοπούλου, οἵτινες ὁμοίως καί ἐνεφανίσθησαν. Μετά ταῦτα δέ διετάξαμεν καί ἀπεχώρησαν ἅπαντες οἱ μάρτυρες τῆς τε ἀποδείξεως καί ἀνταποδείξεως εἰς ἰδιαίτερα δωμάτια καί ἔμεινεν ὁ μάρτυς Ἰωάννης Π. Σπεράντζας τοῦ ὁποίου ἤρξατο ἡ ἐξέτασις ὡς ἐξῆς:

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζεσαι;

Ἀπ. Ἰωάννης Π. Σπεράντζας, ἐγεννήθην καί κατοικῶ εἰς Σίφνον, εἶμαι ἐτῶν 51, καφφεπῶλος καί Χριστιανός ὀρθόδοξος.

Ἐρ. Γνωρίζεις τὴν Μαρίαν Π. Ἀβρανοπούλου, Ἰωάννην Προβελέγγιον, ἔχεις συγγένειαν, φιλίαν καί ἔχθραν μ' αὐτούς;

Ἀπ. Τούς γνωρίζω ἀπλῶς.

Ἐπομένως ὠρκίσθη ὁ μάρτυς εἰς τό ἱερόν εὐαγγέλιον κατὰ τά ἄρθρα 334 καί 335 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Ἐρ. Ἀνεγνώσθη εἰς τόν μάρτυρα τό θέμα τῆς ὑπ' ἀριθ. 218 ἀποφάσεως τῶν ἐν Σύρω Πρωτοδικῶν καί ἐρωτηθεῖς σύμφωνα μέ τό θέμα ἀπήνητησεν.

Ἀπ. Ἡ ἀποβιώσασα Μελετία μοναχή ἦτο μοναχή εἰς τὴν διαλυθεῖσαν Μονὴν τοῦ Χρυσοστόμου, Φυτειά ἐπιλεγομένην, ὅταν δέ ἡ Μονὴ αὕτη διελύθη ἡ Μελετία κατώκησεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας Π. Ἀβρανοπούλου, ἐπ' ἀδελφῆ ἀνεψιᾶς τῆς Μελετίας, ἤτοι ἡ Μελετία ἦτο θεία τῆς Μαρίας. Ἦκουσα δέ μετὰ θάνατον τῆς Μελετίας ὅτι ἀμφοτέρω τὰ κτήματα περὶ ὧν ὁ λόγος ἀφῆκεν εἰς τὴν Μαρίαν Ἀβρανοπούλου. Ἄν δ' ἔχαμε διαθήκην ἡ Μελετία ἢ ἂν πρό τῆς διαλύσεως τῆς Μονῆς τά εἶχεν ἀφιερῶσει εἰς αὐτὴν τὴν Μονὴν δέν ἤξεύρω.

Κατ' αἴτησιν τοῦ οἰκονομ. ἐφόρου ἠρωτήθη ὁ μάρτυς.

Ἐρ. Ἡ ἀποβιώσασα Μελετία ἤξεύρεις ἂν εἶχε πλησιεστέρους συγγενεῖς τῆς ἐναγούσης ἢ καί ἄλλους τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ συγγενείας μέ τὴν ἐνάγουσαν;

Ἄπ. Δέν ἡξεύρω ἂν ὑπάρχη πλησιέστερος συγγενής τῆς Μελετίας ἢ καί ἄλλοι μέ τόν αὐτόν βαθμόν τῆς ἐναγούσης.

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζονται αἱ θέσεις εἰς τάς ὁποίας κεῖνται τά διεκδικούμενα ὑπό τῆς ἐναγούσης κτήματα;

Ἄπ. Ἡ μέν καλεῖται Ἄσπρη Μάνδρα καί Τόρια, ἡ δέ Κορκουσοῦρι.

Ἐρ. Ἡξεύρεις ἄλλον τι;

Ἄπ. Ὅχι.

Ἐρ. Ἡξεύρεις γράμματα;

Ἄπ. Ναί.

Ἄνεγνώσθη καί ὑπεγράφη ἀπό τόν ἐξετασθέντα, τόν πληρεξούσιον Ἰωάννην Χωρεπισκοπίδην καί τόν Ν. Κόκλαν, ἡμᾶς καί τόν Γραμματέα.

Ὁ ἐξετασθείς

Ἰω. Π. Σπεράντζας

Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Δημοσίου

Ν. Κόκλας

Ἰω. Χωρεπισκοπίδης

Ὁ Εἰρηνοδίκης

(Τ.Σ.) Ἄ. Καμπάνης

Ὁ Γραμματεὺς

Ἰωάν. Π. Ραφελέτος.

Ἐφέρθη ἕτερος μάρτυς ἀποδείξεως, ὅστις ἐξετάζεται ἐνώπιόν μας ὡς ἐξῆς.

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζεσαι κλπ.;

Ἄπ. Μιχαήλ Συναδινός, ἐγεννήθη καί κατοικεῖ ἐνταῦθα, εἶναι ἐτῶν 55, ἔμπορος καί Χριστιανός ὀρθόδοξος.

Ἐρ. Γνωρίζεις τήν Μαρίαν Π. Ἀβρανοπούλου καί τόν Ἰω. Προβελέγγιον, ἔχεις συγγένειαν, φιλίαν ἢ ἔχθραν ἢ ἄλλην σχέσιν μέ αὐτούς;

Ἄπ. Τούς γνωρίζω ἀπλῶς.

Ὡρκίσθη ὁ μάρτυς ἐπί τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου ὡς καί ὁ πρό αὐτοῦ.

Ἐρ. Ἄνεγνώσθη ὁμοίως τό θέμα πρός τόν μάρτυρα καί

Ἄπ. Ἡ ἀποβιώσασα Μελετία ἦτο μοναχή εἰς τήν διαλελυμένην Μονήν τοῦ Χρυσστόμου, Φυτειάν ἐπιλεγομένην· μετά τήν διάλυσιν τῆς Μονῆς κατώκησε εἰς τήν οἰκίαν τῆς Μαρίας Ἀβρανοπούλου, ὅπου καί ἀπεβίωσε. Ἦτο δέ ἡ Μελετία αὕτη καί ἡ μήτηρ τῆς Μαρίας Ἀβρανοπούλου ἀδελφαί, ἤκουσα δέ ὅτι τά κτήματα περί ὧν ὁ λόγος ἦτο τῆς Μελετίας, ἂν δέ ἔχαμε διαθήκην ἢ ἂν αὐτά τά εἶχεν ἀφιερωμένα εἰς τήν Μονήν δέν ἡξεύρω, ἤκουσα μόνον ὅτι τά ἄφησεν τῆς Μαρίας Ἀβρανοπούλου.

Κατ' αἴτησιν τοῦ οἴκον. ἐφόρου ἠρωτήθη ὁ μάρτυς ὡς ἀκολούθως.

Ἐρ. Εἶπες ἀνωτέρω ὅτι ἤκουσες ὅτι τά κτήματα ταῦτα ἦτο τῆς

Μελετίας' ἡξεύρεις ἢ ἤκουσες, πῶς περιῆλθον εἰς αὐτὴν τὴν Μελετίαν, ἐκ κληρονομίας ἢ ἐξ ἀγορᾶς;

Ἄπ. Δέν ἡξεύρω, οὐδ' ἤκουσα.

Ἐρ. Ἡξεύρεις ἂν ὑπάρχη πλησιέστερος συγγενῆς τῆς Μελετίας ἢ καὶ ἄλλοι μέ τόν αὐτόν βαθμόν τῆς ἐναγούσης;

Ἄπ. Δέν ἡξεύρω.

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζονται αἱ θέσεις εἰς τὰς ὁποίας τὰ διεκδικούμενα ὑπὸ τῆς ἐναγούσης κτήματα;

Ἄπ. Ἡ μὲν ὀνομάζεται Ἄσπρη Μάνδρα καὶ Τόρια, ἡ δέ Κουρκουσοῦρι.

Ἐρ. Ἡξεύρεις ἄλλον τι;

Ἄπ. Ὅχι.

Ἐρ. Ἡξεύρεις γράμματα;

Ἄπ. Ναί.

Ἀνεγνώσθη καὶ ὑπεγράφει.

Ὁ ἐξετασθεὶς

Ὁ ἀντιπρόσ. τοῦ Δημοσίου

Μ. Συναδινός

Ν. Κόκλας

(Τ.Σ.) Ὁ εἰρηνοδίκης

Ἰ. Χωρεπισκοπίδης

Α. Καμπάνης

Ὁ Γραμματεὺς

Ἰ. Π. Ραφελέτος.

Ἐφέρθη ἕτερος μάρτυς ἀποδείξεως ὅστις ἐξετάζεται ἐνώπιόν μας ὡς ἔπεται:

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζεσαι κτλ.;

Ἄπ. Κωνστ. Λούντζης, ἐγεννήθη καὶ κατοικεῖ εἰς Σίφνον, εἶναι ἐτῶν 60, γεωργός καὶ Χριστιανός.

Ἐρ. Γνωρίζεις τὴν Μαρίαν Π. Ἀβρανοπούλου καὶ τόν Ἰω. Προβελέγγιον; ἔχεις μέ αὐτούς συγγένειαν, φιλίαν ἢ ἔχθραν;

Ἄπ. Τούς γνωρίζω ἀπλῶς.

Ὁρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου ὡς καὶ ὁ πρό αὐτοῦ μάρτυς.

Ἐρ. Ἀνεγνώσθη ὁμοίως τὸ θέμα εἰς τόν μάρτυρα καὶ

Ἄπ. Ἡ Μελετία ἦτο θεῖα τῆς Μαρίας Ἀβρανοπούλου ἐκ μητρός, ἦτο καλογραῖα εἰς τὸ Μοναστήρι τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπιλεγομένου Φυτείας, ἡξεύρω δέ ὅτι τὰ δύο κτήματα τὰ κείμενα Κουρκουσοῦρι καὶ Ἄσπρη Μάνδραν ἦτο τῆς Μελετίας μοναχῆς καὶ τοῦτο τὸ ἡξεύρω διότι χρηματίσας ποτέ μετρητῆς, ἦτοι ἐπιστάτης τῶν Δημητριακῶν καρπῶν, καταμέτρουν τούς καρπούς τῶν κτημάτων ταύτης καὶ ἐρωτήσας τὰς καλογραίας μου εἶπον ὅτι αὐτὰ τὰ κτήματα εἶναι τῆς Μελετίας, μετὰ τόν θάνατον δέ τῆς Μελετίας δέν ἡξεύρω εἰς ποῖον ἀνήκουν αὐτὰ τὰ κτήματα, δηλ. ἂν τὰ ἄφισεν εἰς τὴν Μαρίαν Ἀβρανοπούλου ἢ ἂν τὰ εἶχεν ἀφιερῶσει εἰς τὴν

Μονήν τοῦ Χρυσοστόμου. ἤξεύρω μόνον ὅτι ἀφοῦ διελύθησαν τὰ Μοναστήρια κατώκησεν εἰς τήν οἰκίαν τῆς Μαρίας Ἀβρανοπούλου ὅπου καί ἀπέθανεν, ἀλλ' οὔτε ἤξεύρω ἄν ἔκαμε διαθήκην ἢ ὄχι.

Ἐρ. Κατ' αἴτησιν τοῦ οἴκον. ἐφόρου ἐξετάζεται ὁ μάρτυς ὅταν καταμετροῦσες τούς καρπούς, ἡ Μελετία πού κατώκει;

Ἄπ. Διετέλει μοναχή εἰς τήν Μονήν.

Ἐρ. Ἡ ἀποβιώσασα Μελετία ἤξεύρεις ἐάν εἶχε πλησιεστέρους συγγενεῖς ἀπό τήν ἐνάγουσαν ἢ εἰς τόν αὐτόν βαθμόν συγγενεῖς μέ τήν ἐνάγουσαν;

Ἄπ. Δέν ἤξεύρω.

Ἐρ. Αἱ θέσεις εἰς τάς ὁποίας κεῖνται τὰ διεκδικούμενα ὑπό τῆς ἐναγούσης κτήματα πῶς ὀνομάζονται;

Ἄπ. Ἡ μέν ὀνομάζεται Ἄσπρη Μάνδρα ἢ Τόρια, ἡ δέ Κουρκουσούρι.

Ἐρ. Ἡξεύρεις ἄλλο τι νά μᾶς εἴπης;

Ἄπ. Ὅχι.

Ἐρ. Ἡξεύρεις γράμματα;

Ἄπ. Ὅχι.

Ἀνεγνώσθη καί ὑπογράφεται

Ὁ εἰρηνοδίκης
(Τ.Σ.) Α. Καμπάνης

Ὁ ἀντιπρόσ. τοῦ Δημοσίου
Ν. Κόχλας

Ὁ Γραμματεὺς

Ἰ. Χωρεπισκοπίδης

Ἰ. Π. Ραφελέτος

Ἐφέρθη ὁ ἕτερος μάρτυς ὅστις ἐξετάζεται ὡς ἔπεται:

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζεσαι κτλ.;

Ἄπ. Γεώργιος Μπαλῆς, ἐγεννήθη καί κατοικεῖ ἐνταῦθα, ἡλικίας ἐτῶν 80, γεωργός καί Χριστιανός.

Ἐρ. Γνωρίζεις τήν Μαρίαν Π. Ἀβρανοπούλου καί τόν Ἰω. Προβελέγγιον καί ἔχεις μετ' αὐτούς τι ποτέ;

Ἄπ. Τούς γνωρίζω ἀπλῶς.

Ὁ μάρτυς κατ' αἴτησιν τοῦ πληρεξουσίου τῆς ἐναγούσης τήν ἀπόδειξιν, τοῦ πληρεξουσίου Ἰωάννου Χωρεπισκοπίδου καί Ν. Κόχλα ἐξετάζεται ἀνωμοτί.

Ἀνεγνώσθη ὡσαύτως εἰς τόν μάρτυρα τό θέμα τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως.

Ἄπ. Ἡ Μελετία ἦτο μοναχή εἰς τήν διαλυθεῖσαν μονήν τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπιλεγομένην Φυτιάν, ἦτο θεῖα τῆς Μαρίας Π. Ἀβρανοπούλου καί θεῖα τῆς ἀποβιωσάσης Φλουρῆς συζύγου τοῦ ἀποβιώσαντος Νικολάου Δεπάστα (Ἄγα), ἡ ὁποία Φλουρῆ εἶχε γεννήσει δύο τέκνα, Μαρίαν καί Λεονάρδον, οἱ ὁποῖοι ἀπέθανον μέν, ἀλλά δέν ἤξεύρω ἄν ἀπέθανον προτῆτερα ἀπό τήν Μελετιάν. Ἀφοῦ δέ διελύθη ἡ Μονή

κατώκησεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας Ἀβρανοπούλου ἢ Μελετία, ὅπου καὶ ἀπέθανεν, ἂν ἔκαμε δέ διαθήκην δέν ἠξεύρω, ἠξεύρω μόνον ὅτι τὸ εἰς Κορκοσοῦρι κτῆμα ἦτο τῆς Μελετίας, ἢ ὁποῖα πρό 35 ἢ 36 χρόνους μου ἐπώλησεν μέρος αὐτοῦ διὰ ἑκατόν γρόσια ἦτοι δραχ. 32, τὴν δέ ἕκτασιν εἶχεν ἐννοεῖται ἀπὸ τὴν ἀγοράν, ἦτοι καμμιά τριανταριά ποδάρια, περὶ τοῦ ἄλλου τῆς Ἀσπρης Μάνδρας κτήματος δέν ἠξεύρω ἂν ἦτον ἰδικόν της, οὐδέ ἠξεύρω εἰς ποῖον τό ἄφισε, οὐδέ ὁμοίως ἠξεύρω ἂν τό ἔχη ἀφιερωμένον εἰς τὴν Μονὴν τῆς Φυτιᾶς.

Κατ' αἰτήσιν τοῦ Οἰκονομ. Ἐφόρου ἐρωτᾶται ὁ μάρτυς.

Ἐρ. Ἡ Ἀσπρη Μάνδρα λέγεται καὶ Τόρια;

Ἀπ. Μάλιστα.

Ἐρ. Ἐξεύρεις ἄλλο τι;

Ἀπ. Ὁχι.

Ἐρ. Ἐξεύρεις γράμματα;

Ἀπ. Ὁχι.

Ἀνεγνώσθη καὶ ὑπεγράφη

Ὁ εἰρηνοδίκης
(Τ.Σ.) Α. Καμπάνης

Ὁ Γραμματεὺς

Ἰωάνν. Π. Ραφελέτος.

Ὁ Ἀντιπροσ. τοῦ Δημοσίου

Ν. Κόχλας

Ἰ. Χωρεπισκοπίδης.

Ἐφέρθη ἐνώπιόν μας ἀκολούθως ἡ μάρτυς ἀνταποδείξεως, ἥτις ἐξετάζεται παρόντος τοῦ γραμματέως ὡς ἔπεται.

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζεσαι;

Ἀπ. Αἰκατερίνα σύζ. Κων. Συριανοῦ, ἐγεννήθη καὶ κατοικεῖ ἐνταῦθα, εἶναι ἐτῶν 48, ἄνευ ἐπαγγέλματος καὶ Χριστιανή.

Ἐρ. Γνωρίζεις τὴν Μαρίαν Ἀβρανοπούλου καὶ Ἰωάννην Προβελέγιον, ἔχεις συγγένειαν, φιλίαν, ἔχθραν καὶ ἄλλας σχέσεις μετ' αὐτοῦ;

Ἀπ. Τόν γνωρίζω ἀπλῶς.

Ὁρκίσθη εἰς τό ἱερόν εὐαγγέλιον ὡς καὶ οἱ πρό αὐτῆς μάρτυρες.

Ἐρ. Ἀνεγνώσθη τό θέμα τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως εἰς τὴν μάρτυρα ἥτις καὶ

Ἀπ. Εἰς τὴν μονὴν αὐτὴν ἐτέλουν καλογραία καὶ κοντά εἰς τὴν Μελετιάν ὑποτακτικὴ, εἰς τὴν ὁποῖαν οἱ κολλῆγοι ἔφερνον τὰ εἰσοδήματα ἀμφοτέρων τῶν κτημάτων τούτων εἰς τὴν Μελετιάν. Μετά τὴν διάλυσιν τῆς Μονῆς καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς Μελετίας τί ἔγιναν αὐτά τὰ κτήματα δέν ἠξεύρω, εἰς τὴν κυριότητα τῆς Μαρίας Ἀβρανοπούλου ἢ εἰς τὴν Μονὴν ἀφιερωμένα εἶναι δέν γνωρίζω.

Ἐρ. Ἐξεύρεις ἄλλο τι;

Ἀπ. Ὁχι.

Ἐρ. Ἐξεύρεις γράμματα;

Ἀπ. Ὁχι.

Ἀνεγνώσθη καὶ ὑπεγράφη

Ὁ ἀντιπροσ. τοῦ Δημοσίου Ὁ Εἰρηνοδίκης

N. Κόκλας (Τ.Σ.) Α. Καμπάνης

Ἰω. Χωρεπισκοπίδης Ὁ Γραμματεὺς

Ἰωάνν. Π. Ραφελέτος.

Ἐφέρθη ἀκολούθως ἕτερα μάρτυς ἧτις ἐξετάζεται ὡς ἔπεται:

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζεσαι κλπ.;

Ἀπ. Ἐλεοῦσα N. Σκουργιελοῦ, ἐγεννήθη καὶ κατοικεῖ ἐνταῦθα, εἶναι ἐτῶν 60, μοναχή καὶ Χριστιανή.

Ἐρ. Γνωρίζεις τὴν Μαρίαν Π. Ἀβρανοπούλου καὶ Ἰωάννην Προβελέγγιον, ἔχεις συγγένειαν, φιλίαν, ἔχθραν καὶ ἄλλο τι μέ αὐτούς;

Ἀπ. Τοὺς γνωρίζω ἀπλῶς.

Ὁρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου

Ἀνεγνώσθη εἰς τὴν μάρτυραν τό θέμα κλπ.

Ἀπ. Ἐξεύρω ὅτι ἦτο προσηλωμένα, ἀλλὰ δέν ἐξεύρω γράμματα διὰ νά ἰδῶ τόν κώδηκα τοῦ μοναστηρίου καὶ νά τόν ἀναγνώσω, ἡ δέ θέσις Ἄσπρη Μάνδρα ὀνομάζεται καὶ Τόρια.

Ἐρ. Ἐξεύρεις ἄλλο τι;

Ἀπ. Ὁχι.

Ἐρ. Ἐξεύρεις γράμματα;

Ἀπ. Ὁχι.

Ἀνεγνώσθη καὶ ὑπεγράφη

Ὁ ἀντιπροσ. τοῦ Δημοσίου Ὁ Εἰρηνοδίκης Ὁ Γραμματεὺς

N. Κόκλας (Τ.Σ.) Α. Καμπάνης Ἰω. Π. Ραφελέτος

Ἰω. Χωρεπισκοπίδης

Ἀκολούθως ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Δημοσίου καὶ ὁ πληρεξούσιος Ἰωάννης Χωρεπισκοπίδης παρητήσαντο τῆς μαρτυρίας τῆς Αἰκατερίνης Γ. Γεροντοπούλου, ὡς καὶ ὁ πληρεξούσιος τῆς διεξαγαγούσης τὴν ἀπόδειξιν Π. Ἀβρανόπουλος. Μετά ταῦτα δέ ὁ οἰκονομ. ἔφορος προσήγαγεν εἰς ἡμᾶς τόν Κώδηκα τοῦ Μοναστηρίου ἔνθα ἀνεύρομεν, ἐν μὲν τῇ σελίδι τρίτῃ, παραγράφῳ δευτέρῳ, σημειούμενον τό ἐκ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων, ἦτοι τό εἰς Κορκοσοῦρι, ἐν δέ τῇ σελίδι πέμπτῃ, παραγράφῳ πέμπτῳ, τό ἕτερον χωράφιον, ἦτοι τό τῆς Ἄσπρης Μάνδρας, καλουμένης καὶ Τόρια, ὡς καὶ ἐκ τῶν μαρτύρων ὠμολογήθη, ὅτι Ἄσπρη Μάνδρα λέγεται καὶ Τόρια, ὡς ὁμοίως καὶ ἐν σελίδι εἰκοστῇ τρίτῃ τοῦ αὐτοῦ Κώδηκος εὐρίσκεται ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ κοινοῦ κτηματολογίου τοῦ

Ἰωάννης Βεάκης ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ιδιότητά του διὰ τῆς ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1850 πρὸς τὸ δικαστήριον τοῦτο ἀγωγῆς ἐξέθεσεν ὅτι ὁ ἐναγόμενος κατέλαβε αὐθαιρέτως πρὸ ὀλίγων ἐτῶν καὶ κατακρατεῖ μέχρι σήμερον τὰ ιδιόκτητα τῆς ἐντολίδος του χωράφια κείμενα τὸ μὲν εἰς θέσιν Ἴασπρη Μάνδρα, τὸ δὲ εἰς Κουρκουσούρι τοῦ Δήμου Σίφνου ἐξητήσατο

α) νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν ἐντολίδα του τὰ ἀνωτέρω δύο χωράφια κείμενα εἰς θέσιν Ἴασπρη Μάνδραν καὶ Κουρκουσούρι τῆς Σίφνου

β) νὰ ἀποδόσῃ τοὺς καρπούς αὐτῆς ἀφ' ἧς ἔλαβεν ταῦτα εἰς τὴν κατοχήν του γ) νὰ καταψηφισθῶσιν εἰς τὸν ἐναγόμενον τὰ ἔξοδα τῆς δίκης.

Κοινοποιηθείσης τῆς ἀγωγῆς ταύτης πρὸς τὸν ἐναγόμενον, οὗτος διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Ἰουνίου 1850 ἐγγράφου του προσεπικαλέσας τὸ Δημόσιον νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν συζήτησιν τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς, ἐξητήσατο ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελεν ὑποχρεωθῇ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν μνησθέντων κτημάτων, νὰ ὑποχρεωθῇ τὸ Δημόσιον α) εἰς ἀνάλογον ἀποζημιώσιν διὰ τὴν στέρησιν τῶν κτημάτων αὐτῶν καὶ β) εἰς τὰ δικαστικά ἔξοδα, εἰς ἐναντίαν δὲ περίπτωσιν νὰ καταδικασθῇ ἢ ἐνάγουσα εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα.

Συζητήσεως γενομένης κατὰ τὴν δημοσίαν συνεδρίασιν τῆς 8 Μαΐου 1851 ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 218 ἀπόφασις, δι' ἧς διετάχθησαν τὰ ἑξῆς:

Ἐναβάλλον τὴν ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ὡς καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ἀποζημιώσεως αἰτήσεως τοῦ Ἰωάννου Προβελεγγίου ὀριστικὴν ἀπόφασίν του.

Ἐποχρεοῖ τὴν ἐνάγουσαν Μαρίαν Ἀβρανοπούλου ν' ἀποδείξῃ διὰ παντός νομίμου μέσου καὶ διὰ μαρτύρων ὅτι τὰ ἐν τῇ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1850 προκειμένης ἀγωγῆς τῆς, τὰ ἀναφερόμενα δύο χωράφια κείμενα τὸ μὲν εἰς θέσιν Ἴασπρη Μάνδραν, τὸ δὲ εἰς Κουρκουσούρι τοῦ Δήμου Σίφνου ἀνήκον εἰς τὴν Μελετίαν μοναχήν, ὅτι αὕτη ἦτο θεία τῆς ἐναγούσης καὶ ὅτι ἀποβιωσάσης τῆς θείας τῆς Μελετίας μοναχῆς ἀδιαθέτου, τὰ ἐπίδικα δύο χωράφια περιῆλθον εἰς τὴν ἐνάγουσαν κληρονομικῶ δικαίωματι χωρὶς νὰ ἀφιερωθῶσιν ὑπὸ τῆς Μελετίας μοναχῆς εἰς τὴν ἐν Σίφνω διαλελυμένην ἤδη γυναικείαν μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Φυτεῖα ἐπιλεγομένου. Ἐπιτρέπει δὲ καὶ εἰς τὸ Δημόσιον ν' ἀνταποδείξῃ διὰ τῶν αὐτῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, ὡς καὶ διὰ τῆς προσαγωγῆς τοῦ Κώδικος τῆς διαληφθείσης Μονῆς ὅτι τὰ ὑπὸ τῆς ἐναγούσης διεκδικούμενα δύο χωράφια ἀφιερῶθησαν ὑπὸ τινος εἰς τὴν προμνημονευθεῖσαν γυναικείαν Μονήν, εἰς ἣν ἀνήκον οὕτω τὰ διεκδικούμενα αὐτὰ κτήματα.

Τάττει προθεσμίαν πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀνωτέρω ἀποδείξεως εἴκοσι ἡμερῶν, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς νομίμου κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως.

Διορίζει ἐπὶ τῆς διεξαγωγῆς εἰσηγητὴν τὸν ἐπὶ τούτῳ παραγγελλόμενον Εἰρηνοδίκην Σίφνου, ὅστις θέλει ἐξετάσει τοὺς ὑπὸ τῶν διαδίκων

προσαχθησομένους μάρτυρας αποδείξεως καί τυχόν ανταποδείξεως ἐν τῷ εἰρηνοδικειακῷ καταστήματι καθ' ἡμέραν καί ὥραν ὑπ' αὐτοῦ προσδιορισθησομένην, διά δέ τούς τυχόν ἐν Σύρῳ κατοικοῦντας μάρτυρας διορίζει εἰσηγητήν τόν πρωτοδίκην Γεώργιον Μιλαΐδην, ὅστις ὁμοίως θέλει ἐξετάσει αὐτούς ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Δικαστηρίου ἐκτός τοῦ ἀχροατηρίου καθ' ἡμέραν καί ὥραν ὑπ' αὐτοῦ προσδιορισθησομένων.

Περί τῶν ἐξόδων ἐπιφυλάσσεται νά ἀποφανθῆ διά τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεώς του.

Περαιωθείσης τῆς περί τήν ἀπόδειξιν διαδικασίας εἰσῆχθη καί αὖθις ὑπόθεσις εἰς τό ἀχροατήριον τοῦ Δικαστηρίου τούτου πρός συζήτησιν κατά τήν προμνημονευθεῖσαν συνεδρίασιν καθ' ἣν, ἐμφανισθέντων ἀπάντων τῶν διαδίκων, οἱ πληρεξούσιοι ἐζήτησαν τά διά τῶν ἐγγράφων προτάσεων των, ὁ μὲν τῆς ἐναγούσης ὅτι καί διά τῆς ἀπό 7 Φεβρουαρίου 1850 ἀγωγῆς του προσθέσας ὅτι ἡ ἐντολὴς του, χρείας καλούσης, δέχεται τόν ἀναπληρωτικόν ὄρκον περί τοῦ ὅτι τά διεκδικούμενα δύο κτήματα νά ἀφιερῶθησαν εἰς τήν εἰρημένην Μονήν ὑπὸ τῆς θείας τῆς μοναχῆς Μελετίας Περεζοῦ, καί ὅτι ἡ ἐντολὴς του κατεῖχεν αὐτά ἀπὸ τόν θάνατον αὐτῆς· ὁ δέ τοῦ ἐναγομένου α) Ν' ἀπορριφθῆ ἡ κατά τοῦ ἐντολέα του ἀγωγή τῆς Μαρίας Ἀβρανοπούλου β) ἐν περιπτώσει παραδοχῆς νά ὑποχρεωθῆ τό Δημόσιον κατά τήν προσεπικλήσιν του τῆς 13 Ἰουνίου 1850 ν' ἀποζημιώσῃ τόν ἐντολέα του εἰς τήν ὁποίαν θέλει ὑποφέρει ζημίαν διά τήν ἀφαίρεσιν τῶν ἐνοικιασθέντων κτημάτων καί γ) νά καταδικασθῆ εἰς τά τῆς δίκης ἔξοδα καί ὁ τοῦ Δημοσίου Α') Ν' ἀπορριφθῆ ὡς ἀνισύστατος ἡ ἀπό 7 Φεβρουαρίου 1850 ἀγωγή κατά τοῦ Ἰωάννου Πριβιλεγγίου τῆς Μαρίας Π. Ἀβρανοπούλου Β) νά καταδικασθῆ ἡ αὐτὴ ἐνάγουσα Μαρία Ἀβρανοπούλου εἰς τά τοῦ Δημοσίου ἔξοδα.

Ἀκοῦσαν καί τήν προφορικὴν τῶν προτάσεων τούτων ἀνάπτυξιν.

Ἀγορεύσαντος τοῦ Εἰσαγγελεύσαντος.

Διελθόν τήν Δικογραφίαν

Σχεφθέν κατά τόν νόμον

Ἐπειδὴ οἱ συνεπεῖα τῆς ὑπ' ἀριθ. 218 τῆς 15 Μαΐου 1851 προδικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου τούτου προσαχθέντες μάρτυρες κατέθεσαν, ὁ μὲν Ἰωάννης Β. Σπεράντζας καί ὁ Μιχαὴλ Συναδινός ὅτι τά ἐπίδικα δύο κτήματα ἀνήκον εἰς τήν Μελετιανὴν μοναχὴν θείαν τῆς ἐναγούσης μετὰ τῆς ὁποίας αὐτὴ κατώκησε μετὰ τήν διάλυσιν τῆς ἐν ἡ διετέλει Μονῆς τοῦ Χρυσοστόμου μέχρι τοῦ θανάτου της. Ὅτι μετὰ τόν θάνατον τῆς ρηθείσης Μελετίας, ἤκουσαν ὅτι τά κτήματα ταῦτα ἀφῆσεν αὐτὴ εἰς τήν ἐνάγουσαν ἀνεψιάν της, ὁ δέ Κωνσταντῖνος Λούντζης ὅτι ἐπιστάτει ἂν ποτε τῶν Δημητριακῶν καρπῶν καί καταμετρῶν τούς καρπούς τῶν ἐπιδίκων κτημάτων, ἔμαθεν ἀπὸ τούς κολλήγας ὅτι ταῦτα

ἦσαν τῆς ρηθείσης μοναχῆς Μελετίας, δέν ἤξευρε δέ ἂν τ' ἀφιέρωσεν εἰς τήν Μονήν ἢ τ' ἀφῆκεν ἀποθανοῦσαν εἰς τήν ἐνάγουσαν μεθ' ἧς κατώκει μετά τήν διάλυσιν τῆς Μονῆς, ὁ δέ Γεώργιος Μπαλῆς ὅτι πρό 35 καί 36 χρόνων ἡ Μελετία τῷ ἐπώλησεν ἓν μέρος τοῦ εἰς Κουρκουσοῦρι κτήματος. Οἱ δέ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως κατέθεσαν, ἡ μὲν Αἰκατερίνα σύζυγος (ὄνομα δυσνόητο) ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ τοῦ Χρυσοστόμου διετέλει ὡς καλογραία παρά τῇ Μελετία, ὅτι εἰς αὐτήν τήν Μελετιάν ἔφεραν οἱ κολλῆγοι τά εἰσοδήματα ἀμφοτέρων τῶν ἐπιδίκων κτημάτων, ἀλλά μετά τήν διάλυσιν τῆς Μονῆς καί μετά τόν θάνατον τῆς Μελετίας δέν ἐξεύρω τί ἔγιναν τά κτήματα ταῦτα, οὔτε γνωρίζει ἂν ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τήν Μονήν, ἡ δέ Ἐλεούσα μοναχή ὅτι τά κτήματα ἦσαν ἀφιερωμένα.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν εἰρημένων καταθέσεων δέν ἀποδεικνύεται μὲν ἀνευδοιάστως ὅτι τά ἐπίδικα κτήματα ἐδόθησαν εἰς τήν ἐνάγουσαν ὑπό τῆς θείας τῆς Μελετίας διότι οἱ μάρτυρες ἐξ ἀκοῆς ἀναφέρουσιν τήν ὑπὲρ ταύτης διάθεσιν τούτων, καθιστῶσιν ὅμως σφόδρα πιθανούς τοὺς δισχυρισμούς της, κατὰ τήν πεποίθησιν τοῦ Δικαστηρίου α) διότι κατὰ τόν μάρτυρα τῆς ἀνταποδείξεως Αἰκατερίνη ἡ Μελετία ἐνέμετο τά κτήματα ταῦτα μέχρι τῆς διαλύσεως τῆς Μονῆς, ὅπερ ἐξασθενεῖ τόν ἰσχυρισμόν τοῦ ἐναγομένου ὅτι ταῦτα ἀνήκον εἰς τήν Μονήν. Β') διότι ἅπαντες οἱ μάρτυρες βεβαιοῦσιν ὅτι τά ἐπίδικα κτήματα ἀνήκον εἰς τήν Μελετιάν καί Γ') Διότι συζήσασα αὕτη μετά τήν διάλυσιν τῆς Μονῆς μετά τῆς ἐναγούσης, πιθανολογεῖται ἰσχυρῶς ὅτι τά ἀφῆκεν εἰς αὐτήν καί περιποιηθεῖσα δέ ὑπ' αὐτῆς καί ὡς συγγενῆς ὁ δέ προσαχθεῖς ὑπό τοῦ ἐναγομένου Κώδικας τῆς Μονῆς δέν δύναται νά ἐξασθενήσῃ τὰς εἰρημένας ἀποδείξεις διότι, ἂν καί εἰς μὲν τήν τρίτην σελίδα αὐτοῦ ἀναφέρεται ὡς ἀφιερωθὲν εἰς τήν Μονήν ὡς ἀγρός καλούμενος Κουσκουσοῦρι ὥστε καλεῖται καί εἰς τῶν διεκδικουμένων, εἰς δέ τήν πρώτην ἕτερος ἀγρός καλούμενος Τόρια, ὅπως οἱ μάρτυρες καταθέτουσιν, ὅτι ὁ διά τῆς ἀγωγῆς καλούμενος Ἄσπρη Μάνδρα ἐπικαλεῖται καί Τόρια, τοῦτο δέ ἀποδεικνύει ὅτι τά διεκδικούμενα ἀνήκον εἰς τήν Μονήν καί ὅτι ἀφιερώθησαν ὑπό τῆς θείας τῆς ἐναγούσης εἰς αὐτήν α) διότι ἡ ἐν τῷ κώδικι σημείωσις αὕτη βαίνει εἰς τήν ἐποχὴν τοῦ 1716, 1718 ὅτε οὐδόλως ἡ ρηθεῖσα Μελετία ὑπῆρχεν εἰς τήν ζωὴν β) διότι ἅπαντες οἱ μάρτυρες καταθέτουσιν ὅτι ταῦτα ἀνήκον εἰς τήν ρηθεῖσαν Μελετιάν καί ἐνέμετο ταῦτα, ἐνῶ δέν ἤθελεν ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα, ἂν ἀπὸ τήν ἐποχὴν τοῦ 1716, 1718 ἀνήκον εἰς τήν Μονήν, ὥστε τά ἐκ τοῦ Κώδικος ἀναφερόμενα εἶναι βεβαίως ἄλλα παρά τά διεκδικούμενα καθόσον μάλιστα ὁ ἐναγόμενος δέν δισχυρίσθη ὅτι ταῦτα εἶναι καί ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ θέσει δέν ὑπάρχουσιν ἄλλοι ἀγροὶ ἔχοντες τό αὐτό ὄνομα καί νά

προσβάλη επομένως τήν υπό τῶν μαρτύρων βεβαιουμένην διά τῶν κτημάτων τούτων κυριότητα καί παρά τῆς ρηθείσης Μελετίας.

Ἐπειδή σφόδρα πιθανόν ὡς εἴρηται ὄντων τῶν ἰσχυρισμῶν τῆς ἐναγωγούσης ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων, πρέπει νά ἐπιβληθῆ εἰς αὐτήν ὁ ἀναπληρωτικός ὄρκος κατά τό ἄρθρο 379 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Ἐπειδή δοθέντος τούτου τοῦ ὄρκου καί ἀποδεικνυομένου ἐντεῦθεν ὅτι τά ἐπίδικα κτήματα ἀνήκοντα εἰς τήν θείαν τῆς Μελετίας ἀφιερώθησαν ὑπ' αὐτῆς εἰς τήν Μονήν, ἀλλά ἐδόθησαν καί εἰς αὐτήν μετά τόν θάνατόν της, ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδώσῃ ταῦτα εἰς τήν ἐνάγουσαν μετά τῶν ὁποίων συνέλεξε καρπῶν ἀπό τῆς ἀγωγῆς ὅτε κατέστη κακῆς πίστεως νομῆς καί οὐχί ἀπό τοῦ 1837, ὅτε ἐνοικίασε παρά τοῦ Δημοσίου τά ἐπίδικα κτήματα, διότι ἀπό τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καλή πίστεως νομῆ δέν εἶναι ὑπόχρεως ν' ἀποδώσῃ τούς συλλεχθέντας καί καταναλωθῆ τούς καρπούς, εἰμή μόνον ἐκείνους τούς ὁποίους εἰσέτι ἔχει καί τοιοῦτον τι ἡ ἐνάγουσα δέν δισχυρίσθη.

Ἐπειδή ἐνοικιασθέντων τῶν ἐπιδίκων κτημάτων ὀφείλει τό Δημόσιον ὡς ἐνοικίασαν ταῦτα εἰς τόν ἐναγόμενον νά τόν ἀποζημιώσῃ διά τήν ὅποιαν θέλει ὑποστῆ ζημίαν ἕνεκα τῆς ἐνοικιάσεως μή ὀρίζοντος δέ τοῦ ἐναγομένου ὁποία θέλει εἰσθε ἡ ζημία αὕτη δέν δύναται τό Δικαστήριον ν' ἀποφανθῆ ὀριστικῶς περί τούτων.

Διά ταῦτα ἰδόν καί τά ἄρθρα 379 καί ἐπόμενα τῆς Πολ. Δικονομίας ὑποχρεοῖ τήν ἐνάγουσαν νά δηλώσῃ ἐντός δέκα ἡμερῶν ἀπό τῆς νομίμου κοινοποιήσεως τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἄν δέχεται ἢ ἀποποιεῖται καί ἐν περιπτώσει ἀποδοχῆς νά δόσῃ τήν πρώτην δικάσιμον τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων καί διά πέντε ἡμέρας ἀπό τῆς λήξεως τῆς ἀνωτέρω προθεσμίας ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου Σίφνου, δημοσία συνεδριάζοντος τόν ἐξῆς ὄρκον:

«Ὁμνύω εἰδούσα μάλιστα τάς ἐπιβαλλομένας εἰς τούς ψευδομένους ποινάς ὅτι τά ἐπίδικα κτήματα, κείμενα τό μὲν εἰς θέσιν Ἴασπρη Μάνδρα, τό δέ εἰς Κορκοσούρι ἦσαν ἰδιόκτητα τῆς θείας μου Μελετίας ὅτι ταῦτα δέν τά ἀφιέρωσεν αὕτη εἰς τήν Μονήν τοῦ Χρυσσοτόμου, ἀλλά τά ἀφῆκεν εἰς ἐμέ ὅταν ἀπέθανεν».

Δοθέντος τοῦ ὄρκου τούτου

Παραδεχόμενον τήν προκειμένην ἀγωγῆν

Ἀναγνωρίζει τήν ἐνάγουσαν ἰδιοκτῆτριαν τῶν εἰρημένων καί ἐν τῇ ἀγωγῇ της ἀναφερομένων ἐπιδίκων κτημάτων. καί καταδικάζει τόν ἐναγόμενον Ἰωάννην Πριβιλέγγιον νά ἀποδώσῃ ταῦτα εἰς αὐτήν μετά τῶν ὁποίων συνέλεξε καρπῶν ἀπό τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς μέχρι ἀποδόσεως προσδιορισθησομένης διά πραγματογνωμόνων. Καταδικάζει ὡσαύτως τόν ἐναγόμενον εἰς τά ἔξοδα τῆς ἀντιδίκου του μετριασθέντα

εἰς δραχμάς τριάκοντα πέντε καί εἰς τὰ τέλη τῆς σημάτωνσεως.

Καταδικάζει τό Δημόσιον ν' ἀποδόσῃ εἰς τόν ἐναγόμενον Ἰωάννην Πριβιλέγγιον τὰς ὁποίας θέλει ὑποστῆ ζημίας ἐκ τῆς ἐνικήσεως τῶν ἐπιδίκων κτημάτων καί εἰς τὰ ἔξοδα τῆς παρούσης δίκης μετριασθέντα εἰς δρχ. εἴκοσι πέντε.

Μή δοθέντος τοῦ ὄρκου τούτου

Ἐπιφυλάσσεται νά ἀποφασίσῃ.

Ἐκρίθη καί ἀπεφασίσθη ἐν Σύρῳ τήν εἰκοστήν ἐνάτην 7βρίου 1852 δευτέρου ἔτους.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ δικαστικός γραφεύς

Ἰω. Δοξαράς

Γ. Φ. Σαλάχας

Ἐδημοσιεύθη τήν 30 τοῦ αὐτοῦ μηνός καί ἔτους

Ὁ Πρόεδρος Δικαστῆς

Ὁ δικαστικός γραφεύς

Δημ. Βαφειάδης

Γ. Φ. Σαλάχας

Ἀκριβές ἀντίγραφον ἐξ ἀντιγράφου

Ἐν Σύρῳ τήν 8 10βρίου 1852

Ὁ δικαστικός ἀντίκλητος

(ὑπογραφή).

Παραγγέλλεται ὁ κλητήρ κ. Ἄ. Μουδούρης νά ἐπιδώσῃ ἀντίγραφον τῆς παρούσης ἀποφάσεως πρός τούς ἐνταῦθα δικηγόρους κ. Π. Βασιλόπουλον, πληρεξούσιον τοῦ Ἰωάννου Πριβελεγγίου καί Ἰωσήφ Ἡσαΐαν, πληρεξούσιον τοῦ Δημοσίου, τούς ὁποίους εἰδοποιῶ ὅτι ἡ ἐντολίς μου δέχεται τόν διά τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἐπιβληθέντα αὐτῇ ἀναπληρωτικόν ὄρκον καί κατὰ συνέπειαν κλητεύω αὐτούς νά ἐμφανισθῶσιν εἰς τό ἀχροατήριον τοῦ Εἰρηνοδικείου Σίφνου καί ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου Σίφνου δημοσία συνεδριάζοντος τήν πρώτην δικάσιμον τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων μετὰ παρέλευσιν δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπό τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως καί τῆς παρούσης δηλοποιήσεως, ἤτοι τήν 24 εἰκοστήν τετάρτην Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. καί καθ' ὥραν δεκάτην 10 π.μ., ὅπου καί ὅτε ἡ εἰρημένη ἐντολίς μου θέλει δώσει τόν εἰρημένον ὄρκον.

Ἐν Σύρῳ τήν ὀγδόην 8 Δεκεμβρίου 1852

Ὁ Ἀντίκλητος

τῆς Μαρίας Ἀβρανοπούλου

(ὑπογραφή)».

«
[13] Ἀριθ. 1995. 2089
Ἐν Ἀθήναις
τήν 26 Μαΐου 1853

Πρός
τό ἐπί τῆς Οἰκονομίας Ὑπουργεῖον
Τμῆμα ΣΤ', κλ. α'
ἐπί τῆς ὑπ' ἀρ. 24430 τῆς 18 Μαΐου ἐ.ἔ.

Περί τῆς μετὰ τῆς Μαρίας Βρανοπούλου δίκης.

Ἐπιστρέφω ὑπό κατάλογον τὰ σταλέντα μοι μέ τήν ἐπιδηλουμένην διαταγήν του ἔγγραφα ὡς ἄχρηστα καί οὐσιωδῶς βλαπτικά εἰς τήν περί ἧς πρόκειται ὑπόθεσιν κατὰ τόν Δικηγόρον κύριον Γ. Ξενουδάκην.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Οἶκον. Ἐφορος Ἀττικῆς
(Τ.Σ.) Γεώργιος Λιούμης».

«Κατάλογος Ἐγγράφων

1. Αἱ καταθέσεις μαρτύρων ληφθεῖσαι ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδικείου Σίφνου δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 218 ἀποφάσεως τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν τοῦ ἔτους 1852 εἰς ὀλόκληρον τρία φύλλα χάρτου.
2. Τό ὑπ' ἀριθμ. 793 τοῦ 1852 ἔγγραφον τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστ. πρὸς τό Ἰπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν.
3. Ἀντίγραφον τῆς ὑπ' ἀριθ. 22559 τῆς 22 Αὐγ. 1839 διαταγῆς τῆς Γραμμ. τῶν Ἐκκλησ. πρὸς τόν ὑποδιοικ. Μήλου.
4. Ἡ ἀπό 25 Ἰουνίου 1840 πρὸς τήν Γραμμ. τῶν Ἐκκλησ. ἀναφορά τοῦ Παναγ. Ἀβρανοπούλου μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένων καταθέσεων.
5. Ἀντίγραφον τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3109 τῆς 20 Αὐγ. 1840 διαταγῆς τῆς Γραμμ. τῶν Ἐκκλησιαστ. πρὸς τόν ὑποδιοικητήν Μήλου.
6. Ὁμοία ὑπ' ἀριθ. 4117/1494 τῆς 6 Ἰουνίου 1841.
7. Ἡ ὑπ' ἀριθμ. 1297 τῆς 2 Ἰβρίου 1840 πρὸς τήν Γραμμ. τῶν Ἐκκλησιαστ. ἀναφορά τοῦ ὑποδιοικητοῦ Μήλου μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ δύο ἐγγράφων 1) ἐνός ἀποσπάσματος ἐκ τοῦ παλαιοῦ κτηματολογίου (κοινῶς Καντζελαρίας) τῆς νήσου Σίφνου ἀπό 3 Δεχ. 1839 ὑπογεγραμμένου ἀπό τόν Δήμαρχον Σίφνου καί 2) ἡ ὑπ' ἀριθ. 491 τῆς 15 Φεβρ. 1838 πιστοποίηση τοῦ ἰδίου Δημάρχου περί τῆς Μελετίας Ἀλιμπέρτη

Ἐν Ἀθήναις τήν 23 Μαΐου 1853

Ὁ Οἶκον. Ἐφορος Ἀττικῆς
(Τ.Σ.) Γεώργιος Λιούμης».

[14] «Πρ. Ἀριθ. 12020

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

τῆς Ἑλλάδος Ὁθωνος

Τό Δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν

Τμῆμα Α'

Συγχείμενον ἐκ τῶν Δικαστῶν Α. Μωραϊτίνην, Πρόεδρον, Ἰ. Σακκελλαρόπουλον, Π. Ἀλεξανδρόπουλον, Π. Ἰ. Κιάππε καί Π. Ἀ. Με-

ταξᾶ, παρόντων τοῦ τε Δ. Γ. Ἀντωνοπούλου, δικηγόρου, ἀναπληροῦντος ἔργα εἰσαγγελέως (κωλυομένου τούτου καί τοῦ Ἀντεισαγγελέως καί τῶν Παρέδρων) καί τοῦ ὑπογραμματέως Π. Ἰ. Μακροτάσσου.

Συνεδριάσαν δημοσίως ἐν τῷ ἀχροατηρίῳ τήν α΄ Ἰουνίου 1854 ἵνα δικάσῃ τήν ἐξῆς ὑπόθεσιν μεταξύ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, ἐκκαλοῦντος, ἀντιπροσωπευομένου ὑπό τοῦ ἐπί τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ, ἀπόντος, καί παρασταθέντος ὑπό τῶν γνωστῶν πληρεξουσίων του Ν. Πανταλέοντος καί Γ. Ξενουδάκην, δικηγόρων, καί τῆς ἐφεσιβλήτου Μαρίας Π. Βρανοπούλου, κατοίκου Σίφνου, ἀπούσης ἐπίσης, καί παραστάσης ὑπό τοῦ ἐπίσης γνωστοῦ ἀντικλήτου πληρεξουσίου της Ἐμμ. Κοκκίνου, δικηγόρου, καί Ἰω. Προβελεγγίου, κατοίκου ὠσαύτως, ἀπόντος καί παρασταθέντος ὑπό τοῦ ὠσαύτως γνωστοῦ πληρεξουσίου του Γ. Ναύτη, δικηγόρου.

Μετά τήν ἀποτυχίαν τῆς πρὸς συμβιβασμόν ἀποπείρας, ἡ Μαρία Βρανοπούλου διὰ τῆς ἀπό 7 Φεβρουαρίου 1850 ἀγωγῆς της κατά τοῦ Ἰ. Προβελεγγίου ἐνώπιον τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν ἠξίωσεν ὅτι ὁ ἐναγόμενος κατέλαβε πρό ὀλίγων ἐτῶν ἀύθαιρέτως καί κατακρατεῖ μέχρι σήμερον τήν ἰδιοκτησίαν αὐτῆς, ἥτοι χωράφια κείμενα, τό μὲν εἰς θέσιν Ἀσπρη Μάνδρα, τό δέ εἰς Κουρκουσούρι τοῦ Δήμου Σίφνου, ὅθεν ἐζήτησε νά ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτήν τὰ ἄνωθεν δύο χωράφια, τοὺς καρπούς αὐτῶν ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἔλαβε ταῦτα εἰς τήν κατοχήν του καί νά καταδικασθῇ εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα.

Κοινοποιηθεῖσης τῆς ἀποφάσεως ταύτης πρὸς τόν ἐναγόμενον, οὗτος διὰ τοῦ ἀπό 10 Ἰουνίου 1850 ἐγγράφου του προσεκάλεσε τό Δημόσιον νά λάβῃ μέρος εἰς τήν συζήτησιν τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς καί ἐξητήσατο ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελεν ὑποχρεωθῇ εἰς τήν ἀπόδοσιν τῶν μνησθέντων κτημάτων, νά ὑποχρεωθῇ τό Δημόσιον εἰς ἀνάλογον ἀποζημίωσιν διὰ τήν στέρησιν τῶν κτημάτων αὐτῶν καί εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα, εἰς ἐναντίαν δέ περίπτωσιν, νά καταδικασθῇ ἡ ἐνάγουσα εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα.

Συζητήσεως γενομένης, τό ρηθέν Δικαστήριον ἐξέδωκε τήν ὑπ' ἀριθμ. 218 ἀπόφασίν του δι' ἧς ὑπεχρέωσε τήν ἐνάγουσαν ν' ἀποδείξῃ διὰ παντός νομίμου μέσου καί διὰ μαρτύρων, ὅτι τ' ἀναφερθέντα δύο χωράφια κείμενα τό μὲν εἰς Ἀσπρη Μάνδραν, τό δέ εἰς Κουρκουσούρι τοῦ Δήμου Σίφνου, ἀνήκον εἰς τήν Μελετίαν μοναχήν, ὅτι αὕτη ἦτο θεία τῆς ἐναγούσης καί ὅτι ἀποβιωσάσης τῆς θείας της μοναχῆς ἀδιαθέτου τὰ ἐπίδικα δύο χωράφια περιῆλθον εἰς τήν ἐνάγουσαν κληρονομικῶ δικαιώματι χωρίς ν' ἀφιερωθῶσιν ὑπό τῆς Μελετίας μοναχῆς εἰς τήν ἐν Σίφνῳ διαλελυμένην ἤδη γυναικεῖαν Μονήν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου Φωτιά (sic) ἐπιλεγομένης, ἐπέτρεψε δέ εἰς τό Δημό-

σιον ν' αποδείξη διά τῶν αὐτῶν μέσων, ὡς καί διά προσαγωγῆς τοῦ κώδικος τῆς διαληφθείσης Μονῆς, ὅτι τὰ ὑπό τῆς ἐναγωγῆς διεκδικούμενα δύο χωράφια ἀφιερώθησαν καί ὑπό τίνος εἰς τήν προμνησθεῖσαν γυναικείαν Μονήν ὡς ἀνήκον οὕτω τὰ διεκδικούμενα κτήματα ἔταξε προθεσμίαν κλπ. Ἐπομένως, ἐξετασθέντων διαφόρων μαρτύρων ἐπί τῶν ταχθέντων θεμάτων καί συζητήσεως γενομένης, τό ρηθέν Δικαστήριον ἐξέδωκε τήν ὑπ' ἀριθμ. 422 ἀπόφασίν του δι' ἧς ὑπεχρέωσε τήν ἐνάγουσαν νά δηλώσῃ ἂν δέχεται κλπ. τόν ἐξῆς ὄρκον 1) Ὁμνύω κλπ. ὅτι τὰ ἐπίδικα κτήματα κείμενα τό μὲν εἰς θέσιν Ἴασπρη Μάνδρα, τό δέ εἰς Κουρκουσούρι, ἦταν ιδιόκτητα τῆς θείας μου Μελετίας, ὅτι ταῦτα δέν ἀφιέρωσεν εἰς τήν Μονήν τοῦ Χρυσσοστόμου, ἀλλά τὰ ἀφῆκεν εἰς ἐμέ ὅταν ἀπέθανε... Δοθέντος τοῦ ὄρκου τούτου παραδέχεται ἔνν. ὁ Προβελέγγιος τήν προκειμένην ἀγωγὴν καί ἀναγνωρίζει τήν ἐνάγουσαν ιδιοκτῆτριαν τῶν ρηθέντων δύο κτημάτων κτλ...

Τήν ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 422 ἀπόφασιν ἐξεκάλεσε τό Δημόσιον διά τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον ἀντιπροσωπευόμενον παρά τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κατά τήν 8 Δεβρίου 1852 ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τούτου τῶν Ἐφετῶν ζητήσαν τήν παραδοχὴν τῆς ἐφέσεώς του, τήν μεταρρύθμισιν τῆς (μία λέξη δυσαν.) ἀποφάσεως διά τό τέλος ν' ἀποριφθῆ ὡς ἀνυπόστατος ἢ ἀπό 7 Φεβρουαρίου 1850 ἀγωγή τῆς Μαρίας Βρανοπούλου ἢ κινηθεῖσα κατά τοῦ Ἰωάννου Προβελεγγίου καί νά καταδικασθῆ ἢ ἀντίδικος εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα καί τῶν δύο βαθμῶν.

Συζητήσεως δέ γενομένης ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 11177 ἀπόφασις δι' ἧς, πρὶν ἢ ἀποφασισθῆ τι ὀριστικῶς ἐπί τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, ὑπεχρεώθη ὁ Ὑπουργός τῶν Οἰκονομικῶν ὡς ἐκπροσωπεύων τό Δημόσιον καί τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον, νά ἀποδείξη διά παντός νομίμου μέσου καί διά μαρτύρων ἐξεταστέων ἐνώπιον τῶν Εἰρηνοδικῶν τῆς διαμονῆς των, διοριζομένων εἰσηγητῶν ἐν τῷ καταστήματί των εἰς ἡμέραν καί ὥραν παρ' αὐτῶν προσδιοριστέων ἐντός προθεσμίας ἡμερῶν τριάκοντα ἀπό τῆς κοινοποιήσεως τῆς παρούσης, ὅτι τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον κατέχει καί νέμεται ἀδιακόπως καί ἀνενοχλήτως τούς δύο προηγουμένους ἀγρούς παραλαβῶν αὐτούς εἰς περιουσίαν τῆς ἐν Σίφνῳ Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, κειμένους τοῦ μὲν εἰς θέσιν Ἴασπρη Μάνδραν, τοῦ δέ εἰς Κουρκουσούρι τοῦ Δήμου Σίφνου ἀπό τό ἔτος 1837 καθ' ὃ διελύθη ἢ ἐν Σίφνῳ διαληφθεῖσα μονή μέχρι τῆς 7 Φεβρουαρίου 1850, ὅτε ἐκινήθη ἢ προκειμένη ἀγωγή καί ἐπεφυλάχθη ὁ προσδιορισμός τῶν ἐξόδων.

Διεξαχθεισῶν τῶν ἀποδείξεων τούτων καί συζητήσεως νέας γενομένης, καθ' ἣν οἱ ἐφεσίβλητοι ἐπρότειναν ἐνστάσεις ὅτι δέν ἐγένετο γνωστοποίησις μαρτύρων, οὔτε ἐκοινοποιήθη αὐτῇ ἢ περί τῶν ἀποδείξεων

άνωτέρω απόφασις μετά τών πράξεων του Είρηνοδίκου, άλλως τό έπιδοτήριον δέν είναι έπικυρωμένον παρά του Προέδρου, έξεδόθη ή ύπ' αριθ. 11820 απόφασις, δι' ής άπερρίφθησαν αί άνω είρημέναι ένστάσεις της Μαρίας Βρανοπούλου, διετάχθη δέ νά προσαγάγη ό αντιπρόσωπος του Δημοσίου τό ύπ' αριθ. 211 του κλητήρος Μ. Τσαλιάνου έπικυρωμένον καθόσον άφορά τήν έν αύτῶ ύπογραφήν του διαληφθέντος κλητήρος παρά του Προέδρου τών έν Σύρω Πρωτοδικῶν καί έπεφυλάχθη ή περί τών έξόδων απόφασις.

Προσαχθέντος του άνωτέρω έπιδοτηρίου εισήχθη ή προχειμένη ύπόθεσις είς τό άκροατήριον του Δικαστηρίου τούτου προς συζήτησιν κατά τήν άνωτέρω συνεδρίασιν καθ' ήν:

'Ακοῦσαν τούς πληρεξουσίου του αντιπροσωπεύοντος τό 'Εκκλησιαστικόν Ταμεῖον Υπουργού, αναγνόν τās έγγράφους προτάσεις των δι' ὧν ήτήσαντο κατά τās προηγουμένας προτάσεις των, ήτοι τήν παραδοχήν της έφέσεώς του μεθ' ὄλων τών έν αύτῇ αίτήσεων καί τά έξοδα.

'Ακοῦσαν τόν πληρεξούσιον της Μαρίας Βρανοπούλου αναγνόντα τās έγγράφους προτάσεις του δι' ὧν ήτήσατο τήν άπόρριψιν της έφέσεως του Δημοσίου καί τά έξοδα.

'Ακοῦσαν τόν πληρεξούσιον του 'Ι. Προβελεγγίου αναγνόντα τās έγγράφους προτάσεις του, δι' ὧν ήτήσατο τήν άπόρριψιν της έφέσεως του Δημοσίου καί τήν καταδίκην αύτου είς τά έξοδα.

'Ακοῦσαν αύτούς καί προφορικῶς αναπτύξαντας τās προτάσεις των ταύτας.

Τόν έκπληροῦντα έργα Είσαγγελέως
Διελθόν τήν δικογραφίαν καί
Σκεφθέν κατά τόν Νόμον

'Επειδή τό ύπ' αριθ. 211 της 19 Δεβρίου 1853 έπιδοτήριον του κλητήρος Π. Λιάκου, ὅπερ ή Μαρία Βρανοπούλου διά τών από 2 'Απριλλίου 1854 προτάσεών της ένώπιον του Δικαστηρίου τούτου ίσχυρίσθη ὅτι δέν φέρεi πίστιν ή νόμιμον ίσχύν, ὡς μή φέρον τήν έπικύρωσιν της έν αύτῇ ύπογραφῆς του κλητήρος, ό αντιπροσωπεύων τό 'Εκκλησιαστικόν Ταμεῖον Υπουργός επί τών Οίκονομικῶν προσήγαγεν ήδη αύτό έπικυρωμένον διά της ύπογραφῆς του Προέδρου τών έν Σύρω Πρωτοδικῶν, ὅθεν καθό τοιοῦτο έπικυρούμενον ὡς φέρον άληθῶς τήν ύπογραφήν του εκδόντος αύτό άρμοδίου κλητήρος καί έχον κατά συνέπειαν τήν άπαιτουμένην νόμιμον ίσχύν, ό περί του έναντίου άνωτέρω ίσχυρισμός της διαληφθείσης Μαρίας καθίσταται ήδη άνυπόστατος.

'Επειδή έκ τών συνεπεία της ύπ' αριθμόν 11177 άποφάσεως του Δικαστηρίου τούτου έξετασθέντων μαρτύρων, ό μέν 'Ιω. Λειμβαῖος

κατέθεσεν ὅτι αὐτός ἐχρημάτισεν καθ' ὅλον τό ἔτος 1836 ὅλων τῶν κτημάτων ἐνοικιαστής τῆς ἐν Σίφνῳ διαλελυμένης Μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου συμπεριλαμβανομένων καί τῶν δύο ἐπιδί-
κων ἀγρῶν καί συνέλεξεν ὡς τοιοῦτος ἀνενοχλήτως τόν καρπὸν τούτων.
"Ὅτι μετὰ τό ἔτος 1837 ἐνοικίασεν τό Δημόσιον πολυετῶς ὅλα ταῦτα
τά κτήματα εἰς τόν Ἰω. Προβελέγγιον καί ὅτι μετὰ ταῦτα ὑπενοικία-
σε καί αὐτός ἀπό τόν Προβελέγγιον τόν εἰς τήν θέσιν Ἄσπρη Μάνδρα
ἐπίδικον ἀγρὸν διὰ τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη καί ἀνενοχλήτως ἔλαβε τόν
καρπὸν αὐτοῦ.

Ὁ δέ Γεώργιος Βικίωνης καί Αἰκατερίνη Γερανοπούλου ὅτι δέν γνω-
ρίζουν τι καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τό προκειμένον θέμα τῆς ἀποφάσεως.

Ὁ δέ Ἀναστ. Βαφίας κατέθεσε τήν αὐτήν μέ τόν πρῶτον μάρτυρα
περί τῆς πολυετοῦς πρὸς τόν Προβελέγγιον ἐνοικιάσεως τῶν εἰρημένων
κτημάτων τῆς διαληφθείσης Μονῆς.

Ὁ δέ Εὐστράτιος Ροῦσσοσ συνενοικιαστής καί αὐτός χρηματήσας
κατά τό 1836 μέ τόν εἰρημένον μάρτυρα Λειμβαῖον κατέθεσεν ὅσα καί
οὔτος περί τῆς ἐνοικιάσεως ταύτης κλπ.

Ὁ δέ Ἀντών. Βερνάρδου Κοσμῆ ὅτι ὁ πατήρ του ὑπενοικίασε ἀπό τόν
Προβελέγγιον τό εἰς Κορκουσοῦρι κτήμα, τό ὁποῖον καί ἐνέμετο διὰ κάμ-
ποσον χρόνον, ὅτι ἐπομένως ὁ πατήρ του ὑπενοικίασεν τόν ἀγρὸν τοῦτον
εἰς τόν Ἀντώνιον Δεπάρην καί ἔκτοτε μέχρι σήμερον κατέχει καί νέμεται
αὐτόν ἀνενοχλήτως ὁ υἱὸς τοῦ Δεπάρη Γιαννούλης. Οὗτος δέ ὁ Γιαννού-
λης Δεπάρης κατέθεσε τ' αὐτά μέ τόν μάρτυρα τοῦτον Ἀντών. Βέρναρδον
μέ τήν διαφορὰν ὅτι καί τοὺς δύο ἀγρούς, τόν εἰς Κορκουσοῦρι καί τόν
εἰς Ἄσπρη Μάνδραν (τούς ἐπιδίκους) ὑπενοικίασεν ὁ πατήρ του, τοὺς
ὁποίους ἔκτοτε αὐτός, ἦτοι περί τά 15-16 ἐτῶν τοὺς κατέχει καί νέμεται
ἀνενοχλήτως πληρώνων τό ἐνοίκιον εἰς τόν Προβελέγγιον.

Ἐπειδὴ δέ τῶν μαρτυρικῶν τούτων καταθέσεων ὁ διαληφθεὶς
Ἵπουργός τῶν Οἰκονομικῶν ἔδειξε κατά τήν κρίσιν τοῦ Δικαστηρίου
τούτου ὅτι τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον κατέχει καί νέμεται ἀδιακόπως
καί ἀνενοχλήτως τοὺς δύο ἐπιδίκους ἀγρούς παραλαβὸν αὐτούς ὡς περι-
ουσίαν τῆς εἰρημένης Μονῆς ἀπὸ τό ἔτος 1837 καθὸ διελύθη ἡ Μονή
μέχρι τῆς 7 Φεβρουαρίου 1850, ὅτε ἐκινήθη ἡ προκειμένη ἀγωγή.
"Ὅθεν ἡ τῆ καλῆ πίστει ἀδιάκοπος αὐτοῦ κατοχὴ ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων τού-
των ἀγρῶν ὑπὲρ τά δέκα ἔτη πρὸ τῆς ἀγωγῆς δυνάμει τίτλου νομίμου
ἀποτελεῖ τό δικαίωμα τῆς κτητικῆς παραγραφῆς.

Ἐπομένως ἡ περί ταύτης ἔνστασις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἵπουρ-
γοῦ εἶναι βάσιμος, ὁ δέ ἰσχυρισμὸς τῆς εἰρημένης Μαρίας ὅτι δῆθεν δέν
ἔχει τίτλον ἐπὶ τοῦ προκειμένου τό Δημόσιον, εἰμὴ ὄν διάδοχον, ἀλλὰ
μόνον διαχειριστὴς τῆς περιουσίας διαλελυμένων Μοναστηρίων δέν

είναι βάσιμος καθότι τό ἄνωθι Δημόσιον εὔρε μετά τήν διάλυσιν κατά τό 1836 τῶν Μοναστηρίων τούς ἐπιδίχους ἀγρούς εἰς τήν εἰρημένην διαληφθεῖσαν Μονήν, ὡς ἀνήκοντας εἰς αὐτήν καί καθό τοιούτους παραλαβόν αὐτούς τούς νέμεται ἔκτοτε ἐν καλῇ πίστει ὡς ἰδικούς του· ὅθεν κατά τόν Νόμον 5, §1 Παιδ. 10. 11 καί 15, Βασιλ. 50. 3 δύναται νά διαθέση αὐτούς διά τῆς χρονίας νομῆς.

Ἐπειδή ἀπορριπτομένης κατά συνέπειαν τῆς παραγραφῆς ταύτης τῆς ἀγωγῆς τῆς διαληφθείσης Μαρίας κατά τοῦ Ἰ. Προβелеγγίου, περιτταί καθίστανται καί αἱ ἐπιβοηθητικαί αὐτοῦ προτάσεις κατά τοῦ Δημοσίου.

Διά ταῦτα

Παραδεχόμενον τήν ἔφεςιν καί ἀπορρίπτον τόν ἰσχυρισμόν τῆς ἐκκαλούσης Μαρίας Βρανοπούλου περί τῆς μή ἰσχύος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 211 ἐπιδοτηρίου τοῦ κλητῆρος Π. Λιάκου.

Μεταρρυθμίζει τήν ἐκκληθεῖσαν ἀπόφασιν καί ἀπορρίπτει τήν ἀπό 7 Φεβρουαρίου προκειμένην ἀγωγήν τῆς Μαρίας Βρανοπούλου καί κατ' ἀναγκαίαν συνέπειαν δέν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τάς περί ἀποζημιώσεως αἰτήσεις τοῦ Ἰω. Προβелеγγίου κατά τοῦ Δημοσίου.

Καταψηφίζει εἰς βάρος τῆς ἐφesiβλήτου Μαρίας τά διά τήν πρωτόδικον καί τήν παροῦσαν κατ' ἔφεςιν δίκην ἔξοδα, τοῦ μέν Δημοσίου μετριαζόμενα εἰς δραχ. ἑκατόν σαράντα, τοῦ δέ Προβелеγγίου μετριαζόμενα εἰς δραχ. τριάκοντα ὀκτώ καί τά τέλη τῆς σημάτωνσεως, ἀπαλλαστομένης ἐπί τοῦ παρόντος καθό (μία δυσνόητη λέξι) τῆς πληρωμῆς τῶν τελευταίων.

Ἐκρίθη καί ἀπεφασίσθη ἐν Ἀθήναις τήν 2 Ἰουνίου 1854 πεντηχοστοῦ τετάρτου ἔτους.

Ὁ Πρόεδρος
Α. Μωραϊτίνης
Ὁ Ὑπογραμματεὺς
Π. Ἰ. Μακροτάσος

Ἐδημοσιεύθη τήν τετάρτην τοῦ αὐτοῦ μηνός καί ἔτους.

Ὁ Πρόεδρος
Α. Μωραϊτίνης
Ὁ Γραμματεὺς
Ἰ. Γιαννόπουλος

Ἐντέλλεται πρὸς πάντα μέν κλητῆρα νά ἐκτελέση ζητηθεῖς τήν παροῦσαν ἀπόφασιν, πρὸς πάντας δέ τούς Εἰσαγγελεῖς νά ἐνεργήσωσι τό καθ' αὐτούς καί πρὸς ἅπαντας τούς Διοικητάς καί ἄλλους Ἀξιωματικούς τῆς Δημοσίου δυνάμεως νά δώσωσι χεῖρα βοηθείας ὅταν νομίμως ζητηθῶσι.

Πρός βεβαίωσιν τούτου τό πρωτότυπον τῆς παρούσης ὑπεγράφη
παρά τοῦ Δικαστηρίου καί τοῦ Γραμματέως.

Ἐθῆναι τήν δεκάτην τετάρτην Ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ
πεντηκοστοῦ τετάρτου ἔτους.

Ὁ Πρόεδρος

ἀριθ. ἀπογρ.	Α. Μωραϊτίνης
658	Ἰ. Σακκελαρόπουλος
	Χ. Κρασσᾶς
	Πολ. Ἀλεξανδρόπουλος
	Π.Α. Μεταξᾶς
	Ὁ Ὑπογραμμ.
	Δ. Βαλάσης

Ὅτι ἀπόγραφον ἐκτελεστόν
Ἐθῆναι τήν 15 Ἰουνίου 1854
Ὁ Ὑπογραμματεύς
(Τ.Σ.) Δ. Βαλάσης.

Παραγγέλλεται ὁ ἀρμόδιος κλητῆρ νά ἐπιδόσῃ τήν παροῦσαν πρὸς
τήν Μαρίαν Π. Βρανοπούλου, κάτοικον Σίφνου, ἐπιταττομένην ἵνα
ἐντός ὀκτώ ἡμερῶν ἀπό τῆς ἐπιδόσεως τῆς παρούσης πληρώσῃ πρὸς τό
Δημόσιον δικαστικά ἔξοδα Δραχμάς ἑκατόν τεσσαράκοντα, ἀριθ. 140
ἦτοι

	Δραχ. 140
- Διά τό ἀπόγραφον καί ἀντίγραφον	6
- Διά τήν ἐπιταγήν καί ἐπίδοσιν	2
τό ὅλον Δραχμάς	<u>148</u>

ἄλλως θέλει καταδιωχθῆ κατά τόν Νόμον
Ἐν Ἀθῆναις τῇ 3 Ἰουλίου 1854
Ὁ Πληρεξούσιος
Δικηγόρος τοῦ Δημοσίου
Ν. Πανταλέων».

[15] «Ἀριθ. 489 Πρὸς τό ἐπί τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργεῖον
Δ. 259 Τμῆμα ΣΤ', κλ. α'
ἀπάντησις εἰς τήν
ἀπό 19 Ἰουνίου ἐ.ἔ. Περὶ ἐπιδόσεως τῆς ὑπ' ἀρ. 12020
ὑπ' ἀρ. 31333 Δ/γῆν ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν

Ἐν Μήλω 26 Αὐγ. 1854

Ἐπιδοθείσης νομίμως πρὸς τὴν ἀντίδικον Μαρίαν Βρανοπούλου τῆς ὑπ' ἀριθ. 12020 ἐ.ἔ. ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν, ὑποβάλλω πρὸς τὸ Σ(εβαστόν) Ὑπουργεῖον τὸ ἀπὸ 28 παρελθόντος μηνός Ἰουλίου ὑπ' ἀρ. 356 ἐπιδοτήριον ἔγγραφον τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος Σίφνου Ἀποστόλου Ψιλιάκου, ὡς καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 43... καὶ 147 Διπλ. εἰσπρακτέων τοῦ Ταμεῖου Μήλου μετὰ τῆς προσηκούσης καταστάσεως τῶν ἐπιδικασθέντων εἰς τὸ Δημόσιον δικαστικῶν ἐξόδων.

Εὐπειθέστατος

Οἰκονομ. Ἐφορος Μήλου

Εὐστ. Παπασταθάκης (;)

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν

Ἐν Μήλω 19 Σεπτεμβρ. 1854

Ὁ Γραμματ. τῆς Ἐφορ. Μήλου

(ὑπογραφή)».

«Ἄρ. 356. Ἐν Κάστρω Σίφνου σήμερον τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην τοῦ μηνός Ἰουλίου 1854 πεντηχοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος Τετάρτην Μ.Μ. ὁ ὑποφαινόμενος δικαστικός κλητῆρ τῆς περιφέρειᾶς τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν, διατελῶν ὡς τοιοῦτος παρά τῶ ἐν Σίφνῳ εἰρηνοδικεῖῳ Ἀπόστολος Ψιλιάκος κατὰ παραγγελίαν τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ἀντιπροσωπεύοντος τὸ Ἐκκλησιαστ. Ταμεῖον Ν. Πανταλέοντος μετέβην αὐτοπροσώπως εἰς τὴν ἐνταῦθα κειμένην οἰκίαν καὶ κατοικίαν τῆς Μαρίας Βρανοπούλου διὰ νὰ ἐπιδώσω εἰς αὐτὴν ἀντίγραφον ἐξ ἀπογράφου ἐκτελεστοῦ τῆς ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1854 καὶ ὑπ' ἀριθ. 12020 ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, Τμῆμα Α', ἐκδοθείσης ἐπὶ τῆς μεταξύ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμεῖου, ἀντιπροσωπευομένου ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, καὶ Ἰωάννου Προβελεγγίου διαφορᾶς περὶ διεκδικήσεως δύο ἀκινήτων κτημάτων κειμένων εἰς Ἀσπρην Μάνδραν καὶ Κουρκουσοῦρι τοῦ Δήμου Σίφνου μετ' ἐπιταγῆς πρὸς πληρωμὴν δι' ἧς ἐπιτάττει αὐτὴν τὴν Μαρίαν ἵνα πληρῶσῃ πρὸς τὸν Ὑπουργόν τῶν Οἰκονομικῶν, ἀντιπρόσωπον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμεῖου διὰ δικαστικά ἐξόδα τῆς πρωτοδίκου καὶ ἐφεσίμου δίκης... Δρχ. 140

- Διὰ τὸ ἀντίγραφον ἀπόγραφον - ἀντιγ/κά	4
- Διὰ τὴν ἐπιταγὴν καὶ ἐπίδοσιν	3
- Τὸ ὅλον Δρχ. ἑκατὸν σαράντα ἐπτὰ	147

ἀγραμμάτου δέ οὔσης ταύτης, ὡς ἡ ἰδίᾳ ὠμολόγησεν, καὶ μὴ θελήσαντος οὐδενός τῶν συνοίκων αὐτῆς νὰ παραλάβῃ τὸ εἰρημένον ἀντίγραφον ἐξ ἀπογράφου τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, ἐτοιχοκόλλησα αὐτὴν

ἐπὶ τὴν θύραν τῆς κατοικίας τῆς, ἐπὶ παρουσία τῶν προσυπογραφομένων μαρτύρων ἐν ἑλλείψει γειτόνων μὴ ὑποκειμένων εἰς ἐξαίρεσιν.

Συνετάχθη ὅθεν τό παρόν καί ὑπογράφεται παρά τῶν μαρτύρων...».

«Ἄριθ. 57643

Πρὸς τὸν Ἐφορον Μήλου

Ἀθήνησι 10βρίου 1854

Σᾶς παρακαλοῦμεν νά φροντίσετε περί τῆς ἀποστολῆς τῶν διπλοτύπων τῶν εἰσπρακτέων ἐξόδων εἰς τὴν μεταξύ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου καί Μαρίας Βρανοπούλου διαφοράν περί ᾧν σᾶς ἔγραψεν καί σᾶς διεύθυνεν τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐνταῦθα Ἐφετῶν τὴν καταψηφίζουσαν τὰ ζητούμενα Δικαστικά ἔξοδα, ὁ Ἐφορος Ἀττικῆς.

Ἐντολή τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

(μονογραφῆ)».

«Ἄριθ. 770

Πρὸς

Ἀπάντησις εἰς τὴν
ὑπ' ἀριθ. 67643 Δ/γὴν του.

τό ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργεῖον
Τμῆμα ΣΤ'

Ἐν Μήλω 19 Δεχ. 1854

Περί τινος Διπλ(οτύπου) εἰσπρακτέων τῶν εἰς τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον ἐπιδικασθέντων ἐξόδων.

Τό Διπλότυπον εἰσπρακτέων ὑπ' ἀριθ. 43/25 Αὐγούστου ἐ.ἔ. ἐκ δραχ. 147 τῶν εἰς τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον ἐπιδικασθέντων ἐξόδων συνεπέα τῆς πρὸς τὴν ἀντίδικον Μαρία Βρανοπούλου ἐπιδοθείσης ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθ. 12020, ἀπεστείλαμεν ἔκτοτε εἰς τό Ὑπουργεῖον διὰ τῆς ἀπό 26 Αὐγούστου ἐ.ἔ. ὑπ' ἀριθ. 489 ἀναφορᾶς μας, ἀντίγραφον τῆς ὁποίας ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα καί εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπό 19 Ἰουνίου ἐ.ἔ. ὑπ' ἀριθμ. 31333 Διαταγῆς του καί παρακαλοῦμεν περί τῆς ἀκυρώσεώς του νά ἐξετάσῃ τό ἀρχεῖον του, ἄλλως ἄς εὐαρεστηθῇ νά διατάξῃ τὸν ἐνταῦθα κύριον Ταμίαν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐγκλεισμένης ἐν ἀντιγράφῳ καταστάσεώς μας καί τοῦ ἐπιδοτηρίου διὰ νά ἐκπέσῃ καί προσαρτήσῃ ἀντίγραφον τοῦ Διπλοτύπου ἐκ τοῦ ἀνά χεῖρας του βιβλίου τῶν στελεχῶν τῶν εἰσπρακτέων.

Εὐπειθέστατος

Ὁ ἔφορος Μήλου

Εὐρ. Παπασταθάκης (;)».

Συμπέρασμα

Ἡ Μαρία Βρανοπούλου, ἀνεφιά τῆς μοναχῆς τῆς Φυτειᾶς Μελετίας Ἀλιμπέρτη, δέν κέρδισε τελικά τούς δικαστικούς ἀγῶνες της κατά τοῦ Ἰω. Προβελέγγιου, μολονότι τό δίκαιο ἦταν μέ τό μέρος της. Τοῦτο στηρίζονταν στό γεγονός ὅτι τά καταγεγραμμένα στόν Κώδικα τῆς Μονῆς τῆς Φυτειᾶς ἀπό τά ἔτη 1716 καί 1718 δύο κτήματα στίς τοποθεσίες Ἀσπρη Μάνδρα ἢ Τόρια καί Κορκοσοῦρι ἦταν μέν μοναστηριακά ἀπόταν ἡ Μελετία δέν εἶχε κᾶν γεννηθεῖ, τά δέ δικά της κτήματα στίς ἴδιες τοποθεσίες, ἦταν «βεβαίως ἄλλα, παρά τά διεκδικούμενα» (βλ. τό ἔγγραφο ἀριθ. 12). Ἄλλωστε καί ὁ τακτικός δικηγόρος τοῦ Δημοσίου Γ. Ξενουδάκης εἶχε τή γνώμη ὅτι τά προσαγόμενα στίς Ἀρχές καί δικαστήρια ἀποδεικτικά στοιχεῖα ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου ἦταν «ἄχρηστα καί οὐσιωδῶς βλαπτικά εἰς τήν περί ἧς πρόκειται ὑπόθεσιν» (βλ. τό ἔγγραφο ἀριθ. 13), ἐπειδή εἶχε διαπιστώσει ἀπό τή μελέτη τους ὅτι τά κτήματα ἀποτελοῦσαν πράγματι προσωπική περιουσία τῆς Μελετίας μοναχῆς. Τό ἴδιο ἄλλωστε ἔλεγαν ἀκόμη καί οἱ προταθέντες ἀπό τόν Προβελέγγιο μάρτυρες πρὶν ἡ ὑπόθεση ὀδηγηθεῖ στό Ἐφετεῖο (βλ. τό ἔγγραφο ἀριθ. 11).

Τό Ἐφετεῖο, στό ὁποῖο ἐμφανίστηκαν οἱ νέοι μάρτυρες τοῦ Προβελέγγιου (προφανῶς ψευδομάρτυρες) τόν δικαίωσε, ὄχι λόγῳ τῆς σοβαρότητος τῶν καταθέσεων τους καί τῆς ἀποδεικτικῆς τους δύναμης, ἀλλά γιά ἄλλον, νομικῆς σημασίας, λόγο, ὅτι δηλ. τοῦτος κατεῖχε καί ἐκμεταλλεύονταν τά κτήματα τῆς Βρανοπούλου «ὑπέρ τά δέκα ἔτη πρό τῆς ὑποβολῆς» τῆς ἀγωγῆς της δυνάμει τίτλου νομίμου». Ἦταν δέ ὁ νόμιμος αὐτός τίτλος τό συμβόλαιο ἐνοικίασης τοῦ συνόλου τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων καί ὁ κατάλογός τους πού τό συνόδευε. Ὁ ἐν λόγῳ τίτλος καί ἡ παρέλευση τῆς δεκαετίας τοῦ παρεῖχε «τό δικαίωμα τῆς κτητικῆς παραγραφῆς».

Μέ τή νομική αὐτή φόρμουλα ἡ Μαρία Βρανοπούλου ἀπώλεσε τά κτήματά της, τά ὁποῖα πράγματι τῆς ἀνῆκαν «κληρονομικῶ δικαίωματι» ἀφοῦ ποτέ δέν εἶχαν περιέλθει στήν ἐξουσία τῆς Μονῆς Χρυσοστόμου, οὔτε ἦταν βεβαίως καταγεγραμμένα στόν Κώδικά της σύμφωνα μέ τά διαλαμβανόμενα καί στό ὑπ' ἀριθ. 4117/1494/6-6-1841 ἔγγραφο τοῦ Γραμματέα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν [βλ. «Σιφνιακά», 19 (2011), σελ. 23-24], ὅπως καί τοῦ προκατόχου του κατά τό ὑπ' ἀριθ. 22559/1902/22-8-1839 ὅμοιο μέ περισσότερες λεπτομέρειες [βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Μοναστήρια τῆς Σίφνου*, Ἀθήνα 1984, σελ. 98-99].

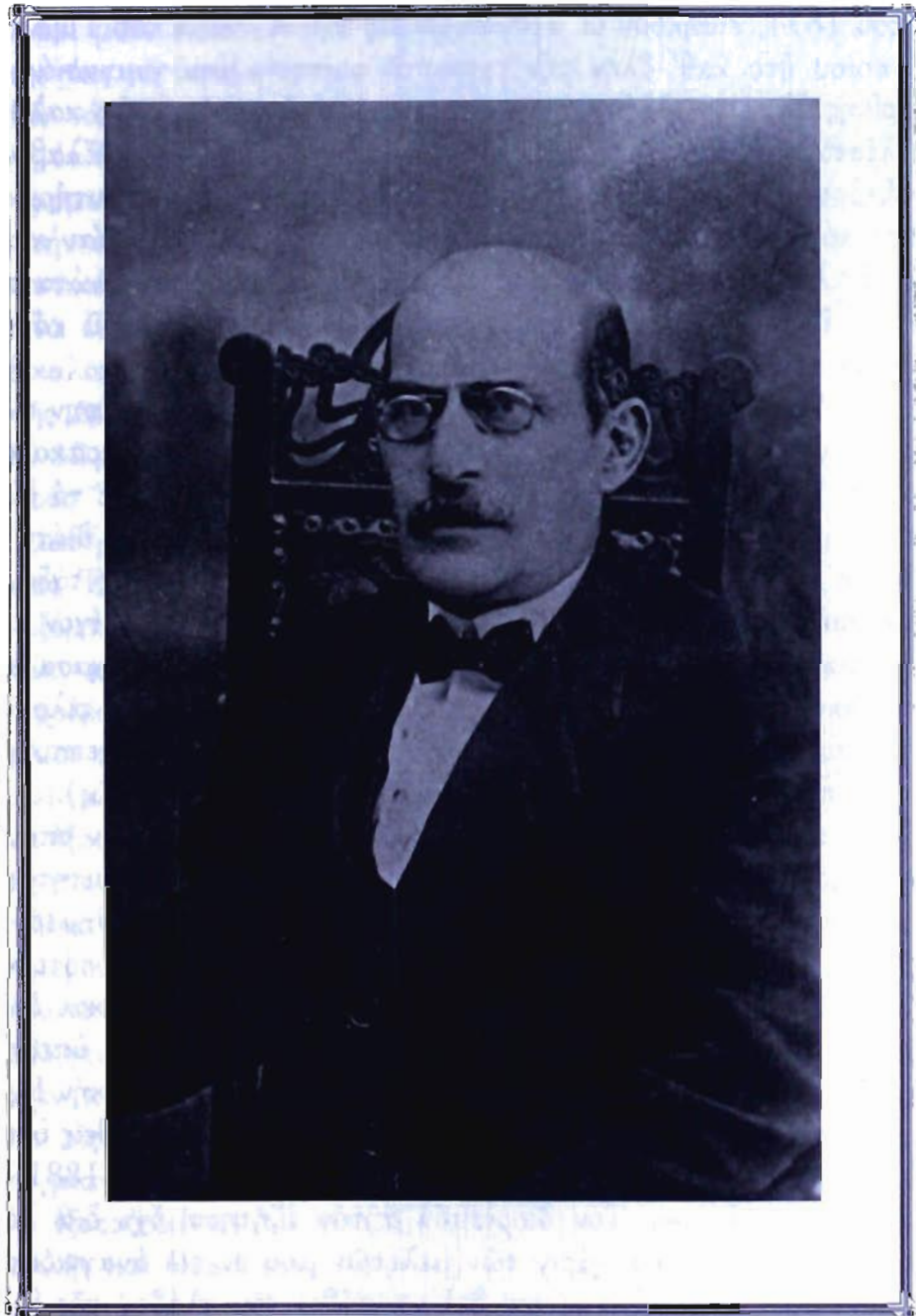
ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΑΪΤΑΝΟΥ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ - ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ [1861-1931]

«Διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας, πρώην Γυμνασιάρχης, Βουλευτής Κυκλάδων ἐπὶ δεκαετίαν καὶ τέως Νομάρχης ἐπὶ δεκάμηνον (Πρέβεζα-Ναύπλιον), ἀπολυθείς ὑπὸ τῆς ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως Παγκάλου, διό καὶ ἰδιωτεύων ἐν Σίφνω».

Α'. Ἐγεννήθην ἐν Νάξῳ τὴν 23ην Ἀπριλίου 1861, ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ἡμέραν τοῦ Πάσχα, διότι κατ' ἐκεῖνο τό ἔτος συνέπεσαν συγχρόνως αἱ δύο ἑορταί. Ἐγεννήθην δέ ἐν Νάξῳ διότι ἐκεῖ ὑπηρέτησεν, ἐπὶ εἰκοσαετίαν περίπου, ὁ ἀλήστου μνήμης πολυφίλητος πατήρ μου, ὡς σχολάρχης.

Ἐγεννήθην δέ ἐκ πατρός Θεοδώρου καὶ μητρός Καλλιόπης, τό γέννος Ζώρζη καὶ Μαρίας Πρεζάνη. Ἡ γέννησίς μου συνέπεσε μέ τὴν ὥραν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος. Ἐβαπτίσθην δέ ὑπὸ τοῦ οἰκογενειακοῦ φίλου, ἱατροῦ Νικολάου Γρυπάρη, ἐκ Κάστρου τῆς Σίφνου, διαμένοντος ἐν Νάξῳ ὡς ἐπαρχιακοῦ ἱατροῦ, ἀνδρός εὐφροσύνης καὶ λογίου.

Τά πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθην εἰς τό δημοτικόν σχολεῖον Νάξου ὑπὸ τοῦ δοκιμωτάτου διδασκάλου Ἰ. Μελισσοῦργου, ἐκεῖ δέ ἤκουσα καὶ τά μαθήματα τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου μέ σχολάρχην τόν ἀείμνηστον πατέρα μου καὶ διδάσκαλον τόν Κ. Εὐσταθιάδην. Ἄλλ' ἐμαθήτευσα καὶ ἐπὶ τινὰς μόνον μῆνας ἐν Σίφνῳ ὡς μαθητῆς τῆς Β' τάξεως μέ διδάσκαλον τόν ἀοίδιμον Ἄντ. Βέλλην. Τά μαθήματα ὅμως τῆς Γ' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου διήκουσα εἰς τό Α' Ἑλληνικόν σχολεῖον Σύρου μέ σχολάρχην τόν μακαρίτην Ἄντ. Βλαστόν, Μήλιον τὴν καταγωγὴν, χρηματίσαντα μαθητὴν τοῦ πατρός μου κατὰ τό 1845 ἢ 1846, καθ' ὃ ἔτος ὁ πατήρ μου διηύθυνε τό Ἑλληνικόν Σχολεῖον Μήλου. Ἦκουσα δέ τά μαθήματα τῆς Γ' τάξεως τοῦ Ἑλλην. Σχολείου ἐν Σύρῳ, διότι τόν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1873 ἡ οἰκογένειά μας μετώκησεν ἐκ Νάξου εἰς Σῦρον, λαβόντος τοῦ πατρός μου, ἐν ἀκμαίᾳ ἀκόμη ἡλικίᾳ τὴν σύνταξίν του καὶ ἐπιτυχόντος καλὴν θέσιν διδασκάλου εἰς τό Παρθεναγωγεῖον Σύρου, τό ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν

τότε επί μακρά ἔτη τοῦ ἀειμνήστου Ἄντ. Γοζαδίνου, Σιφνίου τήν καταγωγήν, ἀνδρός μεγάλης παιδαγωγικῆς ἀξίας, ἠθικωτάτου, διό καί μεγάλης ἀπολαύοντος ὑπολήψεως παρά τῇ Κοινωνίᾳ τῆς Ἐρμουπόλεως, φιλάτου δέ τοῦ πατρός μου.

Περατώσας εὐδοκίμως τά μαθήματα τοῦ Ἑλλην. Σχολείου τόν Ἰούνιον τοῦ 1874, εἰσῆλθον δι' ἐξετάσεων εἰς τήν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασίου, τοῦ ὁποίου ἦτο καθ' ὅλην τήν τετραετῆ φοίτησίν μου γυμνασιάρχης ὁ μακαρίτης Κων/νος Μάτσας (μαθηματικός). Διακούσας ὡς καλός καί ἐπιμελέστατος μαθητής τās 4 τάξεις τοῦ γυμνασίου Σύρου, ἔλαβον τόν Σεπτέμβριον τοῦ 1878 (Σεπτέμβριον ἐγίνοντο τότε αἱ ἀπολυτήριαι ἐξετάσεις) τό ἀπολυτήριον μετά τοῦ σπανίου τότε βαθμοῦ «λίαν καλῶς» (5 μετά κλάσματος), καθόσον τότε ὁ βαθμός «ἄριστα» σπανιώτατα ἐδίδετο καί ἐκ τῶν 60 συμμαθητῶν μου μόνον δύο ἔτυχον τοῦ «ἄριστα» (6) κατά τήν τότε ἰσχύουσαν βαθμολογίαν.

Κατά Ὀκτώβριον τοῦ 1878 μεταβάς εἰς Ἀθήνας ἐνεγράφην εἰς τήν Ἱατρικὴν Σχολήν τοῦ Πανεπιστημίου, μὴ δυνάμενος νά παρακολουθῆσω αὐτήν μετά τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου, ὅστις καί ἔλαβε τό δίπλωμα τῆς ἱατρικῆς, μετεγράφην εἰς τήν φιλοσοφικὴν Σχολήν διότι εἶχον κλίσιν εἰς τās φιλολογικὰς σπουδὰς ἀριστεύων εἰς ὅλας τās τάξεις τοῦ Γυμνασίου εἰς τὰ Ἑλληνικά καί Λατινικά καί ὑστερῶν ὀλίγον εἰς τὰ μαθηματικά, διό καί δέν ἔλαβον τόν βαθμόν «ἄριστα». Ἐχασα οὕτως ἓν ἔτος σπουδῶν καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ πόθος μου νά σπουδάσω φιλολογίαν ἦτο μέγας, καθό ἄριστος ἀπόφοιτος τοῦ Γυμνασίου καί ἀνεπτυγμένος τόν νοῦν παρά τήν ἡλικίαν μου (ἦμην τότε 17 ἐτῶν ἀκριβῶς).

Παρά τήν λύπην μου ὅτι ἔχασα ἓν ἔτος Πανεπιστημιακῶν σπουδῶν, ἔνεκεν τῆς ἀνωτέρω αἰτίας, μόλις ἐνεγράφην εἰς τούς φοιτητάς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς (τμῆμα φιλολογικόν) καί ἠρξάμην αὐθημερόν μετά πολλῆς ἐπιμελείας καί ζήλου τῆς ἀκροάσεως τῶν σοφῶν τότε καθηγητῶν μου Κόντου, Κουμανούδη, Φιντικῆ, Μιστριώτου καί ἄλλων, ὅχι μόνον ἐντός 10 ἡμερῶν εἶχον τακτοποιηθῆ καλῶς, ἀλλ' ὑπερπήδησα χρόνον. Ὡς φοιτητής εἰργάσθην ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς τήν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ἐπὶ τοῦ καταλόγου «ὡς ἔκτακτος ὑπάλληλος», διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ θείου μου Ἀνδρέου Πρεζάνη, γενομένου Βουλευτοῦ ἀπὸ τό 1881-1885 τῆς ἐπαρχίας Μήλου. Τόν διορισμόν αὐτόν ἐζήτησα ὄχι διὰ λόγους οἰκονομικούς, ἀλλ' ἰδίᾳ χάριν τῶν μελετῶν μου ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ τῆς Ἐθν(ικῆς) Βιβλιοθήκης καί διὰ νά μάθω τόν κλάδον τῆς βιβλιογραφίας. Ἡ θέσις αὕτη μέ ὠφέλησε σημαντικά εἰς τās σπουδὰς μου, ἅς κατέκτησα ἐκεῖ εὐρυτέρας, ἀλλά καί συνεπλήρωσε τήν γενικωτέραν μου μόρφωσιν ἢ ἐπικοινωνία μου μετά τοῦ Διευθυντοῦ Ἐμμ. Ροῖδη, δοκιμωτάτου λογογράφου καί εὐθυμογράφου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῶν ἀνω-

τέρω υπαλλήλων τῆς Βιβλιοθήκης καί πλήθους λογίων καί ἐπιστημόνων διαπρεπῶν, φοιτούντων καθημερινῶς εἰς τό ἀναγνωστήριον πρός μελέτην.

Ἦγον τό τέταρτον ἔτος τῶν σπουδῶν μου ὅτε ἀπελύθην, σχεδόν εἰπεῖν παρητήθην ἀπό τῆς πολλαπλῶς ὠφελιμοτάτης ταύτης θέσεως καί λέγω ὅτι μᾶλλον παρητήθην, διότι ἔπρεπε πλέον ὡς τελειόφοιτος τῆς Φιλολογίας νά ὑποβάλλομαι εἰς νυχθημερίους μελέτας ἐπί διετίαν, ἵνα δυνηθῶ νά λάβω τό δίπλωμα διδάκτορος ἐν τῇ δυσκολοτάτῃ ταύτῃ Σχολῇ ἐν ἣ αἱ ἀπορρίψεις σωρηδόν καί ὁ βαθμός τοῦ προλύτου, συχνά ἀπονεμόμενος εἰς καλούς θεωρουμένους τελειοφοίτους ἐτρομοκράτουν ὅλην τήν σχολήν. Μετά τό πέρας τοῦ τετάρτου ἔτους ἐπεδόθη μέχρι σχολαστικότητος εἰς τήν προπαρασκευήν μου διά τās ἐξετάσεις, τόν μὲν χειμῶνα ἐν Ἀθήναις, φοιτῶν ὡς καί εἰς τὰ φροντιστήρια τῆς Σχολῆς, τό δέ καλοκαίρι ἐν Σίφνῳ, ὅπου διημέρευον κυριολεκτικῶς εἰς τόν Πύργον τῆς Δεσποinouῦς, παραπλεύρως τῆς οἰκίας μας, μελετῶν ἀδιακόπως ἐπί 10-12 καί 14 ἀκόμη ὥρας καθ' ἐκάστην. Οὕτω καταρτισθεῖς καλῶς (εἰς τούς Ἑλληνας συγγραφεῖς, πεζογράφους καί ποιητάς, εἰς τὰ ἱστορικά μαθήματα φιλοσοφίας, λογικῆν, ψυχολογίαν, Γεν. ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος κ.λπ. πρό πάντων δέ τήν Ἑλληνικήν Γραμματολογία ἐξέμαθον, ἰδία τήν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας τέχνης εἰς τήν Γραμματολογία καί σχεδόν ὅλους τούς Λατίνους συγγραφεῖς καί ποιητάς μετά τῶν σχολίων τοῦ Κικέρωνος, τόν Κορνήλιον Νέπωτα, ὀλόκληρον τόν Βιργίλιον καί τόν Ὀράτιον καί σύν τούτοις τήν Λατινικήν Γραμματολογία) μετέβην μετά ἐτησίαν νυχθημερόν μελέτην εἰς Ἀθήνας καί ἔδωκα ἐξετάσεις εἰς τό «θέμα» ἐνώπιον τοῦ καθηγητοῦ Κ. Κόντου, ἦτοι ἐκ τῆς παλαιᾶς εἰς τήν νέαν καί ἐκ τῆς νέας εἰς τήν παλαιάν γλῶσσαν, ὅπερ θέμα μοί ἀνηγγέλθη ὑπό τοῦ κοσμητορος τῆς Σχολῆς μετά δεκαπενθήμερον, ὅτε ἐγένετο «παμφηφεῖ» δεκτόν. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἐν τῇ δυσκολοτάτῃ δοκιμασίᾳ τοῦ θέματος ἦτο τό ἥμισυ τοῦ παντός!

Ἐληγεν ὁ Ἰούνιος καί τό ἀκαδημαϊκόν ἔτος 1884-1885 καί δέν ὑπῆρχεν καιρός νά ὑποστῶ καί τās προφορικᾶς ἐξετάσεις. Διό ἐπανῆλθον εἰς Σίφνον ἵνα κατά τούς τρεῖς μήνας τοῦ θέρους ἐπαναλάβω ἄλλην μίαν φοράν τὰ «ἱστορικά» ἰδία μαθήματα ὡς καί τινας ἐκ τῶν συχνά ἐξεταζομένων συγγραφέων καί ποιητῶν καί δῆ τούς τραγικούς Σοφοκλῆν καί Εὐριπίδην. Λήγοντος τοῦ Σεπτεμβρίου 1885 ἤμην πανέτοιμος καί ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας, ἵνα ἐξετασθῶ ἀμέσως, ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1885-1886, δηλ. κατά Ὀκτώβριον καί ἀφοῦ λάβω τό δίπλωμά μου διορισθῶ ἀμέσως. Ἄλλ' ὅποια ἀπελπισία καί ἀπογοήτευσις μέ κατέλαβεν ὅταν μετά τινας ἡμέρας ἐξεδόθη Διάταγμα δι' οὗ ἡ πρό πολλῶν ἐτῶν συνισταμένη ἐξεταστική ἐπιτροπή μετεβλήθη

καί ἀντί τοῦ Κόντου, ὡς προέδρου αὐτῆς, διωρίσθη ὁ καθηγητής τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων Γ. Μιστριώτης! "Ὅλοι οἱ τελειόφοιτοι, οἱ ἔτοιμοι πρὸς ἐξετάσεις προφορικὰς εὐρέθημεν πρό ἀδιεξόδου ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς. Ἐκάμαμεν ἀναφορὰν εἰς τὴν Σύγκλητον καί τό ὑπουργεῖον Παιδείας, ἀλλά δέν εἰσηκούσθημεν. Ἐπρεπε νά μελετήσωμεν τά συστήματα τῶν νέων Καθηγητῶν, ἰδίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γ. Μιστριώτου οὗ τὴν Γραμματολογίαν καί τὰς πολλὰς σχολιασμένας ἐκδόσεις δέν εἶχομεν ποσῶς μελετήσει. Ὅθεν ἀπό τοῦ Ὀκτωβρίου 1884 μέχρι τοῦ Μαΐου 1885 ἡσχολήθημι νυχθημερόν μετὰ τοῦ φίλου μου καί συμμαθητοῦ μου Ἄντ. Βαλάση εἰς τὴν μελέτην τῶν συγγραμμάτων Μιστριώτου καί ἄλλων Καθηγητῶν μελῶν νέων τῆς Ἐπιτροπῆς. Περί τὰ τέλη Μαΐου προσήλθομεν ἐγὼ καί ὁ Βαλάσης εἰς ἐξετάσεις καί μετὰ λαμπρὰν ἔκτακτον ἐπιτυχίαν εἰς πάντα τὰ μαθήματα ἀνηγορεύθημεν ἀμφοτέροι «διδάκτορες τῆς φιλολογίας» μετὰ πολλῶν ἐπαίνων. Βαθμοὶ ἀνώτεροι τότε δέν ἐδίδοντο, διότι ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς οἱ ἡμίσεις σχεδόν τῶν ἐξεταζομένων ἀπερρίπτοντο ἢ ἐγίνοντο προλῦται ἐπιεικῶς. Οἱ Καθηγηταὶ ἦσαν διηρημένοι μετὰ τῶν, πρᾶγμα τό ὅποῖον ξεσπᾶ δυστυχῶς εἰς τοὺς φοιτητάς! Οἱ καυγάδες τῆς Σχολῆς, οἱ θόρυβοι, τὰ συλλαλητήρια τῶν φοιτητῶν αὐτῆς ἦσαν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Ἄλλ' ἡμεῖς οἱ δύο, οἱ ἐπιμελέστατοι τελειόφοιτοι ἠρχέσθημεν ἀγογγύστως, τοιαύτης οὔσης τῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς, εἰς τόν ἀπονεμηθέντα ἡμῖν τίτλον τοῦ διδάκτορος καί ἠτοιμαζόμεθα τόν Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους νά εἰσέλθωμεν διοριζόμενοι εἰς τόν ἐκπαιδευτικόν κλάδον ἵνα σταδιοδρομήσωμεν ἐν αὐτῷ, ὡς καί ἐγένετο.

Β'. Ἡ σταδιοδρομία μου ἐν τῷ ἐκπαιδευτικῷ κλάδῳ.

Τὴν 1ην Σεπτεμβρίου 1885 διωρίσθημι σχολάρχης τοῦ Γ' ἐν Σύρῳ Ἑλλ. Σχολείου. Δέν ἦτο δυνατόν νά διορισθῶ ἀμέσως καθηγητής Γυμνασίου ὡς ἐγένετο ἕως τότε διὰ τοὺς διδάκτορας ἰδίᾳ, διότι τόν Αὐγούστον, ὑπουργοῦντος ἐπὶ τῆς Παιδείας τοῦ Ἄντ. Ζυγομαλᾶ καί πρωθυπουργοῦντος τοῦ Θεοδ. Π. Δεληγιάννη, ἐψηφίσθη νόμος καί ἐφηρμόσθη ἀμέσως, ὀρθῶς βεβαίως, ἵνα οὐδεὶς διδάκτωρ ἢ προλῦτης διορίζεται καθηγητής, ἀλλά νά ὑπηρετήσῃ πρῶτον ἐπὶ διετίαν ὡς σχολάρχης ἢ ἑλληνοδιδάσκαλος χάριν διοικήσεως, ἐν τε τῇ διοικήσει σχολείου καί ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. Μεταβάς εἰς Σύρον τάχιστα ὠρκίσθημι καί ἀνέλαβον τὰ καθήκοντά μου.

Δέν παρῆλθεν δεκαήμερον καί ἐκηρύχθη γενικὴ ἐπιστράτευσις, ἡ πρώτη τοιαύτη, ἐξ ἀφορμῆς τῆς καταλήψεως ὑπὸ τῶν Βουλγάρων τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας. Ὁ δὲ Δεληγιάννης καί τό ἔθνος ἐζήτηι ἐπι-

στράτευσιν πρὸς διεκδίκησιν τῶν καταπατουμένων ἔθνικῶν μας δικαιωμάτων διὰ τῆς καταλήψεως ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος τῆς Βερολικῆς Γραμμῆς, δηλ. τοῦ Τμήματος τῆς Ἡπείρου.

Μεταβάς εἰς Χαλκίδα ἐτάχθην εἰς τό πεζικόν ἐκεῖ, ὅπου ἀνῆκον, καθὸ καὶ βοηθητικός λόγῳ τῆς μυωπίας μου. Προσελήφθην εἰς τό στρατολογικόν γραφεῖον Εὐβοίας, ὡς γεν(ικός) Γραμματεὺς, διαμένων ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ θείου μου Ἀντωνίου Ἰ. Μάτσα (δημοσιογράφου). Κατὰ τό τέλος Ἰουνίου 1886, ὅτε, διαλυθείσης τῆς ἐπιστρατεύσεως, ἀπελύθην καί πάραυτα μετέβην εἰς Σῦρον παρά τῇ οἰκογενείᾳ μου.

Ἐπανελθὼν οὕτως εἰς Σῦρον, ἀνέλαβον ἀμέσως τὰ καθήκοντά μου ἀποχωρήσαντος τοῦ προσκαίρως ἀναπληρώσαντός με σχολάρχου Κουτσοδόντη. Μετά τό πέρας τῶν ἐξετάσεων ἀπῆλθομεν ὅλοι εἰς Σίφνον, ὡς συνέβαινε κατ' ἔτος. Ἐν τῇ θέσει τοῦ σχολάρχου ἐν Σύρῳ παρέμεινα μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 1888, ἦτοι ἐπὶ τριετίαν, ὅτε ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ Π. Μανέτα προήχθην εἰς Καθηγητὴν τοῦ ἐν Λαμία Γυμνασίου. Ἀπὸ τό δεκάμηνον ἐκεῖ τοῦ βίου μου ἀπεκόμησα τὰς καλλιτέρας ἀναμνήσεις. Τόν Φεβρουάριον τοῦ 1889 μετετέθην εἰς τό ἐν Χαλκίδι Γυμνάσιον ὅπου ὑπηρέτησα ἐπὶ διετίαν λίαν εὐχαρίστως ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Εὐβοίας, τῇ ὠραίᾳ Χαλκίδι, διαμένων ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς θείας μου, ὡς μέλος πλέον τῆς οἰκογενείας αὐτῆς καί συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ θείου μου Ἀ. Μάτσα καί τοῦ υἱοῦ του Γεωργίου εἰς τὴν ἐκδιδομένην καί διευθυνομένην ὑπ' αὐτῶν ἐφημερίδα «*Εὔριπος*».

Μετά διετῆ ἐν τῷ γυμνασίῳ Χαλκίδος εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν, μετετέθην εἰς τό Γυμνάσιον Σύρου (Σ/βριος 1891) ἐκπληρωθέντος οὕτως ἑνὸς διακαοῦς πόθου ἐμοῦ καί τῆς οἰκογενείας μου νά ὑπηρετήσω ἐν Σύρῳ ὅπου διέμενον οἱ γονεῖς μου καί αἱ ἀδελφαί μου (Μαριγῶ, σύζυγος τοῦ πολυφιλήτου γαμβροῦ μου Δημητρίου Καρέλλα καί ἡ Εὐρυδίκη, σύζυγος Ἰωάννου Συρεγγέλα). Ἐν Σύρῳ ὑπηρέτησα ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς καθηγητῆς μὲν ἐπὶ ἑπταετίαν, ὡς γυμνασιάρχης δέ ἐπὶ δωδεκαετίαν σχεδόν, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1891 ὡς καθηγητῆς (πλὴν ἑνὸς ἔτους, καθ' ὃ μετετέθην εἰς Ἀθήνας τῇ αἰτήσει μου διὰ λόγους οἰκογενειακοῦς), ὡς γυμνασιάρχης δέ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1899 μέχρι τοῦ 1910, ὅτε ἀπεχώρησα τῆς ὑπηρεσίας διὰ νά ἐπιδοθῶ εἰς τὴν πολιτικὴν, ἣν ἀπὸ ἐτῶν ἐκαλλιέργουν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μήλου καθόσον ἐκ τοῦ πρώτου γάμου μου μετὰ τῆς Μαρουσῶς Ἀντωνίου Δροσοπούλου συνεδέθην μετ' αὐτῆς καί ἔζων ἐν Μήλῳ κάθε καλοκαίρι κατὰ τὰς διακοπὰς τῶν μαθημάτων, ὅπου εἶχον γίνει διὰ τῶν καλῶν μου τρόπων καί τῆς παροχῆς πολλῶν ὑπηρεσιῶν εἰς πολλοὺς Μηλίους, δημοφιλῆς καί πάντες μέ παρεκίνουν νά πολιτευθῶ μόλις λάβω τὴν σύνταξίν μου.

Ἄλλ' ἀσχέτως πρὸς τὴν γνωστὴν πλέον καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν Μήλου ἐπιθυμίαν μου νά πολιτευθῶ πολὺ ταχέως, ἦν καί δέν ἀπέκρου-

πτον, κατόπιν μάλιστα τῆς ἐθνοσωτηρίου ἐπαναστάσεως τοῦ Γουδί κατ' Αὐγούστον 1909, εἶχον ἀποφασίσει ἀμετακλήτως πρό πολλοῦ νά ἀπαλλαγῶ ἀπαξ καί διά παντός τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος (καί δὴ τῆς διευθύνσεως τοῦ πολυπληθοῦς ἐν Σύρω γυμνασίου) καί νά ἐπιδοθῶ εἰς τήν πολιτικήν κονίστραν. Πρός τοῦτο εἶχον καλλιεργήσει τό ἔδαφος ἀπό πολλῶν ἐτῶν ἐν Μήλω, Σίφνω, Κιμῶλω, Φολεγάνδρῳ καί Σικίνῳ, ὡς ἀπεδείχθη κατά τήν συμπληρωματικήν ἐκλογήν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μήλου τήν 25ην/9/1905 πρός ἀναπλήρωσιν τοῦ θανόντος Βουλευτοῦ Ἰωάννου Χατζιδάκη. Μή ἔχων τότε συμπληρωμένα τά ἔτη τῆς συντάξεώς μου, ὡς μή δυνάμενος νά πολιτευθῶ, ὡς μοί ἐπροτάθη ὑπό τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ Δημ. Ράλλη καί τοῦ ἰδιαίτερου φίλου του κ. Ἰωάννου Καλημέρη, βουλευτοῦ Σύρου, ἐκ φόβου μή μείνω ἄνευ συντάξεως, ἐκδιδόμενος εἰς τήν πολιτικήν ὀριστικῶς (ὁ φόβος μου ἦτο μάταιος, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων, διότι τά συνεπλήρωσα τά ὀλίγα ἐλλείποντα ἔτη διοριζόμενος Νομάρχης), ὑπέδειξα ἀντ' ἐμοῦ τόν γαμβρόν μου Δημήτριον Καρέλλαν, ξένον τήν καταγωγήν (καταγομένου ἐκ Γορτυνίας), ἀλλά ζῶντος ἐν Σύρῳ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, ὅπου ἀνεδείχθη εἰς ἐκ τῶν ἰδρυτῶν καί ἐμφυχωτῶν τῆς βιομηχανίας ἐν τῷ εἰδικῷ κλάδῳ τῆς κλωστοῦφαντουργίας, ὅστις κυριολεκτικῶς ἔσωσε τήν Ἐρμούπολιν μετά τήν ραγδαίαν καί ὀλοσχερῆ κατάπτωσιν τῆς πάλαι ἐμπορικῆς κινήσεως αὐτῆς, τήν ἐπενεγκοῦσαν τήν εἰς Πειραιᾶ μεταστάθμευσιν τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου καί πολλῶν ἐπιχειρηματιῶν καί πλουσίων.

Ἡ ἐκλογή ἐγένετο τέλος τῇ 25/9/1905, τό δέ ἀποτέλεσμα ἦτο μεγάλη μέν πλειοψηφία ἐν Σίφνω, σχεδόν δέ παμψηφία ἐν Κιμῶλω (ὁ τηλεγράφος τῆς Κιμῶλου ἔργον τοῦ Δημ. Καρέλλα καί ἐμοῦ ἐπεραιώθη καί ἐλειτούργησε δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας πρό τῆς ἐκλογῆς, ὡς εἶχομεν ὑποσχεθῆ εἰς τοὺς Κιμωλίους).

Ἡ ἐνεργός ἀνάμιξις μου εἰς τήν ἐκλογήν ταύτην (ἐννοεῖται ἐν κρυπτῷ λόγῳ τῆς ιδιότητός μου ὡς γυμνασιάρχου καί μή συμπληρωσαντος τά συντάξιμα ἔτη ὡς ἀναφέρω ἀνωτέρω) ὑπῆρξεν κατά τρόπον τινά ἢ ὑπέρ τοῦ γαμβροῦ μου λαμπρά νίκη καί ἢ προεισαγωγή μου τῆς μετά πενταετίαν πολιτικῆς δράσεώς μου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μήλου καί τοῦ Νομοῦ Κυκλάδων, περί ἧς εὐθύς κατωτέρω γενήσεται ὁ προσήκων λόγος πρός περάτωσιν τῆς παρούσης αὐτοβιογραφίας μου, ἥτις γράφεται διά τά ἀγαπητά μου τέκνα καί διά πάντα στενόν συγγενήν ἀγνοοῦντα τυχόν κατ' ἐμέ.

Γ'. Ἡ σταδιοδρομία μου ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ.

Ὡς ἀνέφερα ἀνωτέρω, ὁ μύχιός μου πόθος ἦτο ν' ἀπαλλαγῶ, ὅσον τό δυνατόν ταχύτερον, τοῦ ἐπιμόχθου διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος καί

λαμβάνων τήν ανάλογον τῆς ἐκεῖ ὑπηρεσίας μου σύνταξιν νά ἐπιδοθῶ εἰς τήν πολιτικήν, δι' ἣν ἤμην παρεσκευασμένος ἀπό πολλοῦ καί εἰδικώτατος εἰς τά ἐκπαιδευτικά ζητήματα, ἃ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καί ζήλου παρηκολούθουν, διό καί πολλάκις ἐδημοσιογράφησα διά τήν βελτίωσιν τῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ὡς μέλος δέ τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐπί δωδεκαετίαν σχεδόν καί δῆ ὡς γραμματεὺς αὐτοῦ κατὰ τόν Νόμον ΒΤΜΘ, καθό Γυμνασιάρχης κατέχων ἀκριβέστατα καί τῶν τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως πραγμάτων. Ἡ θέσις αὕτη, ἣν λίαν καταλλήλως διεχειρίσθην ἐπί μακρὰ ἔτη μοί προσεπώρισε καθ' ἅπαντα τόν Νομόν Κυκλάδων πλείστους ἀφοσιωμένους προσωπικούς φίλους, ἰδία ἐν Νάξω καί τῇ ἐπαρχία Μήλου, οἵτινες μέ προέτρεπον νά ἐπιδοθῶ ταχέως εἰς τήν πολιτικήν, ἣτις ὀφείλω νά τό ὁμολογήσω, μοί ἤρρεσεν ἀνέκαθεν, διό καί ἐφρόντισα διά τῶν πολλῶν μου ἐκδουλεύσεων ἐν Σύρω πρὸς τοὺς νησιώτας ὅλους, διά τῆς αὐξήσεως ὁσημέραι τῶν γνωριμιῶν μου καί σχέσεων νά ἀποκτήσω καλήν φήμην εἰς τὰς Κυκλάδας (ἴσχυε πλέον ὁ νόμος τῆς εὐρείας ἐκλογικῆς περιφερείας) ὥστε νά ἔχω τό πολιτικόν ἔδαφος παρεσκευασμένον ὅταν ἤθελον ἐκθέσῃ ὑποψηφιότητα. Δύναμαι μεθ' ὑπερηφανείας νά εἶπω, ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑπερβολῆς, ὅτι τόσον ἐν τῇ ἐπαρχία Μήλου, ὅπου εἶχον καταστειῖ δημοφιλῆς, ὅσον καί εἰς ὅλας σχεδόν τὰς Κυκλάδας (δέν ὑπῆρχε τότε ἄλλο Γυμνάσιον πλὴν τοῦ ἐν Σύρω τοιούτου), ἤμην ὁ γνωστότερος καί ἐνδεδειγμένος ὑποψήφιος, διό καί τόν ἀρχηγόν τοῦ συνδυασμοῦ ἀπέβλεπον εἰς ἐμέ, ὡς συνυποψήφιον ἐν τῇ ἐπαρχία Μήλου, ἐν ἣ ἐπολιτεύετο τότε ἀκόμη ὁ ἐν ἐκπτώσει πολιτικῇ καί κανονικῇ διατελῶν ἀρχίατρος Γ. Κουλούρης, ὅστις βαρέως ἔφερεν τήν εἰσοδόν μου ἐν τῇ πολιτικῇ ἐκ φόβου μή τόν ὑποσκελίσω, ὡς καί πράγματι βραδύτερον ἐγένετο.

Οὕτως εἶχον τά πράγματα, κατ' ἀλήθειαν (δύο λέξεις δυσανάγνωστες) αὐτῶν ἐν συντόμῳ, ὅτε ἔλαβε χώραν ἡ ἐπανάστασις τοῦ Γουδί, ἡ τόσον εὐκόλως ἐπικρατήσασα, τήν 15ην Αὐγούστου 1909 καί μετὰ τινὰς ἡμέρας τὰ πανελλήνια καί πάνδημα συλλαλητήρια τῆς 14ης Σεπτεμβρίου, δι' ἧς ὁ Ἑλλ(ηνικός) λαός ὁμοφώνως ἐνέκρινε τήν ἐπανάστασιν καί ἀνέθηκεν αὐτῇ τήν μέριμναν πρὸς βελτίωσιν ἀθρόας πολιτικῆς καί στρατιωτικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τό πάνδημον συλλαλητήριον τῆς Σύρου ἔλαβον καί ἐγώ μέρος, ἀλλ' ἐν τῷ κρυπτῷ, διότι ἤμην ἀκόμη ὑπάλληλος. Ἀμέσως μετ' αὐτό, ἐπειδὴ αἱ ἐκλογαὶ ἐπέκειντο ἀπό μηνός εἰς μῆνα, ἤρχισα παρασκευάζων τήν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποχώρησίν μου. Κατόπιν ἐργασίας ἐπιμόνου καί μακρᾶς κατῶρθωσα παλαιῆς κατὰ μυρίων ἀντιδράσεων τοῦ πολιτικοῦ μου ἀντιπάλου Γ. Κουλούρη, διατελοῦντος τότε βουλευτοῦ Μήλου, νά

κριθῶ ὑπό τοῦ δικαστηρίου Σύρου, μετ' ἔχθρῶν καί ὀρκωμοσίαν τριῶν ἰατρῶν, ἀνίκανος σωματικῶς καί τῇ 26 Ἀπριλίου 1910 ἐδημοσιεύθη τό Β.Δ. δι' οὗ ἀπεχώρουν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Γυμνασιάρχου ἕνεκεν σωματικῆς ἀνικανότητος, ἐνῶ πράγματι ὑπέφερον ἀτελῶς καί ἐλαφρῶς ἐκ στομαχικῆς παθήσεως (dilatation). Ἄλλ' οἱ φίλοι μου ἰατροὶ μέ διηκούλουναν εἰς τήν ἀποχώρησίν μου, ἐφ' ᾧ καί χάριτας αὐτοῖς πολλάς ὀφείλω. Ἐνεργήσας ἀμέσως διά τῆς συντάξεώς μου ἐπί τῇ βάσει ὑπηρεσίας 24 μόνον ἐτῶν (ὁ Νόμος περί συντάξεων τότε καί νῦν ἔτι 25 ἔτη, ὡς ἐλάχιστον ὄριον δημοσίας ὑπηρεσίας διά τό δικαίωμα τῆς συντάξεως, πλὴν σωματικῆς ἀνικανότητος) ἔλαβον αὐτήν κατ' Ἰούνιον. Σχεδόν συγχρόνως ὠρίσθησαν αἱ ἐκλογαί διά τήν 10ην Αὐγούστου 1910 καί εὐτυχῶς εὐρέθην ἐλεύθερος καί πανέτοιμος, ἦσαν δέ ἐκλογαί Διπλῆς Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, ἥτοι ἔπρεπε νά ἐκλεγῶσιν εἰς τόν Νομόν Κυκλάδων δεκατρεῖς βουλευταί, ἄρα θά ἦσαν ἤδη οἱ βουλευταί διπλάσιοι, ἥτοι εἴκοσι ἕξ (26). "Ὅλοι οἱ ὑποψήφιοι ὑπερέβαινον τοὺς (55-60) δέν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, ἐγὼ δέ συνεδυσάσθην μέ τοὺς Παλλικούς ὑπό τήν ἀρχηγίαν Ἰω. Καλημέρη. "Ὅλα τά κόμματα εἶχον τοὺς ὑποψηφίους των (τό Βενιζελικόν δέν εἶχεν ἐμφανισθεῖ ἀκόμη οὐδαμοῦ, πλὴν τῶν Ἀθηνῶν ὅπου ἐξετέθη κόμμα τι, τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἀπόντος εἰς Παρισίους μετά 2-3 Κρητῶν φίλων του), ὅλοι δέ οἱ ἰσχυροὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μας ἠνώθημεν, ἀνεξαρτήτως κομματικῆς ἀποχρώσεως καί ἐγενόμεθα φυσικά πανίσχυροι. Ἐπειδὴ δέ ἡ Ἐπαρχία μας ἔπρεπε νά δώσῃ δύο βουλευτάς, ἐξέλεξε ὡς συνυποψήφιόν μου τόν μακαρίτην Χαρίλαον Προβελέγγιον, ὅστις ἀτυχῶς ἀπέτυχε λαβῶν πολὺ ὀλίγας ψήφους ἐν Σύρῳ. Ἐγὼ δ' ὅμως ψηφισθεῖς πανταχοῦ καλά, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου, τῇ Ἐρμουπόλει, ὅπου ἤμην πασίγνωστος, καί ἐν Νάξῳ, ὅπου οἱ τέως μαθηταί μου εἶχον κάμει προεκλογικόν ἀγῶνα ὑπὲρ ἐμοῦ, ἦλθα ἐνδέκατος (11ος) μεταξύ τῶν ἐπιτυχόντων εἴκοσι ἕξ (26). Ἡ ἐκλογή αὕτη μέ ἀνύψωσε πολιτικῶς καί ἔκτοτε ἐθεωροῦμην ὁ ἀπαραίτητος ὑποψήφιος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μήλου.

Ἡ Βουλὴ συνῆλθε περί τά μέσα Σεπτεμβρίου, συγχρόνως μετεκλήθη ἐκ Κρήτης ὁ Ἐλευθ. Βενιζέλος ἵνα διορθώσῃ τήν ἀφόρητον ἐκ τῆς στρατοκρατίας κατάστασιν καί τῆς ἀντιδράσεως τῶν παλαιοκομματικῶν, ὅμως ἐλθὼν ἐν πομπῇ καί μέ πλήρη ἐπιδοκιμασίαν ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ, ἀνέλαβε τάχιστα τήν ἐξουσίαν καίτοι εἶχεν ἐν τῇ Βουλῇ ἐλάχιστους ὀπαδοὺς, περί τοὺς δεκαπέντε μόνον! Ἔθηκε τῇ ἐπομένῃ ζήτημα ἐμπιστοσύνης καλέσας τοὺς βουλευτάς νά ψηφίσωσιν ἄνευ ἐπιφυλάξεως ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐγὼ τότε προβλέψας, καίπερ νέος ἐν τῇ πολιτικῇ τῇ μέλλουσῃ ἐπικράτησιν τοῦ Βενιζέλου, ἐψήφισα ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ αὐτοῦ, συναρμολογήσας δέ προχείρως ὠραῖα λόγια ἐδικαιολόγησα δι'

αὐτῶν τὴν φῆφον μου καὶ τὴν ἀποχώρησίν μου ἐκ τοῦ Ραλλικοῦ Κόμματος. Ἡ χειρονομία μου αὕτη, ἦν ὀλίγον ἕκαμα μέ κατέστησεν ἀγαπητόν εἰς τὸν Πρόεδρον κ. Βενιζέλον, ὅστις καλέσας με τῇ ἐπομένῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον του διὰ τοῦ κ. Μαρκαντωνάκη μοί ἐδήλωσεν (ἐλησμόνησα νά εἶπω ὅτι τὴν αὐτὴν ἐσπέραν τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς ψηφοφορίας ἐν τῇ Βουλῇ, ὁ Βενιζέλος μὴ εὐχαριστηθεῖς ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος, καίτοι ἔλαβεν μικρὰν πλειοψηφίαν ἀνεληθῶν εἰς τὸ βῆμα ἀνέγνωσε τὸ Διάταγμα τῆς διαλύσεώς μας), ὅτι μέ κατατάσσει μεταξύ τῶν καλλιτέρων φίλων του καὶ ὅτι θά εἶμαι εἰς τὸν συνδυασμὸν του διὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς, ὀρισθείσας διὰ τὴν 28ην Νοεμβρίου 1910 καθ' ἃς ἐπέτυχον πάλιν μεταξύ τῆς πρώτης δεκαπεντάδος. Ἐπέτυχε δέ συγχρόνως μεταξύ τῶν τελευταίων καὶ ὁ συνυποψήφίός μου Χαρίλαος Προβελέγγιος, δι' ὃν εἶχον φροντίσει ὅπως ἰδιαίτερος νά ψηφισθῆ καλῶς ἐν Μήλω καὶ ἄλλαχού. Ἐπετύχομεν τότε ὅλοι οἱ Βενιζελικοί ὡς καὶ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, θεωρηθέντος τοῦ Βενιζέλου ὡς Μεσίου, προωρισμένου νά σώσῃ τὰ τότε ἀκόμη κλυδονιζόμενα σκάφη τῆς Πολιτείας διό καὶ τοῦ ἐδόθη παμφηφία σχεδόν καὶ ἀπόλυτος ἐξουσία δράσεως. Ἡ Δευτέρα αὕτη διπλὴ Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ κατήρτησεν ἐντὸς τοῦ 1911, ἐργασθεῖσα ὑπὸ τὴν ἔξοχον ἡγεσίαν τοῦ μεγαλοπράγμονος Βενιζέλου, τὸ Σύνταγμα, ἐκηρύχθη εἶτα Νομοθετικὴ καὶ ἐψήφισε σοφούς πράγματι νόμους, δι' ὧν ἐβελτιώθη σημαντικῶς ἡ ὅλη διοίκησις καὶ ὁ λαὸς ἦτο τελείως εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς καὶ ἀνακαινίσεως ὅλων τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν. Μετὰ ταῦτα διελύθη ἡ Διπλὴ Ἀναθεωρητικὴ καὶ ἐπροκηρύχθησαν διὰ τὴν 12ην Μαρτίου 1912 ἀπλάι Βουλευτικαὶ ἐκλογαί, δηλαδή μέ δεκατρεῖς (13) ἐφεξῆς ἐν τῷ Νομῷ Κυκλάδων. Ἐγένετο ὁ συνδυασμὸς τῶν Βενιζελικῶν καὶ ἐγὼ ἤμην ἐκ τῶν πρώτων καὶ πάλιν καίτοι Κουλούρης καὶ Μάτσηδες συγγενεῖς μου (οἱ νεώτεροι, ὁ γέρον εἶχε πρό πολλοῦ ἀποθάνει) ἐζήτησαν νά μέ ἀποκλείσουν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ καὶ νά εἰσέλθῃ εἰς ἐξ αὐτῶν (ὁ Χαρίλαος Προβελέγγιος, πάσχω πάντοτε, εἶχεν ἀποθάνει), ἕνας ἄλλος ἐξ αὐτῶν οἰσοδῆποτε, ἀρκεῖ νά μὴ εἶμαι ἐγώ. Ἄλλ' ὁ Βενιζέλος καὶ οἱ φίλοι μου Βενιζελικοί τοῦ συνδυασμοῦ μας, ἰδίᾳ ὁ κ. Λέων Ἐμπειρῆκος ὅστις πολὺ μέ ἠγάπα καὶ ὁ φίλος μου τότε Ν. Καμπάνης, δέν ἐδέχθησαν τὸν ἄδικον αὐτόν ἐξοστρακισμὸν τοῦ κόμματος, ὃ τόσω πιστῶς καὶ ἀφιλοκερδῶς εἶχον ὑποστηρίξῃ ἐπὶ τριετίαν καὶ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἔξω αὐτῆς λόγῳ τε καὶ ἔργῳ. Ἐγένετο ἡ ἐκλογή, ἐπέτυχον ἕνατος (9ος) μεθ' ὅλου τοῦ συνδυασμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι ὁ Βενιζέλος ἔφερε μεγάλην πλειοψηφίαν καταστρέφας ὀριστικῶς τὰ ἁμαρτωλά καὶ φθοροποιὰ παλαιὰ Κόμματα.

Ἐλάχιστοι ἐπέτυχον καὶ τοῦτοι διατί τοὺς ἠθέλεν ὁ Βενιζέλος ἐν τῇ

Βουλῇ ἵνα ὑπάρχη ἀντιπολίτευσις, εἰσῆλθεν δηλαδή εἰς τὴν Βουλὴν ὁ Γ. Θεοτόκης, Δ. Ράλλης, Εὐταξίας ὡς καὶ τινες ἄλλοι ἐκλεγομένων καὶ θεωρουμένων «ἐπιφανῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως». Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1912 ὅλως ἀπροσδοκῆτως ὁ Βενιζέλος, μέγας διπλωμάτης εἰς τὴν μεγέθυνσιν τῆς Ἑλλάδος ἔχων ὡς πρόγραμμα ἐξωτερικὸν ἐνδεχομένην περιπτώσει, ἀνήγγειλε τὴν εἴσοδον τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Βαλκανικὸν συνασπισμὸν κατὰ τῆς Τουρκίας ἄνευ ὄρων πολὺ ὀρθῶς διότι ἂν ἐζήτηι ὅσα δικαιωματικῶς ἀνήκον τῇ Ἑλλάδι, οὐδέποτε οἱ σύμμαχοι, ὡς ἰδίᾳ οἱ Βούλγαροι, θὰ ἐδέχοντο νὰ μᾶς παραχωρηθῇ ἡ Θεσσαλονίκη, ἣτις ἦτο πάντως ὁ κύριος στόχος τῶν Βουλγάρων. Ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος ἤρχισε τὴν 5ην Ὀκτωβρίου καὶ μετὰ περιλάμπρους νίκας τοῦ Ἑλλην(ικοῦ) στρατοῦ, ὃν εἶχε καταρτίσει ἡ τριετής Κυβέρνησις τοῦ Βενιζέλου τέλειον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν μετακληθέντων Γάλλων ὀργανωτῶν, εἰσῆλθομεν θριαμβευτικῶς τὴν 26ην Ὀκτωβρίου εἰς Θεσσαλονίκην.

Δέν γράφω ὡς πρέπει, διότι ὡς περιττὸν θεωρῶ νὰ ἐξιστορήσω γεγονότα εὐτυχῇ πρόσφατα καὶ παγκοίνως γνωστά. Τοῦτο μόνον τονίζω, ὅτι ἐντὸς μιᾶς τριετίας ἢ μεγαλόνοους πολιτικῆ τοῦ Βενιζέλου, ἦν ἐψήφισα καὶ ἐγὼ ὡς βουλευτῆς, ἐδιπλασίασε τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς Νοτίου Μακεδονίας, τμήματος τῆς Ἡπείρου μετὰ τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Κρήτης, Λέσβου, Χίου κ.λπ. Οἱ καρποὶ τῆς νίκης ἦσαν ἀπροσδόκητοι ὑπερβάντες πᾶσαν πρόβλεψιν, μετὰ τὴν ἥτταν τῆς Βουλγαρίας καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Βενιζέλου, θεωρηθέντος τυχηροῦ, ἐμεσουράνει. Ἄλλ' ἔκαμεν ἓν σφάλμα (μέγα) ὁ εὐφύεστατος Κρῆς πολιτευτῆς, ὅτι παρεδέχετο νὰ ἀποδίδεται ἡ νίκη καὶ ὅλαι αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ γενναίου στρατοῦ καὶ τῶν στρατηγῶν μας εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον διάδοχον τότε Κωνσταντῖνον. Τὸ σφάλμα τοῦτο, ὅπερ ὁ ἴδιος ὠμολόγει κατόπιν εἰς ἐμέ τὸν ἴδιον εἶπεν ἐν Λουτρακίῳ ἐπὶ τῇ παρατηρήσει μου ὅτι δέν ἔπρεπε νὰ παραμερίσῃ τόσο πολὺ ὁ διὰ πάντα καταρτίσας καλῶς καὶ ἄριστα διεξαγωγὴν τὸν τε πόλεμον καὶ τὰς κατόπιν διπλωματικὰς ἐν Λονδίῳ συζητήσεις κατὰ τὸ Συνέδριον, ὅτι ἔχεις δίκαιον Κύριε Γαϊτάνε, ἀλλ' ἐγὼ ἤθελον νὰ παρουσιάσω τὸν Κωνσταντῖνον ὡς ἰδανικὸν ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς Σχολῆς χάριν μελλοντικῶν σκοπῶν εὐνοήτων, μὴ γνωρίζων τότε τὸ διανοητικὸν καὶ ἠθικὸν ποιὸν τοῦ Γερμανοπλήκτου αὐτοῦ ἀνθρώπου, ἐπλήρωσεν πολὺ ἀκριβὰ μετὰ τινα ἔτη, κατὰ τὸν παγκόσμιον μέγαν πόλεμον, καὶ ὁ Βενιζέλος καὶ τὸ Ἔθνος ὀλόκληρον καὶ αὐτὸς ὁ ἀξέχαστος καὶ καλὸς Κωνσταντῖνος.

Ἐπελθούσης ἡσυχίας ἐπὶ ἓν ἔτος, ὁ Βενιζέλος ἡσχολήθη εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Κράτους, μετὰ τὴν σοβαρὰν ἐδαφικὴν ἐπαύξεισιν αὐτοῦ. Ἐνῶ δέ πάντα ἔβαινον καλῶς καὶ τὸ κράτος διηκεῖτο ἄριστα καὶ προήγετο ἀλματωδῶς, αἴφνης τὸν Αὐγούστον 1914 ἐξερράγη ὁ Πανευ-

ρωπαϊκός πόλεμος, καθ' ὃν ἡ Ἑλλάς ἐν ἀρχῇ ἐτήρησεν οὐδετερότητα, ἐν συμπνοία Βενιζέλου καὶ Βασιλέως. Ἄλλ' ἀτυχῶς δὲν διήρκεσε πολὺ ἡ σύμπνοια αὕτη καὶ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1915 ἐπῆλθεν αἴφνης ἡ διαφωνία τῶν δύο πολιτειακῶν παραγόντων ριζικωτάτη, καταλήξασα εἰς τὰ γνωστά γεγονότα καὶ ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐκτός τοῦ σκοποῦ τῆς παρούσης βιογραφίας μου.

Διελύθη ἡ Βουλὴ καὶ τὴν 31ην Μαΐου 1915 ἐγένοντο αἱ ἐκλογαὶ πεισματώδεις αὐται μεταξύ Βενιζέλου πλέον καὶ Κων/νου, αἵτινες ἔδωκαν μεγάλην πλειοψηφίαν εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ Βενιζέλου. Εἰς τὰς Κυκλάδας ἐπετύχομεν ἅπαντες οἱ 13 Βενιζελικοί, ἐγὼ δὲ ἐνδέκατος κατὰ σειρᾶν, διότι ἦλθον ἐκ Μήλου οἱ ἀδελφοὶ καὶ συγγενεῖς μου Νικόλαος καὶ Ἰπποκράτης Ἀπέργης ὑποστηρίζοντες καὶ διὰ χρηματοδοσίας ἀκόμη τὸν Π. Πρωτοπαπαδάκη, ἀποτυχόντα. Ἐκτοτε καὶ καθ' ὅλην τὴν σειρᾶν τῶν φοβερῶν γεγονότων ἐσωτερικῶς, διετέλεσα βουλευτὴς μέχρι τῆς ἀποφράδος ἡμέρας τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920 ὅτε κατέρρευσε ἀρδῆν τό μέγα ἔργον τοῦ Βενιζέλου καὶ τοῦ φιλελευθέρου Κόμματος, εἰς ὃ εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ἀνήκω ὡς βουλευτὴς ἐπὶ μίαν πλήρη δεκαετίαν.

Παραλείπω ὡς πασίγνωστον τὰ αἱματηρὰ γεγονότα τοῦ Νοεμβρίου 1916, καθ' ἃ κατεδιώχθημεν καὶ ἐκινδυνεύσαμεν ὅλοι οἱ φιλελευθεροί, οἵτινες ἠναγκάσθημεν νὰ φύγωμεν ἐξ Ἀθηνῶν ἵνα μὴ σφαγῶμεν. Ἐγὼ μετ' ἄλλων πολλῶν κατέφυγα εἰς Κερατσίνιον (ἐντὸς τοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἀγγλικοῦ ἀτμοπλοίου «*Μαριεμβάδ*») καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κρήτην, ὀπόθεν, μετὰ τρίμηνον διαμονήν, ἔφθασα μέ κίνδυνον τορπιλισμοῦ εἰς Σῦρον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Σίφνον τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1917, ὅπου ἔμενεν ἡ ἀλησμόνητος μητέρα μου. Ἀναβιωσάσης τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1917 τῆς ἀντισυνταγματικῶς διαλυθείσης Βουλῆς τῆς 31ης Μαΐου, ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας καὶ ἐξετέλεσα μέχρι τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1920 τό βουλευτικόν μου καθῆκον, νὰ ἐξυπηρετῶ νυκθημερόν τούς παιδευομένους συνεπαρχιώτας μου, οὓς ἐθεώρουν ἀνέκαθεν καθῆκον μου πρῶτιστον νὰ προστατεύω εἰς ὅλας των τὰς ἀνάγκας καὶ ὑποθέσεις των, ἀποτείνων οὕτω φόρον εὐγνωμοσύνης βαθυτάτης εἰς αὐτούς διὰ τὴν τιμὴν, δι' ἧς ἐπὶ δεκαετίαν συνεχῶς μέ περιέβαλον, ἐκλέγοντες πάντοτε ἀντιπρόσωπόν των ἐν τῇ Βουλῇ καὶ δὴ μετὰ μεγάλης πλειοψηφίας ἐπαρχιακῶς.

Ἐν τῇ Βουλῇ καθ' ὅλην τὴν δεκαετίαν δὲν ἤμην ἐκ τῶν ἀφανῶν βουλευτῶν. Ἔλαβον πολλάκις τὸν λόγον ἐφ' ὅλων τῶν συζητηθέντων ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων καὶ ἡ γνώμη μου ἠκούετο ὡς εἰσηγητοῦ καὶ ὡς γραμματέως διαρκῶς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐκ βουλευτῶν Ἐπιτροπῆς.

Ἐμίλησα ἐπὶ δίωρον ἐπὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος χειροκροτηθεὶς ὑφ' ὅλης τῆς Βουλῆς, ὃ δὲ λόγος μου ὀλόκληρος ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐφημερίδα «*Ἐσπερινήν*». Ἐμίλησα ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τῆς Μέσης

Ἐκπαιδεύσεως, ὁ δὲ λόγος μου ἐπιχροτηθεὶς ὑπὸ πάντων ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν «*Εὐριπον*» τῆς Χαλκίδος. Ἔλαβον τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τῆς ἰδρύσεως τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου καὶ μέ συνεχάρη ὁ Βενιζέλος καὶ ἐδέχθη ὅλας τὰς τροπολογίας μου. Ἐπίσης ὠμίλησα διὰ μακροῦ ἐπὶ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Νομοσχεδίου καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκπαιδευτικῶν καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Λεξικοῦ κ.λπ. Ἐπὶ τῶν ἐπαρχιακῶν ζητημάτων ὠμίλησα περὶ βελτιώσεως τῶν ὀρυκτῶν Μήλου, ἀλυκῆς κ.λπ., ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο τότε λόγῳ τῶν ἐθνικῶν περιστάσεων. Ἐν γένει ἐν τῇ Βουλῇ εἶχον καὶ φιλοτιμίαν νὰ εἶμαι πάντοτε ἐκ τῶν δρώντων καὶ ἀκουομένων βουλευτῶν καὶ οὐχὶ τοῦ «*ναί*» καὶ τοῦ «*ἔχι*», ὡς ἄλλοι γνωστοὶ ἐπὶ ἀφωνία ἐξ ἀνικανότητος καὶ ἐλλείψεως σπουδῶν καὶ γενικῆς πολιτικῆς μορφώσεως, ἣν ἐγὼ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας καὶ εἶχον καὶ ἐνδελεχῶς ἐπεμελήθην διὰ πολλῶν μόχθων νὰ ἀποκτήσω, ἔχων αὐτοπεποιθήσιν καὶ συνείδησιν τοῦ τί σημαίνει πολιτευτῆς, ἄξιος τοῦ ὀνόματος, ὑπὲρ τῶν κοινῶν βουλευόμενος. Ἄλλ' ἄς σταματήσω ἐνταῦθα ἵνα μὴ φαίνωμαι περιττολογῶν ἐν ᾧ ἀπὸ χαρακτῆρος δὲν ἀρέσκομαι εἰς περιττολογίας. Οἱ συμπολιτῆται μου μέ ἔκριναν τετράκις ἱκανόν καὶ ἄξιον ἀντιπρόσωπόν των, διό καὶ μέ ἐψήφισον ἐνθουσιωδῶς.

Δ'. Περὶ τῆς ἐπανόδου μου εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν ὡς Νομάρχου ἐν Πρεβέζῃ καὶ Ναυπλίῳ.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς 1ης Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1920, ἔμεινον ἐν Σίφνῳ, ἐνίστε καὶ ἐν Μήλῳ, ἐφησυχάζων καὶ ἰδιωτεύων, ἀλλὰ καὶ καρδοκῶν τὴν εὐκαιρίαν νὰ πολιτευθῶ καὶ αὐθις μετὰ τὴν ἀσφαλῆ ἀποτυχίαν τῆς καταστρεπτικῆς πολιτικῆς τῶν Κυβερνήσεων τοῦ ἐπανεληθῆντος Κωνσταντίνου, ὡς δὲν ἐβράδυνε νὰ συμβῆ ἀτυχῶς. Τὸν Αὐγούστου τοῦ 1922 ἐπῆλθεν ἡ ἤττα τοῦ τέως θριαμβευτοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἣν ἠκολούθησεν ἡ ἐπανάστασις τοῦ συνταγματάρχου Ν. Πλαστήρα καὶ Σ. Γονατᾶ, ἣτις συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν διάσωσιν τῆς Δυτικῆς Θράκης καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας. Ἄνευ τῆς σωτηρίας ταύτης ἐπαναστάσεως, ὁ μὲν Κεμάλ θὰ ἔφθανε μέχρις Ἀθηνῶν, ὁ δὲ Κων/νος θὰ καθίστατο τύραννος ἀποτρόπαιος καὶ οἱ φιλελεύθεροι ὅλοι θὰ ἐκινδυνεύομεν νὰ σφαγῶμεν! Ἄλλ' εὐτυχῶς ἡ ἐπανάστασις, σωφρόνως διαχειρισθεῖσα τὴν ἐξουσίαν καὶ δημιουργήσασα στρατόν ἐν τῷ Εὐρῳ, ἔσωσε τὴν κατάστασιν καὶ περιέσωσεν τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς μεγάλης καταστροφῆς. Ἄλλὰ δὲν συγγράφω ἱστορίαν σύγχρονον, πασίγνωστον ἄλλοις.

Ἡ ἐπανάστασις ἐπρόκειτο νὰ διενεργήσῃ ἐκλογάς καὶ ἐγὼ ἠτοιμαζόμενη νὰ ἐκτεθῶ μέ ἀσφαλεστάτην ἐπιτυχίαν καὶ δὴ ἐν ἐπαρχίᾳ ἂν ἐγίνοντο αἱ ἐκλογαὶ μέ ἐπαρχιακὴν περιφέρειαν. Ἄλλὰ τότε ἐπεφάνη εἰς τό

μέσον ὁ ἐξάδελφός μου Τζώρτζης Πρεζάνης καί μέ ἀνέκοφεν ἐκ τῆς πολιτικῆς σταδιοδρομίας μου, ὑποχωρήσας ὑπέρ αὐτοῦ κατά τὰς ἐκλογάς τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920. Ἡ ὑποχώρησίς μου ὑπέρ τοῦ Τζώρτζη Πρεζάνη ὠφείλετο εἰς οἰκογενειακοὺς λόγους καί χάριν συγγενείας.

Ἐκτοτε ἡ ἐπιθυμία μου ἦτο νά διορισθῶ Νομάρχης διὰ νά ἱκανοποιήσω διὰ τῆς συντάξεώς μου τήν δευτέραν σύζυγόν μου Μαρίαν (τό γένος Δημητρίου Μαντζουράνη). Διότι κατά τόν νόμον ὁ ἐρχόμενος εἰς δεύτερον γάμον πολιτικός συνταξιούχος ὀφείλεν νά ὑπηρετήσῃ εἰς δημοσίαν θέσιν ἐπί διετίαν πλήρη, ὅπως ἔχη δικαίωμα συντάξεως ἡ δευτέρα σύζυγος.

Τήν 11ην Σεπτεμβρίου 1924 διωρίσθην Νομάρχης Πρεβέζης καί τῇ 20ῃ ἀνέλαβον τά καθήκοντά μου. Ἐμεινον ἐν Πρεβέζῃ ὅπου ἤμην πολύ εὐχαριστημένος καί ἐκ τοῦ τόπου καί ἐκ τῶν κατοίκων, ἐχόντων τὰς αὐτάς περίπου ἀρετάς μέ τούς Κυκλαδίτας, μέχρι τῆς 17ης Δεκεμβρίου 1924, ὅτε μετατεθεῖς εἰς τόν Νομόν Ἀργολίδος καί Κορινθίας ἀνεχώρησα εἰς Ἀθήνας καί ἐκεῖθεν εἰς Ναύπλιον τῇ 2α Ἰανουαρίου 1925, ὡς Νομάρχης καί ἐν Πρεβέζῃ καί ἐν Ναυπλίῳ μέχρι τῆς 29ης Ἰουλίου 1925, ὅτε ἀπολυθεῖς ἀνεχώρησα διὰ Σίφνον, ἥτοι ἐπί δεκάμηνον πλήρες ἄς μοί ἐπιτραπεῖ ὁ ἐγωϊσμός νά εἶπω ὅτι διεκρίθη ὑπηρεσιακῶς καί κοινωνικῶς. Ἀπελύθην δέ ἄνευ λόγου ὑπό τῆς ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως τοῦ στρατηγοῦ Παγκάλου διότι τῷ ἐζήτησεν ὁ βουλευτής τοῦ Νομοῦ Π. Ἀραβαντινός, βαρέως φέρων τήν φιλίαν μου μετά τοῦ πληρεξουσίου Κορινθίας Παναγ. Πετρίδου, ὅστις πράγματι συνήργασεν εἰς τήν μετάθεσίν μου ἐν τῷ Νομῷ του.

Καί ἤδη ἰδιωτεύων ἐν Σίφνῳ πολιτευόμενος πλέον ὡς ἀντιβασιλικός καί ὡς τοιοῦτος θά ἐκτεθῶ ὅταν καί ἐάν ὁ δικτάτωρ ἤδη Πάγκαλος ἐνεργήσῃ τὰς ἐκλογάς, διότι ὁ λαός τῆς ἐπαρχίας μου εἶναι σύσσωμος σχεδόν ἀντιβενιζελικῶν φρονημάτων ὡς πολύ δικαίως, διότι οἱ διάδοχοι τοῦ Μεγάλου Βενιζέλου ἀπεδείχθησαν ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἀνάξιτοι καί ἀνίκανοι νά διοικήσωσιν ἐν Δημοκρατία, μή κατανοήσαντες τήν πολιτικὴν κοσμογονίαν, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ διαχείρησις τοῦ νεαροῦ Πολιτεύματος, ἀλλά βαίνοντες τήν πεπατημένην τῆς μικροπολιτικῆς, ἥς τὰς ἔξεις δέν ἀφῆκαν καί δέν ἀπεσκοράκισαν, ὡς ὀφείλον.

Ἐν Σίφνῳ τῇ 29ῃ Δεκεμβρίου 1929

Γεώργιος Θ. Γαϊτάνος

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΒΡΥΣΙΑΝΗΣ
ΝΕΩΤΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
[1860-1900]

Σημείωση

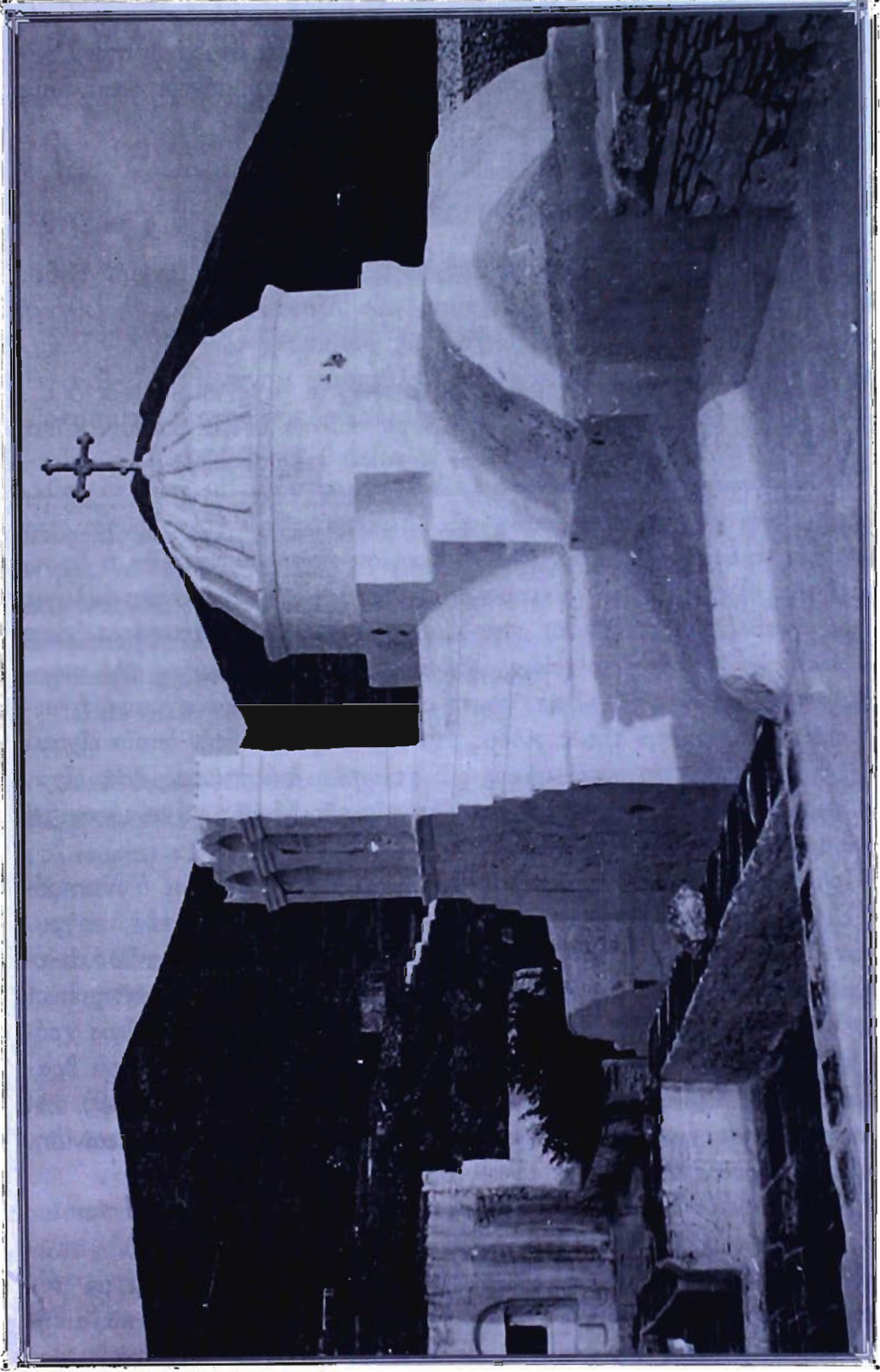
Γιά τήν ιστορία τῆς Κυρίας Βρυσιανῆς ὑπάρχουν ἤδη τρεῖς ἐκδόσεις· ἡ πρώτη τοῦ ἔτους 1966, ἡ δεύτερη τοῦ ἔτους 1981 μέ νεώτερα, ἀποκαταστατικά τῆς πρώτης, στοιχεῖα καί ἡ τρίτη τοῦ ἔτους 2005 στόν τόμο ἀριθ. 13 τῶν «Σιφνιακῶν» μέ ἀνασύνταξη ἀριθμοῦ κεφαλαίων τῆς. Τό γεγονός ὀφείλεται στίς συνεχιζόμενες ἱστορικές ἀναδιφήσεις πού ἀποδίδουν καί ἄλλα εὐρήματα, ὅπως καί τώρα πού προέκυψαν τά τελευταῖα.

Θεωροῦμε ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ γνωστοποίηση καί αὐτῶν προχειμένου νά φανοῦν χρήσιμα σέ ὅποιον μελλοντικά ἐπιχειρήσει τή γενική ἀνασύνταξη τῆς ἱστορίας τῆς Μονῆς, ἴσως καί μέ ἄλλα ἀκόμη στοιχεῖα, ἀπό δικές του ἔρευνες.

Ἡ τελευταία συναγωγή στοιχείων ἀπέδωσε πληροφορίες ἀπό τοῦ ἔτους 1860 καί ἐξῆς, ἔχουν δ' αὐτά σχέση μέ τίς ἐκλογές ἡγουμενοσυμβουλίων καί μέ ἐκποιήσεις κινήτων καί ἀκινήτων τῆς Μονῆς. Προέρχονται ἀπό τά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους μετά πρόσφατες ἀρχειοθετήσεις πού πραγματοποίησε ἡ Ὑπηρεσία. Ἀνήκουν στίς ἐπόμενες τρεῖς κατηγορίες:

- α) ΥΕΔΕ, 260/2, Συμβούλια Μονῶν.
- β) ΥΕΔΕ, 264/2, Δασικά Ἐκτάσεις Μονῶν.
- γ) ΥΕΔΕ, 266/2, Ζῶα ἐν γένει τῶν Μονῶν.

Τέλος, στόν γνωστό κατάλογο τῶν ἡγουμένων τῆς Μονῆς [«Σιφνιακά», 13 (2005), 62], πρὶν προέλθουμε σέ ἀναδιάταξή του βάσει τῶν νέων στοιχείων, πρέπει νά ἀφαιρέσουμε τήν ἡγουμένη Ἱερεμία Ψυχούλη (μετά 1851 - Μάρτ. 1855) διότι προῆλθε ἀπό ἐσφαλμένη ἀνάγνωση κακέκτυπου φωτοτυπ. ἀντιγράφου ἐγγράφου «τῶν εἰς δημοπρασίαν ἐκποιήσεως ἐκτεθέντων κτημάτων» τῆς Μονῆς τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Γαϊτάνου. Δηλαδή, ἀντί τοῦ ὀρθοῦ 1865, διαβάστηκε 1855 [βλ. περίληψη τοῦ ἐγγράφου τούτου στά «Σιφνιακά», 2 (1992), 15]. Μέ

Τό καθολικό τῆς Παναγίας Βρυστιανῆς (1640).

άλλους λόγους ό Ίερεμίας δέν ήγουμένευσε τότε αλλά βραδύτερα, όπως θά περιγραφεί κατωτέρω. Σημειώνεται ακόμη ότι, τά έγγραφα έντός του χειμένου πού δέν φέρουν άρχειακές παραπομπές άνήκουν στά Γενικά Άρχεΐα του Κράτους και στους άνωτέρω σημειουμένους φακέλλους και συγκεκριμένες κατηγορίες.

Α'. ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΩΝ

Σύμφωνα μέ τίς διατάξεις του άρθρου Γ' του, από 28 Ίουνίου 1858, Βασ. Διατάγματος «περί Κανονισμού των Μοναστηρίων», ή έκλογή ήγουμενοσυμβουλίου για τήν άσκηση της διοίκησης των Μονων έλάμβανε χώραν κάθε πέντε χρόνια. Οί εκλέκτορες μοναχοί έφήφιζαν τον ήγούμενο και δύο συμβούλους, ένα τριμελές δηλαδή όργανο πού άσκούσε τή διοίκηση για πέντε χρόνια.

Όμως, παρά τά όριζόμενα στό Διάταγμα, φαίνεται πώς τά εκλεγόμενα κατά τά άνωτέρω μέλη της Διοίκησης δέν έξαντλούσαν τήν πενταετία προσφοράς έργου, άλλ' ένδιάμεσα παρητούντο, είτε ό ήγούμενος, είτε οί σύμβουλοι, μέ άποτέλεσμα νά έπαναλαμβάνονται εκλογές και νά άναδεικνύονται άλλοι στά αξιώματα κατά τά κατωτέρω βάσει των νέων άρχειακών στοιχείων. Τά τελευταία αυτά, λόγω της κανονικής συνέχειας πού τά διέπει, συντελούν στή σωστή καταγραφή ήγουμένων και συμβούλων της περιόδου 1860-1900, κατά τήν όποία είχαμε καταρτίσει κατάλογο ήγουμένων μέ στοιχεία διάσπαρτα, όσα είχαν δηλ. άπομείνει από τό λεηλατημένο Άρχεΐο της Μονής γι' αυτό και μέ ίκανά κενά.

Πρό του έτους 1860 ήγούμενος στή Βρυσιανή διατελούσε ό Νικηφόρος Συναδινός για τον όποιο είχαμε μοναδική πληροφορία τήν ύπογραφή του σέ άπόδειξη παραλαβής έντύπων Βασ. Διατάγματος «περί κανονισμού της ύπηρεσίας των έν ταΐς διατηρουμέναις μοναΐς καθεστημένων Συμβουλίων» της 23ης Δεκεμβρίου 1857. Άγνωστος ό συνολικός χρόνος της θητείας του στό αξίωμα του ήγουμένου, στό όποιο είχε δραστηριοποιηθεί παλαιότερα επί 14 όλόκληρα χρόνια (1835-1849) και μάλιστα χρόνια έπεισοδιακά [βλ. σχετικώς Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Η Κυρία Βρυσιανή*, Άθήναι 1966, 89-98].

Τόν Νικηφόρο Συναδινό διαδέχτηκε ό Άνθιμος Ζαμπέλης, ό όποιος άνευρίσκειται στίς 10 Αύγούστου 1859 νά συνυπογράψει τήν πράξη σελιδαρίθμησης του βιβλίου του Μοναχολογίου της Μονής μαζί μέ τον μητροπολίτη Σύρου Δανιήλ. Πρό της 30ης Δεκεμβρίου 1860 παραιτήθηκε του αξιώματός του και στίς εκλογές πού άκολούθησαν ήγούμενος άναδείχτηκε ό ιερομόναχος

ΙΕΡΕΜΙΑΣ ΨΥΧΟΥΛΗΣ (1860-1865),

ὁ δὲ Ἄνθιμος Ζαμπέλης, ὁ προηγούμενος, σέ σύμβουλο τῆς νέας περιόδου κατὰ τὸ ἐπόμενο ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἐκκλησιαστικῶν:

«Ἄριθ. Πρωτ. 11549

Διεκπ. 797

ἐν Ἀθήναις

τὴν 30 Δεκ. 1860

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣ.

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. κλπ. Ὑπουργεῖον

Περὶ ἐκλογῆς ἡγουμένου καὶ συμβούλου.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σύρου καὶ Τήνου διὰ τῆς ἀπὸ 11 τοῦ λήγοντος μηνός καὶ ὑπ' ἀριθ. 2201 ἀναφορᾶς αὐτοῦ, ἐγνωστοποίησεν εἰς τὴν Σύνοδον ὅτι ἐκλογῆς γενομένης παρὰ τῶν μοναχῶν τῆς ἐν τῇ Σίφνῳ μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου «τῆς Βρύσεως» συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ γ' ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 28 Ἰουνίου 1858 περὶ Κανονισμοῦ τῶν Μοναστηρίων Β. Διατάγματος, ἀνεδείχθησαν δι' αὐτῆς καὶ ἐκυρώθησαν παρ' αὐτοῦ, Ἡγούμενος μὲν ὁ μέχρι τοῦδε Σύμβουλος ἱερομόναχος Ἱερεμίας Ψυχούλης, σύμβουλος δὲ ὁ ἀπὸ τῆς ἡγουμενίας παραιτηθεὶς μοναχὸς Ἄνθιμος Ζαμπέλης.

Ὅθεν γνωστοποιεῖται τοῦτο εἰς τὸ Ὑπουργεῖον κατὰ τὰ διατεταγμένα.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾶ καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐτέρου Συμβούλου, ἡ Σύνοδος ἀπέστειλε τὰ δέοντα πρὸς τὸν εἰρημένον Σεβ. Μητροπολίτην καὶ ἐπιφυλάσσεται νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ τὴν τούτου ἐγκατάστασιν.

† ὁ Ἀθηνῶν Νεόφυτος πρόεδρος

† ὁ Κορινθίας Ἀμφιλόχιος

† ὁ Ἄνδρου καὶ Τήνου Μητροφάνης

† ὁ Φωκίδος Δαυῖδ

† ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δοσίθεος

ὁ Γραμματεὺς

(Τ.Σ.) Ἀρχιμ. Φ. Οἰκονομόπουλος».

Κατὰ τὸν Μάρτιο τοῦ 1861 πραγματοποιήθηκε καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ δευτέρου Συμβούλου τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου, τοῦ ἱερομονάχου Ἀνανία Βατῆ, γεγονός πού ἀνέφερε ὁ Σύρου στὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ ἡ Σύνοδος στὸ Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν μέ τὸ ἐπόμενο ἔγγραφο τῆς:

«Ἄριθ. Πρωτ. 11943
Διεκπ. 231

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐν Ἀθήναις
τὴν 10 Ἀπριλίου 1861

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. κλπ.
Ἵπουργεῖον.

Περὶ ἐκλογῆς Συμβούλου.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σύρου καὶ Τήνου διὰ τῆς ἀπὸ 30 τοῦ λήξαντος μηνός καὶ ὑπ' ἀριθμ. 2308-2329 ἀναφορᾶς αὐτοῦ, ἐγνωστοποίησεν εἰς τὴν Σύνοδον ὅτι ἐκλογῆς τοῦ ἐτέρου Συμβούλου γενομένης παρὰ τῶν μοναχῶν τῆς ἐν Σίφνῳ μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Βρύσεως συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Γ' ἄρθρου τοῦ περὶ Κανονισμοῦ τῶν Μοναστηρίων Β. Διατάγματος, ἀνεδείχθη δι' αὐτῆς καὶ ἐκυρώθη παρ' αὐτοῦ Σύμβουλος ὁ ἱερομόναχος Ἀνανίας Βατῆς.

Ὅθεν γνωστοποιεῖται τοῦτο εἰς τὸ Ἵπουργεῖον κατὰ τὰ διατεταγμένα.

† ὁ Ἀθηνῶν Νεόφυτος πρόεδρος

† ὁ Κορινθίας Ἀμφιλόχιος

† ὁ Φωκίδος Δαυῖδ

† ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δοσίθεος

Ὁ Γραμματεὺς

(Τ.Σ.) Ἀρχιμ. Φ. Οἰκονομόπουλος».

Ἐτσι τὸ Ἠγουμενοσυμβούλιο τῆς περιόδου 1860-1865 συγκροτήθηκε τελικὰ ὡς ἑξῆς:

– Ἱερεμίας Ψυχούλης, ἡγούμενος.

– Ἀνθιμος Ζαμπέλης, προηγούμενος, σύμβουλος.

– Ἀνανίας Βατῆς, σύμβουλος.

Μετὰ τρία χρόνια, στίς 19 Ἰουλίου 1864, ὁ Ἀνανίας Βατῆς ἀπεβίωσε (κατὰ σχετικὴ ἐγγραφή στό μοναχολόγιο τῆς Μονῆς). Γενομένης ἐκλογῆς γιὰ τὴν ἀνάδειξη ἀντικαταστάτη του ἐξελέγη ὁ ἱερομόναχος Νικηφόρος Συνοδινός, ὁ πρῶν ἡγούμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποδέχτηκε τὴν ἐκλογή του καὶ παραιτήθηκε ἀμέσως «ἐνεκα γῆρους». Κατόπιν τούτου ἡ Ἐπισκοπικὴ Ἐπιτροπὴ Σύρου καὶ Τήνου ἀπηύθυνε στὴν Ἱερά Σύνοδο τὸ ἐπόμενο ἔγγραφο τῆς μέ ἐνημέρωση γιὰ τὸν ἐπελθόντα θάνατο τοῦ Ἀνανία Βατῆ καὶ πρόταση γιὰ τὸν ἀντικαταστάτη του:

«Ἀριθ. Πρωτ. 4202
Διεκπ. 3281

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛ.
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ἐν Ἀθήναις
τὴν 22 Μαρτίου 1865

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. κτλ.
Ἵπουργεῖον

Περὶ ἐκλογῆς Συμβούλου.

Ἀποβιώσαντος τοῦ ἐτέρου τῶν Συμβούλων τῆς ἐν Σίφνῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας Βρύσεως Ἀνανίου Βατῆ καὶ γενομένης ἐκλογῆς, κατὰ τὰ κεκαλονισμένα ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῇ μοναχῶν, ἐξελέγη ἀντὶ αὐτοῦ ὡς τοιοῦτος ὁ ἱερομόναχος Νικηφόρος Συνοδινός καὶ ἐπειδὴ οὗτος, περιελθὼν εἰς ἀνικανότητα ἕνεκα γήρους, ἀμέσως παρητήθη τῆς θέσεως ταύτης ἡ Γενικὴ Ἐπισκοπικὴ Ἐπιτροπὴ Σύρου καὶ Τήνου δι' ἀναφορᾶς αὐτῆς ἀπὸ 27 Μ.Π. καὶ ὑπ' ἀριθ. 929, 931 προτείνει εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἤδη παραιτηθέντος τὸν ἀμέσως μετ' αὐτὸν τὴν πλειοψηφίαν πρὸς τοῦτο ἔχοντα ἱερομόναχον Ἰωσήφ Βατῆν.

Ὅθεν ἡ Σύνοδος, παραδεξαμένη τὴν πρότασιν ταύτην γνωστοποιεῖ τοῦτο εἰς τὸ Ἵπουργεῖον κατὰ τὰ διατεταγμένα.

† ὁ Ἀθηνῶν Θεόφιλος πρόεδρος
† ὁ Ἀργολίδος Γεράσιμος
† ὁ Μεσσηνίας Προκόπιος
† ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος
† ὁ Νάξου Παρθένιος

ὁ Β. Γραμματεὺς
(Τ.Σ.) Ἰγνάτιος Β».

Μέσα στὸν ἴδιο χρόνο (1865) παραιτήθηκε καὶ ὁ ἕτερος σύμβουλος ἱερομόναχος Ἀνθιμος Ζαμπέλης «διὰ τὸ προβεβηκὸς τῆς ἡλικίας του». Σημειώνουμε ὅτι αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἡ κυρία Βρυσιανὴ εἶχε δύναμη 12 μοναχῶν, ὅλους Σιφνίους, τοὺς ἐπομένους, κατὰ τὸ ἔτος γέννησός τους:

1) Κοσμᾶν Κούμαν,	γενν. τὸ	ἔτος	1777
2) Γεράσιμον Τζαμπουνιέρην,	»	»	1780
3) Νικόδημον Ζαμπέλην,	»	»	1783
4) Νικηφόρον Συνοδινόν,	»	»	1790
5) Ἀνθιμον Ζαμπέλην,	»	»	1794
6) Ἰωακείμ Μακράκην,	»	»	1814
7) Ἱερεμίαν Ψυχούλην,	»	»	1822
8) Γεράσιμον Σουδιανόν,	»	»	1827
9) Ἰωσήφ Βατῆν,	»	»	1827
10) Γαβριήλ Κιουρῆν,	»	»	1827

- 11) Ἰωαννίχιον Γραμματικὴν, » » » 1831
 12) Δαμιανόν Βατῆν, » » » 1833

Μετά λοιπόν καί τήν παραίτηση τοῦ Ἄνθιμου Ζαμπέλη περί τά τέλη τῆς θητείας τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου, οἱ λοιποὶ μοναχοὶ ἐξέλεξαν στή θέση του ἕναν ἐκ τῶν νεωτέρων συναδέλφων τους, τόν Γαβριήλ Κιουρῆν, κατά τό ἐπόμενο ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τό Ὑπουργεῖο:

« Ἀριθ. Πρωτ. 5266 ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Διεκπ. 4063 Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛ.
 ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Ἐν Ἀθήναις Πρὸς τό ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστ. κλπ.
 τήν 31 Δεχ. 1865 Ὑπουργεῖον

Περί ἐκλογῆς Συμβούλου.

Παραιτηθέντος τοῦ ἐτέρου τῶν Συμβούλων τῆς ἐν Σίφνῳ Μονῆς τό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου ἢ τῆς Βρύσεως ἱερομονάχου Ἄνθιμου Ζαμπέλη διά τό προβεβηκὸς τῆς ἡλικίας του καί νέας ἐκλογῆς εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ γενομένης κατά τά διατεταγμένα, ἡ Γενικὴ Ἐπισκοπικὴ Ἐπιτροπὴ Σύρου καί Τήνου διά τῆς ἀπὸ 15 μηνὸς λήγοντος καί ὑπ' ἀριθ. 1125 ἀναφορᾶς αὐτῆς ἐδήλωσεν εἰς τὴν Σύνοδον ὅτι ἐξηλέχθη ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τῶν μοναχῶν ὁ ἱερομόναχος Γαβριήλ Κιουρῆς.

Ἡ Σύνοδος κυρώσασα τὴν ἐκλογὴν ταύτην, γνωστοποιεῖ τοῦτο εἰς τό Ὑπουργεῖον κατά τά διατεταγμένα.

† ὁ Ἀθηνῶν Θεόφιλος πρόεδρος
 † ὁ Ἀργολίδος Γεράσιμος
 † ὁ Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Φιλόθεος
 † ὁ Καρυστίας Μακάριος
 † ὁ Ναυπακτίας, Εὐρυτανίας Ἄνθιμος

Ὁ Γραμματεὺς
 (Τ.Σ.) Κύριλλος Χαρησιάδης (;)».

Στὶς ἀρχές τοῦ ἔτους 1866 ἔληξε ἡ θητεία τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου καί στὶς ἐκλογές πού ἀκολούθησαν ἡγούμενος ἀναδείχτηκε ὁ ἱερομόναχος Ἰωσήφ Βατῆς (ἀπὸ τοὺς νεωτέρους) καί σύμβουλοι ὁ Ἱερεμίας Ψυχούλης καί ὁ Ἄνθιμος Ζαμπέλης. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐνημέρωσε σχετικῶς τό Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν μέ τό ἐπόμενο ἔγγραφο τῆς:

«Ἀριθ. Πρωτ. 5873
Διεκπ. 4519

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣ.
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐν Ἀθήναις
τὴν 17 Μαΐου 1866

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.
Ἵπουργεῖον

Περὶ ἐκλογῆς Ἡγουμένου καὶ Συμβούλων.

Ληξάσης τῆς πενταετοῦς διαρκείας τοῦ Συμβουλίου τῆς κατὰ τὴν Νῆσον Σίφνον Μονῆς τῆς Βρύσεως καὶ νέας ἐκλογῆς συμφώνως πρὸς τὰ διατεταγμένα γενομένης, ἡ Γεν. Ἐπισκοπικὴ Ἐπιτροπὴ Σύρου καὶ Τήνου δι' ἀναφορᾶς αὐτῆς 27 μηνὸς παρελθόντος καὶ ὑπ' ἀριθ. 1251, ἀνήγγειλε τῇ Συνόδῳ ὅτι ἀνεδείχθησαν Ἡγούμενος μὲν ὁ Ἱερομόναχος Ἰωσήφ Βατῆς, Σύμβουλοι δέ οἱ Ἱερεμίας Ψυχούλης, ἱερομόναχος καὶ Ἄνθιμος Ζαμπέλης.

Ἡ Σύνοδος παραδεχθεῖσα τὴν ἐκλογὴν ταύτην, ὡς νομίμως γενομένην γνωστοποιεῖ τοῦτο εἰς τὸ Ἵπουργεῖον, κατὰ τὰ διατεταγμένα.

† ὁ Ἀθηνῶν Θεόφιλος πρόεδρος
† ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Φιλόθεος
† ὁ Καρυστίας Μακάριος
† ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Ἄνθιμος.

ὁ Γραμματεὺς

(Τ.Σ.) Κύριλλος Χαιρονίδης».

ΙΩΣΗΦ ΒΑΤΗΣ (1866-1871)

Ὁ Ἰωσήφ Βατῆς προσῆλθε στὴν Κυρία Βρυσιανή στίς 9 Ὀκτωβρίου 1849, ἡ δ' ἀπόκασή του σέ ἱερομόναχο πραγματοποιήθηκε τρία χρόνια ἀργότερα, στίς 3 Μαρτίου 1852, σέ ἡλικία 25 ἐτῶν. Ἡ θητεία του στό ἀξίωμα τοῦ ἡγουμένου περατώθηκε μέ τὸν ἐπελθόντα στίς 9 Μαρτίου 1871 θάνατό του.

Γιὰ τὸν διάδοχό του στὴν ἡγουμενία κατὰ τὴ νέα πενταετῆ περίοδο (1871-1876) δέν κάνουν λόγο τὰ νέα ἀρχαιακά στοιχεῖα, τὰ ὅποια ἐμφανίζου ἐν προκειμένῳ ἓνα κενό. Τοῦτο καλύπτεται ἀπὸ μία καὶ μόνη εἴδηση πού περιέχεται στὴν ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τὸν σχολάρχην Κάρολο Γκιών «Ἱστορία τῆς Νήσου Σίφνου» (1876). Σ' αὐτὴν καὶ στὸν κατάλογο τῶν συνδρομητῶν τῆς ἔκδοσης ἀναγράφεται καὶ ὁ ἡγούμενος τῆς Βρύσης

ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΒΑΤΗΣ (1871-1876)

Ὁ Δαμιανὸς (Δημήτριος) Βατῆς γεννήθηκε τὸ ἔτος 1829. Στὴ Μονὴ προσῆλθε ὡς δόκιμος τὸ ἔτος 1845 ἡ δὲ ἀπόκασή του πραγμα-

τοποικήθηκε τό 1864. Θεωροῦμε ὅτι ἐξελέγη ἡγούμενος τό 1871, κατά τά ἀνωτέρω, σέ ἡλικία 52 ἐτῶν.

ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ (1876-1878)

Μετά τή λήξη τῆς, ὑπό τόν Δαμιανό Βατῆ, θητείας τοῦ ἡγουμενο-συμβουλίου τῆς Βρυσιανῆς δέν ἐνεργήθηκαν ἐκλογές γιά τήν ἀνάδειξη τοῦ νέου «ὡς μή ὑπάρχοντος... τοῦ ἀπαραιτήτου ἀριθμοῦ μοναχῶν πρὸς ἐκλογήν Συμβουλίου», ἀναφέρεται στό ἔγγραφο ὑπ' ἀριθ. 466/1302 τῆς 13 Δεκεμβρ. 1876 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Τοῦτο δ' ἐπειδή εἶχαν ἤδη ἀποβιώσει α) τό 1867 οἱ Κοσμάς Κούμας, Νικηφόρος Συναδινός, β) τό 1869 ὁ Γεράσιμος Τζαμπουνιέρης καί γ) τό 1871 ὁ Ἰωσήφ Βατῆς.

Ἔτσι, ἡ Ἐπισκοπική Ἐπιτροπή Σύρου καί Τήνου, πρότεινε κατά τήν κρίση τῆς τό τριμελές Συμβούλιο, τή σύνθεση τοῦ ὁποίου ἀποδέχτηκε καί ἐπεκύρωσε ἡ Ἱερά Σύνοδος κατά τό ἐπόμενο ἔγγραφο τῆς:

«Ἀριθ. Πρωτ. 466

Διεκπ. 1302

ἐν Ἀθήναις
τῆ 13 Δ/βρίου 1876

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τό ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.
Ἰπουργεῖον.

Περί ἐκλογῆς συμβούλου.

Ληξάσης τῆς πενταετοῦς διαρκείας τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Συμβουλίου τῆς κατά τήν νῆσον Σίφνον ἱερᾶς μονῆς τῆς Θεοτόκου ἢ τῆς Βρύσεως, ἡ Ἐπιτροπή Σύρου δι' ἐγγράφου αὐτῆς ἀπό 25 Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. καί ὑπ' ἀριθ. 361, πρὸτεινε τῇ Συνόδῳ, ὡς μή ὑπάρχοντος ἐν τῇ διαληφθείσα μονῇ τοῦ ἀπαραιτήτου ἀριθμοῦ μοναχῶν πρὸς ἐκλογήν Συμβουλίου, ἡγούμενον μὲν τόν ἱερομόναχον Ἰωαννίχιον Γραμματικόν, συμβούλους δέ τοὺς ἱερομονάχους Ἱερεμίαν Ψυχούλην καί Δαμιανόν Βατῆν.

Τῆς προτάσεως δέ ταύτης ἐγκριθείσης παρά τῆς Συνόδου, γνωστοποιεῖται τοῦτο εἰς τό Ἰπουργεῖον κατά τά νενομισμένα.

† ὁ Ἀθηνῶν Προκόπιος πρόεδρος
† ὁ Ἄνδρου καί Κέας Μητροφάνης
† ὁ Ἰθάκης Γαβριήλ
† (δυσνόητη ὑπογραφή)
† ὁ Φωκίδος Δαυῖδ

Ὁ Γραμματεὺς
Ἄρχιμ. Δημ. Χριστόπουλος».

Ὁ Ἰωαννίκιος φαίνεται πὼς ἡγουμένευσε ἐπὶ δύο μόνον χρόνια γιατί τό ἔτος 1878, ὅταν πραγματοποιήθηκε ἀνασύνταξη τοῦ Μοναχολογίου τῆς Μονῆς ἡγούμενος καταγράφηκε ὁ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΟΥΔΙΑΝΟΣ (1878-1880)

ὁ ὁποῖος ἡγουμένευσε τά λοιπά χρόνια τῆς πενταετοῦς περιόδου τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου. Τό 1881 «κατά διαταγήν τῆς Συνόδου γενομένης ἐκλογῆς νέας μοναστηριακῆς ἀρχῆς» ἐξελέγησαν σύμβουλοι οἱ Ἰωαννίκιος Γραμματικῆς καί Ἰωακείμ Μακράκης, ἡγούμενος δέ ὁ

ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΒΑΤΗΣ (1881-1886)

ὅπως βεβαιώνεται ἀπό τό σχετικό ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου:

« Ἀριθ. Πρωτ. 2891
Διεκ. 1743

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣ.
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ἐν Ἀθήναις
τῇ 14 Δεκεμβρ. 1881

Πρὸς τό ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. κτλ.
Ἰπουργεῖον

Περὶ ἐκλογῆς μοναστηριακοῦ Συμβουλίου.

Γενομένης κατά διαταγήν τῆς Συνόδου ἐκλογῆς νέας μοναστηριακῆς ἀρχῆς ἐν τῇ κατά τὴν Σίφνον μονῇ τῆς Θεοτόκου ἐπιλεγομένης Βρύσειως ἐξελέχθησαν ἡγούμενος μὲν ὁ Δαμιανὸς Βατῆς, σύμβουλοι δέ οἱ Ἰωαννίκιος Γραμματικῆς καί Ἰωακείμ Μακράκης ἅπαντες ἱερομόναχοι.

Τῆς ἐκλογῆς δέ ταύτης κυρωθείσης ἄτε μηδεμιᾶς γενομένης κατ' αὐτῆς ἐνστάσεως ἡ Σύνοδος ποιεῖται τοῦτο γνωστόν τῷ Ἰπουργεῖῳ κατά τά νενομισμένα.

† ὁ Ἀθηνῶν Προκόπιος πρόεδρος
† ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος
† ὁ Ἰθάκης Γαβριήλ
† ὁ Ἄνδρου καί Κέας Μητροφάνης
† ὁ Φωκίδος Δαυῖδ

ὁ Γραμματεὺς
(Τ.Σ.) Ἀρχιμ. Δ. Χριστόπουλος».

Τό ἔτος 1883 ὁ Ἰωακείμ Μακράκης, σύμβουλος τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου, παραιτήθηκε τοῦ ἀξιώματος καί ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καί Τήνου μέ τό ὑπ' ἀριθ. 724/1 Σεπτ. 1883 ἔγγραφο του γνωστοποίησε στήν Ἱερά Σύνοδο ὅτι «διώρισε προσωρινῶς ἀναπληρωτὴν αὐτοῦ τὸν ἱερομόναχον Ἀβέρχιον Γεροντόπουλον μέχρι οὗ διαταχθῇ ἢ κατά Νόμον ἐκλογῆ

αὐτοῦ». Τὸν ἐπόμενον χρόνον ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου μέ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1052/20-7-1884 ἔγγραφόν του πρὸς τὴν Ἱερά Σύνοδο γνωστοποίησε ὅτι «διώρισε προσωρινῶς ἀναπληρωτὴν» τοῦ ἐτέρου συμβούλου Ἰωαννικίου Γραμματικῆ «παραπεμφέντος εἰς τὸ Κακουργιοδικεῖον διὰ βουλευμάτων τοῦ Συμβουλίου τοῦ ἐν Σύρῳ πλημμελειοδικῶν... κατηγορουμένου ἐπὶ ἀφαιρέσει ἐνὸς ἐγκολπίου τῆς Μονῆς καὶ συνεπῶς προφυλαχισθέντος...».

Λεπτομέρειες ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δὲν εἶναι γνωστές, φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Ἰωαννίκιος κατηγορήθηκε ἄδικα καὶ ἀδίκως ἐπέρασε αὐτὰ τὰ βάσανα, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὰ ἐπόμενα.

Τὸ ἔτος 1886 ἔληξε ἡ θητεία τοῦ, ὑπὸ τὴν ἡγευμενία τοῦ Δαμιανοῦ Βατῆ, ἡγευμενοσυμβουλίου, ὅποτε ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου διέταξε τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ νομίμου ἐκλογῆς, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας γνωστοποίησε ἡ Ἱερά Σύνοδος μέ τὸ ἐπόμενον ἔγγραφόν της:

«Ἀριθ. Πρωτ. 257
Διεκπ. 153

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣ.
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐν Ἀθήναις
τῇ 23 Φεβρ. 1887

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. κτλ.
Υπουργεῖον

Περὶ ἐκλογῆς νέου Συμβουλίου.

Ληξάσης τῆς πενταετοῦς ὑπηρεσίας τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐν Σίφνῳ μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης τῆς Βρύσεως, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου διέταξε τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ νομίμου ἐκλογῆς, δι' ἧς ἀνεδείχθησαν Ἡγούμενος μὲν ὁ Ἰωαννίκιος Γραμματικῆς, Σύμβουλοι δὲ ὁ Φιλόθεος Τσιλιμπουνίδης καὶ ὁ Γεράσιμος Σουδιανός, ἅπαντες ἱερομόναχοι.

Τῆς ἐκλογῆς δὲ ταύτης κυρωθείσης ὑπὸ τοῦ διαληφθέντος Ἀρχιεπισκόπου, ἅτε μηδεμιᾶς γενομένης κατ' αὐτῆς ἐνστάσεως ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἀπὸ 9 τοῦ λήγοντος μηνός καὶ ὑπ' ἀριθ. 1868 ἐγγράφου αὐτοῦ, ἡ Ἱερά Σύνοδος ποιεῖται τοῦτο γνωστόν τῷ Υπουργεῖῳ κατὰ τὰ νενομισμένα.

† ὁ Ἀθηνῶν Προκόπιος πρόεδρος

† ὁ Δημητριάδος Γρηγόριος

† ὁ Χαλκίδος Χριστοφόρος

† ὁ Θαυμακοῦ Μισαήλ

† ὁ Πλαταμῶνος Ἀμβρόσιος

ὁ Γραμματεὺς

(Τ.Σ.) Ἀρχιμ. Π. Οἰκονομίδης».

Είναι προφανές ότι ο Ίωαννίκιος άθωώθηκε από την άδικη κατηγορία, διαφορετικά δέν θά άναδεικνύονταν ήγούμενος. Τήν έκλογή του γνωστοποίησε στη Σύνοδο ο άρχιεπίσκοπος Σύρου μέ τό ύπ' άριθ. 1863/9-2-1887 έγγραφό του. Πρόκειται βέβαια για τή δεύτερη ανάδειξη του στό άξίωμα του ήγουμένου. Κατά τή δεύτερη αυτή θητεία του ο Ίωαννίκιος επιδόθηκε μέ ζήλο στην επιδιόρθωση «των ήδη χρηζόντων έπισκευασίας» τμημάτων της Μονής, για τήν όποία ύπήρχε πίστωση στην Έθνική Τράπεζα κατατεθειμένη πρό είκοσαετίας.

Τόν Ίωαννίκιο διαδέχτηκε ο Άνθιμος Καρδίτσης (1892-1897) μετά τόν όποιο επανήλθε ο Ίωαννίκιος κατά τά ήδη ιστορηθέντα στα «Σιφνιακά», 13 (2005), 64 έπ.

Β. ΕΚΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

1. Άκίνητα στην Άντίπαρο

α) Στο άρθρο ιε' της κτητορικής διαθήκης του ο Βασίλειος Λογοθέτης, ιδρυτής και κτήτορας της Κυρίας Βρυσιανής, διετύπωσε τήν έπιθυμία νά τηρείται από τούς μοναχούς της ιδιαίτερο βιβλίο καταγραφής των περιουσιακών στοιχείων της (περιουσιολόγιο). Σ' αυτό έπρεπε νά καταγράφονται τόσο τά επί της Σίφνου άκίνητα πού ο ίδιος και άλλοι δωρητές είχαν προσφέρει στη Μονή κατά τήν έναρξη της λειτουργίας της, όσο «και όλα εκείνα τά πράγματα όποϋ είναι και εύρίσκονται εις τήν Άντίπαρον, κινητά και άκίνητα, άγορές τε και φυχικά (= δωρεές ύπερ αναπαύσεως ψυχών), άμπέλια, χωράφια και όσπήτια και κάθε άλλον' όμοίως και εκείνο τό άμπέλι όποϋ εύρίσκεται και είναι εις τά Έπισκοπιανά εις τήν Πάρον, τό όποϊον τό άγόρασα... από τόν Γιακούμο Άλησάφη, νά είναι και εκείνα ως άνωθεν αφιερωμένα»¹.

Μεταξύ όλων των άλλων λοιπόν μέ τά όποια δωρεοδότησε ο Λογοθέτης και τρίτοι τήν Κυρία Βρυσιανή ήταν «και όλα εκείνα τά πράγματα», δηλαδή σημαντική περιουσία σε κινητά και άκίνητα στην Άντίπαρο. Μεταξύ αυτών ύπήρχε, άκόμη και κατά τό έτος 1884, μία έκταση έβδομήντα περίπου στρεμμάτων σε χωράφια, ή όποία απέδιδε τότε έτήσιο ένοίκιο στη Μονή 160 περίπου δραχμών. Τόν ίδιο αυτόν χρόνο, τό ήγουμενοσυμβούλιό της έζήτησε από τόν οικείο έπίσκοπο Σύρου και Τήνου, ο όποιος εύρίσκονταν τότε σε κανονική έπίσκεψη στη Σίφνο, νά εκποιηθεϊ προκειμένου «νά άνορθωθῆ ή πρό έτών καταπεσοϋσα νότιος

1. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Η Κυρία Βρυσιανή (Τά νεώτερα ιστορικά στοιχεία)*, Αθήνα 1981, 33.

πλευρά τῆς Μονῆς, ἐπισκευασθῶσι δέ καί τά κελλία τῶν μοναχῶν, τά ὅποια εἶναι ἐντελῶς ἠρημωμένα». Ὁ ἐπίσκοπος ἐνώπιον τῆς θλιβερῆς εἰκόνας πού ἐμφάνιζε ἡ Μονή καί τῆς ἀπειλῆς σέ κατάπτωση συνεχομένων κτισμάτων, συμφώνησε μέ τό ἡγουμενοσυμβούλιο καί ζήτησε νά τοῦ ὑποβληθεῖ σχετική αἴτηση προκειμένου νά τηρηθοῦν οἱ ἀπαραίτητες διοικητικές ἐνέργειες. Ἐτσι τό ἡγουμενοσυμβούλιο ὑπέβαλε τήν ἐπομένη αἴτηση:

«Πρωτ. 93

Πρός τόν Σεβασμιώτατον

Ἄριθ. Διεκπ. 72

Ἄρχιεπίσκοπον Σύρου, Τήνου καί Μήλου

Ἐν Σίφνῳ

τήν 18 Ἰουν. 1884

Ἀναφέρει εὐσεβάστως τό ὑποφαινόμενον Μοναστηριακόν Ἠγουμενοσυμβούλιον τῆς ἐν Σίφνῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας Βρύσεως πρός τήν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ὅτι, καταπεσοῦσης πρό χρόνων τῆς νοτίου πλευρᾶς τῆς Μονῆς ἔνθα ὑπῆρχε τό ἐστιατόριον ἐπαπειλουμένης δέ καί τῆς καταπτώσεως τῶν ἐντεῦθεν καί ἐντεῦθεν τοῦ ἐστιατορίου τειχῶν ἔνθα ὑπάρχουσι τά κελλία τῶν μοναχῶν καί κατά συνέπειαν θέλει ἐπέλθει ἡ ἐρήμωσις τῆς ὅλης Μονῆς καί ἐπειδή τά εἰσοδήματα αὐτῆς μόλις ἐπαρκῶσι πρός συντήρησιν τῶν μοναχῶν, παρακαλεῖ Αὐτήν ὅπως, ἐν τῇ πατρικῇ της μερίμνῃ ἐνεργήσῃ ὅ,τι νόμιμον πρός ἐκποίησιν τῶν ἐν Ὠλιάρῳ (Ἀντιπάρῳ) γαιῶν (χωραφίῶν) τῆς Μονῆς συνισταμένων ἐξ ἑβδομήκοντα περίπου στρεμμάτων, ἅτινα σπεύρονται, ὅτε μέν κριθῆς, ὅτε δέ σίτου, ἡ δέ Μονή λαμβάνει κατ' ἔτος ἐκ τῶν κτημάτων τούτων ἑκατόν ἐξήκοντα δραχμάς, ἐκ τῆς ἐκποιήσεως δέ τούτων ἀνορθωθῆ ἡ ἀναφερομένη πλευρά τῆς Μονῆς, ἐπισκευασθῶσι δέ καί τά κελλία τῶν μοναχῶν, ἅτινα τάχιον ἢ βράδιον ἐπαπειλοῦν τήν καθόλου ἐρήμωσιν καί καταστροφὴν αὐτῆς.

Εὐελπιστοῦν εἰς τήν πραγματοποιήσιν τῆς αἰτήσεώς του ταύτης.

ὑποφαίνεται εὐπειθέστατον

Τό Ἠγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρύσεως

(Τ.Σ.)

Δαμιανός Βατῆς

Ἰωαννίκιος Γραμματικῆς

Ἄβέρχιος Γεροντόπουλος».

Τήν ἀνωτέρω αἴτηση ἀπέστειλε στό Ὑπουργεῖο τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καί Τήνου Μεθόδιος μέ τό ἐπόμενο ἔγγραφό του μέ θετική εἰσήγηση γιά τήν ἱκανοποίηση τοῦ αἰτήματος τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Βρυσιανῆς:

«Ἄριθ. Πρωτ. 1004

Διεχ. 713

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

κτλ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

Ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

τῆ 28 Ἰουνίου 1884

ΣΥΡΟΥ, ΤΗΝΟΥ καὶ ΜΗΛΟΥ

Περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐν Ὠλιάρῳ κτημάτων τῆς ἐν Σίφνῳ Μονῆς Βρύσεως πρὸς ἐπισκευὴν αὐτῆς.

Ἐσωκλείστως ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ Σ. Ὑπουργεῖον τὴν ὑπ' ἀριθ. 93 ἀναφορὰν τοῦ Μοναστηριακοῦ Συμβουλίου τῆς ἐν Σίφνῳ ἱεραῆς Μονῆς Βρύσεως δι' ἧς παρακαλεῖ ἵνα διαταχθῆ ἡ ἐκποίησις τῶν ἐν Ὠλιάρῳ γαιῶν τῆς Μονῆς ἐξ ἑβδομήκοντα στρεμμάτων συνισταμένων καὶ ἑκατὸν ἐξήκοντα περίπου δραχμᾶς ἀποφερουσῶν κατ' ἔτος τῆ Μονῆς, ἐκ δὲ τῆς ἐκποιήσεως τούτων ἀνορθωθῆ ἡ πρὸ ἐτῶν καταπεσοῦσα νότιος πλευρὰ τῆς Μονῆς ἐπισκευασθῶσι δὲ καὶ τὰ κελλία τῶν μοναχῶν, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς ἡρημωμένα.

Τὴν οἰκτρὰν καὶ ἐλεεινὴν κατάστασιν τῆς Μονῆς ταύτης ἐξ ἰδίων ἀντιληφθέντες κατὰ τὴν ἐκεῖ πρὸ ἡμερῶν περιοδείαν ἡμῶν, συνιστῶμεν εἰς ὑμᾶς τὴν αἴτησιν ταύτην τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου ὡς λίαν εὐλογον καὶ δικαίαν καὶ παρακαλοῦμεν τὸ Σ. Ὑπουργεῖον ἵνα ἐπιτρέψῃ τὴν διὰ δημοπρασίας ἐκποίησιν τῶν ἐν Ὠλιάρῳ κτημάτων ταύτης τῆς Μονῆς, ἀφοῦ προηγηθῶσιν τὰ νόμιμα, ὅπως ἐκ τῆς ἐκποιήσεως ταύτης ἀνορθωθῶσι τὰ περιβάλλοντα τὴν Μονὴν τείχη, ἐπισκευασθῶσιν δὲ καὶ τὰ κελλία τῶν μοναχῶν, τὸ δὲ τυχόν περίσσευμα κατατεθῆ παρά τῆ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ.

Ἀνάγκη κ. Ὑπουργέ νά ληφθῆ ἡ δέουσα πρόνοια περὶ τῆς ἐπισκευῆς τῆς Μονῆς ταύτης πρὸς διάσωσιν ὀλοκλήρου τοῦ οἰκοδομήματος, καθόσον τῆς μιᾶς πλευρᾶς καταπεσοῦσης, ἀνυπερθέτως θέλουσι καταρρεύσει καὶ αἱ λοιπαὶ αἱ μετ' αὐτῆς συνεχόμενα καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ τὰ ἐντὸς αὐτῶν κελλία τῶν μοναχῶν.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

(Τ.Σ.) † ὁ Σύρου καὶ Τήνου Μεθόδιος».

Ποιά ὑπῆρξεν ἡ ἐξέλιξις τοῦ θέματος δέν εἶναι γνωστό, οὔτε ἂν ἀποκαταστάθηκε τότε τὸ κτιριακὸ συγκρότημα τῆς Μονῆς.

Ὅπως ὅμως συνάγεται καὶ ἀπὸ τὰ ἐπόμενα ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Μονῆς δέν ἦταν σέ θέση νά ἱκανοποιήσῃ σημαντικὰς ἀνάγκας τῆς, ἀφοῦ ἡ περιουσία τῆς δέν ἀπέδιδε οἰκονομικά. Φαίνεται ὅμως πὺς δέν ἐγκρίθηκε τότε ἡ ἐκποίηση τῶν κτημάτων τῆς Ἀντιπάρου, ἀφοῦ τὸ αἶτημα τῆς Μονῆς γιὰ ἐκποίησίν τοις ἐμφανίζεται καὶ ἀργότερα.

β) Πρέπει νά σημειώσουμε ὅτι τὰ κτήματα τῆς Ἀντιπάρου, ἰδιοκτησίας τῆς Μονῆς, δέν ἦταν ὀλίγα σέ ἀριθμόν.

Ὅταν κατά τό ἔτος 1797, Σεπτεμβρίου 21, οἱ πατριαρχικοί ἔξαρχοι Παροναξίας Νεόφυτος καί Σαντορίνης Γαβριήλ «κατέγραψαν ἅπαντα τὰ χωράφια καί ἀμπέλια τὰ ὅσα περ τήν σήμερον κέκτηται τό Ἱερόν σταυροπηγιακόν πατριαρχικόν μοναστήριον τῆς Βρύσης», σημείωσαν στό τέλος τοῦ σχετικοῦ καταλόγου καί τὰ ἐξῆς:

«Ἐν μετόχιον εἰς ἀντίπαρον τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης ἔχει τό αὐτό μετόχιον, τό εἰς ἀντίπαρον, χωράφια δεκαεπτὰ»².

Κατά Νοέμβριον ὅμως τοῦ 1899 ὡς κτηματική περιουσία στήν Ἀντίπαρο, καταγράφηκε στό Βιβλίον Πρακτικῶν Συνεδριάσεων τῆς Μονῆς ἡ ἐπομένη:

«Ἡ Μονή κατέχει καί εἶναι κυρία τῶν ἐξῆς ἀκινήτων κτημάτων κειμένων ἐν τῇ νήσῳ ὠλιάρω, ἦτοι. 1ον) Ἐντός τοῦ χωρίου τῆς Ἀντιπάρου ἀγροί σπόριμοι πρός τό μέρος τῆς θαλάσσης καλούμενον Σιφνέϊκος Γιαλός ἐκτάσεως δεκαοκτώ ζευγαριῶν ἦτοι βασιλ. στρεμμάτων περίπου 50. 2ον) Ἄλλος ἀγρός σπόριμος εἰς θέσιν Ἀγίαν Αἰκατερίνην, ἣτις εἶναι ὠκοδομημένη ἐν αὐτῷ ἐκτάσεως 30 περίπου βασ. στρεμμάτων καί 3ον) Διάφοροι βοσκαί ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ, ὡς ἀκριβέστερον θέλουσιν ὀριοθετηθῆ καί καταμετρηθῆ»³.

Τά ἀνωτέρω κτήματα, σημαντικῆς προφανῶς ἀξίας, δέν ἀπέδιδαν ἐτησίως παρά μόνον 180-200 δρχ. εἰσόδημα. Τοῦτο δ' ἐπειδή ἡ Μονή ἀδυνατοῦσε νά τὰ καλλιεργεῖ μέ δικούς της ἀνθρώπους, «ἀναγκαζομένη νά ἐκμισθῶνῃ ταῦτα τακτικῶς πρός τοὺς κατοίκους τῆς νήσου ὠλιάρου, οἵτινες προσφέρουσι πάντοτε μίσθωμα εὐτελέστατον καί τοσοῦτον ὥστε δέν δύναται ἄν ν' ἀνταποκριθῆ πρός τήν ἐκ τῆς μισθώσεως φθοράν τῶν κτημάτων»⁴.

Τότε, τό ἔτος 1899 δηλ., τό ἡγουμενοσυμβούλιο εἶχε ζητήσῃ νά ἐγκριθεῖ ἡ ἐκποίηση τῶν κτημάτων αὐτῶν μέ τήν ἐλπίδα νά συγκεντρώσῃ περί τίς 10.000 δρχ. προκειμένου νά προέλθῃ σέ ἐπισκευή τμημάτων τῆς Μονῆς καί ἱκανοποιήσῃ τίς ἀνάγκες τροφοδοσίας τῶν μοναχῶν. Ὅμως, παρά τὰ ἔξοδα πού πραγματοποιήθηκαν, μετά τήν ἐγκριση ἐκποίησης πού χορηγήθηκε ἀρμοδίως [μεταβάσεις τοῦ ἡγουμένου στή Σύρο καί ὠλιάρου «καί ἔξοδα τοῦ καταμετρήσαντος τὰ κτήματα ταῦτα Νομομηχανικοῦ»], τὰ κτήματα δέν ἐκποιήθηκαν γιατί ἡ προσφορά ἀγορᾶς τους ἦταν ἀσύμφορη⁵. Ἔτσι ἐξακολούθησε καί πάλι ὁ ἐνοικιασμός τους μέ τήν ἀσή-

2. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἡ Κυρία Βρυσιανή*, Ἀθῆναι 1966, 140.

3. Αὐτόθι.

4. Αὐτόθι, 141.

5. Αὐτόθι.

μαντη οικονομική απόδοση, τήν καταπάτηση τμημάτων τους από τούς Ἀντιπάριους στό πέρασμα τῶν χρόνων, μέχρι πού τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1937, φαίνεται πώς ἔγινε δυνατή ἡ ἐκποίησή τους, κατόπιν πλειστηριασμοῦ μέ ἔγκριση τοῦ Ὄργανισμοῦ Διαχείρισης Ἐκκλησ. Περιουσίας (Ἀριθ. Πρωτ. 1208/977/20 Αὐγούστου 1937)⁶. Ἐκτοτε δέν ἀναγράφηκε στούς κώδικες τῆς Μονῆς ἀναφορά γι' αὐτό τό ζήτημα.

2. Ἡ νησίδα τῆς «Κυπριανῆς»

Στήν ἀκίνητη περιουσία τῆς Μονῆς περιλαμβάνονταν καί ἡ, ἔναντι τοῦ Πλατύ Γιαλοῦ, νησίδα τῆς «Κυπριανῆς» ἢ «Κιτριανῆς», τήν ὁποία ἐνοικίαζε τό ἡγουμενοσυμβούλιο μακρυχρόνια ὡς βοσκότοπον. Γνωρίζουμε λ.χ. ὅτι στίς 29, 30 καί 31 Ἰουλίου 1894 διενεργήθηκε σχετική «πενταετής πλειοδοτική δημοπρασία διά τήν ἐνοικίασιν τοῦ Νησιδρίου Κυπριανῆς...»⁷, ἡ ὁποία, ἐπίσης, ὀλίγα ἀπέδιδε.

Αὐτό λοιπόν τό νησάκι σύμφωνα μέ τά νέα στοιχεῖα πού ἀποκαλύφθηκαν πρόσφατα, ζήτησε νά τό ἀγοράσει τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1885 ἕνας μοναχός, ὁ Ἀντώνιος Στ. Γεωργίου, ὅπως φανερώνει ἡ σχετική αἴτησή του πρός τό Ὑπουργεῖο τῶν Ἐκκλησιαστικῶν:

Ἀίτησις
Ἀντωνίου Στ. Γεωργίου,
μοναχοῦ
Ἐν Ἀθήναις τήν 10
Σεπτεμβρίου 1885

Πρός τό ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
Σον Ὑπουργεῖον.

Κύριε Ὑπουργέ

Εἰς τήν δικαιοδοσίαν τῆς ἐν Σίφνῳ Μονῆς τῆς Βρύσεως ἀνήκει ὡς ἰδιοκτησία ἐν κτῆμα ὀνομαζόμενον «Κυπριανή», ξηρόνησος, ἣτις ἐπειδή εἶναι ἄχρηστος οὐδέποτε ἐνοικιάσθη καί ἐπομένως εἶναι ἀκατοίκητος. Ταύτην οὖν ἐπιθυμῶν νά ἀγοράσω, ἐξαιτοῦμαι παρά τοῦ Σ(εβαστοῦ) Ὑπουργείου ὅπως ἀνακοινώσῃ τοῦτο εἰς τό Συμβούλιον τῆς Μονῆς «Βρύσεως» καί ἂν ἐγκριθῇ παρ' αὐτοῦ ἡ πώλησις, νά διατάξῃ τά κατά τόν Νόμον ὅπως τό κτῆμα τοῦτο ἐκτεθέν εἰς πλειοδοσίαν πωληθῇ.

Εὐέλπις ὢν, ὑποσημειοῦμαι μετά
τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ
Ἀντώνιος Στ. Γεωργίου
μοναχός».

6. Αὐτόθι, 141-142.

7. Αὐτόθι, 139.

Τό ζήτημα τοῦτο φαίνεται πώς δέν εἶχε συνέχεια τότε (ἐλλείπει ἄλλων στοιχείων), οὔτε κἀν ἂν δόθηκε ἀπάντηση στόν ἐνδιαφερόμενο ἀγοραστή.

3. Παλαιότερη ἐκποίηση ἀκινήτων

Ἐπί ἡγουμενίας Ἱερεμία Ψυχούλη ἐξετέθησαν σέ δημοπρασία ἕξι κτήματα κείμενα στίς τοποθεσίες Ἀμπελάκια, Πλατεία, Βίγλα, Πούντα, Λευκίδια καί Φάρο. Γιά τά πρῶτα τρία προσφέρθηκαν τιμές «ἀνώτερες τοῦ ἐλαχίστου ὄρου» καί παραχωρήθηκαν στούς ἐνδιαφερομένους, τοῦ πρώτου στόν Ἀντώνιο Νικ. Μαστρόκαλο ἀντί δρχ. 1120, τοῦ δευτέρου στόν Ἀντώνιο Μαζουράνη ἀντί δρχ. 420 καί τοῦ τρίτου στόν Ἀντώνιο Πρόχο ἀντί δρχ. 500.

Γιά τά ἄλλα τρία «προσηνέχθησαν τιμαί πολλῶ κατώτεροι τοῦ ἐλαχίστου ὄρου»⁸ καί δέν ἐκποιήθηκαν τότε.

Γ. ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΚΟΠΗΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΩΝ. ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΕΚΠΟΙΗΣΗΣ ΚΤΗΝΩΝ

α) Στά 1886 φαίνεται πώς στή Βρυσιανή γίνονταν ἔργα συντήρησης ἀριθμοῦ κελλιῶν τῶν μοναχῶν. Κατά τήν ἐκτέλεσή τους προέκυψε ἀνάγκη ἀλλαγῆς σανίδων στίς στέγες, ὅποτε σκέφθηκαν νά κόψουν ὀκτώ (8) κυπαρίσσια «μετρίας ἡλικίας», πού βρίσκονταν σέ περιβόλια τῆς Μονῆς, προκειμένου νά ἀποφύγουν τή δαπάνη ἀγορᾶς σανίδων.

Γιά νά κοποῦν τά κυπαρίσσια ζήτησαν τήν ἔγκριση τοῦ Ἐπαρχεῖου Μήλου μέ τό ἐπόμενο ἔγγραφο τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου:

«Ἀριθ. Πρωτ. 35
Διεκπ. 23

Ἐν Σίφνῳ τῆ
10 Ὀκτωβρ. 1886

Πρός
τό Β. Ἐπαρχεῖον Μήλου

Ἀναφέρει εὐσεβᾶστως τό ὑποφαινόμενον Μοναστηριακόν Ἡγουμενοσυμβούλιον, ὅτι πρὸς χρῆσιν καί ἐπισκευήν τῶν τῆς Μονῆς Κελλιῶν ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη ὀκτώ (8) κυπαρίσσιων μετρίας ἡλικίας ἐπειδή δέ τά ἀναφερόμενα κυπαρίσσια ὑπάρχουσι ἐντός τῶν περιβολίων τῆς Μονῆς, παρακαλοῦμεν ὅπως, εὐδοκούντως τοῦ Ἐπαρχεῖου, δώσῃ τήν

8. «Σιφνιακά», 2 (1992), 15.

ἄδειαν τῆς ἐκκοπῆς καί χρησιμοποίησεως αὐτῶν, εἰδοποιῶν περί τούτου καί τόν ἐνοικιαστήν Ἄγγελον Πρόκον.

Εὐπειθέστατον

Τό Μοναστηριακόν Ἡγουμενοσυμβούλιον
τῆς ἐν Σίφνῳ Ἱεράς Μονῆς τῆς Παναγίας Βρύσεως.

Δαμιανός Βατῆς

(Τ.Σ.) Ἀβέρκιος Γεροντόπουλος
Ἄνθιμος Καρδίτσης».

Ὁ ἑπαρχος διεβίβασε τήν αἴτηση τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου στό Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν μέ τό ἐπόμενο ἔγγραφό του προκειμένου νά δώσει «τάς περί τούτου διαταγάς του».

«Ἀριθ. 1413 Πρός
Ἐν Μήλῳ τῇ τό Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
28 Ὀκτ. 1886 καί τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Περί χορηγήσεως ἀδείας πρὸς ἐκκοπήν 8 κυπαρίσσων τῆς μονῆς Βρύσεως χρησιμοποιηθησομένων εἰς ἐπισκευήν κελλίων.

Τήν πρὸς τό Ἐπαρχεῖον ἀπευθυνομένην ὑπ' ἀριθ. 35 ἀναφοράν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς ἐν Σίφνῳ μονῆς Βρύσεως, περί τῆς ἐν περιλήψει ὑποθέσεως πραγματευομένην, ὑποβάλλων ἐγκλείστως ὦδε, ἀποδέχομαι τάς περί τούτου διαταγάς τοῦ Ὑπουργείου.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Ἐπαρχος Μήλου
(ὑπογραφή)».

Τό Ὑπουργεῖο δέν ἔδωσε τήν ἔγκρισή του γιά τήν κοπή τῶν κυπαρισσιῶν ἐπικαλούμενο μάλιστα καί λόγον περιβαλλοντικό μέ τό ἐπόμενο ἔγγραφό του:

«Ἀριθ. Πρωτ. 16524 Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Ἰανουαρίου 1887
Διεκπ. 693 Πρὸς τόν Ἐπαρχον Μήλου.
Ἐπί τοῦ ἀριθ. 1413

Γνωστοποιοῦμεν εἰς ἀπάντησιν πρὸς τό ὑμέτερον ἔγγραφον τῆς 28 Ὀκτωβρίου π.ἔ. ὅτι ἀδυνατοῦμεν νά ἐγκρίνωμεν τήν δι' αὐτοῦ ὑποβαλλομένην πρότασιν τοῦ συμβουλίου τῆς μονῆς Βρύσεως περί ἐκκοπῆς ὀκτώ κυπαρίσσων ἐκ τῶν ἐν τοῖς περιβολίοις αὐτῆς εὕρισκομένων, τό μὲν διότι ἢ ἐκ τῆς ἐκκοπῆς αὐτῶν ὠφέλεια δέν εἶναι ἀνταξία τῆς βλά-

βης ἢν θέλει ὑποστῆ ἡ δημοσία υἰεία, τό δέ διότι τοῦτο δύναται νά χρησιμεύσῃ ὡς ἀφορμή εἰς ἀθέτησιν τῶν ὑποχρεώσεων του πρὸς τήν μονήν.

Ὁ Ὑπουργός
(ὑπογραφή)».

β) Τά κτήνη τῆς Μονῆς

Τό περιεχόμενον τοῦ πρώτου ἀπό τά δημοσιευόμενα κατωτέρω ἔγγραφα τοῦ Ἐπαρχείου Μήλου ἐπιτρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι φανερώ- νει κάτι πού οἱ πατέρες τῆς Μονῆς κρατοῦσαν μυστικό, δηλ. τόν ἀριθ- μό τῶν βοδιῶν τους, ἐνῶ τά λοιπά ἔχουν σχέση γιά τήν ἐκποίηση μιᾶς ἀγελάδας.

«Ἀριθ. 1548

Πρὸς

Ἐν Μήλῳ τῇ 11 Ὀκτ. 1882 τό Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν

Περί τῶν ἐν τῇ Μονῇ τῆς Βρύσεως κτηνῶν.

Καθά ἐβεβαιώθην κατά τήν ἐν Σίφνῳ διαμονήν μου, ἐν τῇ αὐτόθι Μονῇ τῆς Βρύσεως τυγχάνουσιν τέσσαρες βόες, δύο ἄρρενες ἡλικίας 4-5 ἐτῶν καί δύο θῆλεις ἡλικίας 3-4 ἐτῶν ὑπό τήν ἐπίβλεψιν τοῦ Ἡγου- μενοσυμβουλίου καί ἀνήκοντες εἰς τήν περιουσίαν τῆς Μονῆς ταύτης. Ὅθεν περί τῆς διαθέσεως αὐτῶν παρακαλεῖται τό Σ. Ὑπουργεῖον νά μεριμνήσῃ πρὸς ἀποφυγήν (δυσανάγνωστη) τινός.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Ἐπαρχος Μήλου κ.ἀ.α.

Ὁ Γραμματεὺς

Γ. Καστριναῖδης».

«Ἀριθ. Πρωτ. 16

Πρὸς

Διεκπ. 11

τόν Κύριον Ἐπαρχον Μήλου

Ἐν Σίφνῳ τῇ 13 Ἰαν. 1886

Προτιθέμενον τό εὐσεβάστως ὑποφαινόμενον Μοναστηριακόν Ἡγου- μενοσυμβούλιον ὅπως ἐκποίησῃ μίαν ἀγελάδα ἀξίας ἔλαττον τῶν ἑκα- τόν δραχμῶν ἀνηκούσης τῇ Μονῇ ἢ προϊσταται, παρακαλεῖ τόν κ. Ἐπαρχον ὅπως χορηγήσῃ αὐτῷ τήν ἀπαιτουμένην ἄδειαν.

Εὐπειθέστατον

τό Μοναστηριακόν Ἡγουμενοσυμβούλιον

τῆς ἐν Σίφνῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας
Βρύσεως.

Δαμιανός Βατῆς
(Τ.Σ.) Ἀβέρκιος Γεροντόπουλος
Ἄνθιμος Καρδίτσης».

Ἐπισημειωματικά:

«Ἀριθ. 859

Ἐπιστρέφεται ἐπ' ἀντεπιστροφῇ πρὸς τὸ ἴδιον Μοναστηριακὸν Συμβούλιον διὰ νά ἀναφέρῃ καί τὸν λόγον δι' ὃν προτίθεται νά ἐκποιήσῃ τὴν ἐν τῇ αἰτήσῃ ἀγελάδα.

Ἐν Μήλῳ τῇ 25 Ἰουνίου 1886

Ὁ Ἐπαρχος
Γρηγοράκος».

«Ἀριθ. Πρωτ. 26

Διεχ. 17

Ἐν Σίφνῳ τῇ 3 Ἰουλίου 1886

Πρὸς
τὸν Κύριον Ἐπαρχον Μήλου

Ἀντεπιστρέφον εὐσεβάστως τὸ ὑποφαινόμενον Μοναστηριακὸν Ἡγουμενοσυμβούλιον τὴν ὑπ' ἀριθ. 859 τῆς 25ης Ἰουνίου ἐ.έτ. Σ. διαταγῆς Ὑμῶν, ἀναφέρει ὅτι μόνος λόγος τῆς ἐκποιήσεως τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἀγελάδος εἶναι τὸ γῆρας αὐτῆς ἕνεκα τοῦ ὁποίου κατέστη ἄχρηστος πρὸς ἐργασίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπόμενον εἶναι νά μὴ παρουσιασθῇ ἀγοραστής, παρακαλεῖ Ὑμᾶς ὅπως διατάξῃτε συνάμα εἰς τὴν ἐκποίησιν τοῦ μοσχάρου αὐτῆς ἐπὶ τὸ συμφερώτερον.

Δέν θεωρεῖ δὲ ἄσκοπον τὸ Συμβούλιον νά ἀναφέρῃ Ὑμῖν Κύριε Ἐπαρχε ὅτι τὸ ἐκ τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἀναφερομένων ζώων ποσὸν θέλει χρησιμεύσει πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτῶν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐνοικιάσεως τῶν Μοναστηριακῶν κτημάτων.

Εὐπειθέστατον

τὸ Μοναστ. Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς ἐν
Σίφνῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας Βρύσεως.

Δαμιανός Βατῆς
(Τ.Σ.) Ἀβέρκιος Γεροντόπουλος
Ἄνθιμος Καρδίτσης».

«'Αριθ. 925
'Εν Μήλω
τῆ 6 'Ιουλ. 1886

Πρός τό 'Υπουργεῖον τῶν 'Εκκλησιαστικῶν
καί τῆς Δημοσ. 'Εκπαιδεύσεως

Περί ἐκποιήσεως μιᾶς ἀγελάδος καί ενός μοσχαρίου τῆς ἐν Σίφνω
'Ιερᾶς Μονῆς «Παναγίας Βρύσεως».

Διά τῶν συνημμένων αἰτήσεών του τό Μοναστηριακόν Συμβούλιον
τῆς ἐπιδηλουμένης Μονῆς ἐξαιτεῖται νά ἐπιτραπῆ αὐτῷ ἡ ἄδεια ὅπως
ἐκποιήσῃ μίαν ἀγελάδα τῆς Μονῆς μετά τοῦ μόσχου τῆς καταστάσεως
ἀχρήστου ὡς ἐκ τοῦ γήρατος. 'Επειδή δέ ὁ λόγος δι' ὄν ζητεῖται ἡ
ἐκποίησης τυγχάνει νόμιμος, ἡ δέ ἀξία ἀμφοτέρων δέν εἶναι δυνατόν νά
ὑπερβῆ τάς Δρχ. 100, διά ταῦτα ὑποβάλλοντες τάς περί ὧν πρόκειται
αἰτήσεις, γνωμοδοτοῦμεν ἵνα τό Σ. 'Υπουργεῖον ἐγκρίνη τήν ἐκποίησιν
καί ἐπιτρέψῃ τήν ἄδειαν εἰς τό Μοναστηριακόν Συμβούλιον δι' ἰδιαιτέ-
ρας συμφωνίας νά ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις μετ' ἀγοραστῶν καί ἐκ-
ποίηση τήν ἀγελάδα μόνον ἢ καί μετά τοῦ μόσχου, ἐάν εἶναι συμφερό-
τερον πρός τήν Μονήν.

Εὐπειθέστατος
'Ο 'Επαρχος Μήλου
Ν. Γρηγοράκος (;)».

«'Αριθ. 8973
6841

'Εν 'Αθήναις τῆ 11 'Ιουλίου 1886

'Επί τοῦ ἀρ. 925

Πρός τόν 'Επαρχον Μήλου.

Σημειοῦμεν εἰς ἀπάντησιν πρός τό ὑμέτερον ἔγγραφον τῆς 6 τοῦ πα-
ρόντος μηνός ὅτι στηριζόμενοι εἰς τήν δι' αὐτοῦ ἀναφερομένην γνώμην
ἐγκρίνομεν εἰς τό Συμβούλιον τῆς ἐν Σίφνω μονῆς τῆς Βρύσεως νά
ἐκποιήσῃ δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας μίαν ἀγελάδα (δυσνόητη λέξι) μετά
τοῦ μόσχου τῆς κατά τό συμφέρον τῆς μονῆς ὑπό τόν ὄρον τοῦ νά
ὑποβάλλῃ ἡμῖν δι' ὑμῶν ἀντίγραφον κεχυρωμένον τοῦ διά τήν ἐκποίησιν
ταύτην μετά τοῦ ἀγοραστοῦ συνταχθησομένου συμφωνητικοῦ.

'Ο 'Υπουργός
(ὑπογραφή)».

ΣΙΦΝΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ

ΑΓΓΕΛΕΤΟΣ ΑΒΡΑΣ

[1802 - μετά 1863]

Α'. 'Ο Άγγελέτος Άβρᾶς γεννήθηκε στή Σίφνο τό ἔτος 1802¹ καί σπούδασε στήν ἐκεῖ περιώνυμη Σχολή, ἐπιλεγομένην τοῦ Ἁγίου Τάφου, μέ διδάσκαλο τόν Νικόλαο Χρυσόγελο, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἴδιος: «*Μαθητεύσας εἰς τό ἐν Σίφνω Ἑλληνικόν Σχολεῖον παρά τῷ κυρίῳ Ν. Χρυσογέλω, μετῆλθον τήν διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης τρία ἔτη εἰς Μῆλον*»², ἀπό τοῦ Μαρτίου 1829 μέχρι καί 10 Μαρτίου 1833. Ὅταν ἡ Κυβέρνηση θέλησε νά ἐπανδρώσει τά σχολεῖα μέ ἀξιόους διδασκάλους συνέστησε δύο ἐξεταστικές ἐπιτροπές, μία στήν Ἀθήνα ὑπό τόν διδάσκαλο Γ. Γεννάδιο καί μία στό Ναύπλιο ὑπό τόν Λεόντιο Ἀναστασιάδη γιά νά ἐξεταστοῦν οἱ ὑποψήφιοι καί ἀποδείξουν τίς ἰκανότητές τους προκειμένου νά καταλάβουν θέσεις σχολαρχῶν ἢ βοηθῶν διδασκάλων ἀμειβόμενοι ἀπό τό Δημόσιο Ταμεῖο. Ὁ Ἄβρᾶς «ἐξετασθεῖς ὡς διδάσκαλος τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων κατά τό 1835 παρά τοῦ κυρίου Λεοντίου Μ. Ἀναστασιάδου», ἔλαβε σχετικό ἀποδεικτικό τῶν ἰκανοτήτων του στίς 22 Ἀπριλίου ἰδίου ἔτους³, πλὴν δέν διορίστηκε τότε σέ σχολεῖο.

Β'. Ὁ μή διορισμός του κράτησε ἰκανό διάστημα μέχρι πού περί τά τέλη τοῦ 1837 προσῆλθε στό Ὑπουργεῖο Παιδείας γιά νά διεκδικήσει διορισμό. Πρός τοῦτο ὑπέβαλε τήν ἐπομένη αἴτησή του:

«Πρός τήν ἐπί τῶν ἐσωτερικῶν καί τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδύσεως Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας.

1. Ὅταν τό ἔτος 1863 ἀπονεμήθηκε στόν Ἄβρᾶ σύνταξη (βλ. στό τέλος τῆς ἐργασίας) ἀναφέρεται ἐτῶν 61, ὅτι δηλ. γεννήθηκε τό ἔτος 1802.

2. «*Σιφνιακά*», 6 (1998), 132, ὑποσ. 6.

3. Αὐτόθι.

Ἀφοσιωμένος παιδιόθεν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, ἰδιαίτεροι περιστάσεις μοῦ ἀνακόπτουσι τὴν προθυμίαν τοῦ νὰ ἐξακολουθήσω κατὰ τὸν πόθον μου τὴν σπουδὴν ἀνωτέρων μαθημάτων. Ἐλπίζων δὲ ὅτι ἔχω τὴν ἀπαιτουμένην ἰκανότητα τοῦ νὰ λάβω θέσιν βοηθοῦ εἰς ἓν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων τῆς ἐπικρατείας διὰ τὴν παράδοσιν ἑλληνικῶν μαθημάτων πρώτης κλάσεως ὡς δύναται νὰ πληροφορηθῆ ἡ Γραμματεία αὕτη ἀπὸ τῆς ἀνά χειρας μου ἐνδεικτικόν τοῦ 1835 ἔτους τῆς τότε ἐν Ναυπλίῳ ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς κυρίου Λεοντίου Ἀναστασιάδου, παρακαλῶ θερμῶς τὴν Β(ασιλικήν) ταύτην Γραμματείαν νὰ εὐαρεστηθῆ ὥστε νὰ ἐνεργήσῃ τὸν διορισμὸν μου εἰς ἓν τῶν σχολείων τοῦ Κράτους διὰ νὰ δυνηθῶ τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀνακουφίσω τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας μου καὶ νὰ γίνω ὠφέλιμος εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου κατὰ τὸν ἐνόντα τρόπον καὶ ἐπιθυμίαν μου.

Καὶ ὑποσημειοῦμαι

Ἐν Ἀθήναις τὴν 10: 9βρίου 1837

Εὐπειθέστατος

Ὁ δημότης Σίφνου

Ἀγγελέτος Ἀβραῆς¹.

Τότε «προσῆλθε καὶ σὶ Διδασκαλεῖο» ὅπου ἐκπαιδεύτηκε καὶ στή διδασκαλία τῆς Ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου μέ ἀποτέλεσμα νὰ διοριστεῖ ἀλληλοδιδάκτης στήν Κορωνίδα Νάξου (ἀπόφασι 20976:30 Μαΐου 1838)¹. Τὸν ἐπόμενον χρόνον, «ἐπειδὴ ὁ Δῆμος Σαλαμινίων ἐζήτησε δημοδιδάσκαλον ἔχοντα ἰκανότητα νὰ παραδίδῃ καὶ τὰ ἑλληνικά μαθήματα εἰς τοὺς προηγμένους μαθητάς», τὸ Ὑπουργεῖο, μέ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 27719/15-10-1839 ἀπόφαση, τὸν μετέθεσε στή Σαλαμίνα ὡς τὸν πλέον κατάλληλον πρὸς τοῦτο καὶ μέ «ἰδιαίτερον ἀντιμισθίαν», δηλ. δραχ. 50 οἱ ὅποιοι «θέλει σας χορηγεῖσθε ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου κατὰ μῆνα, διὰ δὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, θέλετε λαμβάνει ἰδιαίτερα δίδακτρα παρά τῶν μαθητευομένων κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Δημάρχου Σαλαμῖνος», ἔγραψε στήν ἀπόφαση ὁ Ὑπουργός².

Γ'. Στή Σαλαμίνα ὁ Ἀβραῆς δίδαξε περὶ τὰ τέσσαρα χρόνια μαθήματα Δημοτικῶ καὶ Ἑλληνικοῦ Σχολείου σὲ ἰκανὸ ἀριθμὸ μαθητῶν μέ

1. Γ.Α.Κ. ΓΕΔΕ (1833-1848), Φυλῆς 139, Φάκ. 1, Διδασκαλικὰς θέσεις ζητουμέναις (οἱ).

2. Αὐτόθι, Φυλῆς 110, Φάκ. 1 ὅπου ἀναφορὰ τοῦ τῆς 15-1-1841, στήν ὁποία καταγράφει τὴν ἐκεῖ τοποθέτησίν του. Βλ. ὕποσημ. 2

6. Αὐτόθι.

ικανοποιητικά αποτελέσματα, γεγονός που βεβαίωσε με σχετικό έγγραφο του ο Δήμαρχος Σαλαμίνος⁷. Στή συνέχεια με την υπ' αριθμ. 19733/19-4-1843 απόφαση του Υπουργού Παιδείας τοποθετήθηκε στο Δημοτικό Σχολείο της Νάουσας - Πάρου⁸. Όπως έγραφε βραδύτερα ο Άβρας (9 Σεπτ. 1846), από του έτους 1842 ή Δημοτική Αρχή Σίφνου τον είχε προσκαλέσει «ως βοηθόν του εκεί Σχολάρχου και διδασκάλου του κυρίου Ν. Χρυσογέλου»⁹, όμως ή τοποθέτησή του στην Πάρο έβράδυνε την επάνοδό του στη Σίφνο, την οποία φαίνεται πως ενήργησε αυτόβουλα τό 1844. Πράγματι στις 15 Ιανουαρίου του έτους τούτου με αναφορά του προς τό Υπουργείο Παιδείας από τή Νάουσα τής Πάρου έγραφε ότι διέμενε εκεί «άνωφελώς διδάσκων μόλις 20 τακτικούς μαθητάς, και τούτους άνηλικούς, και ούτω παρέρχεται εις μάτην ό καιρός, έν ω ήδυνάμην νά γίνω ώφελιμώτερος άν ή Σεβαστή αύτη Γραμματεία ήθελε εύαρεστηθή νά μέ διορίση εις έν τών Έλληνικών Σχολείων του Κράτους»¹⁰, αίτημα που δέν έγινε αποδεκτό από τή Γραμματεία. Έτσι ο Άβρας, αφού συνεννοήθηκε μέ τόν σχολάρχη του Έλληνικού Σχολείου Σίφνου Νικόλαο Χρυσόγελο παραιτήθηκε από τό σχολείο τής Πάρου και ανέλαβε βοηθός του διδασκάλου του «λαμβάνων ως άντιμισθίαν δρχ. 40 παρά του Δημοτικού Ταμείου και 20 παρά του κυρίου Σχολάρχου κατά μήνα...»¹¹.

Δ'. Μετά δύο χρόνια και ένω στη σχολαρχία Σίφνου είχε διαδεχτεί τόν Νικόλαο Χρυσόγελο ο παλαιός μαθητής του Γεώργιος Ψαραύτης (άπό τής 9ης Οκτωβρίου 1844) μέ βοηθό τόν Άβρα¹², ο τελευταίος έγραφε στις 9 Σεπτεμβρίου 1846 στο Υπουργείο Παιδείας τό επόμενο υπόμνημα:

«Πρός τό Σ(εβαστόν) επί των Έκκλησιαστικών και τής Δημοσίας Έκπαιδευσεως Υπουργείον.

Ό υποφαινόμενος εξετασθείς ως διδάσκαλος των Έλληνικών μαθημάτων κατά τό 1835 παρά του κυρίου Λεοντίου Μ. Αναστασιάδου, έλα-

7. «Σιφνιακά», 3 (1993), 102, όπου σχετικά έγγραφα.

8. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 114, Φάκ. 12, «Έλληνικό Σχολείο Σίφνου».

9. Αυτόθι. Βλ. την αναφορά του κατωτέρω (στόν παρόντα τόμο).

10. «Σιφνιακά», 6 (1998), 136.

11. «Σιφνιακά», 3 (1993), 65.

12. Αυτόθι, σ. 65.

βον παρά τοῦ ἰδίου τό ἐσώκλειστον ἀποδεικτικόν. Ἐκτοτε ὑπηρετήσα εἰς τόν κλάδον τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὡς Δημοτικός διδάσκαλος τῆς Ἀλληλοδιδασκτικῆς καί τῶν στοιχείων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς Σαλαμίνα καί εἰς Πάρον κατά τήν ἐπισυναπτομένην ἐνταῦθα διαταγήν τῆς τότε ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας ἐκπληρώσας μέ ζῆλον καί ἐπιμέλειαν τά καθήκοντά μου ὡς πληροφορεῖται τό Σ(εβαστόν) Ὑπουργεῖον ἀπό τό ἐγκλειόμενον ἀποδεικτικόν τῆς Δημαρχίας Σαλαμίνας.

Κατά δέ τό 1842 προσκληθεῖς παρά τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς τῆς πατρίδος μου Σίφνου ὡς βοηθός τοῦ ἐκεῖ Σχολάρχου καί διδασκάλου μου κυρίου Ν. Χρυσογέλου, ὑπηρετῶ ὡς τοιοῦτος μέχρι τῆς σήμερον, λαμβάνων ὡς ἀντιμισθίαν δραχ. 40 παρά τοῦ Δημοτικοῦ Ταμείου καί 20 παρά τοῦ κυρίου Σχολάρχου κατά μῆνα, ἐνῶ καταβάλλω τόσους κόπους διδάσκων 70 παῖδας εἰς δύο κλάσεις διηρημένους.

Διά τοῦ μισθοῦ τούτου μή δυνάμενος νά ἐπαρκέσω εἰς τάς ἀπολύτους ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας μου, ἐξαιτούμαι παρά τοῦ Σ(εβαστοῦ) Ὑπουργείου ἵνα εὐαρεστηθῆ νά μέ διορίσῃ ὡς τακτικόν βοηθόν τοῦ Σχολείου τούτου ἤ ὡς διδάσκαλον εἰς τινά νῆσον διά νά δυνηθῶ νά πορίζωμαι τόν ἐπιούσιον ἄρτον τῆς οἰκογενείας μου. Καί τῆς διαγωγῆς μου καί τῆς περί τό ἐπάγγελμα ἱκανότητός μου δύναται νά λάβῃ τό Σ. Ὑπουργεῖον ἀποδείξεις καί παρά τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς Σίφνου καί παρά τοῦ αὐτόθι διαμένοντος διδασκάλου μου κυρίου Ν. Χρυσογέλου.

Εὐέλπισ ὅτι τό Σ. Ὑπουργεῖον θέλει λάβει πρόνοιαν περί ὑπαλλήλου ἐκπληρώσαντος τά χρέη τῆς ὑπηρεσίας του μέ ζῆλον καί ἐπιμέλειαν.

Ὑποσημειοῦμαι μέ βαθύτατον σέβας.

τὴν 9 Σεπτεμβρίου 1846
ἐν Σίφνω

Εὐπειθέστατος
Ἄγ. ἄβραῶς»¹³.

Ε'. Ὅμως καί πάλι τό αἴτημά του δέν ἱκανοποιήθηκε τότε, ἀλλά μετά δύο χρόνια μέ τό ὑπ' ἀριθ. 10885/31-8-1848 Β.Δ., μέ τό ὅποιο «διωρίσθη δεύτερος διδάσκαλος εἰς τό ἐν Σίφνω ἑλληνικόν σχολεῖον ἐπί μισθῶ ἑκατόν (100) δραχμῶν κατά μῆνα ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου»¹⁴. Ἐγινε πλέον ἑλληνοδιδάσκαλος «πρώτης τάξεως» ἀμειβόμενος ἀπό τό Δημόσιο Ταμεῖο.

Μετά τήν ἔκδοση τοῦ Β.Δ/τος τό Ὑπουργεῖο ἀπηύθυνε στόν Ἄβραῶ τό ἐπόμενο ἔγγραφο:

«Ἄρ. Πρ. 11646
Διεχ. 2251

Πρός τόν κύριον Ἄ. Ἄβραῶν
(εἰς Σίφνον).

13. Βλ. ὑποσημ. 9.

14. «Σιφνιακά», 6 (1998), 137, ὑποσ. 12, ὅπου τό Β.Δ.

Περί τοῦ διορισμοῦ του.

Δυνάμει τοῦ ἀπό 31 αὐγούστου ἐ.ἔ. καί ὑπ' ἀριθ. 10885 Βασιλικῶν Διατάγματος διωρίσθης διδάσκαλος πρώτης τάξεως εἰς τό ἐλληνικόν σχολεῖον Σίφνου ἐπί μισθῶ ἑκατόν (100) δραχ. κατά μῆνα ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου.

Γνωστοποιοῦντες σοι τόν διορισμόν τοῦτον ἐλπίζομεν ὅτι θέλεις φιλοτιμηθῆ νά φανῆς ἄξιος αὐτοῦ ἐκτελῶν τά διδασκαλικά σου καθήκοντα μέ ἀκρίβειαν καί ζῆλον ἄοκνον. Προσκαλεῖσαι δέ νά ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου Κυκλάδων διά νά ὁμώσης τόν νόμιμον ὄρκον τῆς ὑπηρεσίας καί ν' ἀναλάβης κατόπιν τά διδασκαλικά σου χρέη ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς.

Ἀθήνησι τῆ 2 7βρίου 1848

Ὁ Ὑπουργός
(ὑπογραφή)»¹⁵.

Αὐθημερόν ὑπεγράφη καί ἡ ἐπομένη διαταγή πρὸς τόν Νομάρχη Κυκλάδων:

«2252 Πρὸς τόν Νομάρχη Κυκλάδων

Περί διορισμοῦ δευτ. διδασκάλου εἰς Σίφνον.

Δυνάμει τοῦ ἀπό 31 αὐγούστου ἐ.ἔ. καί ὑπ' ἀριθ. 10885 Βασιλ. Διατάγματος διωρίσθη δεύτερος διδάσκαλος εἰς τό ἐν Σίφνω ἐλληνικόν σχολεῖον, ἐπί μισθῶ ἑκατόν (100) δραχμῶν κατά μῆνα ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ὁ κύριος Ἄ. Ἀβραῆς, προπαιδευτῆς ἤδη εἰς τό αὐτό σχολεῖον. Προσεκλήθη δέ νά ἐμφανισθῆ ἐνώπιον ὑμῶν διά νά ὁμώσῃ τόν νόμιμον ὄρκον τῆς ὑπηρεσίας καί ἔπειτα ν' ἀναλάβῃ τά καθήκοντά του τήν ταχίστην.

Ἀθήνησι τῆ 2 7βρίου 1848

Ὁ Ὑπουργός
(ὑπογραφή)»¹⁶.

Μετά ταῦτα ὁ Ἀβραῆς προσῆλθε στή Σῦρο, ὅπου ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου ἔδωσε τόν ἐπόμενο ὄρκο:

«Σήμερον τήν 18ην Σεπτεμβρίου 1848 διορισθεῖς ὁ κ. Ἄ. Ἀβραῆς δυνάμει τῆς ὑπ' ἀρ. 11646/2851 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδύσεως διδάσκαλος πρώτης τάξεως εἰς τό ἐλληνικόν Σχολεῖον Σίφνου, ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ

15. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 139, Φάκ. 1.

16. Αὐτόθι.

Νομάρχου καί ἔδωκεν ἐπί τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου τόν ἀκόλουθον ὄρκον τῆς ὑπηρεσίας του:

Ἵρκίζομαι νά φυλάξω πίστιν εἰς τήν πατρίδα καί εἰς τόν Βασιλέα, ὑπακοήν εἰς τό Σύνταγμα τηρῶν ἀκριβῶς καί ἀπαρασαλεύτως τούς ὅρους αὐτοῦ καί τούς Νόμους τοῦ Βασιλείου καί διαχειρίζων εὐσυνειδότης τήν ἐμπιστευθεῖσαν μοι ὑπηρεσίαν.

Ὁ Νομάρχης Κυκλάδων

Ὁ ἱερεὺς

Νικόλαος Ρουσσος

Ἐμμανουήλ Σαμοθράκης

Ὁ ὀρκισθεὶς

Ἄγ. ἀβρᾶς»¹⁷.

Ἰκανοποιημένος πλέον ἀπό τήν ἔκβαση τῶν πραγμάτων ὁ Ἄβρᾶς ἐπέστρεψε στή Σίφνο καί ἀνέλαβε τά καθήκοντά του μέ ἕναν ἱκανοποιητικό μισθό 100 δρχ. μηνιαίως. Πέρασαν ὅμως οἱ μῆνες, ἀλλ' ὁ διδάσκαλος ἔμενε ἀπλήρωτος ἐπειδή τό πρωτόκολλο τῆς ὀρκοδοσίας του δέν εἶχε περιέλθει στό Ὑπουργεῖο ὁπότε τοῦτο ἀπηύθυνε πρὸς τόν νομάρχη τό ἐπόμενο ἔγγραφο:

«11646/518

Πρὸς τόν Νομάρχη Κυκλάδων

Προσκαλεῖσθε, κύριε Νομάρχα, νά πέμψητε πάραυτα εἰς τό Ὑπουργεῖον τό πρωτόκολλο τῆς ὀρκοδοσίας τοῦ διορισθέντος διδασκάλου εἰς Σίφνον κυρίου Ἄ. Ἀβρᾶ, περί οὗ ἐγράψαμεν εἰς τήν Νομαρχίαν διά τοῦ ἀπό 2 Σεπτ. π. ἔ. καί ὑπ' ἀρ. 11646 ἐγγράφου διά νά ἐκδοθῆ τό ἀνήκον ἔνταλμα τῆς μισθοδοσίας του καθυστερούμενον ἐπί τοσοῦτον διά τήν ἔλλειψιν τοῦ πρωτοκόλλου.

Ἀθήνησι, τῆ 19 Φεβρουαρίου 1849

Ὁ Ὑπουργός

(ὑπογραφή)»¹⁸.

Ἀφοῦ πέρασε ἕνας ἀκόμη μῆνας καί τό πρωτόκολλο δέν εἶχε ἀποσταλεῖ, ὁ Ὑπουργός ἐπανῆλθε στίς 16 Μαρτίου 1849 (ἔγγραφο 11646/784) μέ αὐστηρή ἐντολή στόν Νομάρχη «νά πέμψη ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς εἰς τό Ὑπουργεῖον τό πρωτόκολλο τῆς ὀρκοδοσίας»¹⁹ προκειμένου νά γίνει δυνατή ἡ νόμιμη ἔκδοση τοῦ ἐντάλματος πληρωμῆς τοῦ Ἀβρᾶ. Τελικά, ἀφοῦ ἔγιναν ἔρευνες, καί συνεννοήσεις ὑπηρεσιῶν, ὁ Νομάρχης μέ τό ἔγγραφο ὑπ' ἀρ. 2668/24-4-1849 ἐνημέρωσε τό Ὑπουργεῖο ὅτι ἡ καθυστέρηση τῆς ἀποστολῆς τοῦ πρωτοκόλλου «ἀνεβλήθη

17. Αὐτόθι.

18. Αὐτόθι, Θυρίς 92, Φάκ. 1. «Προϋπολογισμοί».

19. Αὐτόθι.

μέχρι τουδε ἔνεκα τῆς παραδρομῆς ἦν ἔπραξεν ὁ διδάσκαλος οὗτος τοῦ νά λάβῃ ἐν καιρῷ τῆς ὀρχοδοσίας του τό περί οὗ πρόκειται πρωτόκολλον μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Σίφνον»²⁰. Ἀφοῦ τοῦ τό ἔδωσαν ὁ Ἀβραῆς τό κράτησε γιά τό προσωπικό ἀρχεῖο του. Τό ἐπέστρεψε βέβαια γιά νά διαβιβαστεῖ μέ τό ἀνωτέρω ἔγγραφο τοῦ Νομάρχου στό Ὑπουργεῖο ἐπί τοῦ ὁποίου σημειώθηκε: «ἐξεδόθη τό ὑπ' ἀριθ. 2554 χρηματικόν ἔνταλμα εἰς τ' Ἀρχεῖον» ὁπότε ὁ διδάσκαλος ἔλαβε ἀναδρομικά τούς μισθοῦς του.

ΣΤ'. Μέ σχολάρχη τόν Γεώργιο Ψαραύτη καί βοηθό τόν Ἄγγελο Ἀβραῆ, τὸ Ἑλληνικό Σχολεῖο τῆς Σίφνου, στό ὁποῖο οἱ διδάσκαλοι ἀκολουθοῦσαν ἓνα ὥραριο διδασκαλίας ἀπό τίς 7 τό πρωΐ μέχρι τίς 5 τό ἀπόγευμα, ἀπέδωσε πλούσιους καρπούς. Ὁ Ἀβραῆς, ἐκτός ἀπό τήν τάξη του, δίδασκε καί μαθητές τῆς Β' τάξης τοῦ σχολάρχου στό μάθημα τῆς Ἱστορίας, καθημερινά δέ προγύμναζε τούς ἀδυνάτους²¹. Οἱ δραστηριότητες τῶν διδασκάλων, οἱ ὁποῖοι «ἐβλεπαν τελεσφοροῦντες τούς ὑπερμέτρους κόπους των» μέ ἱκανοποίηση, συνεχίστηκαν μέ τόν ἴδιον ἐντατικό ρυθμό, μέ ἀποτέλεσμα καί ὁ ἀριθμός τῶν προαγομένων μαθητῶν νά αὐξάνει συνεχῶς. Καί ἐνῶ ὅλα προχωροῦσαν ἱκανοποιητικά, στίς 28 Αὐγούστου 1850 ὁ Γεώργιος Ψαραύτης ἀπεβίωσε αἰφνίδια²².

Τόν ἀποθανόντα σχολάρχη διαδέχτηκαν α) ὁ παλαιός μαθητής τῆς Σχολῆς Γεώργιος Βιώνης (Ὀκτ. 1850-Ἰαν. 1855), β) ὁ παλαιός σχολάρχης τῆς Νικόλαος Σπεράντσας (Ἰαν. 1855-Σεπτ. 1857) καί γ) ὁ Χαρίδημος Δραγάτσης (Σεπτ. 1857-Ὀκτ. 1862)²³. Ὅλα αὐτά τά χρόνια ὁ Ἀβραῆς ἐξακολούθησε νά προσφέρει μέ αὐταπάρνηση τίς ὑπηρεσίες του, μέχρι πού ἀνέκυψε θέμα ὑγείας του· εἶχε ἀρχίσει νά χάνει τήν ὄρασή του. Γιά τήν κατάστασή του ἔγραψαν μέ θερμά λόγια στό Ὑπουργεῖο Παιδείας ὁ Δραγάτσης, οἱ Ἐφοροὶ τῆς Σχολῆς, ὁ Δημαρχεῦων Β^{ος} Δημαρχιακός πάρεδρος Ἰωάννης Β. Μάτσας μέ εἰσήγηση γιά «τὴν ἀναγκαίαν περιθαλψίν τοῦ γηραιοῦ καί ἐν τῇ Διδασκαλίᾳ καταστάντος ἀνικάνου διδασκάλου Ἀγγ. Ἀβραῆ, ἀνταμειβομένων δι' αὐτῆς τῶν πολυετῶν κόπων αὐτοῦ πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῆς σπουδαζούσης Νεολαίας». Τέλος καί ὁ Νομάρχης Κυκλάδων εἰσηγήθηκε στό Ὑπουργεῖο «νά ἐπιδαφιλεύσῃ ὑπὲρ τοῦ ἀρχαίου τούτου ὑπαλλήλου τὴν πατρικὴν μέριμνάν του, χορηγοῦν αὐτῷ ἀνάλογον σύνταξιν πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ»²⁴.

20. Αὐτόθι, Θυρίς 139, Φάκ. 1.

21. «Σιφνιακά», 3 (1993), 67.

22. «Σιφνιακά», 8 (2000), 123.

23. Αὐτόθι, 124-127.

24. Αὐτόθι, 125-126.

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΒΙΚΑΡΙΑΤΟΥ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ ΚΑΙ Ο ΛΑΤΙΝΙΚΟΣ ΒΩΜΟΣ ΣΤΗ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗ

Μετά τήν έκδημία (10 Ἀπριλίου 1643) τοῦ ἐπισκόπου τῆς Λατινικῆς Ἐπισκοπῆς Σίφνου - Κέας - Θερμίων Giacomo della Rocca, τό Βατικανό ἀνέδειξε νέον ἐπίσκοπο τόν Giovanni Camponesco ἀπό τό Teramo, ὁ ὁποῖος ὅμως δέν ἀνέλαβε τή διοίκηση τῆς ἐπισκοπῆς ἐπί 16 ὀλόκληρα χρόνια προφασιζόμενος διαφόρους λόγους. Μετά παρέλευση τῶν χρόνων ἡ Ρώμη προῆλθε τό ἔτος 1659 στήν κατάργηση τῆς ἐπισκοπῆς μέ διαχωρισμό τῆς σέ δύο ἀνεξάρτητα βικαριάτα, δηλ. ἐκκλησιαστικές περιφέρειες διοικούμενες ἀπό βικαρίους (ἐφημερίους), ἐκεῖνο τῆς Σίφνου καί ἐκεῖνο τῆς Κέας - Θερμίων, κατά τά ἤδη ἱστορηθέντα¹.

Τήν ἱστορία τοῦ βικαριάτου τῆς Σίφνου ἀπό τήν ἐποχή τῆς σύστασής του (1659) μέχρι καί τά τέλη τοῦ 17ου αἰῶνα ἔχομε ἤδη ἱστορήσει ἐπαρκῶς, ὅπως περιληπτικά ὅμως αὐτήν τοῦ 18ου. Τοῦτο ἐπειδή δέν ἔγινε δυνατή ἡ συνέχιση τῶν ἐρευνῶν μας στή Ρώμη, παρά μόνο σέ μικρόν ἀριθμό φακέλων ἱστορικῶν ἐγγράφων τοῦ Ἀρχείου τῆς Sacra Congregazione αὐτοῦ τοῦ αἰῶνα. Γεγονός βέβαια εἶναι ὅτι τό βικαριάτο, παρά τόν ἐλάχιστο ἀριθμό πιστῶν πού διέθετε, διατηρήθηκε ἀλλά μόνο γιά λόγους ἱστορικούς, μέχρι πού κατά τό ἔτος 1798, προσαρτήθηκε σ' ἐκεῖνο τῆς Μήλου καί Κιμώλου, τό ὁποῖο, ἐπίσης, δέν ἦταν σέ καλύτερη κατάσταση.

Γνωρίζουμε ὅτι ἀπό τοῦ ἔτους 1692 ὁ καθολικός ἐπίσκοπος Μήλου Ἰωάννης Ἀντώνιος Καμίλλης ἀνέλαβε, ὡς διαχειριστής καί τῆς Ἐκκλησίας Σίφνου, τή φροντίδα διορισμοῦ ἐφημερίων στό νησί μέ μικρή ἀμοιβή, γεγονός πού συντελοῦσε σύντομα σέ παραιτήσεις τους μέχρι πού τό ἔτος 1699 ἀνέλαβε τήν ἐφημερία ὁ Συριανός Λεονάρδος Πριβιλέτζιο, ὁ ὁποῖος δέν ἐγκατέλειψε τή θέση του. Τό ἔτος 1702 μάλιστα ἔλαβε ἀπό τό Βατικανό ἐπίσημο διορισμό ἀποστολικοῦ βικαρίου μέ ἐτήσια ἀμοιβή. Θεωρεῖται ὅτι προσέφερε τίς ὑπηρεσίες του στή Σίφνο ἐπί 35 καί πλέον

1. «Σιφνιακά», 4 (1994), 38 ἐπ.

χρόνια. Τόν διαδέχτηκε ό Γεώργιος Πριβιλέτζιο (1747-1765) και αὐτόν ό Ἄγγελος Σοντρίνο².

Α'. Βικαριακή περίοδος Angelo Sodrino

Γιά τόν βικάριο Ἄγγελο Σοντρίνο, ό όποῖος έφημέρευσε στή Σίφνο επί ίκανά, έπίσης, χρόνια (1765-μετά 1786)³, δέν γνωρίζουμε παρά πέντε αναφορές του πρὸς τή Ρώμη, τίς όποῖες υπέγραφε ὡς «*alunno*» = μαθητής τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας, πιθανόν έπειδή εἶχε σπουδάσει υπό τήν προστασία της. Ἡ τοποθέτησή του στή Σίφνο λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε τό έτος 1765 έπειδή κατ' αὐτό έλαβε από τή Ρώμη 40 σκουδα για έπισκευές τῆς εκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου και τῆς κατοικίας τοῦ εκάστοτε βικαρίου⁴.

Ἐο Σοντρίνο φαίνεται πὼς αντιμετώπιζε πολλές οικονομικές δυσχέρειες, τόσο για τή συντήρηση τῶν ακινήτων (ναῶν, οἰκίας, κτημάτων), ὅσο και για τήν καταβολή ύψηλῶν φορολογιῶν, έξυπηρέτησης δανείου και τῶν έξόδων διαβίωσής του ακόμη ἀφοῦ ό ἀριθμός τῶν πιστῶν τῆς εκκλησίας του ἦταν ελάχιστος και δέν εἶχε «*τυχηρά*». Κατά μία πληροφορία ἡ Ρώμη ενίσχυε τό βικαριατο τῆς Σίφνου μέ 45 σκουδα ετησίως⁵, τά όποῖα ὅμως δέν έπαρκοῦσαν, γεγονός πού τόν ανάγκαζε νά γράφει σχετικῶς στήν Προπαγάνδα Πίστεως, ἡ όποία τόν ενίσχυε κατά καιρούς μέ συμπληρωματικά ποσά κατά τά διαλαμβανόμενα σέ ύπόμνημα πού συνέταξε υπάλληλός της για ενημέρωση τῶν ανωτέρων του⁶. Πάντως κατά τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1776 και ἀφοῦ εἶχαν περάσει τρία χρόνια ἀδιαφορίας τῆς Ρώμης, πού δέν ἀπαντοῦσε σέ έπιστολές του, ζήτησε νά μετατεθεῖ ἀλλοῦ «*για νά έπιβιώσει*»⁷ έπειδή εἶχε πλέον ύποχρεωθεῖ «*νά διάγη ζωήν χωρικοῦ για νά μήν ἀποβιώσει από πείνα*»⁸, ἀφοῦ τά εἰσοδήματα τῆς κτηματικῆς περιουσίας, στό μεγαλύτερο μέρος τους, πήγαιναν στήν καταβολή μεγάλων φορολογιῶν. Ὅμως, παρόλο πού ἡ Προπαγάνδα τοῦ εἶχε δώσει από τό έτος 1768 έντολή νά πωλήσει τά κτήματα και νά επενδύσει έντοκα τή σχετική αξία στή Χριστιανοσύνη⁹, αὐτός έγραφε στίς 27 Αὐγούστου 1772, τέσσερα

2. Αὐτόθι, 43-44.

3. Αὐτόθι, 44.

4. Ἐγγραφο ἀριθ. 6 τοῦ Παραρτήματος.

5. Β. J. Sioi, *Καθολικά Ἐκκλησιαί Κιμῶλου και τῶν πέριξ νήσων, «Κιμωλιακά»*, Ε' (1974), 238-239.

6. Ἐγγραφο ἀριθ. 6.

7. Ἐγγραφο ἀριθ. 2.

8. Αὐτόθι.

9. Ἐγγραφο ἀριθ. 6.

χρόνια αργότερα, ότι «δέν ἤμπόρεσε νά εὔρει τρόπο πώλησής τους»¹⁰. Μάλιστα τό ἔτος 1769 ἀνέφερε στους προϊσταμένους του ὅτι «ὁ φόρος ἀνέβαινε διαρκῶς», γεγονός πού τόν ἀνάγκασε νά συνάψει δάνειο μέ ὑψηλό τόκο (14%)¹¹ μέ ἀποτέλεσμα νά τόν συνδράμει ἡ Ρώμη μέ 20 σκουῶδα.

Φαίνεται πώς ὁ Σοντρίνο, παρά τίς δυσχέρειες πού ἀντιμετώπιζε, δέν προωθοῦσε τήν ἐκποίηση τῆς κτηματικῆς περιουσίας τοῦ βικαριάτου ἀποτελουμένης ἀπό ἰκανόν ἀριθμό καλῶν κτημάτων (πού εἶχε δημιουργηθεῖ ἀπό τῆς ἐποχῆς τῶν δυναστῶν Νταχορώνια καί ἄλλων δωρητῶν στά χρόνια πού ἀκολούθησαν), εἴτε γιατί δέν θεωροῦσε σωστή τήν ἀποδυνάμωση τῆς ἐκκλησίας ἀπό τήν περιουσία της, εἴτε, πιθανόν, γιατί κάτι περίσσευε ἀπό τήν καλλιέργεια τῶν κτημάτων γιά τή συντήρησή του, παρά τά ὅσα ἔγραφε στήν Προπαγάνδα.

Τελικά ἡ Ρώμη ἐπέλυσε τό πρόβλημα μέ ρητή ἐντολή της στόν Λατῖνο ἀρχιεπίσκοπο Νάξου νά προέλθει στήν ἐκποίηση τῶν κτημάτων ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στίς 4 Ὀκτωβρίου 1777¹². Ἐκποιήθηκε τό σύνολο τῶν καλλιεργουμένων κτημάτων, δηλ. ἐννέα χωράφια στίς τοποθεσίες Ἅγιος Νικήτας, Λεῦκες, Φυτειά, Κῆπος, Ἀφεντικό, Λίμνες, Κλιμάτι καί Ἅγιος Κωνσταντῖνος, τρία ἀμπέλια στίς θέσεις Σεράλια, Κῆπος καί Λοῦρος· στόν Κῆπο καί οἰκία καί τρεχούμενο νερό· ἀκόμη ἐλαιόδενδρα καί συκίες στόν Καλαμπελά. Πωλήθηκαν ἀντί 2.730 πιάστρων στους οἰκονόμο «Νικόδημο» Μάτσα, Κων/νο Βᾶο καί Ἀπόστολο Βᾶο. Ὅτι ὁ Σοντρίνο ἦταν ἀντίθετος στήν ἐκποίησή τους συνάγεται εὐχερῶς ἀπό τό περιεχόμενο ἐπιστολῆς του τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1778 πρὸς τήν Προπαγάνδα¹³ μέ σχόλιο γιά τήν ἐλάχιστη ἀπόδοση σέ τόκους τοῦ κεφαλαίου (2.730 πιάστρες) πού προέκυψε ἀπό τήν πώλησή τους. Ἀκόμη ἐξέφραζε εἰρωνικά τήν ἐμπιστοσύνη του (!) πώς ἀπό τό ἔσοδο αὐτό ἡ προϊσταμένη του Ἀρχή θά ἐξακολουθοῦσε «τὴν πρέπουσα οἰκονομική ἐνίσχυση τοῦ βικαρίου», τονίζοντας ὅμως «τὴ μεγάλη ἔλλειψη τροφίμων σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχία»¹⁴, τὴν ὁποία, ὅπως φαίνεται, ἀναπλήρωνε ἀπό προϊόντα τῆς παραγωγῆς τῶν κτημάτων.

Αὐτές εἶναι οἱ πληροφορίες, πού διαθέτουμε γιά τόν Angelo Sodrino βάσει, κυρίως, τῶν ἀναφορῶν του πού δημοσιεύουμε στό Παράρτημα ἐγγράφων καί μιᾶς ἀκόμη ὁμοίας ἀπό 2 Μαΐου 1775, τὴν ὁποία περιλάβαμε σέ ἀπόσπασμα στά «Σιφνιακά», 17 (2009), 163. Μέ τὴν

10. Αὐτόθι.

11. Αὐτόθι.

12. Ἐγγραφο ἀριθ. 3.

13. Ἐγγραφο ἀριθ. 5.

14. Αὐτόθι.

τελευταία γνωστοποίησε στο Βατικανό τον επελθόντα θάνατο του βικαρίου Μήλου Γεωργίου Στάη, ο οποίος τον είχε παρακαλέσει να τον συμπαρασταθεί όταν αρρώστησε από την «ασθένεια της Μήλου», με αποτέλεσμα και ο ίδιος, «έκτεθείς στην ίδια ατμόσφαιρα εκείνου του τόπου (της Μήλου) να ασθενήσει... αλλά, χάριτι Θεού, απέφυγε το μοιραίο...».

Θεωρούμε ότι ο Sodrino είναι ο τελευταίος εφημέριος του βικαριάτου της Σίφνου και ότι παρέμεινε εκεί μέχρι και του έτους 1798. Τότε, είτε γιατί μετατέθηκε, είτε γιατί απέβίωσε, ή Ρώμη απέφασε την κατάργηση του βικαριάτου με υπαγωγή του στο όμοιο της Μήλου - Κιμώλου. Στο τελευταίο υπηρετούσε ο κανόνικος Κρίσπης, ο οποίος στις 23 Ιανουαρίου 1799 ανευρίσκεται να υπογράφει στην Κίμωλο έγγραφο ως «βικάριος Μήλου - Σίφνου και Κιμώλου»¹⁵.

Β'. Τά μετά την προσάρτηση

Η μη αντικατάσταση του Σοντρίνο με άλλον βικάριο έγινε προφανώς για λόγους οικονομίας αφού στη Σίφνο το ποίμνιο της Λατινικής Έκκλησίας ήταν ελάχιστο που δεν δικαιολογούσε την παρουσία εκεί εφημερίου. Άρκοψε ή, κατά διαστήματα, επίσκεψη του βικαρίου της Μήλου για την ικανοποίηση απαραίτητων θρησκευτικών αναγκών. Το 1806, Φεβρουαρίου 26, ο βικάριος Μήλου Angelo Fumeli έγραφε στη Ρώμη ότι στη Σίφνο υπήρχαν τρεις μόνον οικογένειες καθολικών που αριθμούσαν συνολικά 12 μέλη, «ένας γιατρός οικογενειακώς, δύο Γάλλοι που παντρεύτηκαν σχισματικές (= Έλληνίδες) ενώπιον του προηγούμενου βικαρίου»¹⁶. Μετά πέντε μήνες, τον Ιούλιο του 1806, έγραφε από τη Σαντορίνη ο Gasparo Delenda, που μόλις τότε είχε επιστρέψει από τη Σίφνο, ότι είχε βρει εκεί μόνο δύο καλούς καθολικούς, ενώ «ο δόν Velasti με την οικογένειά του (πιθανόν ο ανωτέρω γιατρός) δεν κατοικοῦν πλέον σ' αυτό τό νησί, αλλά στη Μύκονο...». Είχε όμως βρει την εκκλησία της επαρκώς «τακτοποιημένην στην παραλία της Χρυσοπηγής, όπου υπάρχει μία σχισματική εκκλησία μέσα στην οποία έχουμε ένα Λατινικό αλτάριο και πότε-πότε, όπως μου είπαν, λειτουργούν οι βικάριοι...»¹⁷. Μερικά χρόνια αργότερα, τό 1818, αναφέρεται ότι στο νησί διέμεναν 6 καθολικές οικογένειες ξένων, εντόπιος κανένας^{17α}.

15. B.J. Slot, 237.

16. «Σιφνιακά», 4 (1994), 44.

17. Αυτόθι.

17α. Slot, 238-39, 241.

Γ'. Ἡ Παναγία ἢ Χρυσοπηγή καί ἡ Λατινική Ἀγία Τράπεζά της

Στήν παραλία λοιπόν τῆς Χρυσοπηγῆς καί στόν «σχισματικό», κατά τόν Δελένδα, ναό τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὑπῆρχε καί τό 1806 Λατινική Ἀγία Τράπεζα (άλτάριο), ὅπου, πότε-πότε, λειτουργοῦσαν καθολικοί ἱερεῖς, προφανῶς κατά τήν ἐποχή αὐτή οἱ βικάριοι τῆς Μήλου - Κιμῶλου - Σίφνου. Ἡ Ἀγία αὐτή Τράπεζα, κατά τόν ἱερομόναχο Παρθένιο Χαιρέτη, πού ἔγραφε τήν Ἱστορία τῆς Χρυσοπηγῆς τό ἔτος 1677, ἦταν ἔκτοτε καθιερωμένη στό ναό:

«Μάλιστα ἀφοῦ ἐμεγάλωσεν ὁ ναός, ἤγουν ἀπό θεμελίων ἐχαλάσθη τό πρότερον μικρόν οἰκίδιον καί μέγας ναός διὰ τοῦ ἐν ἱερεῦσι κυρίου Ἱερωνύμου, τοῦπίκλην Ρούσου καί πολλῶν ἄλλων Χριστιανῶν συνεργεία, εὐπρεπῶς ἐκτίσθη. Διότι ἐνιδρύθησαν καί ἀνηγέρθησαν τρία μεγάλα θυσιαστήρια ἐν τρισί προθέσεσιν ἔνδον τοῦ ἁγίου βήματος, ἵνα λειτουργοῦν οἱ ἀνατολικοί (= ὀρθόδοξοι) κατά τήν τάξιν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας... ἄλλο δέ θυσιαστήριον τέταρτον εὐπρεπίζει ἀπέξω τοῦ ἁγίου βήματος τόν θεῖον ναόν, εἰς τό ὁποῖον ἱερουργοῦσιν οἱ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας τρόφιμοι ἱερεῖς κατά τήν ἐκείνων συνήθειαν καί τάξιν»¹⁸.

Κατά τόν Χαιρέτη λοιπόν, τό ἀλτάριο ὑπῆρχε καθιερωμένο πρό τοῦ ἔτους 1677, ἔτος κατά τό ὁποῖο ἔγραφε τήν ἱστορία τῆς Χρυσοπηγῆς. Στίς ἐκθέσεις-ἀναφορές τῶν ἀποστολικῶν ἐπισκεπτῶν fra Bernardo da Parigi (1652)¹⁹ καί Sebastiani (1667)²⁰, δέν γίνεται μνεία του. Συνεπῶς μπορούμε νά περιχλείσουμε τό χρόνο καθιέρωσής του σέ κάποιο ἔτος τῆς δεκαετίας 1667-1677, σύμφωνα καί μέ σχετικές μαρτυρίες ἄλλου ἀποστολικοῦ ἐπισκέπτη, τοῦ ἐπισκόπου Τήνου Angelo Venier, πού ἐπισκέφθηκε τή Σίφνο τό ἔτος 1678. Ἀναφέρει ὁ Venier:

«Πρό μερικῶν ἐτῶν ἔχει καθιερωθεῖ ἕνα ἀλτάριο λατινικό μέσα σέ μία ἑλληνική ἐκκλησία ὀνομαζομένη στό Κόμμα, στό λιμάνι τοῦ Φάρου, ἀπό κάποιον κουρσάρο καπετάν Giovanni Maria Cardì, ἔχει δέ προικοδοτηθεῖ μέ 100 ρεάλια πού παραδόθηκαν στό σεβασμιώτατο Καμίλλη γιά νά ἐπενδυθοῦν σέ ἀριθμό κτημάτων ἐπί τῆς Σίφνου καί μέ τό εἰσόδημά τους νά τελεῖται ἀριθμός λειτουργιῶν κ.λπ.»²¹.

Ὁ Καμίλλης ὅμως, ἐπίσκοπος Μήλου καί διαχειριστής τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας Σίφνου, ὁ ὁποῖος ὑπέφερε οἰκονομικά, δέν ἀξιοποίησε

18. Θεοδοσίου Κ. Σπεράντσα, *Ἡ Παναγία ἢ Χρυσοπηγή τῆς Σίφνου*, Ἀθῆναι 1949, 39.

19. «Σιφνιακά», 6 (1998), 81 ἐπ.

20. «Σιφνιακά», 7 (1999), 123 ἐπ.

21. «Σιφνιακά», 8 (2000), 176-177.

τά 100 ρεάλια κατά τήν ἐπιθυμία τοῦ Cardì, αὐτός δέ ἔθεσε τό ζήτημα ὑπόφιν τοῦ Venier. Ὁ τελευταῖος, μέ ἔγγραφό του τῆς 21 Μαΐου 1678, τόνισε στόν Καμίλλη ὅτι ἔπρεπε νά εἶχε ἀξιοποιήσει τά 100 ρεάλια πού τοῦ παρέδωσε ὁ Cardì μέ ἔγγραφο τῆς 19 Φεβρουαρίου 1674 «μέ τήν ὑποχρέωση νά τά ἐπενδύσει ἀποδοτικά γιά νά φάλλει ἢ φάλλεται μία λειτουργία στό λατινικό ἀλτάριο τῆς Παναγίας στό Κόμμα, ἀνιδρυμένο ἀπό τόν ἴδιο κ. Cardì...»²². Συνέχιζε δέ ὁ Venier ὅτι ὁ Cardì, μέ ἄλλο ἔγγραφό του τῆς 8 Φεβρουαρίου 1677 «ἔρισε τό εἰσόδημα νά διατίθεται ἀπό τήν Ἁγία Προπαγάνδα μέ τήν ὑποχρέωση τέλεσης ἔξι λειτουργιῶν τό χρόνο...» καί, μία πού ὁ Καμίλλης δέν εἶχε ἀκόμη ἀξιοποιήσει τά 100 ρεάλια τοῦ δωρητῆ, ἔθεσε τό ζήτημα στήν κρίση τῆς Ρώμης «γιά νά ἀποφασίσει ὅ,τι θεωρήσει καλύτερο»²³.

Σαφέστατες λοιπόν οἱ μαρτυρίες ὁ κουρσάρος Giovanni Maria Cardì πραγματοποίησε τήν καθιέρωση τῆς Λατινικῆς Ἁγίας Τράπεζας στόν κυρίως ναό τῆς Χρυσοπηγῆς περί τά τέλη τοῦ 1673 ἢ ἀρχές τοῦ 1674, μέ ἔγγραφό του δέ τῆς 10 Φεβρουαρίου τοῦ τελευταίου ἔτους τό προικοδότησε καί μέ 100 ρεάλια, σημαντικό ποσόν τῆς ἐποχῆς, γιά νά τελοῦν οἱ καθολικοί ἱερεῖς λειτουργίες γιά τή μνημόνευσή του, προφανῶς, καί τή συγχώρεση τῶν ἀμαρτημάτων του πού δέν ἦταν καί λίγα. Ὁ Cardì, ὅπως καί ἄλλοι κουρσάροι-πειρατές καθολικοῦ δόγματος, παρά τά ὅσα κακά διέπρατταν, ἐξακολουθοῦσαν νά εἶναι «εὐλαβεῖς θρησκευόμενοι», ἀκόμη καί νά διατηροῦν στά πλοῖα τους ἱερεῖς (λεγόμενους καπελάνους) τοῦ δόγματός τους²⁴. Εἶναι ἤδη γνωστό ὅτι ὁ Κορσικανός Cardì, ἐκτός ἀπό τό ἀλτάριο στή Χρυσοπηγή, εἶχε καθιερώσει καί ἄλλο στά Θερμιά, στό ὄνομα ἄλλου προστάτη τοῦ ἁγίου, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη Βαπτιστῆ, στόν ὀρθόδοξο ναό τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, μέ δωρεά 15 σκούδων²⁵.

Σημειώνεται τέλος πώς ὅταν κατά τό ἔτος 2003 γίνονταν ἐπισκευές συντήρησης τοῦ ναοῦ τῆς Χρυσοπηγῆς, ὁ ἐπιβλέπων τῶν ἐργασιῶν ἀρχιτέκτων κ. Ἰάκωβος Κορέωσης διεπίστωσε καί ἀνέφερε τά ἑξῆς:

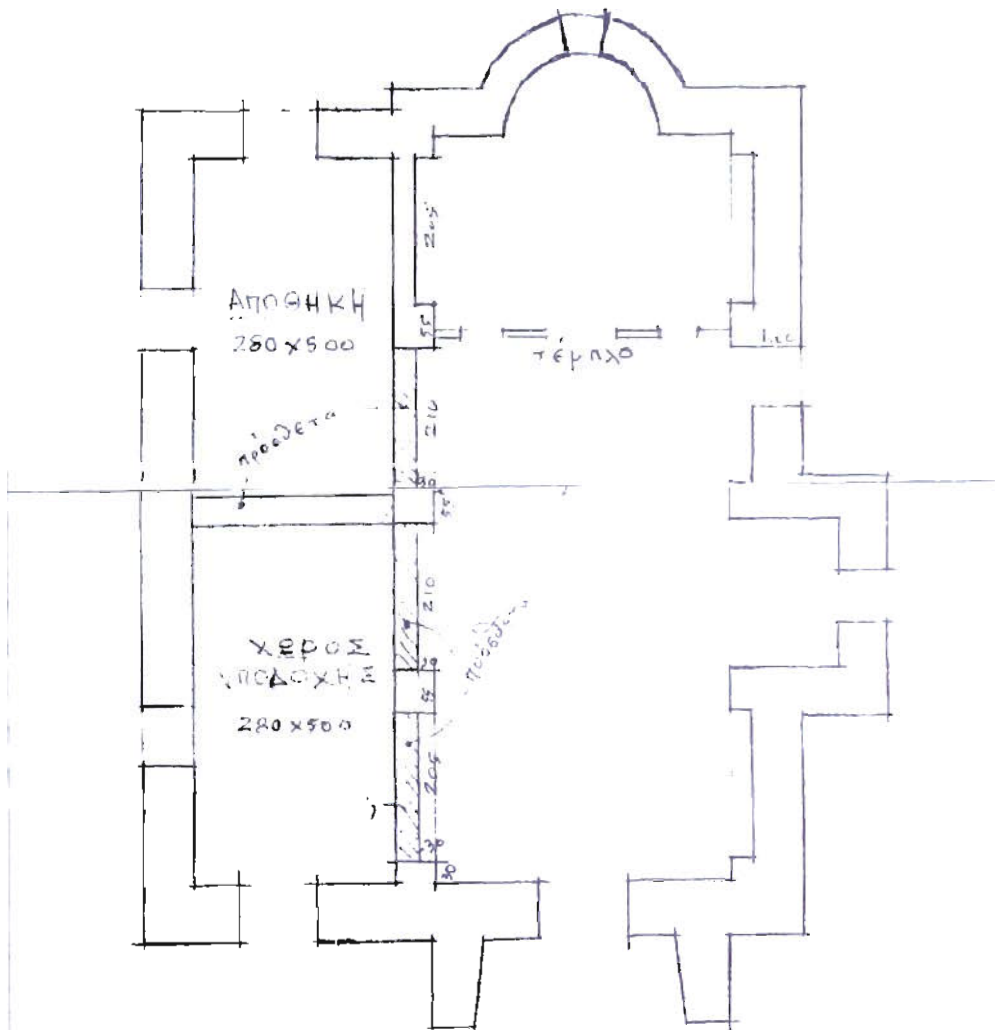
22. Ἀπόφθ.

23. Ἀπόφθ. Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι καί τό ἔτος 1685, Ἰουνίου 18, ὁ βικάριος Σίβνου Francesco Louendano ἔγραψε στό Βατικανό ὅτι ὁ Καμίλλης κατακρατοῦσε ἀκόμη, τά χρήματα τοῦ Cardì [SCPE, Ser. Rif. Apéir. vol. 4, 503^b-505^b].

24. Σίρισος Μιλτ., Συμμετοχὴ, *Περιστατικά τῆς κοινωνικῆς ζωῆς στή Μῆλο καί ἄλλες Κοιλάδες κατά τά τέλη τοῦ 17ου αἰῶνα [1670-1700]*, περιοδ. «Μηλιακά», ΣΤ' (2009), 121 ἐπ.

25. «Σιφωκιά», 9 (2001), 82

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΣ
ΣΙΦΗΝΟΥ

Ι. ΚΟΥΡΑΣΗΣ

ΚΑΤΟΨΗ

1/50'

«Κατά τήν ἐπισκευή τῶν ἐσωτερικῶν κονιαμάτων στόν χῶρο τῆς ἀποθήκης, πού βρίσκεται σέ ἐπαφή μέ τόν Ναό, καί στό πίσω μέρος, κατά τήν ἀποξύλωση τῶν παλαιῶν ἀσβεστοκονιαμάτων, παρατηρήθηκε ἄνοιγμα 2,50 μ. μέ ἡμικυκλικό τόξο ἀπό σχιστολίθους. Τό ἄνοιγμα αὐτό εἶναι φραγμένο μέ μεταγενέστερη λιθοδομή στό μισό πάχος ἀπό τά ὑποστυλώματα καί στά σημεῖα ἐπαφῆς τους διακρίνονται ἀλλεπάλληλα στρώματα μαρμαροκονίας. Ἀντιστοιχεῖ δέ μέ τό τυφλό τόξο πού ὑπάρχει στήν ἴδια θέση μέσα στό Ναό. Φαίνεται πώς καί τά ἄλλα δύο τυφλά τόξα πού ὑπάρχουν στήν πλευρά αὐτή τοῦ Ναοῦ, θά ἐπικοινωνοῦσαν μέ τόν χῶρο πού σήμερα ἐκτελεῖ χρέη ὑποδοχῆς, (βλέπε καί συνημμένο τοπογραφικό). Τό γεγονός αὐτό ἴσως νά ὑποδεικνύει τό δυσπόστατο τοῦ Ναοῦ (Ὁρθοδόξων - Καθολικῶν) κατά τήν ἐποχή τῆς κατασκευῆς του, μέ ἕναν ἐνιαῖο χῶρο (δίκλητος) γιά τήν ἐπικοινωνία τῶν δύο δογμάτων».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

1. «Μέ βλέπω γι' αὐτό τό ἔτος 1776 σέ μεγάλη καταπίεση γιά τήν πληρωμή τῶν ἀνυπόφορων φορολογιῶν καί δέν γνωρίζω μέ ποιόν τρόπο θά τακτοποιήσω αὐτή τή συμφορά προκειμένου νά γίνει δυνατή ἡ εἴσπραξη τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων πού θά ἀποδώσουν φέτος τά κτήματα γιά νά ἐξοφλήσω καί νά μετατεθῶ ἀλλοῦ γιά νά συνεχίσω τή φτωχή ζωή μου ὅσο δύναμαι.

Δέν εἶναι ὑποχρέωσή μου νά δανειστῶ χρήματα γιά νά μή μετακινήθω ἀπό ἐδῶ γιατί εἶδα σέ ἄλλη περίπτωση τί συνέβη. Ἡ σεβασμιότητά σας μάλιστα ἦταν τότε ἀντίθετη. Δέν ἐπιθυμῶ νά ἐπαναλάβω τίς ἀνάγκες αὐτοῦ τοῦ βικαριάτου γιατί πολλές φορές τίς περιέγραφα σέ γράμματά μου καί θεωρῶ ὅτι δημιούργησα ἐνόχληση, ὅμως τώρα πού εὐρίσκομαι σέ ἀνάγκη καί ἀποκλεισμένος ἀπό κάθε συμπάρασταση, θεωρῶ σκόπιμο νά ἐπαναθέσω τήν ἴδια πληροφορία μέ αἰτιολογία τήν ἀνάγκη μου, ἀναμένω δέ ἀνυπόμονα τήν ἀπόφασή σας γιά νά ὑπακούσω ἔδαφιαῖα γονυκλινῆς καταφιλῶ τό κράσπεδο τῆς ἱερῆς πορφύρας σας.

Σίφνος, 3 Ἀπριλίου 1776

Τῆς σεβασμιότητός σας
Δοῦλος ταπεινός - μαθητής
Ἄγγελος Σοντρίνο».

2. «Εἶναι τώρα τρία χρόνια πού ἡ σεβασμιότητά σας δέν μέ ἀξίωσε μέ ἀπάντηση στά γράμματά μου μέ ἀποτέλεσμα νά θεωρῶ ὅτι δέν μέ λογαριάζει καθόλου τήν παρακαλῶ ὅμως μέ ταπεινότητα νά ἀπαντήσει (τούλάχιστον) σ' αὐτό γιά νά ἡσυχάσω. Μή δυνάμενος πλέον νά συντηρηθῶ ἀπό τά εἰσοδήματα τῆς κτηματικῆς περιουσίας δεδομένου

ὅτι πηγαίνουν ὅλα πρὸς ἱκανοποίηση τῶν μεγάλων φορολογιῶν, ὑποχρεώνομαι νά διάγω ζωὴ χωρικοῦ γιὰ νά μὴν ἀποβιώσω ἀπὸ πείνα πρὸς ὄνειδος τῆς ἡμερησιακῆς τιμῆς καὶ βικαριακῆς ἀξίας· ἔτσι θεώρησα καλὸ, προκειμένου νά ἀποδυναμώσω αὐτὴν τὴν ἀπρέπεια στὴν ὁποία περιέπεσα καὶ γιὰ νά μὴ στιγματισθῶ μὲ τὸ παράπτωμα τῆς ἀνυπακοῆς, νά ζητήσω τὴν ἄδεια νά μετατεθῶ κάπου ἄλλου γιὰ νά ἐπιβιώσω, ἐάν ἔτσι προτιμᾶτε, ὥστε ἐρχόμενος ἄλλος βικάριος νά μπορέσει, μὲ νέες ἰδέες, νά διοικήσει πρὸς ὄφελος τοῦ βικαριάτου.

Ἐλπίζω νά σᾶς ἱκανοποιεῖ αὐτός ὁ θρῆνος μου ὥστε νά μέ τακτοποιήσετε μὲ κάποιον πρόσφορο τρόπο καὶ βέβαια χάριτι τῆς σεβασμιότητός σας, πρὸς τὴν ὁποία ὑποκλίνομαι βαθύτατα κατασπαζόμενος τὴν ἁγία πορφύρα τῆς.

Σίφνος, 16 Σεπτεμβρίου 1776

Ταπεινὸς δοῦλος, μαθητῆς
"Ἄγγελος Σοντρίνο».

3. «Σίφνος, 4 Ὀκτωβρίου 1777

Μέ τὸ νά παραχωρήθηκε ἀπὸ τὸν Ὑψιστο Ποντίφηκα ΡΙΟ VI ἐλεύθερη καὶ πλήρης ἐξουσία στὸν Σεβασμιώτατο καὶ Ἐκλαμπρότατο κ.κ. Τζιάν Μπατίστα Κρίσπη, ἀρχιεπίσκοπον Νάξου καὶ Μητροπολίτη ὁλοκλήρου τοῦ Αἰγαίου, νά προέλθει στὴν πώληση τῶν ἀκινήτων κτημάτων τοῦ Βικαριάτου τῆς Σίφνου, δηλ. ἐκείνων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τῶν Λατίνων, ἔφθασε ἡ Σεβασμιότητά του αὐτοπροσώπως στὴ Σίφνο ἀνακοινώνοντας πρὸς ὅλους τῆς ἐπαρχίας τὸν σκοπὸ τῆς ἐπίσκεψής του, δηλ. τὴν πώληση τῶν εἰρημένων κτημάτων.

Παρουσιάστηκαν διάφοροι ὁμοιοὶ αὐτῶν τῶν κτημάτων γιὰ νά ἀγοράσουν ὁ κάθε ἓνας τὸ ἀντίστοιχο μὲ τὸ δικό του. Ὅμως, μὴ δυνάμενος ὁ ἀρχιεπίσκοπος νά διαπραγματεῦται μὲ τὸν καθένα ἰδιαίτερος γιὰτὶ δὲν ἱκανοποιοῦνταν μὲ τὴν ἐκτίμηση πού ἔγινε γιὰ νά συντομευθοῦν οἱ χρονοβόρες καθυστερήσεις, ἀπεφάσισε, γιὰ νά δοθεῖ ἓνα τέλος σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, νά πωληθεῖ τὸ σύνολο αὐτῶν τῶν κτημάτων σὲ μερικοὺς ἰδιῶτες· ἔτσι ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, μὲ τὴν ἰσχὺ πού τοῦ παραχωρήθηκε διὰ τῆς διαταγῆς τοῦ Ὑψίστου Ποντίφηκα τῆς Ρώμης, πωλεῖ καὶ μεταβιβάζει πλήρως στὴν ἐξουσία καὶ κυριότητα τοῦ αἰδεσιμωτάτου οἰκονόμου Μάτσα καὶ τῶν ἐκλάμπρων κυρίων Κωνσταντίνου Βάου καὶ Ἀποστόλου Βάου τὰ ἐπόμενα κτήματα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, δηλαδή τὸ χωράφι τοῦ Ἁγίου Νικήτα, τὸ χωράφι Λεῦκες στὸν Πλατὺ Γιαλό, τὸ ἀμπέλι στὴ Σεράλια, τὸ χωράφι τὸ λεγόμενον Φυτεῖα στὸν Ἅγιο Χρυσόστομο, στὸν Κῆπο τὸ χωράφι λεγόμενον Παναγία, ὅπου ἀκόμη ἓνας κῆπος μὲ ἀμπέλι καὶ νερό καὶ σπιτί σὲ λουριά, δέντρα στοῦ Καλαμπελά σὲ κτῆμα μὲ συκὲς, τὸ χωράφι λεγόμενον Ἀφεντικό, στὸν Ἅγιο Νικήτα τὸ ἀμπέλι λεγόμενον Λοῦρο καὶ

ἐκεῖ πλησίον τό χωράφι Λίμνες, στό Κλιμάτι δύο χωράφια καί ἄλλο ἓνα ἀντίκρυ στόν Ἅγιο Κωνσταντῖνο· ὅλα αὐτά τά ἀκίνητα τά πωλεῖ μέ ὅλα τά δικαιώματά τους ἀντί δύο χιλιάδων ἑπτακοσίων τριάντα πιάστρων Ἀνατολῆς, δηλ. 2.730. Κατά τήν ἐκτίμηση πού ἔγινε ἀπό τούς δημοσίους ἐκτιμητές Μαιμάρη καί Γεώργιο Γεροντῆ καί ἡ Σεβασμιότητα του δηλώνει πώς ἔλαβε τό ἀνωτέρω ποσόν ἀπό τούς εἰρημένους ἀγοραστές κατὰ τρόπον ὥστε ἀπομένει πλήρως ἐξοφλημένη καί οἱ ἀγοραστές ἔχουν δικαίωμα νά κάνουν ὅτι νομίζουν καί ἐπιθυμοῦν ὡς κτήματα δικά τους, δηλ. νά πωλήσουν, χαρίσουν, προικίσουν κ.λπ., ἀλλά καί νά πληρώνουν τίς ἐπιβληθεῖσες φορολογίες ἀπό τήν Κοινότητα.

Ἀκόμη, ἐπειδή στόν Κῆπο ὑπάρχει μία ἐκκλησία τῆς Παναγίας, ἡ ὁποία ἀνήκε πάντοτε στούς Λατίνους, παραμένει ἀκόμη στήν ἀπόλυτη κυριότητα τοῦ βικαρίου τῆς Σίφνου κατὰ τρόπον ὥστε νά ἔχει πάντοτε νόμιμο δικαίωμα νά εἰσέρχεται γιά νά τελεῖ τίς ἱερές ἀκολουθίες καί ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται ὅποτεδήποτε χωρίς νά ἐμποδίζεται ἀπό τόν κάτοχο τοῦ κτήματος. Τό ἴδιο ἐπίσης μέ τόν Ἅγιο Νικήτα, πλησίον τοῦ Ἀφεντικοῦ, πού ἀνήκει ἀνεκάθεν στήν κυριότητα τοῦ βικαρίου.

Ἐτσι ἔκαναν τήν παροῦσα καί ἀμετάκλητη πώληση καί ὑποχρεοῦται ἡ σεβασμιότητά του νά τήν ὑποστηρίξει καί διατηρεῖ σέ κάθε ἐναντιότητα πού ἤθελε ἀνακύψει μέ κίνητρο ἀκύρωσής της.

Μέ τή σφραγίδα του καί τήν ιδιόγραφη ὑπογραφή του καί ἐκείνην τῶν ἀξιοπίστων μαρτύρων κ.λπ.

- GIOVANNI BATTISTA CRISPI

- Ἀρχιεπίσκοπος Νάξου ὑπογράφω τά ἀνωτέρω.

- Ἄγγελος Σοντρίνο, βικάριος Σίφνου, συνυπογράφω τά ἀνωτέρω.

- Γεώργιος Γρυπάρης μάρτυς.

- Ἰωάννης Καμπάσης μάρτυς.

- Ἀντώνιος Γρυπάρης μάρτυς.

- Ἀντώνιος Νιοτάρης καντζηλιέρης τῆς Κοινότητος Σίφνου.

- Ἀντώνιος Μπαρότσης, κανόνικος, ἀρχιεπισκοπικός καντζηλιέρης ἔγραψα τήν παροῦσα».

4. «Ἐδῶ καί πολύ καιρό εἶχε γίνει γνωστή ἡ πληροφορία νά ἀξιολογηθεῖ ἡ ἔγκριση πού ἔδωσε ἡ σεβασμιότητά σας γιά τήν ἐκποίηση τῶν ἀκινήτων αὐτοῦ τοῦ βικαριάτου, ὅμως δέν εἶναι ἡ ὥρα νά φανῶ ἐγώ ὅτι κάνω ὑπαινιγμούς στήν ἀγιότητά σας, ἓνας ταπεινός ἐφημέριός του.

Κλείνοντας τήν παροῦσα σύντομη «ἐπιστολή» φοβοῦμαι νά ἀναπτύξω περισσότερο τό ζήτημα γιά νά μή κατηγορηθῶ ὅτι εἶμαι αὐτός πού προκαλεῖ τήν παροῦσα ἐνόχληση, ἄν καί τό εἶχα ἀνακινήσει ἐγώ. Δέν ἤμπορῶ νά εἶπω τίποτα ἄλλο παρά μόνον ὅτι εἶμαι βέβαιος γιά τό

ἔλεος καί τή στοργή πού τρέφετε πάντοτε στό πρόσωπό μου καί μένω γονυκλινής ἕως ἐδάφους κατασπαζόμενος τίς ἱερές πορφῦρες σας.

Σίφνος, 30 Δεκεμβρίου 1777.

Τῆς σεβασμιότητός σας
Δοῦλος ταπεινός, μαθητής.
Ἄγγελος Σοντρίνο».

5. «Σεβασμιώτατοι

Τόν περασμένο χρόνο ἦλθε ἡ διαταγή τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας γιά τήν ἐκποίηση τῆς ἀκίνητης περιουσίας αὐτοῦ τοῦ βικαριάτου. Μετά ταῦτα πιστεύω ὅτι θά ἔχετε ἤδη λάβει ἐνημέρωση· τώρα περιμένω, μέ μεγάλες εὐχαριστίες, τό βοήθημα πού πάντοτε προσφέρει στά παιδιά καί μαθητές τῆς ἡ Ἁγία Προπαγάνδα. Τό ἀποτέλεσμα πού σημειώθηκε ἀπ' αὐτήν τήν πώληση δέν ὑπῆρξε εὐκαταφρόνητο· ἐπενδύθηκε γιά κέρδος πού θά ἀποδίδει ὀκτώ ἢ δέκα πιάστρες στά ἑκατό κατά τά συνηθιζόμενα στήν Ἀνατολή καί θά διαθέτει ἀπ' αὐτά ἡ Σεβασμιότητά σας τήν πρέπουσα οἰκονομική ἐνίσχυση τοῦ βικαρίου. Ἄς σημειωθεῖ πάντως ἡ μεγάλη ἔλλειψη τροφίμων σ' αὐτήν τήν ἐπαρχία.

Σύν τοῖς ἄλλοις σᾶς πληροφορῶ ὅτι γιά τήν ἐπισκευή πού πραγματοποιήσα στήν οἰκία καί τήν ἐκκλησία τοῦ βικαριάτου ἀπέμεινε ἀκόμη ἡ σκεπή τῆς οἰκίας πού ἤδη ἀπειλεῖται μέ κατάρρευση καί ἔχω ὑποχρέωση νά σᾶς ἐνημερώσω γιά νά ἐγκρίνετε, κατ' ἐκτίμησιν, μιάν εὐλογη ποσότητα χρημάτων. Μέ τίς συνήθειες εὐχαριστίες δέν φοβοῦμαι νά σᾶς ἐνοχλῶ ὡς ἀληθινά ταπεινός υἱός καί ὑποκλίνομαι μέ εὐσέβεια, ὅπως δέ ἔχω ὑποχρέωση, κατασπάζομαι εὐλαβικά τό κράσπεδο τῆς ἱεράς πορφύρας σας.

Σίφνος, 2 Ὀκτωβρίου 1778.

Τῆς σεβασμιότητός σας
Δοῦλος ταπεινός
Ἄγγελος Σοντρίνο.
μαθητής τῆς Προπ. Πίστεως».

6. «Ἀρχιπέλαγος. Σίφνος

Ὁ δόν Ἄγγελος Σοδρίνο, βικάριος Σίφνου στό Ἀρχιπέλαγος, ἀναφέρει στίς σεβασμιότητές σας ὅτι οἱ Ἕλληνες τοῦ νησιοῦ ἐκείνου γίνονται πάντοτε πιό ἀπαιτητικοί προσθέτοντας βάρη ἀφόρητα στά κτήματα τοῦ βικαριάτου, ὥστε μέ τά πενήντα σκουῖδα μέ τά ὅποια τόν ἐνίσχυσε ἡ Ἁγία Προπαγάνδα τό 1772 γιά νά ἐξοφλήσει τά χρέη, προτίμησε νά πληρώσει τίς τοκογλυφίες τῆς ὀφειλῆς, ὥστε βλέποντας τώρα νά τοῦ ξαναζητᾶ ὁ δανειστής τό κεφάλαιο, δέν γνωρίζει μέ ποιόν τρόπο

θά ἀπαλλαγεί τῶν ἐνοχλήσεων καί τῆς ἐντροπῆς τῆς ἀντιξοότητος· ἔτσι προστρέχει στή μοναδική ἐπιείκεια τῶν σεβασμιότητων σας γιά κάποιον ἀποτελεσματική ἐνέργεια.

Σημείωση (τῆς Ὑπηρεσίας)

Πρός τόν εἰρημένο βικάριο Σοντρῖνο πολλές φορές δόθηκαν βοήθειες, ἄλλοτε γιά κάποιον λόγο, ἄλλοτε γιά κάποιον ἄλλο.

= Στά 1765 ἔλαβε 40 σκούδα γιά ἐπισκευές τῆς ἐκκλησίας καί τῆς ἐφημεριακῆς οἰκίας.

= Στά 1767 ἔγραψε ὅτι συμφώνησε νά ἐξοδέφει τό ἥμισυ τῶν εἰρημένων 40 σκούδων προκειμένου νά ὑπερασπιστεῖ τήν ἐκκλησία του ἀπό τίς ἀπαιτήσεις τῶν Ἑλλήνων καί ἡ Ἁγία Προπαγάνδα τοῦ ἀπέστειλε ἄλλα 20.

= Στά 1768 ἔτυχε βοήθειας 30 σκούδων. Τόν ἴδιο χρόνο 1768 ἔλεγε ὅτι ἔπρεπε νά πληρώσει στόν Πασᾶ ἓνα σημαντικό ποσό φόρου γιά τά κτήματα τοῦ βικαριάτου, ἐπειδή εἶχε συμφωνηθεῖ νά λάβει τόκο 12% ἐπί τοῦ ποσοῦ τούτου δίνοντας ἐνέχυρο ἐπί τῶν κτημάτων τοῦ βικαριάτου καί νά ἀναχωρήσει ἀπό τό νησί μὴ ἔχοντας τρόπο νά πληρώνει 57 1/2 σκούδα τόν χρόνο γιά νά τό διατηρήσει. Ἡ Ἁγία Προπαγάνδα τοῦ ἔδωσε τήν ἄδεια νά πωλήσει τά κτήματα καί νά ἐπανεπενδύσει τά χρήματα, σύμφωνα καί μέ τή γνώμη τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Νάξου, στή Χριστιανοσύνη.

= Στά 1769 παρέστησε ὅτι ὁ φόρος ἀνέβαινε διαρκῶς γι' αὐτό καί ἀπορροφοῦσε τά ἔσοδα τοῦ βικαριάτου. Εἶπε ἀκόμη ὅτι ἦταν ὀφειλέτης 100 πιάστρων πού ἐπῆρε τοκογλυφικά πρὸς 14% (τό 1768 εἶπε 12%) γιά νά πληρώσει τό εἰρημένο βᾶρος στόν Πασᾶ, γι' αὐτό καί ξαναζήτησε νά ἐξοφληθεῖ τό χρέος μέ μία ἐτήσια ἀπόδοση, ἀλλά ἡ Ἁγία Προπαγάνδα στίς 14 Σεπτεμβρίου 1768 τοῦ ἔδωσε 20 σκούδα *hac vice tantum e decretó che = Omnino curet devenire ad venditionem bonorum*.

= Στίς 17 Αὐγούστου 1772 ἔγραψε ὁ Σοντρῖνο ὅτι δέν ἤμπόρεσε νά εὔρει τρόπο πώλησης τῶν κτημάτων τοῦ βικαριάτου ὥστε νά ἐξοφλήσει τά χρέη. (Ἡ ἄδεια ἐδόθηκε τό 1768 γιά ἐπανεπένδυση τοῦ ποσοῦ στή Χριστιανοσύνη καί ὄχι γιά νά πληρωθοῦν τά χρέη). Ἐτσι ξαναζήτησε καί ἄλλην ἐνίσχυση γιά νά καθησυχάσει τό δανειστή πού τόν ἐνοχλοῦσε...».

7. «Σεβασμιώτατε Κύριε

Ἐπιτέλους στίς 13 τοῦ τρέχοντος μηνός ἔφτασα στήν πατρίδα ὅπου μέ περίμεναν μέ μεγάλη ἀνυπομονησία... Κατά τήν ἐπιστροφή μου ἐπέρασα ἀπό τήν Κέα καί τή Σίφνο· στήν πρώτη δέν μπόρεσα νά ἱκανοποιήσω τήν ἐπιθυμία μου νά τελέσω τήν ἁγία λειτουργία γιατί εὔρηκα

τόν καθεδρικό ναό έρειπωμένο, όλες τις πόρτες σπασμένες ώστε να μπαίνουν τά ζῶα ὡσάν να ἦταν σταῦλος.

Ἅγιο ποτήριο καί λειτουργικά ἄμφια ἀνύπαρκτα γιατί, ὅπως μοῦ εἶπαν, ὁ ἀποθανών βικάριος Κρίσπης εἶχε πάρει τά πάντα· σ' αὐτό τό νησί δέν ὑπάρχει παρά μόνο μιά ψυχή καθολικοῦ δόγματος γιά τήν ὁποία ὑπάρχει μεγάλος κίνδυνος να γίνει σχισματική ἀπό ἔλλειψη πνευματικῆς συμπαράστασης· ἕνας βικάριος εἶναι ἀπαραίτητος λόγω τῶν πλοίων πού διαρκῶς καταπλέουν ἐκεῖ. Πενήντα σκουῦδα ἀρκοῦν γιά να τακτοποιηθεῖ ἡ ἀνωτέρω ἐκκλησία.

Στό νησί τῆς Σίφνου ὁ ναός εἶναι ἱκανοποιητικά τακτοποιημένος στήν παραλία τοῦ λιμανιοῦ τῆς Χρυσοπηγῆς ὅπου ὑπάρχει μιά σχισματική (ἐνν. ὀρθόδοξη) ἐκκλησία μέσα στήν ὁποία ἔχομε ἕνα Λατινικό ἀλτάριο καί πότε-πότε, ὅπως μοῦ εἶπαν, οἱ βικάριοι λειτουργοῦν. Σ' αὐτό τό νησί ὑπάρχουν δύο καλοί καθολικοί. Ὁ δόν Velasti μέ τήν οἰκογένειά του δέν κατοικοῦν πλέον σ' αὐτό, ἀλλά στή Μύκονο...

Σαντορίνη 18 Ἰουλίου 1806

Τῆς σεβασμιότητός σας
· εὐπειθέστατος
Gaspare Delenda»

ΠΗΓΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Roma, SCPF/SCR. NON RIFERITE

a) Volume 21, 117^R, 191^R, 351^R, 478^R, 79^{RV}-80^{RV}.

b) Volume 30, 86^{RV}.

- Τό ἔγγραφο ἀριθ. 3 ἀπό τά «Σιφνιακά», 7 (1999), 58-59, δημοσιευμένο στήν ἰταλική γλῶσσα.

Παναγία ή Χρυσοπηγή κατά την πανήγυρη τής 5-6-2008.
Φωτ. Έμμ. Νικολαΐδη.

Α'. Λύσεις οικονομικῶν διαφορῶν
καί χορήγηση θαλασσοδανείου

Δύο οικονομικοί παράγοντες τῆς Ἀμοργοῦ, ὁ σιὸρ Μαρκῆς καί ὁ σιὸρ Ἰωάννης Βενέρης, εἶχαν συνεργασίες ἀλλά, ὅπως φαίνεται, καί διαφορές «τό ἀναμεταξύ τους» πού, κάποτε, ἔφτασαν στό ἀπροχώρητο χωρίς νά βρῖσκουν τή λύση τους. Ἀπεφάσισαν λοιπόν νά μεταβοῦν στή Σίφνο καί νά ζητήσουν τή γνώμη ἐμπίστων φίλων καί συνεργατῶν τους, ἀνθρώπων, προφανῶς, μέ πεῖρα καί οικονομικές γνώσεις. Οἱ τελευταῖοι, τέσσερα γνωστά διακεκριμένα στελέχη τῆς κοινωνίας Σίφνου, «ἐξετάζοντας μέ ἀκριβήν ἔρευναν καί κατά θεόν» τή διαφορά μεταξύ Μαρκῆ καί Ἰω. Βενέρη, κατέληξαν στό συμπέρασμα ὅτι ὁ δεύτερος «δέν ἔχει κανένα δίκαιον εἰς ὅσα προβάλλει κατά τοῦ σιὸρ Μαρκῆ». Ἀπεφάσισαν λοιπόν καί «ὑποσχέθη ὁ κύρ Ἰωάννης», μέ τήν ἐπιστροφή τους στήν Ἀμοργό, «νά κοιτάξουν τοὺς λογαριασμούς τονε καί εἰς ὅσα ἔχει νά δίδη ὁ κύρ Ἰωάννης τοῦ σιὸρ Μαρκῆ, νά τοῦ τά δίδη χωρίς ἐναντιότητα».

Ἡ ἀπόφαση τῶν «εἰδικῶν κριτῶν» ἐπὶ τῆς διαφορᾶς καταγράφηκε καί τό κείμενό της ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Τήν σήμερον ἐνεφανίσθησαν ἔμπροσθεν εἰς ἡμᾶς ¹ τοὺς κάτωθεν ὑπογεγραμμένους ὁ σιὸρ μαρκῆς καί ὁ σιὸρ ² Ἰωάννης Βενέρης καί ἐξετάσαμε τάς ὑποθέσεις ὅλας ³ καί διαφορᾶς ἅς εἶχον τό ἀναμεταξύ, τάς ὁποίας⁴ ἐξετάζοντας μέ ἀκριβήν ἔρευναν καί κατά θεόν⁵ εὐρήκαμε ὅτι ὁ κύρ Ἰωάννης δέν ἔχει κανένα⁶ δίκαιον εἰς ὅσα προβάλλει κατά τοῦ σιὸρ Μαρκῆ, τό ⁷ λοιπόν ὑποσχέθη ὁ κύρ Ἰωάννης ὅτι πηγαινάμενος⁸ εἰς τήν Ἀμοργώ νά κοιτάξουν τοὺς λογαριασμούς⁹ τονε καί εἰς ὅσα ἔχει νά δίδη ὁ κύρ Ἰωάννης τοῦ¹⁰ σιὸρ Μαρκῆ, νά τοῦ τά δίδη χωρίς ἐναντιό¹¹τητα καί διά βέβαιον δίδωμεν τήν παρόν μαρτυριάν¹² εἰς χεῖρας τοῦ σιὸρ Μαρκῆ εἰς ἀσφάλειαν.

¹ 1788 Μαρτίου 23: σίφνος

² = ἀπόστολος μπᾶος βεβαιῶ

³ = λεονάρδος ντηπάστης μάρτυς

⁴ = γεώργιος γρυπάρης

⁵ = ζαφείρης μάτζας

19 Νικόλαος μπᾶος παρα
20 κληθείς ἔγραψαι²¹ καί μαρ-
τυρῶ»

Συνημμένος χρηματικός κατάλογος ὑποχρεώσεων:

Τά πόσα θά λάβετε

Γρ(όσια)

120: ἀπό τόν Ἰωάννη βενιέρη

39: ἀπό τόν ζογράφον

50: τοῦ γιαννάκη ρεφενδάριου ὁμοῦ μέ τό διάφορον καθών κερόν
ἐπουλήθη τό μουλάρι.

32: ἔξοδα τοῦ ζωρζάκη καθώς τά φανερόνω.

6: ἀπό τόν κουνιάδον σας Κώσταν.

247: αὐτά παρακαλῶ νά ἐπιμεληθῆται νά τά λάβετε καί ἕως νά τά
λάβετε θέλουν τρέχουν μέ τό διάφορον.

Τοῦ Ζωρζάκη τά περσινά ἔξωδα

Γρ(όσια) Παρ(άδες)

8: 11 σέ τζόχα

: 30 γαιτάνια

: 35 ραπτικά πρεσίμη

: 24 σότιμα

10: 20

5: 20 ἀλαζά

: 16 γαιτάνια

: 34 ραπτικά

1: 8 σότιμα

24 σέ σαπούνι ἔστιλεν εἰς ἀμουργόν

10 σέ παπούτζια σας

20: 12

Γρ(όσια) Παρ(άδες)

20:12 <ἐκ μεταφορᾶς>

3:30 σέ πανί (;)

:28 ραπτικά

5: εἰς τό...

2:10 εἰς γραμματική

τοῦ δανιήλ

32:00

[ΠΗΓΗ: ΓΑΚ/Κ. 47, Δ, φ. Γ', ἀρ. 51].

Ἀπό τόν ἐπισυναπτόμενο στήν ἀπόφαση τῶν κριτῶν χρηματικό κατά-
λογο ἐξάγονται σημαντικά συμπεράσματα, ὅπως λ.χ. ὅτι ὁ σιόρ Μαρ-
κῆς, ἐκτός ἀπό οἰκονομικές συνεργασίες στή Σίφνο, εἶχε καί συγγενικά
του πρόσωπα στό νησί, ὅπως κουνιάδον, δηλαδή ἀδελφό τῆς συζύγου
του, τόν Κώστα καί τέκνο του, τόν Ζωρζάκη, ὁ ὁποῖος πρέπει νά σπού-
δαζε στήν περιώνυμη ἐκεῖ Σχολή τοῦ Ἁγίου Τάφου ἢ Κοινό Παιδευτή-
ριο τοῦ Ἀρχιεπελάγου. Ὁ Σίφνιος συντάκτης τοῦ χρηματικοῦ καταλό-

γου, προφανῶς συνεργάτης τοῦ σιόρ Μαρκῆ, κατέγραφε ἰδιαιτέρως καί τά γενόμενα ἔξοδα κατά τόν προηγούμενο χρόνο (1787) «τοῦ Ζωρζάκη» γιά ἐνδυμασία του, ἀλλά καί «εἰς γραμματικήν τοῦ Δανιήλ» πού κόστιζε 2 γρόσια καί 10 παράδες. Ἀπό τήν τελευταία αὐτήν ἀναγραφή βεβαιώνεται ὅτι ὁ Ζωρζάκης σπούδαζε πράγματι στή Σίφνο καί ὅτι στή Σχολή της διδάσκονταν ἡ Γραμματική τοῦ Δανιήλ Κεραμέα, διδασκάλου τῆς Σχολῆς τῆς Πάτμου, ἀπό τόν διδάσκαλο Σίφνου Μισαήλ Μαργαρίτη, τόν Πάτμιο. Ὁ Μισαήλ δίδαξε στή Σίφνο ἔνδεκα χρόνια (1781-1792) καί, ὅπως φαίνεται, χρησιμοποίησε, ὡς παλαιός μαθητής τῆς Πατμιάδος Σχολῆς, τή διδασκομένην ἐκεῖ ἐκπαιδευτική ὕλη, ὅπως τή Χρηστοθήεια καί τή Γραμματική τοῦ διδασκάλου της Δανιήλ.

Β'. Βραδύτερα ἀνέκυψε καί ἄλλη διαφορά μεταξύ τοῦ σιόρ Μαρκῆ καί κάποιου Γιωργάκη Κουζῆ. Ὁ τελευταῖος ὅταν πληροφορήθηκε ὅτι στή Σίφνο εὐρίσκονταν γιά ὑπηρεσιακούς λόγους Τοῦρκος διοικητικός ὑπάλληλος (καπητζήμπασης), ἐμφανίστηκε ἐνώπιόν του καί ἔθεσε τό ζήτημα τῆς διαφορᾶς του μέ τόν σιόρ Μαρκῆ. Ὁ ἀγᾶς ἀπηύθυνε στόν τελευταῖο τήν ἐπομένη διαταγή-πρόσκληση νά μεταβῆ στή Σίφνο μέ τούς σχετικούς λογαριασμούς πού διατηροῦσε στίς ὑποθέσεις του μέ τόν Γ. Κουζῆ:

τουρκική σφραγίδα καί γραφή

«Ἐκ στόματος τοῦ ἐνδοξωτάτου καπητζήπαση ἀγᾶ ἀχμέτ ἀγᾶ χαζη-ρετλεπῆ κύρ Μαρκῆ^β λαμβάνωνδας τήν παροῦσαν μου προσταγήν ἀμέσως νά σηκωθῆς καί νά ἐλθῆς^β εἰς σίφνο πέρνωνδας μαζί σου ὄλλους τούς λογαριασμούς τοῦ Γιωργάκη Κουζῆ καί ὅσον^δ πρᾶγμα εὐρίσκεται εἰς χεῖρας σου τοῦ αὐτοῦ Κουζῆ^ε ἐπειδή καί κατά τάς βασιλικάς προσκυνη^δτάς προσταγᾶς ἔχεις νά δώσης κάθε λογαριασμόν διά λόγου του καί στοχάσου καλλά^ε ὅπου νά ἐξακολουθήσης καί καθῶς σᾶς προστάζωμεν διά τό σιλαμέτι του καί μή^ε ἀλέως ἐξ ἀποφάσεως.

^β 1791 Μαρτίου 18 σίφνο».

[ΠΗΓΗ: ΓΑΚ/Κ. 47, Δ, φ. Γ', ἀρ. 7].

Ποιά ὑπῆρξε ἡ ἐν λόγῳ διαφορά μεταξύ σιόρ Μαρκῆ καί Γ. Κουζῆ, ὅπως καί ἡ τύχη της δέν παραδίδεται στίς πηγές, ἐπί τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον. Μποροῦμε πάντως νά δεχτοῦμε ὅτι ὁ σιόρ Μαρκῆς τῆς Ἄμοργου, σημαντικός ἐκεῖ οἰκονομικός παράγων, εἶχε, κατά καιρούς, διαφορές μέ τούς συνεργαζόμενους μαζί του ἐπαγγελματίες. Εἶχε ὅμως καί τόν Ζωρζάκη, τόν γιό του, ὁ ὁποῖος μετά τήν ἀποφοίτησή του ἀπό τή Σχολή τῆς Σίφνου, ἀνέλαβε εὐθύνες στίς ἐπιχειρήσεις τοῦ πατέρα του κατά τά ἐπόμενα:

Β'. Σύναψη θαλασσοδανείου

«1799 Ίουλίου 4 Σίφνος

Διά τοῦ παρόντος μου ἐνυπογράφου γίνεται δῆλον ὅτι ἔλαβα³ γρ(όσια) τόν ἀριθμόν διακόσια, ἤτοι 200 ρίζιγα μαρήτημα τῆς θάλασσης⁴ ἀντάρε τορνάρε διά τόν κόρφον τῆς Βενετίας πρὸς δεκαπέντε⁵ τὰ ἑκατόν ἀπό τόν εὐγενέστατόν μοι θεῖον σιόρ Κωνσταντάκην Μάτζαν⁶ ἐπί ὑποσχέσει ὅτι ἀφ' οὗ ἤθελα ἀριβάρω εἰς Λεβάντε, μετὰ παρέλ-
λευσιν τεσσαράκοντα ἡμερῶν τοῦ ἐρχομοῦ μου νά τοῦ τὰ ἀποκριβνομαι, τόσον τό κεφάλαιον, ὅσο καί διάφορον εἰς Σίφνον⁷ ἢ εἰς ὅποιον ἄλλο μέρος ἤθελέ με προστάξει διά γραμμάτου¹⁰ του, ἀνίσως ὅμως καί δέν ἤθελα τοῦ τὰ ἐγχειρήσω μέ τήν διόριση νά¹¹ ἀγροικῶνται τὰ μηνιάτικα καθὼς κορέρουν εἰς πιάτζαν.¹² “Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν δέδωκα τό παρόν εἰς χεῖρας τῆς εὐγενείας του.

¹³ Τζόρτζης Μαρκίδης Γαβρᾶς ἔλαβα τὰ ἄνωθεν καί ὑπόσχομαι».

[ΠΗΓΗ: ΓΑΚ/Κ. 47, Δ' , φ. Γ', ἀρ. 55].

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§3... «... Ρίζιγα μαρήτημα τῆς θάλασσης», ἀπό τίς ἰταλικές λέξεις *risico* = κίνδυνος καί *marittimo* = θαλασσινός, ναυτικός. Πρόκειται γιά νομικόν ὄρο στά χαρακτηριζόμενα ὡς θαλασσοδάνεια [δηλ. δάνεια χρηγοούμενα σέ ναυτικούς ἢ ἐμπόρους πού μετέφεραν προϊόντα μέ ἐμπορικά σκάφη] ἔτσι «ρίζιγα μαρίτιμα» = θαλάσσιοι κίνδυνοι, σημαίνει δανεισμός χρημάτων μέ ἀνάληψη ἀπό τόν δανειζόμενο τῆς εὐθύνης νά ἐξοφλήσει τόν δανειστή ἀκόμη καί μετὰ τήν κακοτυχία νά συμβοῦν θαλάσσιοι κίνδυνοι, λ.χ. ναυάγιο, πειρατεία κ.ἄ.

§4... «... ἀντάρε τορνάρε διά τόν κόρφον (= κόλπον) τῆς Βενετίας...» ἀπό τὰ ἰταλ. ρήματα *andare* = πηγαίνω καί *ioitare* = ἐπιστρέφω, γυρίζω· δηλ. ἡ εὐθύνη γιά τήν ἐξόφληση τῶν χρημάτων κάλυπτε τό σύνολο τῆς διάρκειας τοῦ ταξιδιοῦ «ἀντάρε-τορνάρε» = «μετ' ἐπιστροφῆς».

§§4-5 «... πρὸς δεκαπέντε τὰ ἑκατόν». Τά δάνεια πρὸς ναυτικούς ἢ ἐμπόρους πού μετέφεραν προϊόντα μέ ἐμπορικά σκάφη εἶχαν πάντοτε ὑψηλό ἐπιτόκιο, ἀκόμη καί 20%, ἀκριβῶς λόγω τῶν κινδύνων πού ὑπῆρχαν τότε στίς θάλασσες.

§5. «... ἀπό τόν εὐγενέστατόν μοι θεῖον σιόρ Κωνσταντάκην Μάτζαν...». Θεῖος λοιπόν τοῦ Τζόρτζη ὁ εὐγενέστατος Κωνσταντάκης Μάτζας, ὁ δανειστής του στή Σίφνο, γιά τόν ὅποιο θά κάνουμε λόγο στήν τελευταία παράγραφο τῶν σημειώσεων.

§6. «... ἀφ' οὗ ἤθελα ἀριβάρω εἰς Λεβάντε...» ἀριβάρω ἀπό τό ἰταλικό ρῆμα *arrivare* = φθάνω, ἀφικνοῦμαι καί ἰταλ. *Levante* = ἡ Ἀνατολή· ὅταν ἐπιστρέψω στήν Ἀνατολή.

§§6-7. «... μετὰ παρέλευσιν τεσσαράκοντα ἡμερῶν τοῦ ἐρχομοῦ μου κλπ.», δηλ. μετὰ τήν ἐπιστροφή του ἀπό τή Βενετία καί μετὰ 40ῦμερο διάστημα, μέσα στό ὅποιο εἶχε περιθώριο νά συγκεντρώσει «τόσον τό κεφάλαιον, ὅσο καί διάφορον (= τόκους)»

μέ τήν πώληση, προφανώς, τῶν ἐμπορευμάτων πού θά ἔφερνε ἀπό τή Βενετία, εἶχε ὑποχρέωση νά ἐξοφλήσει τίς ἀπαιτήσεις τοῦ δανειστή «εἰς Σίφνον», ἡ ὁπουδήποτε ἀλλοῦ ἤθελε προστάξει ἐκεῖνος μέ σχετικό ἔγγραφο του.

§10. «... ἀνίσως ὁμως καί δέν ἤθελα τοῦ τά ἐγχειρήσω (= παραδώσω, ἐπιστρέψω) μέ τήν διόριση (= μέσα στήν καθορισμένη προθεσμία) νά...».

§11. ... «ἀγροικῶνται τά μνηιάτικα καθὼς κορέρου (ιτάλ. correre = τρέχω) εἰς πιάτζαν (= ιταλ. piazza = πλατεῖα, ἡ ἀγορά, ἡ πιάτσα)». Μέ ἄλλους λόγους σέ περίπτωση μή ἔγκαιρης τακτοποίησης τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ δανειολήπτη κατά τή συμφωνία πού ὑπέγραψε, ἡ ἀναζήτηση τῶν ἀξιώσεων τοῦ δανειστή θά γίνονταν στίς τρέχουσες τότε τιμές τῆς ἀγορᾶς, τῆς πιάτσας. Ἐννοεῖται δηλαδή τό τρέχον στήν ἀγορά σύνηθες ὑψηλό ἐπιτόκιο, ἀφοῦ αὐτό πού εἶχε συμφωνηθεῖ (15%) ἦταν χαμηλό γιά θαλασσοδάνειο, χάρισμα τοῦ θεοῦ πρὸς τόν ἀνεψιό.

§13... «*Τζώρτζης Μαρκίδης Γαβρᾶς...*». Ἐδῶ ἔχομε πλήρες ὀνοματεπώνυμο καί ὄνομα πατρός τοῦ δανειολήπτη, δηλαδή Τζώρτζης Γαβρᾶς, τέκνο τοῦ Μαρκῆ, ὅπου ἡ κατάληξη -ίδης στό Μαρκῆς (Μαρκίδης) σημαίνει τό γιό, τέκνο τοῦ Μαρκῆ. Συνεπῶς, ὁ ἀναγραφόμενος στά προηγούμενα ἔγγραφα σιόρ Μαρκῆς εἶχε ἐπώνυμο Γαβρᾶς. Ὁ «εὐγενέστατος θεῖος σιόρ Κωνσταντάκης Μάτζας» τοῦ Τζωρτζάκη ἦταν ἀδελφός τῆς μητέρας του, τῆς διακεκριμένης οἰκογένειας Μάτσα ἢ Μάτζα τῆς Σίφνου. [Ἡ οἰκογένεια Μάτσα ἢ Μάτζα ἀρχίζει τήν παρουσία της στή Σίφνο τό ἔτος 1621 ὅταν σέ ἔγγραφο τῆς 27 Ὀκτωβρίου τῶν κληρικῶν καί γερόντων τοῦ τόπου ὑπέγραψε, ὡς ἓνας τῶν προκρίτων, ὁ Tomaso Mazza, βλ. «Σιφνιακά», 5 (1995), 143]. Ὅτι ἡ, ἀγνώστου ὀνόματος, σύζυγος τοῦ σιόρ Μαρκῆ ἦταν ἀδελφή τοῦ Κων. Μάτζα βεβαιώνεται καί ἀπό τόν συνημμένο στό ἔγγραφο τοῦ 1788 χρηματικόν κατάλογο ὑποχρεώσεων πρὸς τόν Μαρκῆ, ὅπου σημειώνεται ὅτι τοῦτος εἶχε νά λάβει καί «6 γρόσια ἀπό τόν κοινιάδον του Κώσταν». Γιά τά ἀναφερόμενα ἐδῶ πρόσωπα (Τζωρτζάκης, Κωνσταντάκης, Μάτζας) ἔχομε δημοσιεύσει σέ ἀνύποπτο χρόνο [βλ. «Σιφνιακά», 14 (2006), 152, 153, 155] νομικά ἔγγραφα πού φανερώουν μεγάλη συνεργασία τους σέ ἐμπορικές-χρηματοοικονομικές ἐργασίες. Σέ αὐτά τά ἔγγραφα ὁ θεῖος Μάτζας ὑπογράφει συμπληρώνοντας καί τό ὄνομα τοῦ γεννήτορά του: «Τζωρτζάκης», γεγονός πού φανερώνει ὅτι ὁ ἀνεψιός ἔφερε τό ὄνομα τοῦ πάππου ἀπό τήν μητέρα του, τήν ἀδελφή τοῦ θεοῦ Κωνσταντάκη Μάτζα.

Γ'. Ἀγορές ἀκινήτων στή Μύκονο ἀπό τόν ἀρχιεπίσκοπο Σίφνου Νεόφυτο

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σίφνου καί Μυκόνου Νεόφυτος Μυτιληναῖος (1727-1750), ὁ Μυκόνιος, τόσο κατά τό ἔτος ἀνάρρησής του στό θρόνο τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ὅσο καί τρία χρόνια πρό τοῦ θανάτου του, προῆλθε σέ ἀγορές ἀκινήτων στήν πατρίδα του Μύκονο· οἱ ἀγορές τοῦ πρώτου ἔτους, τρεῖς τόν ἀριθμό, εἶχαν σχέση μέ ἓνα ἀμπέλι καί δύο μικρά ἀκίνητα (ἓνα κελί καί ἓνα παληοκάτωγο), ὅλα μικρῆς ἀξίας, ἐνῶ ἡ τελευταία ἀγορά ἀφοροῦσε «σπιτότοπον θεμελιωμένον εἰς τό πλάγι τοῦ ἀγίου ἐνδόξου καί πανευφήμου Παύλου» ἀξίας 100 γροσίων.

Τά κείμενα τῶν σχετικῶν συμβολαίων, ἀποκείμενα στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους [Χειρόγραφα Μυκόνου, Φάκ. 123, 144^v, 145^v, 146^R καί Φάκ. 116, 164^v], ἔχουν ὡς ἐξῆς:

1. «Τοῦ ἀρχιερέως νεοφύτου. 1727 Σεπτεμβρίου 2.

Τὴν σήμερον παρόντες σεμένα τὸν ὑπογράφοντα καὶ εἰς τοὺς κάτωθεν μάρτυρας ἐδῶ παρῶν τὰ δύο μέρη, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ὁ αὐθέντης παπα κύρ μιχάλης φαμελίτης καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ὁ πανιερώτατος κύρ Νεόφυτος, υἱὸς τοῦ Στάθη, ὁ ὁποῖος ἄνωθεν παπᾶς λέγει πῶς ἔχει καὶ τοῦ εὑρίσκεται ἓνα κελλί κάτω στήν καντούνα στά χαρκιδιά, σύμπλιος ὁ Νικολός Γρυπάρης, τὸ αὐτὸ κελλί τὸ δίνει καὶ τὸ πουλεῖ τοῦ ἄνωθεν ἀρχιερέως διὰ ρεάλια ἑπτὰ, ρ. 7 καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον τὸ παραδόνει εἰς χεῖρας του νά τὸ κάμη ὡς θέλει καὶ βούλεται, πουλήσει, χαρίσει, ψυχικὸ τὸ δώσει ὡς πρᾶμα ἰδικόν του καὶ ἀγορασὴ του καὶ τὴν ἄνω πληρωμὴ καὶ ξεπληρωμὴ ὁμολογᾷ ὁ ἄνωθεν πουλητῆς πῶς τὴν ἔλαβεν καὶ κράζεται πληρωμένος καὶ διὰ τὸ ἀληθές ὑπογράφουν καὶ μάρτυρες.

- Τζωρτζέτος σοφιανός μαρτυρῶ Περράκης φώσκολος,
- Λεονῆς μοσκονᾶς μαρτυρῶ καντζηλιέρης».

2. «Τοῦ ἀρχιερέως κύρ Νεοφύτου. 1727 Σεπτεμβρίου 9

Τὴν σήμερον δίνει καὶ πωλεῖ ἡ Ἑλένη τοῦ Σελβελῆ τὸ κομμάτι τὸ ἀμπέλι ὁποῦ ἔχει στή Φτελιά, σύμπλιος ὁ Στάθης τοῦ Ἰω. Στάθη, τοῦ ἀρχιερέως κύρ Νεοφύτου διὰ ρεάλια ἔντεκα, Νο ρ. 11, καθὼς ἀλλήλως τονε ἔταιριάσασι καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον τὸ παραδόνει εἰς χεῖρας του νά τὸ κάμη ὡς θέλει καὶ βούλεται, πουλήσει, χαρίσει, ψυχικὸ τὸ δώσει ὡς πρᾶμα ἰδικόν του καὶ ἀγοράν του καὶ τὴν ἄνω πληρωμὴ καὶ ξεπληρωμὴ ὁμολογᾷ ἡ ἄνωθεν πουλήτρα πῶς τὴν ἔλαβεν καὶ κράζεται πληρωμένη καὶ σοτισφάδα καὶ διὰ τὸ ἀληθές ὑπογράφουν καὶ μάρτυρες.

- Λεονῆς Μοσκονᾶς μάρτυρας Περάκης Φώσκολος,
- Μαθιός Βιτάλης μάρτυρας καντζηλιέρης».

3. «Τοῦ ἀρχιερέως κύρ Νεοφύτου. 1727 Σεπτεμβρίου 9

Τὴν σήμερον παρόντες σεμένα τὸν ὑπογράφοντα καὶ εἰς τοὺς κάτωθεν μάρτυρας, ἐδῶ παρῶν τὰ δύο μέρη, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ὁ παπᾶ κύρ Μιχάλης Φαμελίτης καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ πανιερώτατος αὐθέντης κύρ Νεόφυτος τοῦ Στάθη, ὁποῖος ἄνωθεν Φαμελίτης λέγει πῶς ἔχει καὶ τοῦ εὑρίσκεται ἓνα παληοκάτωγο στά Χαρκιδιά, κάτω στήν Κάντωνα, τὸ αὐτὸ κατώγιο σύμπλιος ὁ ἄνωθεν ἀρχιερεύς, τὸ δίνει καὶ πουλεῖ τοῦ ἄνωθεν κύρ Νεοφύτου διὰ ρεάλια ἑννέα, Νο 9, καθὼς ἀλλήλως των ἔταιριάσασι καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον τὸ παραδόνει εἰς χεῖρας του νά τὸ κάμη ὡς θέλει καὶ βούλεται, πουλήσει, χαρίσει, ψυχικόν τὸ δώσει ὡς πρᾶμα ἰδικόν του καὶ ἀγοράν του καὶ τὴν ἄνω πληρωμὴ καὶ ξεπληρωμὴ ὁμολογᾷ ὁ ἄνωθεν πουλητῆς πῶς τὴν ἔλαβε καὶ κράζεται πληρωμένος καὶ διὰ τὸ ἀληθές ὑπογράφουν καὶ μάρτυρες.

- Λεονῆς Μοσκονᾶς μάρτυρας
 - Δημήτρης Γρυπάρης μάρτυρας
- Περάκης Φώσκουλος
καντζηλιέρης».

4. «Τοῦ ἁγίου Σίφνου κύρ Νεοφύτου.
1747 Μαΐου 17, Μύκονος.

Τὴν σήμερον μέ τό παρόν ὁμολογεῖ ὁ ἐντιμώτατος Μαρκάκης Ρεήσης σαντορινέος ὅτι δίνει^β καί πουλεῖ μέ ὅλην του τὴν θέλησιν τόν σπιτότοπον ὁποῦ ἔχει θεμελιωμένον εἰς τό πλάγι⁴ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καί πανευφήμου Παύλου καθὼς εἶναι καί εὐρίσκεται μέ ὅλα του⁵ τά δικαιώματα τοῦ θεοφιλεστάτου ἡμῶν αὐθεντός καί δεσπότη κυρίου κύρ⁶ Νεοφύτου Μυτιληναίου διά γρόσια πολιτικά ἑκατόν, λέγω 100, καθὼς ἀνάψ⁷ μεσόν τους ἐσυμφώνησαν ἐμπροσθεν τῶν κάτωθεν ἀξιοπίστων ὑπογεγραμ⁸μένων μαρτύρων καί διό λοιπόν ἀπό τὴν σήμερον τόν ἐπαραδόνει εἰς χει⁹ρας τῆς σεβασμιωτάτης αὐτοῦ θεοφιλείας νά τόν ἐκάμη καί νά τονε ἐπράξη¹⁰ ὡς θέλει καί βούλεται ὡς πρᾶγμα ἐδικόν του καί ἀγορά του καί τὴν ἄνωθεν πλη¹¹ρωμὴν ὁ ἄνωθεν πωλητῆς ὁμολογᾷ πῶς τὴν ἔλαβεν σῶα καί ἀνελιπῆ καί¹² εἶναι πληρωμένος καί εὐχαριστημένος καί δέν ἔχει πλέον νά ζητᾷ οὔτε ἢ ἐντι¹³μότητά του, οὔτε ἄλλος τινάς ἀπό τοὺς συγγενεῖς του, οὔτε πολὺ, οὔτε ὀλίγον ἀπό¹⁴ τὴν θεοφιλίαν του ὡσάν καί μετὰ ταῦτα ἐρχόμενος ἄλλος ἀρχιερεὺς εἰς τὴν ἐπαρχίαν¹⁵ ταύτην νά μνημονεύῃ τοῦ μακαρίτη τοῦ πατρός του τό ὄνομα Σπηλιότη. ὄθεν¹⁶ καί διά τό βέβαιον τῆς ἀληθείας ἐγράφη τό παρόν ὑποσχετικόν γράμμα¹⁷ ἐμπροστε εἰς τῶν ὑπογραφάντων ἀξιοπίστων μαρτύρων ὑπογράφον¹⁸τας καί ἰδιοχείρως του καί ἐδόθη εἰς χει⁹ρας τῆς θεοφιλίας του καί τά ἐξῆς:

¹⁹ Μάρκος Σαντορινέος βεβαιώνω τά ἄνωθε

²⁰ ὁ οἰκονόμος Μυκόνου Ἄνθιμος ἱερομόναχος μαρτυρῶ.

²¹ ὁ σακιάριος μηκόνου Δοσίθεος ἱερομόναχος μαρτυρῶ.

²² Ζώρξης Μπάος μάρτυς

²³ Δημήτρης Γρυπάρης μαρτυρῶ.

²⁴ ὁ πρωτοφάλης Γρηγόριος καί
νοτάριος²⁵ δημόσιος βεβαιώνω».

**Δ'. Ἀνεγέρσεις ναῶν στὴν Ἄνδρο
ἀπὸ τόν ἀρχιεπίσκοπο Φιλόθεο τόν Σίφνιο**

Ὁ Φιλόθεος ἐκλέχθηκε ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου πρό τοῦ μηνός Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1759¹, ἦταν δέ Σίφνιος, ὅπως ἔχει ἤδη ἀναφερθεῖ σύμ-

1. Τοῦτο συνάγεται ἀπὸ ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Ματθαίου τοῦ Ἄνδρίου πρὸς τοὺς συμπατριῶτες του νά καταπαύσουν τίς μεταξύ τους φιλονικίες καί

φωνα μέ καταγραφές στόν Κώδικα Α΄ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Βρυσιανῆς², ὅπου σημειώνεται ὅτι κατά Μάρτιον τοῦ 1760 ἐπισκέφθηκε «τὴν πατρίδα του» Σίφνο «διά νά λειτουργήσει τούς Μακαρίτας γονεῖς του» καί, μέ τήν εὐκαιρία ἐκεῖνη, «μέ ἰδίαν του γνώμην καί βούλησιν ἀφιέρωσε τόν ἑαυτόν του ψυχικῶς καί σωματικῶς» στή Βρυσιανή γιά «νά εἶναι ἕνας ἀπό τούς ἀδελφούς» τῆς. Ἀπό τό τελευταῖο τοῦτο γεγονός συναγεται ὅτι, πρό τῆς ἐκλογῆς του στόν θρόνο τῆς ἹΑνδρου, δέν εἶχε διατελέσει μοναχός τῆς Βρυσιανῆς, ἀλλ' ἄλλης Μονῆς. Ἡ ἐκλογή του στόν θρόνο τῆς ἹΑνδρου χαροποίησε τόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Ματθαῖο τόν ἹΑνδριο, ὁ ὁποῖος τόν γνώριζε καί ἔσπευσε νά τόν συγχαρεῖ θερμά.

Τοῦ Φιλοθέου ἔχομε δύο ἔγγραφα καταχωρισμένα σέ βιβλίο μέ τόν τίτλο «Κῶδιξ Ἱερός τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς ἹΑνδρου, „αψξή“ = 1768», ὡς «χειρόγραφο, 1881», σελ. 10-11, τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἐχουν σχέση μέ ἀνεγέρσεις ναῶν στά χωριά Σασᾶ καί Ἀλαδηνό τῆς ἹΑνδρου καί ἔχουν ὡς ἐξῆς:

1. «Ἡ ταπεινότης ἡμῶν δηλοποιεῖ κατ' ἔμπροσθεν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων κληρικῶν καί ἀρχόντων ὅτι ἔστοντας καί νά μήν ἔχουν οἱ, κατά τό χωρίον Σασᾶ, εὐρισκόμενοι χριστιανοί ἐκκλησίαν διά νά ἐκκλησιάζωνται καθῶς καί εἰς τά λοιπά χωρία, ἔκαμαν ἐκ βάθρων καί ἐκ θεμελίων εἰς τό ρηθέν χωρίον τους ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τιμωμένην τῆς κυρίας ἡμῶν θεοτόκου καί τήν ἀφιέρωσαν εἰς τήν ἡμετέραν ἀγιωτάτην ἀρχιεπισκοπήν τῆς ἹΑνδρου καί μετά τοῦτο νά ἔχουν τήν ἀδειαν οἱ ἐκεῖσε Χριστιανοί νά βάζουν καί εἰς τήν ἐκκλησίαν ὅποιον ἱερέα καί ἄν θέλουν καί μένουν νά δίδουν τό κατ' ἔτος εἰς τήν ἀρχιεπισκοπήν κηρί λίτραν μίαν καί εἰς ἔνδειξιν ἐγράφη ἐν τῷ παρόντι κώδικι.

Ἐν ἔτει „αψνθ“ (= 1759), μαΐου α΄.

† ὁ ἹΑνδρου Φιλόθεος - οἰκονόμος ἹΑνδρου νικόλαος ἱερέυς».

[ΠΗΓΗ: Ἐθνική Βιβλιοθήκη. Χειρόγραφα. Νο 1881, «Κῶδιξ Ἱερός τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς ἹΑνδρου, „αψξή“ = 1768», 10-11].

ἔριδες. Στό κάτω μέρος τῆς ἐπιστολῆς σημειώθηκαν: «1759, Ἀπριλίου η΄, ἐστάθη τό παρόν περιχλεισμένον εἰς ἕνα πλίχον (ἰταλ. plico = φάκελλος μέ περισσότερες ἐπιστολές, ἔγγραφα κ.λπ.) ὁμοῦ μέ ἕνα γράμμα συγχωρητικόν διά τόν τῆς ἀρχιερωσύνης προβιβασμόν τοῦ ἐκεῖσε ἀρχιεπισκόπου ἹΑνδρου κύρ Φιλοθέου». [«Ἐκκλησιαστικός Φάρος», ΙΘ΄, 576-579].

2. Δημ. Πασχάλη, Ἡ ἐκκλησία τῆς ἹΑνδρου, «Ἀνδριακά Χρονικά», 1 (1948), 75 καί Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἡ Κυρία Βρυσιανή, Ἀθῆναι 1966, 68 καί «Σιφνιακά», 13 (2005), 50-51.

2. «Ἡ ταπεινότης ἡμῶν δηλοποιεῖ ὅτι ἐπειδὴ καὶ οἱ χριστιανοὶ τοῦ κατὰ τό χωρίον ὀνομαζόμενον Ἄλαθνοῦ μὴ ἔχοντες ἐκκλησίαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑστερούμενοι ὄντες ἀπὸ ἐκκλησίαν τὸν ἐφανερῶσαμεν πρὸς τὸν παναγιώτατον ἡμῶν αὐθέντην καὶ δεσπότην οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον κύριον Σαμουήλ καὶ ἡ παναγιότης του μᾶς ὄρισε ὅτι κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου νὰ γίνεται καὶ οὕτως ἔγινε καὶ ἐκτίσθη ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τῆς ἀγίας τριάδος διὰ ἐξόδου καὶ δαπάνης τοῦ αἰδεσιμωτάτου παπᾶ κύρ Μιχαήλ Μπασιᾶ καὶ εἰς τοῦτο μὲ ἀπόφασιν ἰδικὴν μας καὶ τῶν κληρικῶν καὶ ἀρχόντων νὰ μένη ἡ ρηθεῖσα ἐκκλησία ταύτη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἄνωθεν παπᾶ-Μιχαήλ καὶ νὰ εἶναι πάντῃ ἐλευθέρῃ καὶ ἐδική του, προικίσει, χαρίσει ὡς βούλεται νὰ τὴν κάμη καὶ μὲ τοῦτο νὰ δίδῃ τὸν καθ' ἕνα χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἀρχιεπισκοπὴν κηρὶ λίτραν μίαν καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ φανέρωσιν τῶν μεταγενεστέρων κατεστρώθη ἐν τῷ Ἱερῷ Κώδικι τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Ἄνδρου, ἐν ἔτει „αψξς“ (= 1766).
† ὁ Ἄνδρου Φιλόθεος».

[ΠΗΓΗ: Ὁμοίᾳ τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου, σελ. 11].

Ὁ Φιλόθεος ἀρχιεράτευσε στὴν Ἄνδρο μέχρι τοῦ ἔτους 1768 κατὰ τὸ ὅποιο, καὶ πρὸ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον³. Μετὰ τριάντα χρόνια, τὸ 1798, Ἰουλίου 23, σημειώθηκε στὸν Κώδικα Α' τῆς Βρυσιανῆς: «τά ὅσα πράγματα ἔφερον ὁ πρωτοφάλης Φιλόθεος ἀπὸ τὸν μακαρίτην θεῖον του ἀνδρου κύριον φιλόθεον: ἔν(α) σάκχον, ἐν στιχάριον, δύο ζευγάρια ἐπιμάνηκα κεντητά, ἐν περιζώνιον, ἐν φελώνιον. πρωτοφάλης φιλόθεος βεβαιοῖ»⁴, μία πλήρῃ ἀρχιερατικὴ στολή⁵.

Ε'. «Λογαριασμός τοῦ Κοινοῦ Ἑλληνικοῦ
Σχολείου τῆς Νήσου Σίφνου.

Ἔσοδα		
Ἔσοδα ἔχει νὰ λαμβάνῃ ἐκ τῶν Κοινοτήτων Σίφνου.	Γρ(όσια)	
- Ἀπὸ τὸ Κάστρον	Κεφ. Γρ. 3120	} 7.120
- Ἀπὸ τὸν Ἀρτεμῶνα	Κεφ. 2000	
- Ἀπὸ Ἐξάμπελα καὶ Καταβατὴν	2000	
- Ἀπὸ τὴν Κοινότητα Σερίφου	3000	
- Ἀπὸ τὸ μοναστήριον τῆς ἰδίας Νήσου	50	
- Ἀπὸ Κωνσταντῖνον Δεπάστε, Σίφνιον	400	
- Ἀπὸ τὸν Ἅγιον Τάφον προσφορά τοῦ μακαρίτου Ἱ. Βαρβάκη	7.500	
Τὸ ὅλον κεφάλαιον	18.070	

3. Πασχάλη, ὁ.π.

4. «Σιφνιακά», ὁ.π., 57.

5. Αὐτόθι, 85.

Οί τόκοι τούτου τοῦ δανείου,
 τοῦ μέν τοῦ Παναγίου Τάφου εἰσὶν ἀνά 8
 εἰς τὰ % τό καθ' ἕκαστον ἔτος, τὰ δέ λοι-
 πὰ ὅλα ἀνά 10 καί χρεωστοῦνται ἀπό τό 1820 ἔτος.

Ἔσασ ἔχει νά δίδῃ	Γρό(σια)
- Πρός τήν Παναγίαν τοῦ Βουνοῦ δι' ὁμολογίας ἀπό 13 Ἰαννουαρίου τοῦ 1825 Κεφάλ. Γρόσια 250	375
ὁ τόκος ἐτῶν 5 125	
- Πρός τόν τωρινόν διδάσκαλον Γ. Ψαραύτην δι' ἐξόφλησιν τοῦ περυσιοῦ μισθοῦ τοῦ λογιζομένου ἀπό Σεπτέμβριον τοῦ 1828 ἕως α' τοῦ παρελθόντος ὀκτωβρίου Γρό(σια)	650
τό ὄλον τοῦ χρέους	1.025

Ἐν Σίφνω τῇ 4 Νοεμβρίου 1829
 Ἡ ἄνωθεν τοῦ Κοινοῦ Σχολείου Ἐπιτροπή
 = Πέτρος Μπᾶος
 = Ἰωάννης Λειμβαῖος

Παρεκτός τοῦ εἰρημένου χρέους τοῦ κοινοῦ Σχολείου μᾶς ἀνηγγέλθη
 ὅτι ἔχει λαμβάνειν καί ὁ Κύριος Κ. Μάτζας δι' ἀποπλήρωσιν λογ(αρια-
 σ)μοῦ τῆς, πρό τῆς Ἐπαναστάσεως ταύτης, ἐπιστάσις του εἰς τό αὐτό
 Σχολεῖον καί ὁ κύριος Ν. Σπεράντσας διά διδασκαλίαν του μισθοῦς.

ἡμέρα τῇ αὐτῇ
 = Πέτρος Μπᾶος
 = Ἰωάννης Λειμβαῖος

(Τ.Σ.) Ἡ Δημογεροντία ἐπικυρεῖ τό γνήσιον τῶν ἄνωθεν
 δύο ὑπογραφῶν.

Ἐν Σίφνω 22 Νοεμβρίου 1829

Οἱ δημογέροντες

Κ. Μάτζας

Ν. Βαλέτας»

[ΠΗΓΗ: ΓΑΚ/Ἰπουργεῖο Παιδείας, «Σχολικά», Β' -II-10 (δ),
 Νοέμβριος 1829].

ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΑΠΟ «ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ» ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ

Σέ παλαιά βιβλία, χειρόγραφα ἢ ἔντυπα, περιέχονται σημειώσεις ποικίλου περιεχομένου, οἱ γνωστές ὡς «ἐνθυμήσεις». Εὐρίσκονται καταγεγραμμένες στά λευκά περιθώρια τῶν φύλλων ἢ στίς ὑπάρχουσες λευκές σελίδες τους καί ἀποτελοῦν σημαντική πηγή ιστορικῶν εἰδήσεων μέ ἀξιόλογο περιεχόμενο. Οἱ «ἐνθυμήσεις» μπορεῖ νά ἀναφέρονται σέ γεγονότα πού συνέβησαν στούς ἴδιους τούς γραφεῖς ἢ σέ συμβάντα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος πού τούς ἐντυπωσίασαν καί ἀπεφάσισαν νά τά καταγράψουν γιά νά μείνουν ὡς ιστορικά ἐνθυμήματα.

Τήν ἐπικρατήσασα αὐτή συνήθεια καταγραφῆς «ἐνθυμήσεων» σέ βιβλία πού συνηθίζονταν σέ παλαιούς χρόνους θά μπορούσαμε ἴσως νά χαρακτηρίσουμε ὡς τόν προθάλαμο τῆς δημοσιογραφίας. Μεγάλης σημασίας θεωροῦνται οἱ σημειώσεις σέ χειρόγραφα ἢ ἔντυπα σχολικά βιβλία, τά λεγόμενα «μαθηματάρια»¹ ἐπειδή τά περιεχόμενά τους ἀποκαλύπτουν ἄγνωστα σχολεῖα πού λειτούργησαν στούς χαλεπούς καιρούς τοῦ Γένους, ὀνόματα διδασκάλων καί μαθητῶν, διδασκόμενα μαθήματα καί ἄλλες πολύτιμες πληροφορίες.

Τό παρόν κείμενο στηρίζεται σέ ποικίλες μαρτυρίες σημειωμένες σέ «μαθηματάρια», οἱ ὁποῖες ἔχουν σχέση μέ τό Σχολεῖο τῆς Σίφνου, τό ἀποκαλούμενο τοῦ «Ἁγίου Τάφου», μέ Σιφνίους πού σπούδασαν σ' αὐτό ἢ ἄλλα σχολεῖα τοῦ ἑλληνισμοῦ.

1. Σχολεῖο τοῦ «Ἁγίου Τάφου» Σίφνου

Κατά τά ἤδη ιστορηθέντα², τό Σχολεῖο τῆς Σίφνου ἰδρύθηκε τό ἔτος 1687 καί στεγάστηκε στό εὐρισκόμενο, κάτω ἀπό τό χωριό Κάστρο, μετόχι τοῦ Παναγίου Τάφου «εἰς σχολήν μεταβληθέντος ὑπό τοῦ τότε πατριάρχου Ἱεροσολύμων...»³. Ἐκτοτε ὅμως καί μέχρι τοῦ ἔτους 1745,

1. Ἀγγελικῆς Γ. Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων κατά τήν Τουρκοκρατία*, Ἀθήναι 1994, I-XVI, 1-982.

2. «Σιφνιακά», 5 (1995), 66 ἐπ.

3. Αὐτόθι, 70.

δηλαδή επί 78 ολόκληρα χρόνια, δέν είχαμε πληροφορίες για τή λειτουργία τής Σχολῆς, τούς διδασκάλους τής καί άλλες εἰδήσεις μέχρι πού ἡ ἔρευνα ἀπεκάλυψε ὅτι τό ἔτος 1700, δηλ. 13 χρόνια μετά τήν ἰδρυσή τής, ἐξακολουθοῦσε ἡ λειτουργία τής. Τή σχετική εἶδηση ἔχομε ἀπό «ἐνθύμηση» σημειωμένη σέ χειρόγραφο μαθητικό κώδικα (= «μαθηματάριο»), ὁ ὁποῖος περιέχει τή Χρηστοθήθεια Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, Πλουτάρχου «περί παιδῶν ἀγωγῆς» καί ἄλλη διδακτική ὕλη μέ τήν «ἐνθύμηση» ὅτι τοῦτος «ἐγράφη τό ,αψ' (= ἔτος 1700) εἰς τό Σχολεῖον τῆς Σίφνου»⁴.

Ἡ Χρηστοθήθεια δέν εἶναι ἔργο πρωτότυπο. Ἔχει μέν συντεθεῖ ἀπό τόν διδάσκαλο τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς Ἀντώνιο τόν Βυζάντιο, τό πρότυπό του ὅμως εἶχε γραφεῖ στά λατινικά ἀπό τόν Ἐρασμο μέ τόν τίτλο De civilitate morum puegillum, πού κυκλοφόρησε τό ἔτος 1526 στήν Ἀμβέρσα⁵. Εἶναι προφανές ὅτι τό παιδαγωγικό αὐτό ἔργο διδάχτηκε γιά πρώτη φορά ἀπό τόν διδάσκαλο Ἀντώνιο Βυζάντιο στήν Πατριαρχική Σχολή Κωνσταντινουπόλεως πρό τοῦ ἔτους 1700 (ὁ διδάσκαλος αὐτός ἀπεβίωσε τό ἔτος 1711). Ἀπό τά λοιπά ὅμως στοιχεῖα ἡ Χρηστοθήθεια πρωτοδιδάχτηκε σ' ἐκεῖνο τῆς Σίφνου κατά τήν «ἐνθύμηση» σέ χειρόγραφο τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους μέ ἀριθ. Μ26, φ. 60, ὅπου «Τέλος τῆς Χρηστοθηθείας εἰς τό ἱερόν σχολεῖον τῆς Σίφνου, Ἀπριλίου θ', 1700», ἐνῶ τά ὑπόλοιπα γνωστά χειρόγραφα τῆς εἶναι μεταγενέστερα⁶.

Τό γεγονός τοῦτο ἔχει ἰδιαίτερη σημασία γιατί φανερώνει ὅτι, εἴτε ὁ διδάσκαλος τοῦ Σχολείου τῆς Σίφνου, εἴτε αὐτοί οἱ Σίφνιοι, διατηροῦσαν μεγάλη ἐπαφή μέ τήν Κωνσταντινούπολη καί παρακολουθοῦσαν στενά τή σημειωμένη ἐκεῖ ἐκπαιδευτική πρόοδο, ὥστε νά περιλάβουν νωρίς στή διδακτέα ὕλη τῆς Σχολῆς τους καί τή Χρηστοθήθεια. Τό σημαντικό αὐτό παιδαγωγικό ἔργο κυκλοφοροῦσε γιά πολλά χρόνια σέ χειρόγραφα μέχρι πού ἔλαβε ἔντυπη μορφή τό ἔτος 1780 ὡς προσθήκη στήν Ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ Ἰωάννη Πατουῶσα⁷, τό ἄλλο σπουδαῖο βιβλίο διδασκαλίας τῶν Ἑλλήνων μαθητῶν.

2. Κωνσταντῖνος Μοθωναῖος ἔγραψε

Στά «Σιφνιακά», τόμ. 17 (2009), 109-129, γράψαμε γιά τίς οἰκογένειες Μοθωναίου καί Ὁθωναίου τῆς Σίφνου μέ ἀφορμή τά ὅσα ἐνδιαφέροντα δημοσίευσε ὁ κ. Ἐμμ. Φραγκίσκος στήν περιοδική ἔκδοση «Ἐραμιστής», τ. 24 (2003), 222 ἐπ. γιά τόν «παραφραστή» τῶν Αἰ-

4. Αὐτόθι, 71. Βλ. καί Σκαρβέλη, 73.

5. Σκαρβέλη, 71, ὑποσ. 2.

6. Αὐτόθι, 75. Ὁ διδάσκαλος Ἀντώνιος Βυζάντιος ἀπεβίωσε τόν Δεκέμβριο τοῦ 1711, αὐτόθι, 72-73.

7. Αὐτόθι, 74.

θιοπικῶν τοῦ Ἡλιοδώρου (1843) Πέτρο Κων. Ὁθωναῖο, φερόμενον, ὑποθετικά, ὡς Σίφνιον.

Στό γενεαλογικό δένδρο τῶν Μοθωναίων πού καταστρώσαμε δέν καταγράφηκε οὔτε ἕνας μέ τό ὄνομα Κωνσταντῖνος, ἀντίθετα μ' ἐκεῖνο τῶν Ὁθωναίων στούς ὁποίους τό Κωνσταντῖνος ὑπῆρξε σύννητες. Ἦδη, ἡ ἱστορική ἔρευνα ἔφερε στό φῶς καί Κωνσταντῖνο Μοθωναῖο, ὅπως δῆποτε Σίφνιον, κατά δική του διαβεβαίωση.

Ὁ ἐν λόγῳ Κωνσταντῖνος ὑπῆρξε μαθητής τῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου τῆς Σίφνου στά 1788, ἐπί σχολαρχίας Μισαήλ Μαργαρίτη τοῦ Πατμίου [1781-1792]⁸. Σέ μαθηματάριό του (ἤδη κώδικας ὑπ' ἀριθ. 3541 τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης), ἔγραψε τίς ἐξῆς σημειώσεις:

α) στό φ. 76: «Τέλος τῆς Δανιήλ χρηστοθηείας „αψπη“ (= 1788), ἀπριλλίου ι' (76), Σίφνος» καί

β) στό φ. 157: «Ὡσπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα καί οἱ θαλαττεύοντες ἰδεῖν λιμένα καί οἱ πραγματεύοντες ἰδεῖν τό κέρδος, οὔτω καί οἱ γράφοντες ἰδεῖν βιβλίου τέλος»⁹, ὅταν δηλαδή ἦταν ἀναγκασμένοι, ἐλλεῖπει βιβλίων, νά γράφουν οἱ μαθητές μέ τό χέρι τίς παραδόσεις τῶν διδασκάλων τους καί μάλιστα σέ πολλές σελίδες.

Ἀπό τίς σημειώσεις τοῦ Μοθωναίου διαπιστώνουμε ὅτι ὁ σχολάρχης Μισαήλ Μαργαρίτης δίδασκε στή Σίφνο τότε χρηστοθήεια σέ στίχους ἱαμβικούς τοῦ Διδασκάλου τῆς Πατμιάδος Σχολῆς Δανιήλ Κεραμέα, συμπολίτη του.

Σέ ἄλλο μαθηματάριό του [κώδικας ὑπ' ἀριθ. 34 τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων] ὁ Κωνσταντῖνος σημείωσε:

– στό φ. 108, «τέλος τῆς κοινῆς παρακλήσεως, Κωνσταντῖνος Μοθωναῖος ἔγραφα».

– στό φ. 147, «ἡ μέν χεῖρ ἡ γράφασα κρύπτεται τάφῳ, ἡ δέ βίβλος αὕτη μένει εἰς χρόνους πληρεστάτους».

– στό φ. 181, «Κων/νος Μοθωναῖος» (μονοκονδυλιά).

– στό φ. 195^ν, «Κων/νος Μοθωναῖος» (μονοκονδυλιά).

– στό φ. 210, «Ὡσπερ οἱ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν...»¹⁰.

Ὁ Σπ. Λάμπρου προσθέτει δύο ἀκόμη σημειώσεις του στόν «Νέο Ἑλληνομνήμονα», τ. 2 (1905), 231-233:

– στό φ. 2, «καί τόδε ξύν τοῖς ἄλλοις πέλει κάμοῦ Κωνσταντῖνου (καί μονοκονδυλιά) καί στό φ. 2^ν, «καυτό μέν πέλει σύν τοῖς ἄλλοις βιβλίαις Κωνσταντῖνου τοῦ ἐν σιφνέου (;) ὄντος^{10α}, ὅστις οὖν αὐτό σφετερῆσαι θελήσει / ἄγαν κατάρατος ἔστω».

8. «Σιφνιακά», 5 (1995), 83-84.

9. Σκαρβέλη, 454-455.

10. Αὐτόθι, 468-469.

10α. Προφανῶς «τοῦ ἐκ Σίφνου».

3. Γεώργιος Σίφνιος

Τό επώνυμο του έν λόγω Γεωργίου του Σιφνίου δέν προσδιορίζεται¹¹. Γνωστό μόνον είναι ότι υπήρξε μαθητής τής Αύθεντικῆς Ἀκαδημίας Βουκουρεστίου κατά τό ἔτος 1801 μέ διδάσκαλο τόν περίφημο Λάμπρο Φωτιάδη [1750-1805]. Τοῦ Γεωργίου ἔχομε δύο μαθηματάρια:

α) Τό χειρόγραφο ἀριθ. 18 (Δημόσιας Βιβλιοθήκης Σιατίστης), «Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου λόγοι τρεῖς, ΙΘ' αἰ. (1801), φύλλ. 266. Γραφεύς Γεώργιος Σίφνιος, Βουκουρέστι»¹².

β) Τό χειρόγραφο ἀριθ. 23 (Βιβλιοθ. τῆς Βουλῆς), ἔτος 1801, φύλ. 410, «Λυσίου υπέρ Ἐρατοσθένους φόνου ἀπολογία... Δημοσθένους ὁ κατά Μειδίου λόγος περί κονδύλου, ἐξήγηση ἀναπτυχθεῖσα παρά διδασκάλου Λάμπρου Φωτιάδου μετά πλείστης ἀκριβείας τε καί ἐπιμελείας».

Στό φ. 410 σημείωση: 1801 Σέπτ. ιε', γεώργιος Σίφνιος¹³.

Στό φ. 1 ἄλλη σημείωση: «Λόγοι τοῦ Λυσίου κόλαις 14, Δημοσθένους κατά Ἀνδροτίωνος κόλαις 8' τοῦ αὐτοῦ Ὀλυθιακός κόλαις 16. τοῦ αὐτοῦ κατά Μειδίου κόλαις 22. λόγοι δύο Δημοσθένους καί Αἰσχίνου κόλαις 48 πρὸς ἔνδεκα παρ(άδες) καί ἑκατόν τό δέσιμον. Μαξίμου καί τόδε»¹⁴.

Ἀναφέρεται ὅτι τό χαρτί γιά γράψιμο ἐπωλεῖτο σέ κόλλες καί οἱ μαθητές σέ κόλλες ὑπελόγιζαν τό κόστος τους. Ἐδῶ ὁ Γεώργιος ἔγραφε συνολικά 48 κόλλες πρὸς ἔνδεκα παράδες καί τό δέσιμο 100 παρ.

11. Ἐχομε ἤδη καταγράφει [«Σιφνιακά», 17 (2009), 83, 85], «τόν ἀπό τῆς νήσου Σίφνου» Γεώργιον, γραμματικόν τοῦ Κοινοῦ, πιθανόν Γρυπάρη κατά τό επώνυμο [«Σιφνιακά», 5 (1995), 120], ἀλλά πρόκειται ἀσφαλῶς γιά διαφορετικό πρόσωπο, παλαιότερας ἐποχῆς, ἀπό τόν ἐδῶ ἀναφερόμενο, κατά τό ἔτος 1801 μαθητή ἀκόμη τῆς Σχολῆς Βουκουρεστίου.

12. Σκαρβέλη, 711-712.

13. Αὐτόθι, 466-467.

14. Αὐτόθι.

CHMEIΩMATA

ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

Τό έτος 1990 προήλθαμε στην έκδοση του βιβλίου «*Ιστορία τής Σίφνου*» στην όποία δώσαμε, σέ 442 σελίδες, περιεχόμενο Γενικής (ή περιληπτικής, άς τήν ποϋμε) 'Ιστορίας του νησιου μας από τήν Προϊστορική Έποχή μέχρι τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (1940). 'Η έκδοση βασίστηκε, στό μεγαλύτερο μέρος της, σέ στοιχειά-μαρτυρίες αρχαιακων πηγων που ειχαν συγκεντρωθει με κόπους και έξοδα πολυχρόνιων έρευνων, αλλά και στην ύπάρχουσα βιβλιογραφία κατόπιν άύστηρου έλέγχου των στοιχείων της.

Τόν επόμενο χρόνο (1991) ακολούθησε ή έκδοση τής Έπετηρίδος 'Ιστορικής 'Υλης τής Σίφνου με τόν τίτλο «*Σιφνιακά*» σκοπό τής όποι-ας θέσαμε τή συναγωγή στίς σελίδες της ατόύσιου ιστορικού υλικου και εξειδικευμένων έργασιων για τό ιστορικό παρελθόν του νησιου μας με λεπτομερείς πληροφορίες που ειχε αποκαλύψει ή ιστορική έρευνά μας και που έπρεπε, κατά τά «πιστεύω» μας, να γίνουν κοινό άπόκτημα των συμπολιτων και λοιπων ενδιαφερομένων. Μέχρι και του τόμου υπ' αριθ. 4 (1994) ή έκδοση του περιοδικου πραγματοποιήθηκε με δικά μας, βασικά, έξοδα και εύγενική συνδρομή μικρου αριθμου φίλων που εκτιμούσαν τήν αξία του επχειρουμένου έργου. Άλλωστε τό περιοδικό δέν επωλείτο, αλλά διανέμονταν (όπως πάντοτε).

Τόν ίδιο χρόνο και άφου ειχε προηγηθει ή έκδοση του τακτικου τόμου υπ' αριθμ. 4, τό περιοδικό, σέ συνεργασία με τό 'Εθνικό 'Ιδρυμα Έρευνων, προήλθε στην έκδοση Παραρτήματος (υπ' αριθμ. 1), δηλ. ενός ακόμη τόμου και πρόσθετης, φυσικά, οικονομικής επιβάρυνσης, προκειμένου να δημοσιοποιηθει εργασία δύο συνεργατων του 'Ιδρυματος, των κ.κ. Νικ. Άνδριώτη και Ρέννου Οίχαλιώτη, με θέμα «*Βιβλιοθήκες τής Σίφνου - Κατάλογος έντύπων. Οί βιβλιοθήκες τής 'Ι. Μονής Βρύσης και του Γυμνασιου*». 'Η εργασία αυτή ειχε πραγματοποιηθει με πρόνοια και αίτηση προς τό 'Εθνικό 'Ιδρυμα Έρευνων του τότε Γυμνασιάρχου μας κ. Νίκου Προμπονά ώστε να διασφαλισθει, έστω με καταγραφή-περιγραφή, ή διάσωση του αξιολογου θησαυρου των δύο βιβλιοθηκων. 'Ο σκοπός άγιος και σοβαρός. Πλήν όμως ή διπλή αυτή οικονομική επιβάρυνσή μας μέσα στον ίδιο χρόνο επέφερε τήν οικονομική μας εξαθλίωση με τήν όποία μάλιστα συνέπεσαν και

αναπόφευκτες οικογενειακές ανάγκες (υγείας) πού κράτησαν επί χρόνια. Τά γεγονότα έγκυμονούσαν τόν κίνδυνο διακοπής τής έκδοσης τών «Σιφνιακών» έλλείψει οικονομικών πόρων. [Σέ παρόμοιες, δυσχερείς οικονομικά, καταστάσεις είχαμε περιπέσει πολλές φορές παλαιότερα κατά τήν πρόοδο τών ιστορικών έρευνών μας, αλλά διασωζόμασταν μέ δάνεια από τό Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων πού τά παρακρατούσε τμηματικά από τόν μισθό μας].

Ένώπιον λοιπόν του κινδύνου εκείνου σκεφτήκαμε νά ζητήσουμε τήν οικονομική συμπαράσταση τής τότε Κοινότητας Απολλωνίας, τής όποι-ας ό Πρόεδρος κ. Γιάννης Γεροντής και τό Κοινοτικό Συμβούλιο αποδέχτηκαν προθύμως τό αίτημά μας και ανέλαβαν τή δαπάνη έκδοσης του Ε' τόμου (1995), ό όποιος περιέλαβε τό σπουδαίο θέμα «Κοινωνία και Παιδεία στη Σίφνο κατά τήν τουρκοκρατία (1537-1821)» και διανεμήθηκε από τήν Κοινότητα μέσα στό πρόγραμμα τών πολιτιστικών σκοπών της.

Τά έτη 1996 και 1997 τό περιοδικό δέν εκδόθηκε δεδομένου ότι τό παλαιό χρέος στό τυπογραφείο εξακολουθούσε νά εξοφλείται τμηματικά, ένω ή συνέχιση τής δημοσίευσης του όγκου του άνεκδότου ιστορικού ύλικου πού είχε συγκεντρωθεί φαίνονταν πλέον άπραγματοποίητη [Όφείλουμε νά σημειώσουμε ότι τότε στίς οικογενειακές ανάγκες μας μάς συνέδραμε, άκόμη και οικονομικά, ό φίλος κ. Θεόδωρος Μαγκανιώτης, σημερινός Δήμαρχος Κιμώλου. Αντίθετα, αίτημά μας προς τό δραστήριο τότε Πνευματικό Ίδρυμα Άγιος Ίωάννης Θεολόγος γιά συμπαράσταση στην έκδοση του περιοδικου δέν εύρηκε μέν άρνηση, πλύν ούτε ίκανοποίηση μέ τά, επί δύο χρόνια, σήμερα αύριο του μακαρίτη Κωστή Θεοδ. Σπεράντσα]. Έτσι τόν Ίανουάριο του 1998 γράψαμε και ζητήσαμε τή βοήθεια τής Κοινότητας Άρτεμώνος' ό Πρόεδρος της κ. Κώστας Κασιώτης και τό Κοινοτικό Συμβούλιο αποδέχτηκαν εύχαρίστως και ανέλαβαν τή δαπάνη έκδοσης του ΣΤ' (1998) τόμου. Έκτοτε και μετά τήν ένοποίηση τών δύο Κοινοτήτων μας στον Δήμο Σίφνου ή έκδοση συνεχίστηκε κανονικά, όπως και κατά τή νέα Δημοτική Άρχή υπό τόν Δήμαρχο κ. Άνδρέα Μπαμπούνη και τό Δημοτικό Συμβούλιο «μέ δαπάνη του Δήμου Σίφνου» και τή διάθεσή της από τόν ίδιο.

Η καλή αύτή εξέλιξη τών πραγμάτων συνετέλεσε ώστε τά «Σιφνιακά» νά φθάσουν στον παρόντο είκοστό, ύπ' αριθμ. 20, τόμο τους μέ αποτέλεσμα νά έχουν δοθει στη δημοσιότητα περί τίς 5.000 σελίδες ιστορικής ύλης του νησιου μας (και μερικων γειτονικων) από τίς έρευνες πού πραγματοποιήσαμε σε αρχειακές Πηγές του έσωτερικου και τής Ίταλίας, έντελως άγνωστης στο σύνολό της. Τό έπίτευγμα αυτό είναι άσφαλώς κατόρθωμα τής Σίφνου μιās άμφίπλευρης δράσης' άνήκει

δηλαδή στὸν ὑποφαινόμενο, ὅσο καὶ στίς Πολιτικές Ἀρχές τῆς Σίφνου καὶ διὰ τῶν τελευταίων, ὡς ἐκπροσώπων τους, στοὺς συμπολίτες ὅλους. Κατορθώσαμε ὅλοι μαζί ἓνα ἔργο ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος γιὰ τὸν τόπο μας. Καταγεγραμμένο καὶ διασφαλισμένο στοὺς εἴκοσι (20) αὐτοὺς τόμους τοῦ περιοδικοῦ.

Σῆμος Μιλτ. Συμεωνίδης

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

• Ἀντώνη Γ. Τρούλλου, ἐκπαιδευτικοῦ-λαογράφου, «Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιο τοῦ Δασκάλου», ἄ.χ., σσ. 710, εἰκονογραφημένο.

Μετά τὰ πολλά βιβλία του, λαογραφικοῦ κυρίως περιεχομένου, πού μᾶς ἔχει δώσει, ὁ Ἀντώνης Γ. Τρούλλος (βραβεῖο Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1988), φίλος παλαιός καὶ ἐκλεκτός, αὐτὴ τὴ φορά κινήθηκε μέ τὴ νέα, πολυτελῆ - πολυσέλιδη ἔκδοσή του, στό χῶρο τῶν «ἐνθυμήσεων», δηλαδή προσωπικῶν βιωμάτων του ἢ καὶ τρίτων τὰ ὅποια εἶχε σημειώσει στό «Ἡμερολόγιο» πού κρατοῦσε ὡς Δάσκαλος. Καί ἐνῶ, λόγω τίτλου, θά περίμενε κανεὶς νά διαβάσει γεγονότα - καταστάσεις πού διαδραματίστηκαν μέσα σέ σχολικές αἴθουσες τῶν σχολείων στά ὅποια προσέφερε διδασκαλικές ὑπηρεσίες μέ τὴ γνωστή μεθοδικότητά του καὶ αὐταπάρνηση, εὐρίσκεται ἐνώπιον ἄλλου περιεχομένου μαρτυριῶν, πολυαρίθμων μαρτυριῶν, ποικίλου περιεχομένου, σχετικῶν ὅμως μέ τὴν «Ἱστορία - Λαογραφία - Ποίηση καὶ Παράδοση τῆς Σίφνου». Χρήσιμες μαρτυρίες μιᾶς ὀλόκληρης ζωῆς τίς ὅποιες βίωσε ἀπὸ κοντά ὁ ἴδιος συμμετέχοντας μάλιστα ἐνεργά στίς πιό πολλές ἢ ἐπέτυχε τὴ συλλογὴ τους ἀπὸ τρίτους.

Οἱ ἀναφορές του, ἰδιαίτερα πολλές, στό Κάτω Πετάλι, χωριό καὶ σχολεῖο του, δικαιολογημένες βέβαια ἀφοῦ ἐκεῖ ἐργάστηκε (ὄχι ἀπλῶς δίδαξε) εἴκοσι συναπτά χρόνια (1954-1974) μέ δημιουργικό ζῆλο, τόσο γιὰ τὴν πρόοδο τῶν μαθητῶν του μέ πρωτοποριακές, γιὰ τὴν ἐποχὴ του, μορφές ἐκπαίδευσης (δικῆς του ἐπινόησης), ὅσο καὶ γιὰ τὸ ἴδιο τό χωριό καὶ τὴν ἀνάπτυξή του. Γενικά ἡ θεματογραφία τοῦ βιβλίου περιγράφει καὶ καταγράφει μιά παλαιότερη καὶ μιά νεώτερη Σίφνο σέ πεζό καὶ ποιητικό λόγο μέ ποικίλες λεπτομέρειες. Ἀναφέρεται στίς λαϊκές προσωπικότητες τοῦ νησιοῦ μας, αὐτές τίς εὐλογημένες ἀπὸ τὸν Κύριο καλοκάγαθες καὶ ἀγαπημένες ψυχές, συμπολίτες πού διέπρεφαν σέ Τέχνες καὶ ἐπαγγέλματα, Γράμματα καὶ Ἐπιστῆμες, πλαισιωμένα τὰ πάντα μέ ἓνα πλούσιο εἰκονογραφικό ὕλικό, παλαιό καὶ σύγχρονο, πού ἐντυπωσιάζει.

Στίς πολλές σελίδες τοῦ βιβλίου φανερώνεται ἡ ἔκταση καὶ ἔνταση τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ συγγραφέα στά πράγματα τοῦ τόπου του, ἀλλά

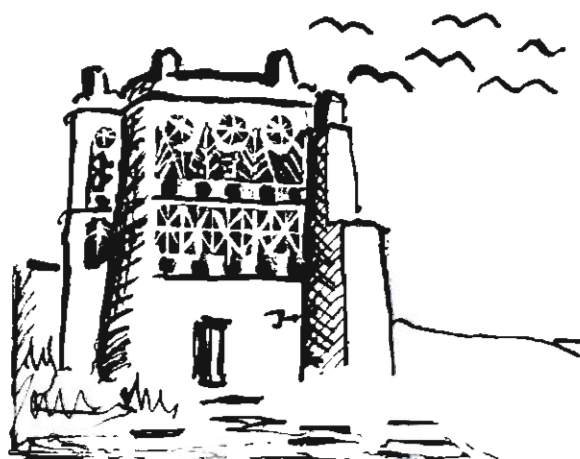
καί ἡ ἀδιάλειπτη συμμετοχή του στόν καλό Ἀγώνα γιά τήν προαγωγή τῆς Κοινωνικῆς Ζωῆς τῆς Σίφνου. Καί πρέπει νά τό ὁμολογήσουμε ἀβίαστα: στήν κοινή αὐτή ἐπιδίωξη ὁ κ. Τροῦλλος ἔχει ἐναποθέσει, μέ τίς γνωστές σέ ὅλους δραστηριότητές του, τή δική του σφραγίδα. Ἀπ' αὐτόν, μιά πού δέν εἶναι δυνατόν, λόγω στενότητος χώρου, νά γράψουμε κρίσεις γιά τόν ὄγκο τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου του, ἀφοῦ τοῦ εὐχηθοῦμε ὑγιεῖα καί μακροημέρευση, περιμένουμε καί τίς ὑπόλοιπες «ἐνθουμήσεις» πού κατέγραψε στό Ἡμερολόγιο τοῦ Δάσκαλου γιά νά ἔχουμε νά διαβάζουμε καί νά διατηροῦμε μνήμες. Εἶναι πράγματα πού ἔχομε τήν ἀνάγκη τους.

• Νίκου Χρ. Ἀλιπράντη, «Χρονολογικό Πανόραμα τῆς Ἱστορίας τῆς Πάρου (5.000 π.Χ. - 1850 μ.Χ.)», Ἀθήνα 2011, Β' ἔκδοση, συμπληρωμένη, σσ. 366, εἶκον.

• Ναξιακά Γράμματα, τριμην. περιοδ. ἔκδοση τῆς ὁμότιτλης Ἑταιρείας, τεῦχος 1, Ὀκτ.-Δεκ. 2011, μέ χαιρετισμό γιά τήν μακροημέρευσή της.

• Τάκη Βέλλη, «Ποιήματα τῆς Θάλασσας καί τοῦ Ἐρωτα», Ἀθήνα 2012, σσ. 106.

• Μανόλη Ἀρτ. Κατσούρη, «Ἡ Τέχνη τοῦ Καμινιοῦ μέ τά ξυλοκάρβουνα καί οἱ καμινatóροι τοῦ Κυνιδάρου Νάξου», Ἀθήνα 2012, σσ. 80, εἶκον. Ἐκδοση τοῦ Συλλόγου Κυνιδαριωτῶν Νάξου «ὁ Ἅγιος Γεώργιος».

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΟΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΥ

ἀρχιμ.	=	ἀρχιμανδρίτης	ιερδ.	=	ιεροδιάκονος
ἀρχπ.	=	ἀρχιεπίσκοπος	καπ.	=	καπετάνιος
βικ.	=	βικάριος	Λατ.	=	Λατίνος
βουλ.	=	βουλευτής	μητρ.	=	μητροπολίτης
διδ.	=	διδάσκαλος	μον.	=	μοναχός -ή
δημογ.	=	δημογέρων	οίκον.	=	οικονόμος
ἐπίσκ.	=	ἐπίσκοπος	πανεπ.	=	πανεπιστήμιο
ήγ.	=	ηγούμενος	πτρχ.	=	πατριάρχης
ιερ.	=	ιερέυς	πρ.	=	πρώην

I. ΟΝΟΜΑΤΑ - ΤΟΠΩΝ

Ἀβέρκιος (Γερωντόπουλος), μον. Βρυσιανῆς, 117 ἐπ.
Ἀβραῶς Ἀγγελέτος, διδ., 129-136
Ἀβρανόπουλος Παν., 70
Ἀβρανοπούλου, βλ. Βρανοπούλου
Ἀγγλίας, πρόξενος, 50
Ἁγία
- Ἀποστολική Ἐδρα, 38, 39, 49, 52, 53
- Προπαγάνδα Πίστεως, 21, 23, 25, 29, 30, 32, 38, 39, 41, 43, 45, 47, 52, 53, 56, 142, 148
«Ἅγιος Θεολόγος» (Ἐφεσος), 10
Ἁγιοταφ. Ἀδελφᾶτο Σίφνου, 12
Ἀθανασιάδης Ἀπ., δικαστής, 78
Ἀθήνα, 36, 38, 39, 42, 96, 97
Ἀθηνῶν, πρόξενος, 41
Αἰθιοπικά Ἡλιοδώρου, 164
Ἀκαδημία Αὐθεντική Βουκουρεστίου, 166
Ἀλεξανδρόπουλος Πολ., ἐφέτης, 84, 90
Ἀλεξάνδρου Ἀλ., δικαστ. πάρεδρος, 78
Ἀλησάφης Γιάκουμος, 119
Ἀλιπράντης Κων., 19
Ἀμβέρσα, 164
Ἀμβρόσιος, ἐπίσκ. Πλαταμῶνος, 118
Ἀμοργός, 151, 153
Ἀμφιλόχιος, ἐπίσκ. Κορινθίας, 111, 112
Ἀνανίας (Βατῆς), ἱερμχ. 111, 112, 113
Ἀναστασιάδης Λεόντιος, διδ., 129-131

Ἀνατολική Ρωμυλία, 98
Ἄνδρος, 26, 30, 32
Ἄνθιμος
- ἐπίσκ. Ναυπακτίας - Εὐρυτανίας, 114, 115
- Ζαμπέλης, μον., 110 ἐπ.
- Καρδίτσης, μον., 119 ἐπ.
- οἶκον. Μυκόνου, 157
Ἄνκονα, 29, 30, 32, 43
Ἀντίπαρος, 119 ἐπ.
Ἄντωνόπουλος Γ.Δ., δικηγ., 85
Ἀπέρργης
- Ἴπποκράτης, 105
- Νικόλαος, 105
- Ἀποστολ. Ἐδρα, βλ. Ἁγία Ἐδρα
Ἀραβαντινός Π., βουλ., 107
Ἀργολίδος, νομός, 107
Ἀρχιπέλαγος, 7, 23, 32, 46, 48, 50, 148
Ἀσπρᾶς, βλ. Μακάριος
Ἄσπρη Θάλασσα, 23
Ἄσπρης Θαλάσσης Ἀγᾶς, 23
Ἄτταλειώτης, 10
Βαβαρική Κυβέρνηση Ἑλλάδος, 58
Βαλάσης
- Ἀντώνιος, φοιτητής, 98
- Δ., ὑπογραμ. Ἐφετείου, 90
Βαλέτας Ν., δημογέρων, 160
Βαλέττας Ν.Σ., οἶκ. ἔφορ. Σύρου, 65, 66
Βαλκανικός Πόλεμος, 104
Βᾶος
- Ἀπόστολος, 139, 146
- Κων/νος, 139, 146
Βαρβάκης Ἴω., 159
Βαρθολομαῖος, βλ. Νταπόλλα
Βασιλόπουλος Π., δικηγ., 59, 63, 78, 83

- Βατικανό, 6, 10, 26, 137, 140
 Βαφειάδης Δημ., δικαστής, 78, 83
 Βαφίας Ἀναστάσιος, 88
 Βεάκης Ἰω., δικηγ., 78, 79
 Βέλλης Ἀντώνιος, διδ., 94
 Βενάκης Ἰω., ἀντίκλητος, 60, 61
 Βενδραμῆς Α., οἶκ. ἔφορ. Σύρου, 60
 Βενέρης Ἰωάννης, 151, 152
 Βενετία, 19, 23, 48, 50, 51, 53, 56
 Βενετίας
 - Γαληνοτάτη Δημοκρατία, 37, 55
 - Ἑλληνικό Ἰνστιτούτο, 5
 - Κρατικό Ἀρχεῖο, 5
 - πρόξενος, 50
 Βενιαμίν, 8
 Βενιζέλος Ἐλευθ. πρωθ/ργός, 102 ἐπ.
 Βερνάρδος Ἀντώνιος, 88
 Βερολική Γραμμή, 99
 Βιβλιοθήκη
 - Βουλῆς,
 - Ἑθνική, 95, 158
 - Μαρκιανή, 5
 - Σιατίστης, 166
 Βικώνης Γεώργιος, 88
 Βιτάλης Μαθιός, 156
 Βιώνης Γεώργιος, διδ., 135
 Βλαστός Ἀντώνιος, διδ., 94
 Βουλγαρία, 104
 Βρανοπούλου Μαρία, 58-93
 Βυζάντιος Ἀντώνιος, διδ., 164
- Γαβρᾶς, βλ. Μαρκίδης
 Γαβριήλ
 - ἀρχπ. Σαντορίνης, 122
 - ἐπίσκ. Ἰθάκης, 116, 117
 - Κιουρῆς, μοναχός, 113
- Γαϊτάνος
 - Γεώργιος Θεοδ., διδ., 94
 - Ἰωάννης Θεοδ., 95
 - Θεόδωρος, διδ., 94
 Γαϊτάνου
 - Εὐρυδίκη Θ., 99
 - Καλλιόπη, 94
 - Μαριγώ Θ., 99
 Γαϊτάνου Γεωργ. Θ.
 - αὐτοβιογραφία, 94 -107
 - Συλλογή ἐγγράφων, 108
 Γαλλία, 6, 44
 Γαλλίας, πρέσβυς ΚΠόλεως, 54
 Γεννάδιος Γ., διδ., 129
 Γερανοπούλου Αἰκ., 88
 Γεράσιμος
 - ἐπίσκ. Ἀργολίδος, 113, 114
 - Σουδιανός, μον., 113, 117
 - Τζαμπουνιέρης, μον., 113, 116
 Γεροντῆς Γεώργ., ἐκτιμ., 146
 Γεροντοπούλου Αἰκ., 72, 77
 Γεώργιος
 - γραμματικός, 166
 - Σίφνιος, 166
 Γεωργίου Ἀντών. Στ., μον. 123
 Γιαννόπουλος Ἰ., γραμμ. ἐφετείου, 89
 Γκιών Κάρολος, σχολάρχης, 115
 Γοζαδίνος
 - Ἀντώνιος, διδ., 95
 - Νικολός τῆς Κατερίνας, 20, 21, 22
 - Νικολός, Καντζηλιέρης, 21, 22
 Γοζαδίνου Κατερίνα, 20
 Γονατᾶς Στυλιανός, 106
 Γουδί, ἐπανάσταση, 100, 101
 Γραμματικά Μαρία, 13
 Γραμματικῆς Φραζ., 13
 Γρηγοράκος Ν., ἔπαρχ. Μήλου, 128

- Γρηγόριος
 - επίσκ. Δημητριάδος, 118
 - επίσκ. Χαλκίδος, 117
 - πρωτοφάλτης, 157
 Γρυπάρη, οικογένεια, 24, 36
 Γρυπάρης
 - Αντώνιος, 147
 - Γεώργιος, 147, 151
 - Δημήτριος, 157
 - Ζώρξης, 46
 - Ζώρξης, pre, 47
 - Μανωλάκης, 35
 - Μιχαήλ, 24
 - Νικόλαος, ιατρός, 94
 - Νικόλαος (Μυκόνιος), 156
 Γυμνάσιο, βλ. Σχολεία.
- Δαμιανός (Βατής), μον., 114 επ.
 Δανιήλ
 - επίσκ. Σύρου, 110
 - Κεραμέας, διδ. 153, 164
 Δαυΐδ, επίσκ. Φωκίδος, 111, 112, 116, 117
 Δεκαβάλλας Νικ. Α., διδ., 136
 Δελένδας Γάσπαρης, 141
 Δεληγιάννης Θεοδ. Π., πρωθυπουργός, 98
 Δελλαγραμμάτικα Βιολάντη, 11
 Δελλαγραμμάτικας
 - Γάσπαρης Δομ., 11
 - Δομήνικος, μισσιον., 20, 21
 Δελλαρόκκα Ίάκ., βικ., 20, 21
 Δεπάρης
 - Αντώνιος, 88
 - Γιαννούλης, 88
 Δεπάστα
 - Μαρία Ν., 75
 - Φλουρή Νικ., 75
 Δεπάστας
 - Λεονάρδος Ν., 75
- Νικόλαος (Άγας), 75
 Δεπάστες Κων., 159
 Δετζώρτζης Ίάκωβος, 21
 Δηλος, 47
 Δημήτριος, αρχιμ. (Χριστόπουλος), 116
 Διάγγελος Π., πρόεδρ. Πρωτ., 64
 Διασίτης, 10
 Διονύσιος, επίσκ. Μονεμβασίας - Σπάρτης, 113
 Δοξαράς Ίω., πρόεδρ. Πρωτ., 78, 83
 Δοσίθεος
 - επίσκ. Θηβῶν - Λεβαδείας, 111, 112
 - σακελλάρ. Μυκόνου, 157
 Δραγάτσης Χαρίδημος, διδ., 135
 Δροσοπούλου Μαρουσῶ Αντ., 99
- Έκκλησία
 - Άγία (Μητέρα) Ρωμαϊκή, 25, 26, 32, 52, 53
 - Καθολική, 45, 46
 - Λατινική Σίφνου, 22, 26, 54
 Έκκλησιαστ. Ταμείο, 60, 62, Passim
 Έλληνικό Κολλέγιο, 51
 Έμπειρῆκος Λέων, βουλ., 103
 «Έρανιστής», περιοδ., 164
 Έρασμος, 164
 Έρμούπολις, 61, 95, 100
 «Έσπερινή», έφημ., 105
 Εὔβοια, 99
 «Εὔριπος», έφημερ., 99, 106
 Εὔσταθιάδης Κ., διδ., 94
 Εὔταξίας, βουλ., 104
 Έφέσιος, 11
 Έφεσσος, 10, 11

- Ζάκυνθος, 43, 48
 Ζυγομαλάς Άντ., ύπουργ. Παιδ.,
 98
- Ήπειρος, 99, 104
 Ήράκλειο, 35
 Ήσαΐας Ίωσήφ, δικηγ., 62, 78,
 83
- Θεσσαλονίκη, 104
 Θεολογίτες, 10
 Θεολογίτης
 - Ίωάννης, μάστρο, 9, 10, 12
 Θεολόγου Πάτμου, ήγ/λίο, 9
 Θεοτόκης Γ., βουλ., 104
 Θεόφιλος, μητροπ. Άθηνών,
 113-115
 Θερμίων - Σίφνου - Κέας, επίσκ.
 26 επ.
- Ίερεμίας (Ψυχούλης), ήγ., 108
 επ.
- Ίωακείμ (Μακράκης), μον.,
 113, 117
- Ίωαννίκιος (Γραμματικης),
 μον., 113 επ.
- Ίωάννινα, 104
 Ίωσήφ (Βατῆς), μον., 113 επ.
- Καΐρη
 - Μαρία, 13
 - Μοσχοῦ, 13
- Καΐρης
 - Λεονάρδος Μιχ., 13
 - Μιχαήλ, 13
- Καλέργης Ζώρξης, ταχυδρ., 47
 Καλημέρης Ίω., βουλευτής, 100
 Καλογερόπουλος Σταμάτιος, ένωτ.
 κληρικός ταγμ. Άγ. Βασιλεί-
 ου, 48, 49
- Καμίλλης Ίωάννης - Άντώνιος,
 Λατίνος επίσκ. Μήλου, 137, 141
 Καμπάνης
 - Άλέξανδρος, ειρηνοδ. Σίφνου,
 70, 74
 - Ν(ικόλαος), βουλευτής, 103
 Καμπάσης Ίωάννης, 147
 Καμπονέσκο Ίωάννης, Λατ. επί-
 σκοπος Θερμίων - Σίφνου, 48
 Καναβάρη Άννα Άγγ., 9
 Καραπατακῆς, πειρατής, 46
 Καρέλα Μαριγώ, 99
 Καρέλας Δημ., βουλευτής, 99,
 100
 Κασσιανή, 8, 11.
- Κέας
 - Θερμίων, βικαριάτο, 137
 - όρθόδοξος επίσκοπος, 48
 Κερατσίνιον, 105
 Κέρκυρα, 48
 Κιάππε Π. Ί., έφέτης, 84
 Κιμώλιοι, 30, 31
 Κίμωλος, 30, 100, 140
 Κόκκινος Έμμαν., δικηγ., 85
 Κόκλας Ν., οίκ. έφορος, 68, 70,
 74
- Κολλέγιο
 - Έλληνικό Ρώμης, 40, 47, 51
 - Venerabile, 33, 52, 56
 Κόντος Κ., καθηγ. Παν., 95
 Κοντόσταβλος
 - Άντώνιος Μιχ., 13
 - Γάσπαρης, 7, 19
 - Λεονάρδος, 11
 - Μιχελέτος, 13, 19
 - Νικολός, 19, 50, 53, 56
 Κοντόσταβλου Κατερ., 13
 Κορέσσης Ίακ., άρχιτ., 142
 Κορυφαΐος
 - Βίκτωρ, πράκτορας, 41

- Βίκτωρ, μαθ. Έλλ. Κολλεγ., 35
- Κορωνίδα - Νάξου, 130
- Κοσμῆς Ἀντώνιος Βεναρδ., 88
- Κουλούρης Γ., ἀρχίατρος, βουλευτ., 101, 103
- Κουμανούδης, καθηγ. Πανεπ., 95
- Κούμας Κοσμᾶς, μον., 113, 116
- Κουτσοδόνητης, σχολάρχης, 99
- Κρασοῦς Χ., ἐφέτης, 90
- Κρήτη, 47, 104, 105
- Κρήτης, πρόξενος Βενετίας, 7
- Κρίσπης, 146
- Κύριλλος, ἀρχιμ. - Γραμμ. Ἰ. Σ., Χαιρονίδης, 115
- Κωνσταντῖνος, διάδοχος, 104
- Κωνσταντινούπολη, 7, 20, 24, 47, 48, 51, 54
- Κων/πόλεως βάϊλος, 24
- Κωνσταντινίδης Κ., κλητήρ, 72
- Κωτάκη
 - Κατερίνα, 12
 - Μαρία, 12
 - Μοσχού, 12
- Κωτάκης
 - Ἰωάννης Ν., 12
 - Μιχαήλ, 11, 12
 - Μιχαήλ Ν., 12, 13
 - Νικολός Μ., 14
- Λάμπρου Σπυρ., 164
- Λατῖνοι, συγγραφεῖς, 97
- Λειμβαῖος Ἰωάννης, 87, 88, 160
- Λέσβος, 104
- Λιάκος Π., κλητήρ, 87, 89
- Λιούμης Γεώργ., οἰκ. ἔφορ., 84
- Λογοθέτη
 - Ἑλένη, 16, 18
 - Μαρία, 16, 18
 - Μοσχού, 11
- Οἶκος ἐμπορικός, 18
- Λογοθέτης
 - Βασίλειος, 5-56, 119
 - Κων/νος Βασ., 16-19
- Λορεντάνο
 - Φίλιππος, αἰδес., 43
 - Φραντζέσκος, δόν, 43
- Λούντζης Κων., 72, 74, 80
- Λουτράκι, 104
- Μαζουράνης Ἀντώνιος, 124
- Μακάριος
 - ἐπίσκ. Καρυστίας, 114, 115
 - Ἀσπράς, ἱερμχ., 12, 18, 19
- Μακροτάσος Ἰ. Π., ὑπογραμμ. 85, 89
- Μάλτα, 31, 46
- Μάλτας
 - ἱππότες, 38
 - Μεγάλος Μάγιστρος, 31, 32, 38, 40, 41
- Μαναράκης Μ., ὑπογραμμ., 64
- Μανέτας Π., ὑπουργ. Παιδείας, 99
- Μανιάνι Πέτρος, πρόξενος, 11, 16
- Μανούσακας Μ. Ἰ. καθηγ. - ἀκαδημ., 5
- Μαντζουράνης, Δημ., 107
- «Μαριεμβάδ», ἀτμόπλοιο, 105
- Μαρκάκης, ρεήσης, 157
- Μαρχῆς
 - σιόρ, 151
 - Ζωρζάκης, 153
- Μαστρόχαλος Ἀντών. Ν., 124
- Μάτζας
 - Ζαφείριος, 151
 - Κωνσταντάκης, 154, 160
- Ματθαῖος, πτρχ. Ἀλεξανδρείας, 158

- Μάτσας
 - Ἀντώνιος Ἴ., δημοσιογρ., 99
 - Ἰωάννης Β., δημαρχεύων, 135
 - Κωνσταντῖνος, διδ., 95
 - Νικόδημος, οἰκονόμος, 139, 146
- Μάτσηδες, 103
- Μεθόδιος, ἐπίσκ. Σύρου - Τήνου, 120, 121
- Μελετία, μον. (Ἀλιμπέρτη), 64, 68, 69, 72, 80
- Μελισσοουργός Ἴ., διδ., 94
- Μεταξᾶς Α.Π., ἐφέτης, 85, 90
- Μῆλος, 37, 39, 49, 100
 «Μῆλος», ἐφημερ., 11
- Μήλου
 - «ἀσθένεια», 140
 - Διοίκηση, 69
 - Εἰρηνοδικεῖο, 61
 - Ἐπαρχία, 95
 - Ἐπισκοπή, 54
 - Κιμῶλου, βικαριάτο, 140
- Μητροφάνης
 - ἐπίσκ. Ἄνδρου - Τήνου, 111
 - ἐπίσκ. Ἄνδρου - Κέα, 116, 117
- Μιχελλούτσι Φραντζ., βικάρ. Ἀθηνῶν, 36, 39, 41, 44, 47, 55
- Μικρά Ἀσία, 106
- Μικρασιάτες, 10
- Μιλαΐδης Γεώργ., πρωτοδ., 80
- Μισαήλ
 - ἐπίσκ. Θαυμακοῦ, 118
 - Μαργαρίτης, μον., διδ., 153-164
- Μιστριώτης Γ., καθηγ. Παν., 95, 98
- Μοθωναῖος Κων., 164
- Μοθωναίου, οἰκογ., 164
- Μοσχονάς Λεονῆς, 156, 157
- Μουσεῖο Βυζαντινό, 106
- Μπαλῆς Γεώργιος, 72, 81
- Μπαλσαρίνης Ἰάκ., 23
- Μπαλτᾶ Εὐαγγελία, καθηγ. - ιστορικός, 18
- Μπᾶος
 - Ἀπόστολος, 151
 - Δ. Κ., 65, 66
 - Ζώρξης, 157
 - Νικόλαος, 152
 - Πέτρος, 160
- Μπαρότσης Ἀντών., ἀρχιερατ. καντζηλ., 147
- Μπαρμπαριά, 43
- Μπελτράν Πέτρος, κλητήρ, 59
- Μύκονος, 140, 155
- Μωραΐτης Α., Πρόεδρ. Ἐφετῶν, 84, 89, 90
- Νάξος, 10, 43, 55, 94, 101
- Νάξου
 - ἀρχιεπισκοπή, 43
 - Λατῖνος ἀρχ/πος, 139
- Νάουσα (Πάρου), 131
- Ναύπλιο, 106, 107, 129, 130
- Ναύτης Γ., δικηγ. 85
- Νεκτάριος, ἡγ. Βρυσιανῆς, 13
- Νεόφυτος
 - μητροπολίτης Ἀθηνῶν, 111, 112
 - μητροπολ. Παροναξίας, 122
 - Μυτιληναῖος, ἀρχπ. Σίφνου, 155, 157
- Νικηφόρος (Συναδινός), μον. 110 ἐπ.
- Νικόδημος (Ζαμπέλης) μον., 113
- Νικολαΐδης Γ., πρωτοδίκης, 64
- Νιοτάρης Ἄντ., καντζηλιέρης, 147
- Νταχορφοῦ
 - Βίκτωρ, 35, 46

- Νικόλαος, παπᾶ, 35
- Ντακορώνια, δυνάστες Σίφνου, 139
- Νταπόλλα
 - Βαρθολομαῖος, 32, 44, 45, 46, 47, 49, 51, 56
 - Ζώρζης, 32, 33
 - Μάρκος, 22, 23, 25, 27, 29, 32, 33, 35, 42, 43, 44, 48
- Ντηπάστης Λεονάρδος, 151

- Ξενουδάκης Γ., δικηγ., 84, 85, 93

- «Ὁθωμανική Ἀπογραφή Σίφνου» (1670), 19
- Ὁθωναῖος Πέτρος Κ., 164
- Ὁθωναίου, οἰκογένεια, 164

- Πάγκαλος, δικτάτωρ, 107
- Παδουάνος Ἀντώνιος, 49
- Πναευρωπαϊκός πόλεμος, 105
- Πανταλέων Ν., δικηγ., 85, 90, 91
- Παουλίνη Ἰωάννης Μπ., 49
- Παρίσιοι, 102
- Παρθένιος
 - ἐπίσκ. Νάξου, 113
 - Χαιρέτης, ἱερμχ., 141
- Πάρος, 132
- Πάτμος, 7 ἐπ.
- Πατούσα Ἰω. Ἐγκυκλοπαίδεια, 164
- Πατούσας Ἰωάννης, 164
- Πετρίδης Παν., πληρεξ. Κορινθίας, 107
- Πλαστήρας Νικ., συν/ρχης, 106
- Πόλλα, βλ. Νταπόλλα.
- Πρέβεζα, 106, 107
- Πρεζάνης
 - Ἀνδρέας, βουλευτής, 95
 - Ζώρζης, 94
 - Ζώρζης, βουλευτής, 107
- Πρεφφέττι Ἀντώνιος, καρδινάλιος, 52, 56
- Πρι(ο)βιλέγγιος
 - Γεώργιος, βικάριος, 138
 - Ἰωάννης, 58-93
 - Λεονάρδος, βικάρ., 137
 - Χαρίλαος, βουλευτής, 103
- Προκόπιος
 - μητροπολ. Ἀθηνῶν, 116 ἐπ.
 - ἐπίσκ. Μεσσηνίας, 113
- Πρόκος Ἀντώνιος, 124
- Πρωτοπαπαδάκης Π., 105
- Πύργος τῆς Δεσποينوῦς, 97

- Ραγούζα, 13
- Ράλλης Δημ., πρωθυπ., 100, 104
- Ραλλικό κόμμα, 103
- Ράμφος Ζώρζης, καπετάν, 30
- Ραφελέτος Ἰωάννης Π., γραμμ. εἰρηνοδ. Σίφνου, 74
- Ρόζα
 - Κατερίνα, 13
 - Μαγδαληνή, 13
 - Μαρία, 13
 - Μοσχοῦ, Π., 13
 - Νικολέτα, 13
- Ρόζας
 - Νικολός Π., 13, 18
 - Πέτρος, 11, 13, 14, 18, 19, 44, 50
- Ροῖδης Ἐμμανουήλ, Δ/ντῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθ., 95
- Ροῦσσοι
 - Εὐστράτιος, 88
 - Ἱερώνυμος, ἱερέυς, 141
 - Νικόλαος, νομάρχης, 134

Ρώμη, 7, 23, 32, 37, 47, 48,
51, 137, 138, 139

Ρώμης "Υψιστος Ποντίφηξ, 146
Ρώσσιος Γρηγόριος, 21

Σακελαρόπουλος 'Ι., έφέτης, 90
Σαλαμίνα, 130, 131, 132

Σαλαμινίων, Δῆμος, 130

Σαλάχας Γεώργ., γραφεύς, 83

Σαμοθράκης Έμμ., ιερεύς, 134

Σαντορίνη, 140

Σέλινο, όχυρό Κρήτης, 47

Σέριφος, 159

Σερμαρτής Ποθητός, διάκ., 20,
21

Σέρρας Άντώνιος

- μισσιον. Ρόδου, 23

- έπίσκ. Μήλου, 16, 23, 49

Σίκινος, 100

Σίφνου, βικαριάτο, 137

Σίφνου - Κέας - Θερμίων, επί-
σκοπος, 26, 42, 48, 137

Σκουργιαλοῦ Έλεοῦσα, 72, 77

Σμύρνη, 48

Σοντρῖνο Άγγελος, βικάρ., 138-
150

Σοφιανός Τζωρτζέτος, 156

Σπεράντζας

- 'Ιωάννης Β., 80

- 'Ιωάννης Δ., 69, 72

- 'Ιωάννης Π., 72

- Νικόλαος, διδ., 135, 136

Στάης Γεώργιος, βικ. Μήλου,
140

Συναδινός Μιχ., 72, 73, 74, 80

Σύρα, 52, 94

Σύρας

- έπισκοπή, 42

- οίκ. έφορος, 60

- παρθεναγωγείο, 94

- πρωτοδικείο, 59

Συρεγγέλα Εὐρυδίκη, 99

Συρεγγέλας 'Ιωάννης, 99

Συριανοῦ Αἰχ. Κ., 72, 76

Συρῖγος 'Ιω., 69

Σχινᾶς Δ., γραμμ. πρωτοδ., 65

ΣΧΟΛΕΣ - ΣΧΟΛΕΙΑ

- 'Ιατρική Σχολή, 95

- Φιλοσοφική Σχολή, 95

- 'Ακαδημία Βουκουρεστίου, 166

- Πατριαρχική Σχολή, 164

- 'Αγίου Τάφου Σίφνου, 129,
152, 153, 163 έπ.

- Γυμνάσια

• Λαμίας, 99

• Σύρου, 99, 101

• Χαλκίδος, 99

- 'Ελληνικά

• Μήλου, 94

• Νάξου, 94

• Σίφνου, 129

• Σύρου, 98

- Δημοτικά

• Νάουσας (Πάρου), 131

• Σαλαμίνας, 130

Τέσσα Μιχαήλ, 53

Τῆνος, 46

Τρόμπα 'Ιάκωβος, 29

Φαμελίτης Μιχ. 156

Φιλαδελφείας μητρ/τες, 5

Φιλόθεος

- άρχπ. Άνδρου, 157

- έπισκ. Γόρτυνος, 114, 115

- Τσιλιμπουνίδης, ιερμχ., 118

Φιντικλής, καθηγ. Παν., 95

Φολέγανδρος, 100

Φραγκισκανοί, καλόγηροι, 48

Φραγκῆσκος Ἐμμαν., 164
Φώσκολος Περράκης, 156
Φωτιάδης Λάμπρος, διδ. 166

Χαλκίδα, 42, 48, 49, 99
Χανιά, 46, 47, 48
Χατζηδάκης Ἴω., βουλευτής, 100
Χίος, 12, 23, 24, 26, 27, 29,
30, 31, 35, 38, 41, 47, 50,
104
Χρηστοθήβεια, 164
Χριστοφόρος, ἐπίσκ. Χαλκίδος,
118
Χρυσόγελος Ν., 70, 129, 131,
132
Χωρεπισκοπίδης Ἴω., 70, 72, 74

Ψαραύτης Γεώργιος, διδ., 131,
132, 160
Ψιλιάκος Ἀπ., δικ. κλητήρ, 91
᾽Ωλίαρος (= ᾽Αντίπαρος), 121,
122

II. ΝΑΩΝ - ΜΟΝΩΝ

Ἄγία Αἰκατερίνη Ἀντιπάρου,
μετόχι Βρυσιανῆς, 122
Ἄγιος
- Ἀντώνιος, καθολικῶν, 22, 146
- Ἰωάννης Θεολόγος (Πάτμου),
5, 7, 9
- Ἰωάννης Χρυσόστομος, στή
Φυτειά, μονή, 58, 60, 61, 62
- Πολύκαρπος (Μήλου),
ναῖσκος, 34, 40
Σωτήρα, μετόχι Πάτμου στή
Σίφνο, 9
Τίμιος Σταυρός (Θερμίων), 142
Παναγία
- τοῦ Βουνοῦ, 160

- Βρυσιανή, 5, 8, 9, 13, 108-128,
158
- Εὐαγγελίστρια, Κήπου, καθολ.,
20, 21, 51
- «στό Κόμμα» Χρυσοπηγή, 140
ἐπ.

III. ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ

Ἄγιος
- Κωνσταντῖνος, 139, 146
- Νικήτας, 139, 146
Ἄλαδηνό (χωριό Ἀνδρου), 159
Ἄμπελάκια, 124
Ἄπολλωνία, 70
Ἄσπρη Μάνδρα ἢ Τόρια, 59, 60,
73, 74 passim
Ἄφεντικό, 139, 147
Βίγλα, 124
Ἐπισκοπιανά (Πάρου) 119
Καλαγκάλαμος, 62
Καλαμπελά, 146
Κάντουνα (Μυκόνου), 156
Κάστρο, 91, 94, 163
Κῆπος, 20, 139, 146
Κλιμάτι, 139, 146
Κόμμα, 141
Κορκοσούρι, 59 passim
Κυπριανή (νησίδα), 123
Λαγκάδα, 20
Λεῦκες, 139, 146
Λευκίδια, 124
Λίμνες, 139, 146
Λοῦρος, 139
Πέρασμα, 8, 9
Πλατεία, 124
Πλατύς Γιαλός, 123, 146
Πούντα, 124
Σεράλια, 139, 146
Σιφνεῖκος Γιαλός (Ἀντιπάρου), 122
Φάρος, 124, 141

Φυτειά, 139, 146
Χαρωδιά (Μυκόνου), 156

IV. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΩΝ

Almbertino Michele, 10
Benardo, da Parigi, 12, 34, 141
Camponesco Giov., vesc. 49, 137
Cardi Giov-Maria, 141, 142
Congregazione Sacra, 14
Contarini Alvise, 24
Cotachi Nicolo, 14
Crispi Bat, Giov, vesc., 147
Dellarocca Giacomo, vesc., 25
Delenda Gasp., 140, 150
Fumeli Angelo, 140
Ingoli Francesco, 42, 44

Logoteti Basilio, 24, 50
Magniani Pietro, 14, 15
Mazza Tomaso, 155
Michelluzzi Franc., 42
Minori Osservanti, 48
Moroni
- Battista, 26, 27
- Vincenzo, 27, 29, 30
Polla Marco, 27
Rosa Pietro, 7, 14
Sebastiani, 141
Slot J.B., 6, 11, 14
Teramo, 137
Trompa Giacomo, 30
Venier Angelo, vesc. 141

Έκδοτική Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Άρδηττου 12-16, 116 36 Άθήνα

Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033

www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

